

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Trh práce v členských zemích EU se zaměřením
na mladé lidi**

Jan Kratochvíl

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jan Kratochvíl

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Trh práce v členských zemích EU se zaměřením na mladé lidi

Název anglicky

The labor market in the EU Member States with a focus on young people

Cíle práce

Hlavním cílem je analýza trhu práce se zaměřením na mladé lidi. Na základě analýzy vyhodnocení možností a návrhy vylepšení situace mladých, zejména v ČR.

Dílčí cíle

- analýza postavení mladých od 18 do 30 let či absolventů škol na trhu práce v Evropské unii, cílená politika EU
- specifika některých členských zemí
- aktivní politika zaměstnanosti a její účinnost
- situace v České republice a ve vybraném kraji, vyhodnocení, návrhy vylepšení

Metodika

Vymezení teoretických přístupů, analýzy horizontální i vertikální, komparace. Závěr – syntéza, doporučení.

Doporučený rozsah práce

50-70 stran (textová část)

Klíčová slova

trh práce, nezaměstnanost, mladí lidé, absolventi, politika zaměstnanosti, EU, zaměstnatelnost, pracovní praxe, vzdělání

Doporučené zdroje informací

JÍROVÁ, H., Trh práce a politika zaměstnanosti. Ediční oddělení VŠE Praha, 1999, ISBN 80-7079-635-9.

KLIKOVÁ, Christiana, KOTLÁN, Igor, Hospodářská politika. 3. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-86572-76-5.

KONING de JAAP. The Evaluation of Active Labour Market Policies. Measures, Public Private Partnerships and Benchmarking. Edward Edgar Publishing, Inc., 2007. ISBN 978- 1.84542.846-4.

KUCHAŘ, Pavel. Trh práce: sociologická analýza. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-802-4613-833.

MAREŠ, P., Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha, Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3.

OFFE, K., Disorganized Capitalism: Contemporary Transformations of Work Politics. Polity Press, Cambridge, 1985.

VÁCLAVÍKOVÁ, Anna, KOLIBOVÁ, Helena, KUBICOVÁ, Alina, Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti. 1. vyd. Opava: Optys, spol, s r.o., 2009. ISBN 978-80-85819-76-2

WINKLER, Jiří, ŽIŽLAVSKÝ, Martin, Institucionální změna a veřejná politika. Analýza politiky zaměstnanosti. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5601-5.

WINKLER, J., WILDMANNOVÁ, M. Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy. vyd. 1. Praha, Computer Press, 1999. 143 s. ISBN 80-7226-195-9.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 ZS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 6. 10. 2014

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 6. 10. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 11. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Trh práce v členských zemích EU se zaměřením na mladé lidi" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25. listopadu 2015 _____

Poděkování

Děkuji své vedoucí diplomové práce prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc. za odborné vedení, rady a připomínky, které byly přínosem pro zpracování této diplomové práce. Dále velké poděkování patří mé rodině za trpělivost a poskytnutí dostatečně velkého prostoru pro napsání této práce.

Abstrakt

Předmětem diplomové práce je analýza trhu práce v Evropské unii se zaměřením na mladé lidi a následné vyhodnocení ovlivňujících faktorů a možností vylepšení situace mladých, zejména v ČR. V teoretické části práce jsou vymezeny související základní pojmy, principy fungování trhu práce, jeho ekonomické a sociální aspekty a nástroje používané v souvislosti s trhem práce. Následující praktická část je založena především na analýzách ukazatelů reprezentujících trh práce a politiku zaměstnanosti, zaměřených zejména na nezaměstnanost mladých a opatření aktivní politiky zaměstnanosti na podporu mladých a jejich financování. Nejprve je přiblížena politika Evropské unie vzhledem k problematice nezaměstnanosti mladých, dále je věnována pozornost situaci na trhu práce, postavení mladých a aktivní politice zaměstnanosti ve všech členských státech. Předmětem podrobnějšího zkoumání je potom situace v Německu, Švédsku, na Slovensku a zvláště v České republice a zde v regionu NUTS 2 Jihozápad. Závěrem je provedeno porovnání výsledků analýz ve vybraných, podrobněji zkoumaných státech, vyhodnocení přístupů těchto států a jimi realizovaných opatření na podporu mladých a vyvození inspirace či doporučení pro řešení problematiky mladých lidí na trhu práce v České republice.

Klíčová slova

trh práce, nezaměstnanost, zaměstnanost, rizikové skupiny nezaměstnaných, mladí lidé, absolventi, politika zaměstnanosti, pracovní praxe, vzdělání, EU, NUTS 2 Jihozápad

Abstract

The subject of this thesis is an analysis of the labor market in the European Union with focus on young people and subsequent evaluation of influencing factors and possibilities for improving the situation of young people, especially in the Czech Republic. In the theoretical part are defined related basic concepts, principles of functioning of the labor market, its economic and social aspects and tools used in connection with the labor market. The following practical part is based primarily on analyzes of indicators representing the labor market and employment policy, focusing particularly on youth unemployment and active employment policy measures to support young people and their funding. Firstly is described the EU's policy in relation to the issue of youth unemployment, further attention is paid to the situation on the labor market, position of young people and active employment policies in all member states. Subject to more detailed examination is then situation in Germany, Sweden, the Slovak Republic, and especially in the Czech Republic and here in the NUTS 2 Southwest region. Finally is carried out the comparison of the results of analyzes in selected, further investigated countries, the evaluation of approaches of these countries and their implemented measures for support of young people and drawing inspiration or recommendations for solutions to the problems of young people in the labor market in the Czech Republic.

Key words

labor market, unemployment, employment, risk groups of unemployed, young people, graduates, employment Policy, work experience, education, European Union, NUTS 2 Southwest region

Obsah

1. ÚVOD	13
2. CÍL A METODIKA PRÁCE	15
2.1. Cíl práce	15
2.2. Metodika práce	16
3. TRH PRÁCE – TEORETICKÁ VÝCHODISKA	22
3.1. Obecná problematika trhu práce	22
3.2. Ekonomické a sociální aspekty trhu práce	26
3.2.1. Význam z hlediska státu	26
3.2.2. Význam z hlediska společnosti	28
3.3. Indikátory charakterizující trh práce	29
3.3.1. Zaměstnanost	29
3.3.2. Nezaměstnanost	32
3.4. Rizikové skupiny obyvatelstva na trhu práce	37
3.5. Nástroje používané v souvislosti s trhem práce	40
3.6. Závěr	46
4. TRH PRÁCE V ZEMÍCH EU SE ZAMĚŘENÍM NA MLADÉ LIDI	49
4.1. Nezaměstnaní mladí lidé v EU	54
4.2. Politika EU pro mladé	59
4.2.1. Politika zaměstnanosti	59
4.2.2. Iniciativy EU pro mladé	62
4.2.3. Financování politiky zaměstnanosti	65
4.3. Nezaměstnanost mladých a její řešení ve vybraných zemích EU	74
4.3.1. Německo	74
4.3.2. Švédsko	84
4.3.3. Slovensko	93
5. NEZAMĚSTNANOST MLADÝCH LIDÍ V ČR	103
5.1. Nezaměstnanost	103
5.2. Politika zaměstnanosti	111
5.3. Nezaměstnanost mladých v regionu NUTS 2 Jihozápad.....	118
5.3.1. Porovnání s ostatními regiony NUTS 2 v ČR	119
5.3.2. Struktura nezaměstnaných mladých lidí z hlediska věku, pohlaví a vzdělání	123
5.4. Řešení problému zaměstnanosti v regionu NUTS 2 Jihozápad	126

6. KOMPARACE: Německo – Švédsko – Slovensko – Česká republika	134
7. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	141
POUŽITÉ ZDROJE	148
PŘÍLOHY.....	157

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1 – Výpočet obecné míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob	35
Tab. č. 2 – Počty obyvatel v členských státech EU v roce 2014	50
Tab. č. 3 – Míra nezaměstnanosti v zemích EU (%) včetně meziročních změn	51
Tab. č. 4 – HDP zemí EU v aktuálních cenách (mil. EUR) spolu s mírou nezaměstnanosti (%) včetně meziročních změn	52
Tab. č. 5 – Vývoj míry nezaměstnanosti (%) ve skupině do 25 let	55
Tab. č. 6 – Míra nezaměstnanosti v EU ve skupině do 25 let za období 06/2014 – 05/2015 (%)	58
Tab. č. 7 – Výdaje na politiku zaměstnanosti zemí EU podle kategorií (mil. EUR)	66
Tab. č. 8 – Výdaje na politiku zaměstnanosti zemí EU podle kategorií (% HDP)	68
Tab. č. 9 – Účastníci opatření politiky zaměstnanosti v kategoriích 2 - 7 ve vybraných zemích EU a podíl skupiny do 25 let (počet osob)	69
Tab. č. 10 – Výdaje na politiku zaměstnanosti v roce 2013 ve vybraných zemích EU v celkovém vyjádření a ve skupině do 25 let (EUR)	72
Tab. č. 11 – Výdaje na opatření – účastníka APZ (kategorie 2-7) v roce 2013 ve vybraných zemích EU (EUR)	73
Tab. č. 12 – Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)	74
Tab. č. 13 – Vývoj počtu nezaměstnaných v Německu (v rozsahu spolkových zemí do roku 1990) v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)	75
Tab. č. 14 - Vývoj výdajů na PZ a APZ v Německu (%HDP) a růstu reálného HDP(%)	76
Tab. č. 15 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin v Německu (mil.EUR)..	78
Tab. č. 16 – Podpory operačních programů dle vybraných priorit v období 2007 - 2013 v Německu (EUR)	81
Tab. č. 17 – Vývoj míry nezaměstnanosti ve Švédsku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)	84
Tab. č. 18 – Vývoj počtu nezaměstnaných ve Švédsku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)	85
Tab. č. 19 - Vývoj výdajů na PZ a APZ ve Švédsku(%HDP) a růstu reálného HDP(%)	86
Tab. č. 20 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin ve Švédsku (mil.EUR) ..	87
Tab. č. 21 – Podpora operačního programu „Národní strukturální fond pro regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (ESF)“ dle vybraných priorit v období 2007–2013 ve Švédsku (EUR)	90
Tab. č. 22 – Vývoj míry nezaměstnanosti na Slovensku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)	93
Tab. č. 23 – Vývoj počtu nezaměstnaných na Slovensku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)	94
Tab. č. 24 - Výdaje na PZ a APZ na Slovensku (%HDP) a růst reálného HDP (%)	95
Tab. č. 25 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věk. skupin na Slovensku (mil.EUR)	97
Tab. č. 26 – Podpora operačních programů OP Vzdělávání a OP Zaměstnanost a sociální inkluze dle vybraných priorit v období 2007–2013 na Slovensku (EUR)	100

Tab. č. 27 – Vývoj míry nezaměstnanosti v České republice v letech 2007–2014 dle věkových skupin (%)	103
Tab. č. 28 – Vývoj míry nezaměstnanosti v krajích ČR v letech 2011–2013 dle věkových skupin (%)	104
Tab. č. 29 – Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR v letech 2007–2014 dle věkových skupin a pohlaví (%)	105
Tab. č. 30 – Vývoj počtu nezaměstnaných v České republice v letech 2007–2014 dle věkových skupin (tis. osob)	107
Tab. č. 31 – Počty uchazečů o zaměstnání, absolventů, mladistvých a dalších věkových skupin v ČR v letech 2011 – 2014 (osoby)	108
Tab. č. 32 – Nezaměstnanost v ČR – průměrné hodnoty v letech 2013 a 2014 podle vzdělání ve věkové skupině do 25 let (tis. osob)	109
Tab. č. 33 – Počty podpořených osob a nově vytvořených pracovních míst v rámci APZ, finanční prostředky vynaložené na opatření APZ v ČR v letech 2011–2014 (osoba, pracovní místo, tis. Kč)	112
Tab. č. 34 - Výdaje na PZ a APZ v České republice(%HDP) a růst reálného HDP(%)..	113
Tab. č. 35 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin v ČR (mil.EUR)	115
Tab. č. 36 – Podpora operačních programů OPVK, OPLZZ a OPPA dle vybraných priorit v období 2007 - 2013 v ČR (EUR)	117
Tab. č. 37 – Vývoj míry nezaměstnanosti dle věkových skupin v období 2007–2014 v regionech NUTS 2 v ČR (%)	119
Tab. č. 38 – Vývoj počtu nezaměstnaných ve věkové skupině 15–24 let v období 2007–2014 v regionech NUTS 2 v ČR (tis. osob)	120
Tab. č. 39 – Poměrné zastoupení nezaměstnaných mužů a žen ve věkové skupině 15–24 let v období 2007 – 2014 v regionech NUTS 2 v ČR (%)	121
Tab. č. 40 – Počty uchazečů o zaměstnání a nabízených volných pracovních míst podle dosaženého vzdělání k 31.12.2014 v regionech NUTS 2 v ČR (osoba, pracovní místo)..	122
Tab. č. 41 – Vývoj míry nezaměstnanosti v regionu NUTS 2 Jihozápad v letech 2007 – 2014 dle věkových skupin, pohlaví a vzdělání (%)	124
Tab. č. 42 – Mladiství v evidenci ÚP ČR podle dosaženého vzdělání a pohlaví k 30. 9. 2014 v regionu NUTS 2 Jihozápad (počet osob)	125
Tab. č. 43 – Absolventi škol v evidenci ÚP ČR podle dosaženého vzdělání a pohlaví k 30. 9. 2014 v regionu NUTS 2 Jihozápad (počet osob)	126
Tab. č. 44 – Výdaje na nástroje APZ v regionu NUTS 2 Jihozápad v letech 2007–2014 (tis. Kč)	127
Tab. č. 45 – Realizace APZ v regionu NUTS 2 Jihozápad v letech 2011 - 2014 (pracovní místa, osoby)	128
Tab. č. 46 – Podpora operačních programů ESF dle vybraných priorit v období 2007–2013 ve vybraných členských zemích (mil. EUR)	140

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obr. 1 - Křivka individuální nabídky práce	25
Obr. 2 - Nezaměstnanost a nedostatek pracovních sil na trhu práce	25
Obr. 3 - Phillipsova křivka	28
Graf č. 1 – Míra nezaměstnanosti a růst HDP zemí EU v roce 2014 (%)	54
Graf č. 2 – Míra nezaměstnanosti mladých (%) ve vybraných zemích EU v roce 2014..	56
Graf č. 3 – Míra nezaměstnanosti v EU ve skupině do 25 let za období 06/2014 – 05/2015 (%)	58
Graf č. 4 – Vývoj procentuálního zastoupení účastníků opatření APZ (kategorie 2–7) ve věku do 25 let v letech 2010 – 2013	70
Graf č. 5 – Zaměření APZ (kategorie 2–7) na skupiny do 25 let a nad 25 let v r. 2013 (procentuální poměry účastníků opatření APZ)	71
Graf č. 6 – Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu v letech 2007–2014 dle věkových skupin (%)	74
Graf č. 7 – Vývoj počtu nezaměstnaných v Německu (v rozsahu spolkových zemí do roku 1990) v letech 2007–2014 dle věkových skupin (tis. osob)	75
Graf č. 8 - Vývoj výdajů na PZ a APZ v Německu (%HDP) a růstu reálného HDP (%)	77
Graf č. 9 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin v Německu (mil. EUR)..	78
Graf č. 10 – Vývoj míry nezaměstnanosti ve Švédsku v letech 2007–2014 dle věkových skupin (%)	84
Graf č. 11 – Vývoj počtu nezaměstnaných ve Švédsku v letech 2007–2014 dle věkových skupin (tis. osob)	85
Graf č. 12 - Vývoj výdajů na PZ a APZ ve Švédsku(%HDP) a růstu reálného HDP(%)	86
Graf č. 13 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin ve Švédsku (mil.EUR)..	88
Graf č. 14 – Vývoj míry nezaměstnanosti na Slovensku v letech 2007–2014 dle věkových skupin (%)	94
Graf č. 15 – Vývoj počtu nezaměstnaných na Slovensku v letech 2007–2014 dle věkových skupin (tis. osob)	95
Graf č. 16 - Vývoj výdajů na PZ a APZ na Slovensku (% HDP) a růstu reálného HDP (%)	96
Graf č. 17 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin na Slovensku(mil.EUR)	97
Graf č. 18 – Vývoj míry nezaměstnanosti v České republice v letech 2007–2014 dle věkových skupin (%)	103
Graf č. 19 – Vývoj míry nezaměstnanosti v České republice v letech 2007–2014 podle pohlaví (%)	105
Graf č. 20 – Míra nezaměstnanosti mužů v ČR v letech 2007–2014 podle věkových skupin (%)	106
Graf č. 21 – Vývoj míry nezaměstnanosti žen v České republice v letech 2007–2014 podle věkových skupin (%)	106

Graf č. 22 – Vývoj počtu nezaměstnaných v České republice v letech 2007–2014 dle věkových skupin (tis. osob)	107
Graf č. 23 – Nezaměstnanost v ČR v roce 2013 podle vzdělání ve věkové skupině do 25 let (do 24. roku včetně), (tis. osob)	109
Graf č. 24 – Nezaměstnanost v ČR v roce 2014 podle vzdělání ve věkové skupině do 25 let (do 24. roku včetně), (tis. osob)	109
Graf č. 25 – Pravděpodobnost nezaměstnanosti a nalezení zaměstnání osob ve věku 15–34 let 3 až 12 měsíců po ukončení vzdělávání v letech 2004–2013 (v %)	110
Graf č. 26 – Pravděpodobnost nezaměstnanosti osob ve věku 15–34 let 3 až 12 měsíců po ukončení studia dle vzdělání, průměr období 2009–2013 (v %)	111
Graf č. 27 – Vývoj výdajů na PZ a APZ v České republice (% HDP) a růstu reálného HDP (%)	113
Graf č. 28 – Vývoj počtu nezaměstnaných ve věkové skupině 15–24 let v období 2007–2014 v regionech NUTS 2 v ČR (tis. osob)	120
Graf č. 29 – Výdaje na nástroje APZ v regionu NUTS 2 Jihozápad v letech 2007–2014 (tis. Kč)	128
Graf č. 30 – Vývoj míry nezaměstnanosti mladých do 25 let ve vybraných zemích(%)	135
Graf č. 31 – Vývoj výdajů na APZ ve vybraných zemích v letech 2008–2013 (%HDP)	137
Graf č. 32 – Procentuální podíl evidovaných účastníků opatření APZ ve věku do 25 let na celkovém počtu evidovaných účastníků opatření APZ ve vybraných zemích (%)	138
Graf č.33 – Výdaje na APZ na 1 nezaměstnaného ve vybraných zemích v roce 2013 (EUR)	139

1. ÚVOD

Práce je významnou a přirozenou součástí života každého člověka. Bývá obvykle zdrojem obživy, ale také umožňuje jedinci seberealizaci, determinuje jeho postavení ve společnosti a plní též důležitou funkci sociální integrace. Mít zaměstnání je tedy jedním z důležitých předpokladů spokojeného života. I proto je zaměstnanost a její míra v každé zemi sledována a vyhodnocována a liší se v jednotlivých členských státech EU v závislosti na úrovni jejich ekonomického rozvoje.

Pro příznivý trend hospodářství v každé zemi, potažmo ekonomického rozvoje a zaměstnanosti, jsou klíčovými ukazateli zejména výkonnost ekonomiky a tempo růstu národního produktu. Území EU je z hlediska těchto veličin velmi heterogenní. Jednotlivé státy i regiony disponují různými hospodářskými, sociálními a geografickými podmínkami. Vedle toho je výkonnost národních ekonomik determinována globálními cyklickými hospodářskými změnami, jako je světová konjunktura, nebo naopak recese. Pokud národní produkt roste meziročně pomaleji, stagnuje či dokonce klesá, ať již vlivem globální recese či vinou chybné domácí hospodářské politiky, projeví se tento neblahý trend vždy a v každé zemi poklesem zaměstnanosti a zvyšováním nezaměstnanosti.

Nezaměstnanost, pokud není účinně řešena centrálními vládami, může představovat závažná ekonomická rizika i významný celospolečenský problém, přinášející velmi negativní sociální důsledky. Čím déle je nezaměstnaný bez práce, tím více se pro něj stává nesnadné nalézt práci zpět, ztrácí postupně kvalifikaci, pracovní návyky i motivaci pracovat, dochází k psychickým problémům, sociálnímu vyloučení. Nezaměstnanost významně stoupla v důsledku celosvětové ekonomické krize, jejíž počátek se datuje od roku 2008. Projevila se nejen ve statistikách počtu nezaměstnaných, ale také v počtu volných míst, která se na trhu práce nabízejí.

Mladí lidé ve věku do 25 let představují z hlediska nezaměstnanosti na trhu práce jednu z nejvíce ohrožených sociálních skupin. V roce 2013 bylo v Evropské unii evidováno téměř 6 milionů nezaměstnaných mladých lidí (do 25 let), tedy více než každý pátý mladý člověk nebyl schopen na trhu práce najít zaměstnání¹. Trh práce navíc nedokáže dostatečně rychle absorbovat každoroční příliv čerstvých absolventů.

¹ Sdělení EK, COM (2013) 447 final, 19.6.2013, [online] 2013, [cit. 2015-02-24]: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/youth_cs.pdf

Vývoj ekonomiky v nedávných, krizí poznamenaných letech, měl mimořádně neblahý a dlouhodobý vliv právě na mladé lidi. Míra nezaměstnanosti mladých každoročně stoupala, a to především ve vyspělých státech. Zejména absolventi škol hledají i nyní práci výrazně obtížněji a déle, protože jim chybí požadovaná praxe, dovednosti, informace o fungování trhu práce, potřebné kontakty. Na vině mohou být sami mladí, kteří nevěnovali dostatek pozornosti výběru oboru, ani se během studií neorientovali na aktuální podmínky vstupu na trh práce, ale také školy, které nedostatečně přizpůsobují nabídku studia požadavkům zaměstnavatelů. Pro osobní rozvoj mladých lidí představuje nezaměstnanost komplikaci v jejich zařazení se do „světa dospělých“. Navíc tímto mohou vznikat sociální problémy. Jedinci „poznamenaní“ negativní zkušeností dlouhodobější nezaměstnanosti v tomto mladém věku totiž ztrácejí motivaci, důvěru v pracovní trh i celý společenský systém. – To vše jsou důvody, proč si naléhavost situace stále více uvědomují evropští komisaři i jiní politici, kteří vidí v mladých lidech „klíč k síle a prosperitě Evropy“.

2. CÍL A METODIKA PRÁCE

2.1. Cíl práce

Cílem diplomové práce je analyzovat problém nezaměstnanosti mladých lidí v Evropské unii (dále EU), na základě výsledků analýzy provést identifikaci hlavních faktorů, které nezaměstnanost mladých ovlivňují, a vyhodnocení možností zlepšení této situace.

Pro naplnění hlavního cíle bude současně provedeno:

- Vymezení teoretických přístupů ohledně trhu práce – základní pojmy, ekonomické a sociální aspekty trhu práce, indikátory charakterizující trh práce, nástroje používané v souvislosti s trhem práce.
- Analýza situace na trhu práce v členských zemích EU s důrazem na mladé lidi do 25 resp. 30 let, zahrnující dále analýzu politiky zaměstnanosti EU a řešení zapojení mladých lidí do trhu práce.
- Analýza postavení mladých od 18 do 25 resp. 30 let či absolventů škol na trhu práce v několika vybraných členských zemích EU a přístupů těchto zemí k řešení vstupu mladých lidí na pracovní trh včetně účinnosti politiky zaměstnanosti, komparace výsledků této analýzy a vyhodnocení ohrožení této rizikové skupiny.
- Analýza postavení mladých lidí na trhu práce v ČR, v regionu NUTS 2 Jihozápad a zejména v Plzeňském kraji, analýza uplatňování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v těchto regionech, posouzení přístupu vzdělávacích institucí ve vztahu k poptávce na trhu práce.
- Vyhodnocení zkušeností členských zemí, identifikace možností vylepšení postavení mladých lidí na trhu práce a vyvození inspirace či doporučení pro řešení problematiky mladých lidí v České republice.
- Analýza cílené politiky EU v oblasti vybrané problematiky, zhodnocení jejího přínosu pro mladé lidi v České republice, identifikace dosud nevyužívaných příležitostí z této politiky EU vyplývajících.

2.2. Metodika práce

„Vymezení teoretických přístupů“ (kapitola 3) – základní pojmy ohledně trhu práce, ekonomické a sociální aspekty trhu práce, indikátory charakterizující trh práce a nástroje používané v souvislosti s trhem práce jsou zpracovány především na základě odborných knižních zdrojů. Indikátory charakterizující trh práce jsou dále nastudovány z dostupných internetových zdrojů převážně těchto institucí: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV), Český statistický úřad (ČSÚ), Eurostat, Mezinárodní organizace práce (ILO), Bundesagentur für Arbeit (Agentura práce v SRN), nástroje v souvislosti s trhem práce se opírají rovněž o internetové zdroje Evropské komise, Evropského sociálního fondu (ESF) a o zákonné normy ČR, převážně z internetových zdrojů MPSV.

Praktická část diplomové práce (kapitoly 4 a 5) je založena především na analýzách ukazatelů reprezentujících trh práce a politiku zaměstnanosti, jejichž zdrojem je Eurostat, ESF – Evropská komise, ČSÚ a MPSV. Statistická data jsou zkoumána s využitím metod vertikální, horizontální a indexní analýzy. V rámci *vertikální analýzy* jsou zjišťovány podíly jednotlivých dílčích položek sledovaných ukazatelů na celku, *horizontální analýza* je založena na uspořádání ukazatelů v čase směrem od minulosti do přítomnosti, tj. do časových řad, umožňujících zkoumat jejich dynamiku, a pomocí *indexní analýzy* jsou zjišťovány změny ukazatelů v čase v procentuálním vyjádření vůči hodnotě ukazatele v předchozím období.

Analyzovaná data včetně výsledků analýz jsou uvedena v tabulkách, případně pro názornost trendů či komparací i v grafech, vypracovaných v programu Excel, Microsoft Office 2015.

„Analýza situace na trhu práce v členských zemích EU s důrazem na mladé lidi“ – vychází zejména ze statistik Eurostatu, dále jsou pro zpracování využity i odborné knižní zdroje, internetové zdroje Evropské komise, Evropského parlamentu, ESF a České spořitelny a. s.

Provedeny byly následující analýzy dat:

Analýza počtu obyvatel v členských státech EU v roce 2014 – (vertikální analýza) stanovení procentuálních podílů počtů obyvatel jednotlivých členských států na celkovém obyvatelstvu EU a následná komparace výsledných hodnot.

Analýza míry nezaměstnanosti v zemích EU v celkovém pojetí i ve skupině mladých do 25 let – (horizontální) analýza časového vývoje míry nezaměstnanosti jednotlivých členských zemí s uvedením meziročních změn v procentních bodech, dále analýza vývoje HDP v aktuálních cenách (mil. EUR), zjišťování vzájemné závislosti obou těchto ukazatelů a jejich vývoje, komparace hodnot dosahovaných v jednotlivých zemích, (indexní) analýza vyjádření procentuálních změn hodnot míry nezaměstnanosti v roce 2014 vůči roku 2013 a následná komparace a vyhodnocení výsledků členských zemí.

Analýza výdajů na politiku zaměstnanosti zemí EU (mil. EUR, % HDP) – analýza dat podle kategorií výdajů na základě metodiky Eurostatu²:

kategorie 1 – služby – veřejné služby zaměstnanosti, odpovídá charakteristice PPZ v ČR,

kategorie 2-7 – opatření – odpovídají výdajům na APZ,

kategorie 8, 9 – podpory (zejména v nezaměstnanosti, předčasný důchod), odpovídají PPZ
V rámci analýzy (vertikální) jsou zjišťovány podíly APZ (kategorie 2-7) na celkových výdajích na politiku zaměstnanosti (kategorie 1-9) v jednotlivých zemích, dále je provedena analýza vývoje hodnot v čase a následně komparace výsledků jednotlivých zemí.

Analýza počtu účastníků opatření politiky zaměstnanosti v kategoriích 2 - 7 (APZ) v zemích EU se zaměřením na skupinu do 25 let – zdrojovými daty jsou dle metodiky Eurostatu roční počty evidovaných účastníků opatření politiky zaměstnanosti zjišťované na základě průměrných hodnot ke konci každého měsíce, zahrnující stávající účastníky (Stock) a nové účastníky (Entrants). V rámci analýzy jsou zjišťovány podíly účastníků skupiny do 25 let na celkových počtech všech účastníků opatření APZ, dále je sledován vývoj hodnot v čase a následně provedeny komparace výsledků jednotlivých zemí.

Analýza výdajů na politiku zaměstnanosti v roce 2013 ve vybraných zemích EU se zaměřením na skupinu do 25 let – analýza výdajů podle kategorií výdajů (1 - 9) na základě metodiky Eurostatu se zaměřením na kategorie 2 - 7 (APZ) a na skupinu do 25 let (mil. EUR). Výdaje pro mladé do 25 let nejsou v žádných statistických pramenech dostupné, a proto jsou zde vypočteny pomocí poměrů zastoupení účastníků opatření politiky zaměstnanosti do 25 let, vypočítaných na základě statistik Eurostatu o počtech evidovaných účastníků v jednotlivých kategoriích dle věkových skupin (dostupných pouze

² Eurostat, Metodická příručka [online] 2015, [cit. 2015-07-30]:
<http://ec.europa.eu/Eurostat/Ramon/statmanuals/files/ks-Bf-06-003-en.PDF>

u některých členských zemí). Dále jsou s využitím údajů o počtech nezaměstnaných dle věkových skupin vypočteny podíly výdajů na politiku zaměstnanosti na jednoho nezaměstnaného (EUR) celkově bez rozdílu věku a na jednoho nezaměstnaného do 25 let, a sice v celkovém pojetí za kategorie 1 - 9 a za kategorie 2 - 7 (APZ). Následně je provedena komparace výsledných hodnot za jednotlivé členské země a vyhodnocení.

Analýza výdajů na jednoho účastníka opatření z kategorie 2 - 7 (APZ) v roce 2013 ve vybraných zemích EU – na základě údajů o výdajích na politiku zaměstnanosti v kategoriích 2 - 7 (APZ) a údajů o počtech evidovaných účastníků opatření v kategoriích 2 - 7 byly vypočítány teoretické hodnoty výdajů připadající na jednoho účastníka opatření v kategoriích 2 - 7, a sice pouze za účelem provedení následné komparace jednotlivých členských zemí. Výsledné hodnoty mají jen přibližnou vypovídací hodnotu, pouze doplňujícím způsobem charakterizují „míru vynakládaného úsilí“ zemí v oblasti APZ.

„Analýza postavení mladých od 18 do 25 resp. 30 let či absolventů škol na trhu práce v několika vybraných členských zemích EU“ – vychází zejména ze statistik Eurostatu, dále jsou pro zpracování využity i odborné knižní zdroje, internetové zdroje Evropské komise, ESF ČR, Ministerstva zahraničních věcí ČR, Sozialgesetzbuch (SGB) – zákoníku sociálního zabezpečení SRN, Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) – obecně prospěšné instituce v SRN, Nadace Eurofound, Dublin, Ústredie práce, sociálních vecí a rodiny SR a Úřadu vlády SR.

Provedeny byly následující analýzy dat:

Analýza míry nezaměstnanosti v Německu, Švédsku a na Slovensku v celkovém pojetí a ve skupině mladých do 25 let – provedena analýza časového vývoje míry nezaměstnanosti celkové a ve skupině do 25 let ve vybraných zemích.

Analýza počtu nezaměstnaných v Německu, Švédsku a na Slovensku v celkovém pojetí a ve skupině mladých do 25 let – v rámci analýzy jsou zjišťovány podíly skupiny do 25 let na počtech všech nezaměstnaných bez rozdílu věku, dále je též provedena analýza vývoje hodnot v čase.

Analýza výdajů na PZ a APZ v Německu, Švédsku a na Slovensku (% HDP) a růstu reálného HDP – provedena analýza časového vývoje celkových výdajů na politiku zaměstnanosti a výdajů na APZ (v % HDP) a současně analýza časového vývoje růstu

HDP (%) a HDP v tržních cenách (mil. EUR) ve stejných letech a následná komparace vývoje dosahovaných hodnot těchto ukazatelů.

Analýza výdajů na PPZ a APZ v Německu, Švédsku a na Slovensku dle věkových skupin – provedena analýza časového vývoje výdajů na politiku zaměstnanosti podle Eurostatu v kategoriích 2 - 7 (APZ) a v kategoriích 1, 8, 9 (PPZ) v celkovém pojetí bez rozdílu věku a vzhledem ke skupině do 25 let (mil. EUR). Údaje o výdajích vzhledem ke skupině do 25 let nejsou v žádných statistických pramenech dostupné, a proto jsou zde vypočteny pomocí poměrů zastoupení účastníků opatření politiky zaměstnanosti do 25 let, vypočítaných na základě statistik Eurostatu o počtech evidovaných účastníků v jednotlivých kategoriích dle věkových skupin.

„Analýza postavení mladých lidí na trhu práce v ČR a v regionu NUTS 2 Jihozápad“ – vychází zejména ze statistik a dalších informací Českého statistického úřadu, Eurostatu a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, dále jsou pro zpracování využity internetové zdroje především Evropské komise, ESF ČR a Plzeňského kraje.

V rámci tohoto dílčího cíle byly provedeny analýzy dat shodné s výše uvedenými analýzami ve vybraných zemích EU (v Německu, Švédsku a na Slovensku), založenými na statistických datech Eurostatu. Navíc byly dále provedeny analýzy ukazatelů reprezentujících trh práce na základě statistik MPSV, sledujících odlišným způsobem nezaměstnanost dle tzv. podílu nezaměstnaných osob, vycházejícího z úplné evidence registrovaných uchazečů na úřadech práce. MPSV rovněž sleduje na rozdíl od Eurostatu či ČSÚ další kategorie sociální skupiny mladých, a sice absolventy a mladistvé. Za mladistvého je považována osoba mladší 18 let, absolventem je uchazeč evidovaný na ÚP, u kterého doba zaměstnání od úspěšného ukončení studia nepřekročila 2 roky. Vedle analýz shodných s výše uvedenými byly dále provedeny následující analýzy:

Analýza míry nezaměstnanosti v regionech NUTS 2 a v krajích ČR dle věkových skupin a pohlaví – na základě dat ČSÚ provedeny analýzy časového vývoje míry nezaměstnanosti celkové bez rozdílu věku, ve skupinách do 25 let, v rozmezí 15 – 19 a 20 – 24 let a dle pohlaví v krajích ČR i regionech NUTS 2, následně provedeny komparace a vyhodnocení.

Analýza míry nezaměstnanosti v regionu NUTS 2 Jihozápad dle věkových skupin, pohlaví a dosaženého vzdělání – na základě dat ČSÚ provedena analýza časového vývoje míry

nezaměstnanosti celkové bez rozdílu věku, ve skupinách 15 – 19 a 20 – 24 let, dle pohlaví a dosaženého vzdělání v regionu NUTS 2 Jihozápad, následně provedena komparace.

Analýza počtů nezaměstnaných v ČR dle věkových skupin, kategorií mladistvých a absolventů a dle pohlaví – na základě dat MPSV sledován časový vývoj počtů nezaměstnaných dle pohlaví, věkových skupin včetně kategorií mladistvých a absolventů, též jsou zjišťovány podíly skupiny do 25 let na počtech všech nezaměstnaných bez rozdílu věku. Následují komparace hodnot dosahovaných ve sledovaných skupinách či kategoriích a vyhodnocení trendů.

Analýza počtů nezaměstnaných v regionech NUTS 2 v ČR ve věkové skupině 15 - 24 let – na základě dat ČSÚ provedena analýza časového vývoje počtů nezaměstnaných v jednotlivých regionech NUTS 2 ve věkové skupině 15 - 24 let, následuje komparace a vyhodnocení.

Analýza počtů nezaměstnaných v regionu NUTS 2 Jihozápad v kategoriích mladistvých a absolventů podle dosaženého vzdělání a podle pohlaví – na základě statistik MPSV za Jihočeský a Plzeňský kraj provedeny výpočty procentuálních podílů počtů nezaměstnaných v kategoriích mladistvých a absolventů podle dosaženého vzdělání a podle pohlaví, následně provedena komparace a vyhodnocení.

Analýza poměrného zastoupení nezaměstnaných mužů a žen v regionech NUTS 2 v ČR ve věkové skupině 15 - 24 let – na základě dat ČSÚ provedena analýza časového vývoje poměrných zastoupení nezaměstnaných podle pohlaví v jednotlivých regionech NUTS 2 ve věkové skupině 15 - 24 let, následně provedena komparace a vyhodnocení.

Analýza nezaměstnanosti v ČR podle věku a podle dosaženého vzdělání – na základě statistiky ČSÚ pro roky 2013 a 2014 provedeny výpočty procentuálních podílů počtů nezaměstnaných podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání – základního, středního bez maturity, středního s maturitou a vysokoškolského v celkovém pojetí bez rozdílu věku a ve skupině ve věku 15 – 24 let. Následně provedena komparace a vyhodnocení.

Analýza počtů uchazečů o zaměstnání a nabízených volných pracovních míst podle dosaženého vzdělání v regionech NUTS 2 v ČR – na základě statistiky MPSV k 31. 12. 2014 provedena komparace počtů nezaměstnaných a počtů volných pracovních míst podle úrovně nejvyššího dosaženého vzdělání v jednotlivých regionech NUTS 2, dále je proveden výpočet teoretického salda pro každou úroveň vzdělání, charakterizujícího stav

(ne)rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce a pak celkové teoretické saldo pro všechny úrovně vzdělání za každý region NUTS 2. Následuje komparace hodnot jednotlivých regionů a vyhodnocení.

Analýza realizace APZ v ČR a v regionu NUTS 2 Jihozápad – na základě statistik MPSV jsou provedeny analýzy časového vývoje celkových výdajů na APZ (tis. Kč), počtů vytvořených pracovních míst a podpořených osob na základě APZ, za NUTS 2 Jihozápad jsou navíc provedeny analýzy časového vývoje výdajů, počtů vytvořených pracovních míst i počtů podpořených osob dle jednotlivých nástrojů APZ, dále jsou provedeny výpočty meziročních změn (jen ČR) a sledovány vývojové trendy. Následně je provedena komparace „výsledků“ nástrojů APZ a vyhodnocení trendů.

„Vyhodnocení, identifikace možností vylepšení postavení mladých lidí na trhu práce a inspirace pro ČR“ – představuje syntézu vyhodnocení a závěrů všech provedených analýz a zjištění na základě veškerých využitých zdrojů. Zároveň je jeho součástí vlastní úsudek autora.

3. TRH PRÁCE – TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1. Obecná problematika trhu práce

Práci ve smyslu zaměstnání definuje Svatoš (2000) jako souhrn intelektuálních a manuálních činností člověka, které se využívají při výrobě ekonomických statků. Odměnou za poskytnutí „pracovní služby“ (Jírová, 1999) je pro vykonavatele finanční kompenzace – mzda. Právě práce je tak ve většině případů hlavním zdrojem finančních příjmů jedince (Mareš, 2002). Práce je současně, vedle půdy a kapitálu, základním výrobním faktorem, jež se využívá k produkci zboží a služeb (Brčák, Sekerka, 2010). Dle Kotýnkové a Němce (2003) je práce výrobním faktorem specifickým, neboť se svojí povahou odlišuje od ostatních. Pracovní síla, jako souhrn fyzických i duševních sil, je totiž neoddělitelná od osobnosti člověka, i když se s ním zcela neztotožňuje. Člověk má svá práva, vůli a myšlení. Bauman (1998) považuje význam práce a začlenění jedince do struktur trhu práce za základní integrační mechanismus v soudobých individualizovaných společnostech.

Trh práce se podle Jírové (1999) vyznačuje zejména následujícími specifickými rysy:

- Neoddělitelnost práce od jejího nositele. Ti co práci poptávají, i ti, co práci nabízejí, se nerozhodují jenom podle ceny práce (mzdy), ale uplatňují různé, často i neekonomické preference.
- Segmentace trhu práce, a to nejen na trhy regionální a profesní. Segmentace vyplývá z rozdílnosti mezi lidmi, jejich dispozicemi a předpoklady, pracovními místy a jejich kvalifikační náročností a také z územní alokace trhů práce.
- Působení kolektivního vyjednávání – odborů na mzdy. To svým působením může tlačit na růst mezd a tím vyvolat pokles efektivnosti na trhu práce.
- Významné ovlivňování trhu práce ze strany státu. Stát může narušovat svým chováním rovnováhu na trhu práce. Jedná se o pracovní zákonodárství jako je například úprava pracovní doby, stanovení minimální mzdy, stanovení dodržování hygienických norem, zvyšování nemzdových nákladů na pracovní sílu (sociální a zdravotní pojištění).

Postavení na trhu práce má navíc zásadní dopad na kvalitu života lidí a jejich rodin (Kotýnková, Němec, 2003). Práce zařazuje lidi do sociální sítě, čímž překonává vylučování ze společnosti (Whiting, 2005).

Trh práce je podle Winklera a Wildmannové (1999) místem, kde se setkává nabídka a poptávka po pracovní síle - místem, kde na jedné straně zaměstnavatel nabízí konkrétní pracovní uplatnění při vytváření nějakého produktu za určitou odměnu a na straně druhé zaměstnanec nabízí své znalosti, dovednosti, čas a ochotu pracovat. Zde se obě strany navzájem najdou, a dohodnou se na smlouvě o odměně, tj. mzdě, pracovní době apod. Ten, kdo práci prodává je zaměstnanec a kdo práci nakupuje je zaměstnavatel (Winkler, Wildmannová, 1999). „Trh práce je součástí tržní ekonomiky, ve které dochází k realizaci tržní nabídky a poptávky v oblasti pracovní síly (lidských zdrojů) a kde probíhá i tržní transakce ve formě dohodnutí podmínek mezi nositelem poptávky a subjektem nabídky práce“ (Palán, 2002, s. 217). Podle Jírové (1999) dochází prostřednictvím pracovního trhu k rozmístování nejvýznamnějšího národního zdroje – práce.

V tržní ekonomice představuje trh práce její hlavní distributivní mechanismus, neboť řeší problém dvojí alokace (Offe, 1985):

- systému produkce nabízí pracovní sílu v požadované struktuře, což znamená, že jedinci musí být rozmístěni podle konkrétních výrobních činností a procesů;
- pracovní sílu zaopatřuje peněžními (příjem) a sociálními (status) prostředky existence (podle svého podílu na produkci). Navíc zaopatřuje životními prostředky i osoby žijící „legitimně“ mimo zaměstnání.

Podle Winklera a Wildmannové (1999) slouží trh práce v ekonomice:

- k zabezpečení ekonomiky potřebnými pracovními silami;
- k zajištění prostředků pracovních sil.

Trh práce se řadí do trhu výrobních faktorů a je možno jej chápat jako trh odvozený, neboť poptávka po pracovních silách je určena poptávkou po výrobcích a službách, které jsou jimi produkovány (Jírová, 1999). Cenou práce je mzda, sloužící jako nástroj vyrovnávající tento trh.

Holman (2002) charakterizuje trh práce tržní *poptávkou po práci* a tržní *nabídkou práce*, kde jak na straně poptávky, tak na straně nabídky existuje konkurence. Znamená to,

že práci poptává mnoho firem a nabízí ji mnoho lidí. Trh práce je však specifickým trhem, na němž je tržní mechanismus zeslaben vlivem segmentovanosti trhu (rozdílnostmi mezi lidmi), kolektivního vyjednávání či státní politiky zaměstnanosti (Wildmannová, 2005).

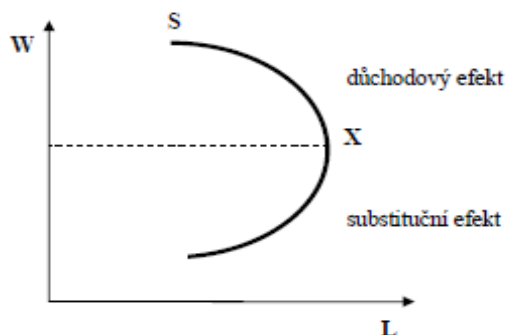
Poptávka po práci, stejně jako poptávka po jiném výrobním faktoru, je určena mezní produktivitou práce. Tato produktivita závisí na kvalitě vstupů práce, na množství a kvalitě dalších výrobních faktorů a na úrovni využívaných technologií. Kvalitu vstupující práce ovlivňují zejména vzdělání a dovednosti ekonomicky aktivního obyvatelstva. Poptávku po práci tvoří firmy na základě poptávky spotřebitele po finálních výrobcích a službách. V grafickém vyjádření je její křivka klesající funkcí mzdového tarifu. Pokles mzdové sazby vyvolá snížení mezních nákladů firmy, což vede k růstu objemu najímané práce. Firmy budou najímat práci do té doby, dokud se příjem z mezního produktu nevyrovná mzdové sazbě (Soukupová, 2003). Podle Kolibové a Kubicové (2005) můžeme na trhu práce rozlišit individuální poptávku po práci a tržní poptávku po práci. Tržní poptávka po práci je horizontální součet individuálních poptávek všech firem poptávajících práci.

Nabídka práce tvoří na trhu práce individuální lidé prodávající vlastní pracovní sílu (Kolibová, Kubicová 2005). Podle Jírové (1999) představuje množství pracovních hodin, které má ekonomika k dispozici. Determinuje ji zejména počet práceschopného obyvatelstva a způsob, kterým toto obyvatelstvo tráví svůj čas. Každý člověk volí mezi užitkem volného času nebo užitkem z výrobků a služeb, jež nakoupí za mzdu. Nabídka pracovních sil je závislá na výši reálné mzdové sazby a na obětování volného času (Jírová, 1999). Podle Kolibové a Kubicové (2005) jsou reakce lidí na růst mezd v ekonomii popisovány pomocí dvou efektů: substitučního a důchodového, které v prostředí pracovního trhu působí proti sobě.

Statistické průzkumy potvrdily, že v nižších mzdových sazbách se projevuje substituční efekt, kdy s růstem mezd lidé obětují svůj volný čas a „substituují“ ho prací, avšak od určité úrovně mzdy výše (Obr.1, bod X) začíná působit důchodový efekt, kdy převládá užitkem volného času před užitkem mzdy, a lidé reagují poklesem nabídky práce. Jinými slovy, s dalším nárůstem mezd u vyšších mzdových sazeb mohou lidé snížit nabídku práce i bez ztráty důchodu. Tržní nabídka práce je potom součtem všech individuálních nabídek práce na trhu. (Kolibová, Kubicová 2005).

Následující graf (obr. 1) znázorňuje vývoj individuální nabídky práce v závislosti na výši mzdy – zpětné zakřivení v důsledku protichůdného zakřivení obou uvedených efektů.

Obr. 1. Křivka individuální nabídky práce

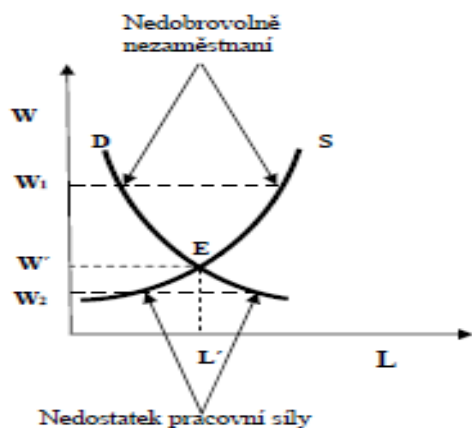
Zdroj: KOLIBOVÁ, H., KUBICOVÁ, A., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, 2005.

Podle Kolibové a Kubicové (2005) není ve skutečnosti postavení nabídky na trhu práce stejné jako u poptávky, jelikož nabízející práci nemají možnost ovlivnit kvantitu ani kvalitu celkové nabídky. Hovoříme v tomto kontextu o tzv. strukturálním handicapu nabídky na trhu práce.

Na trhu práce se můžeme setkat se třemi situacemi (Švarcová, 2000):

- Rovnost nabídky a poptávky – kdo chce za danou rovnovážnou mzdu pracovat, získá práci. Firmy nakoupí tolik práce, kolik poptávají při dané mzdě.
- Převis poptávky – reálná mzda je nižší než mzda rovnovážná. Firmy se poptávají po práci, ale za nízkou mzdu ji neseženou. Pracovních sil je nedostatek.
- Převis nabídky – domácnosti (lidé) nabízí práci, ale část práce je nevyužita – vzniká nezaměstnanost.

Obr. 2. Nezaměstnanost a nedostatek pracovních sil na trhu práce

Zdroj: KOLIBOVÁ, H., KUBICOVÁ, A., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, 2005.

Stát silně reguluje dění na trhu práce, zejména intervenuje prostřednictvím sociálního státu a hospodářské politiky na základě zákonných a mimoprávních regulačních opatření (Howe, 2006). Na jeho regulaci se podílí zejména instituce, normy, morální standardy, pravidla jednání, zvyklosti a očekávání, které takto determinují nabídku i poptávku po práci. Jedná se zejména o pracovní zákonodárství, jako např. úprava pracovní doby, stanovení minimální mzdy, stanovení dodržování hygienických norem, zvyšováním nemzdových nákladů na pracovní sílu (sociální a zdravotní pojištění), (Mareš, 2002).

3.2. Ekonomické a sociální aspekty trhu práce

Trh práce není z mnoha důvodů trhem v klasickém smyslu slova. Předmětem směny je zde pracovní síla, kterou Jírová (1999), podobně jako Kotýnková s Němcem (2003), charakterizuje jako výrobní faktor, vyznačující se určitými specifiky, spojenými s výkony lidí. Následkem působení těchto specifických okolností se stávají mzdy nepružnými směrem dolů a trh směřuje k nerovnováze a k nezaměstnanosti Jírová (1999).

3.2.1. Význam z hlediska státu

Zaměstnanost, jako podíl pracujících na populaci, je podle Franka a Bernanke (2003) vedle produktivity práce jedním ze dvou základních faktorů produkční výkonnosti ekonomiky, měřené velikostí hrubého domácího produktu (HDP). V dlouhém období však hraje v produkční výkonnosti klíčovou roli produktivita práce, neboť zaměstnanost má svoje hranice. Hlavními faktory produktivity práce jsou lidský kapitál (talent, vzdělání, zkušenosti, dovednosti), fyzický kapitál, technický pokrok, přírodní zdroje a politické a právní prostředí (Frank, Bernanke, 2003). Hlavní ekonomické směry (klasický, keynesiánský, marxistický) se podle Mareše (2002) shodují na tom, že pro udržení zaměstnanosti je nezbytný ekonomický růst, avšak mezi rychlým růstem a nízkou nezaměstnaností neexistuje přímá korelace. Vícekrát se již v minulosti vyskytovaly v průmyslové zemi současně vysoká míra nezaměstnanosti při vysoké míře růstu HDP.

Vysoká zaměstnanost má pozitivní vliv na státní rozpočet, neboť jej nezatěžuje dalšími mandatorními výdaji v souvislosti se státní politikou zaměstnanosti a znamená i vyšší výběr daní (Šimek, 2007).

Podle Samuelsona a Nordhause (1995) je úroveň produktu (HDP) a spolu s ním i zaměstnanost zvyšována přírůstkem investic. Stejní autoři dále rovněž uvádějí

Keynesovu teorii o vlivu agregátní poptávky (AD) na zaměstnanost a o možnostech vlády prostřednictvím monetární či fiskální politiky působit na růst AD a tím i na růst zaměstnanosti. Možnost zvyšování AD prostřednictvím vládních výdajů však kritizují „klasičtí ekonomové“, podle nichž vládní výdaje „vytlačují“ soukromé investice v ekonomice nacházející se blízko svého potenciálního produktu.³

Ekonomické důsledky ztráty zaměstnání a *nezaměstnanosti* („převis nabídky práce“) je možno podle Helíska (1998) vyjádřit teoreticky jako ztrátu produkce, kterou představuje rozdíl mezi potenciálním produktem, vyrobitelným při neexistenci nezaměstnanosti, a skutečným množstvím vyrobeným za reálné situace. Podle Okunova zákona se období vysoké nezaměstnanosti vyznačuje tím, že se v nich úroveň HDP pohybuje pod úrovní potenciálního produktu a při růstu nezaměstnanosti o 1 % nad přirozenou míru nezaměstnanosti dochází k poklesu skutečného produktu o 2 % pod úroveň potenciálního produktu (Jírová, 1999). Samuelson a Nordhaus (1995) dokonce označují ekonomické ztráty plynoucí z nezaměstnanosti jako „největší doložené mrhání zdroji v soudobé ekonomice“.

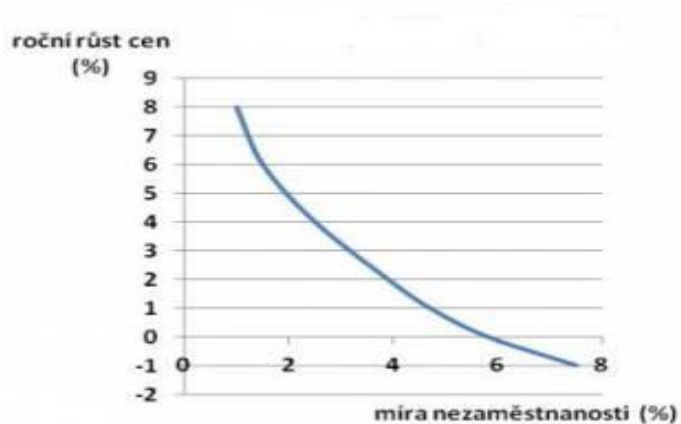
Jírová (1999) uvádí příčinnou souvislost nezaměstnanosti s omezením výdajů domácností a poklesem agregátní poptávky, způsobujícím další zpomalení ekonomického růstu. Šimek (2007) navíc zdůrazňuje, že při vysoké nezaměstnanosti je nadměrně zatěžován také státní rozpočet v důsledku výdajů na státní politiku zaměstnanosti. K ekonomickým dopadům je možno přičíst také snížení, případně ztrátu kvalifikace pracovníků – lidského kapitálu – jednoho ze zdrojů ekonomického růstu (Helíšek, 2000). Oproti všem zde prezentovaným negativním aspektům nezaměstnanosti zmiňují Janičko a Dandová (2010) i jeden pozitivní účinek nezaměstnanosti, a sice údajné zvyšování motivace lidí k práci.

Samuelson a Nordhaus (1995) se zamýšlejí nad vztahem mezi nezaměstnaností a inflací. Při pohledu do minulosti si všímají vysoké zaměstnanosti a růstu produkce v obdobích rostoucí inflace, a naopak v obdobích snížení inflace vysokého nárůstu nezaměstnanosti a poklesu produkce. Zároveň se zabývají otázkou, zda byl růst produkce a zaměstnanosti příčinou růstu cen – inflace, anebo naopak inflace byla výsledkem růstu produkce a zaměstnanosti. Dochází k závěru, že v dlouhém období není mezi inflací a zaměstnaností

³ Potenciální produkt – maximální úroveň produktu, kterého lze dosahovat při daném stavu technologie a počtu obyvatelstva, aniž dochází k urychlení inflace – odpovídá přirozené míře nezaměstnanosti. (Samuelson, Nordhaus, 1995)

(produkt) žádný vztah a v krátkém je vztah nejednoznačný. Vedle toho pak předkládají teorii „Phillipsovy křivky“, která tento vztah znázorňuje, na níž ilustrují zejména vliv tzv. setrvačné inflace.

Obr. 3. Phillipsova křivka

Zdroj: Samuelson, P. A. Nordhaus, W. D., 1995, vlastní zpracování.

V krátkém období má ekonomika možnost volit mezi nezaměstnaností a inflací. Poklesne-li nezaměstnanost pod svou přirozenou míru, bude inflace růst nad úroveň setrvačné míry, a vzroste-li nezaměstnanost nad svou přirozenou míru, bude mít inflace tendenci klesat pod setrvačnou míru. Phillipsova křivka se však ukázala jako nestabilní vztah, posunuje se totiž v čase v závislosti na změně očekávané inflace a na růstu produktivity. Přetrvává-li inflace nad očekávanou či setrvačnou mírou, očekávání lidí se přizpůsobují a samotná setrvačná míra inflace se mění. Podle této teorie „přirozené míry“ neexistuje mezi inflací a nezaměstnaností trvale žádný nepřímý vztah a dlouhodobá Phillipsova křivka je vertikální (Samuelson, Nordhaus, 1995).

3.2.2. Význam z hlediska společnosti

Společnost spatřuje význam práce jednak ve finančním zajištění člověka, ale také ji vnímá jako předpoklad jeho důstojné existence, přinášející pocit seberealizace a společenské užitečnosti (Buchtová, 2002). Podle Mareše (2002) jsou finanční příjmy plynoucí z výkonu zaměstnání ve většině případů hlavním zdrojem, který je využíván na uspokojování lidských potřeb a do značné míry determinuje i skutečnost, jaké potřeby člověk vůbec má. Neočekávaná ztráta práce představuje podle Buchtové (2002) v naší kultuře velký zásah do života lidí a označuje ji dokonce jako traumatizující existenciální zážitek. Dále uvádí,

že většina lidí pracuje s jistou samozřejmostí, přinášející radost a uspokojení, a skutečnou hodnotu práce člověk obvykle poznává, až když ji ztratí.

„Nedobrovolné vyřazení práce z osobního života člověka má podle našich i zahraničních poznatků průkazné negativní sociální, psychologické, ale i zdravotní důsledky“ (Buchtová, 2002, s. 76). Nárůst nemocnosti zmiňuje i Helísek (1998). Čím déle je nezaměstnaný bez práce, tím více se pro něj stává nesnadné nalézt práci zpět, ztrácí postupně kvalifikaci, pracovní návyky i motivaci pracovat, dochází k psychickým problémům, sociálnímu vyloučení (Mareš, 2002). Podobně píší i Winkler a Wildmannová (1999), kteří navíc upozorňují na stupňující se dopady a obtížnější řešení prostřednictvím politiky zaměstnanosti. Ztráta zaměstnání způsobuje škody psychologické, zejména ve smyslu psychického zatížení, plynoucího ze ztráty příjmu a souvisejícího poklesu životní úrovně (Mareš, 2002). Nezaměstnanost má podle Mareše (2002) za následek i nárůst sociálněpatologických jevů a nestability. Helísek (1998) poukazuje na rozpady rodin v důsledku nezaměstnanosti i destrukci etických hodnot, které vedou k patologickým jevům, jako např. kriminalita, narkomanie, alkoholismus či prostituce.

Buchtová (2002) dále upozorňuje na hrozící ztrátu pojítka s realitou, zejména v souvislosti s dlouhodobou nezaměstnaností, strach z budoucnosti a pochyby o vlastních schopnostech. Společnost chápe práci také jako vysokou společenskou hodnotu, zdroj identity a sebeúcty, a tak její ztráta je vnímána i jako životní selhání jedince. Společnost rovněž podle Buchtové (2002) vnímá nezaměstnanost jako významnou poruchu představující sociální i politický problém.

3.3. Indikátory charakterizující trh práce

3.3.1. Zaměstnanost

Palán (2002) definuje zaměstnanost jako „aktivní účast práceschopného obyvatelstva na společenské hospodářské činnosti, která je zaměřena na dosažení rovnováhy mezi nabídkou pracovních sil a poptávkou po nich. Směřuje k produktivnímu využití zdrojů pracovních sil a k zabezpečení práva občanů na zaměstnání“ (Palán, 2002, s. 244). Velký sociologický slovník (1996, s. 1433) uvádí definici zaměstnanosti jako „podíl zaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu, přičemž za zaměstnané jsou

považováni lidé, kteří vykonávají jakoukoli placenou práci, a rovněž ti, kteří právě nepracují z důvodu nemoci, stávky nebo dovolené.“

Podle Janíčka a Dandové (2010) vypovídá zaměstnanost o využití potenciálu pracovních sil v národním hospodářství. Zaměstnaní jsou lidé v určitém věkovém rozmezí, kteří vykonávají placenou práci, i ti co dočasně nepracují z důvodu nemoci, stávky či dovolené (Winkler, Wildmannová, 1999).

Zaměstnanost v České republice upravuje Zákon ze dne 13. května 2004 č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti⁴. Předmětem úpravy je podle §1 tohoto zákona „v souladu s právem Evropských společenství zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, která má za cíl dosažení plné zaměstnanosti a ochranu proti nezaměstnanosti“⁴.

Pro zachycení celkových veličin zaměstnanosti se statisticky používají charakteristiky míra ekonomické aktivity a míra zaměstnanosti⁵ (Janíčko, Dandová, 2010):

- *Míra ekonomické aktivity* – představuje podíl počtu ekonomicky aktivních na počtu osob starších 15 let. Do skupiny ekonomicky aktivního obyvatelstva se podle metodiky sčítání lidu řadí nejen zaměstnané osoby (v postavení zaměstnanců, zaměstnavatelů či samostatně činných), ale také pracující důchodci, pracující studenti a učni, osoby na řádné mateřské dovolené a nezaměstnaní.
- *Míra zaměstnanosti* – vypočítává se jako procentní podíl počtu zaměstnaných osob ve věku 15 až 64 let k počtu všech osob v této věkové skupině. Zaměstnané obyvatelstvo sestává z osob, které v průběhu referenčního týdne pracovaly alespoň 1 hodinu za mzdu, plat nebo jinou odměnu, nebo sice nebyly v práci, ale měly formální vztah k zaměstnání.

Podle míry zaměstnanosti lze potom podle Janíčka a Dandové (2010) rozlišit tzv. *přezaměstnanost*, *podzaměstnanost* nebo *plnou zaměstnanost*. Přezaměstnanost by nastala, kdyby počty zaměstnaných byly větší, než by odpovídalo aktuálním podmínkám ekonomické efektivity (případ některých podniků po roce 1989 – než dospěly touto cestou ke svému zániku jako nekonkurenceschopné nebo než provedly nutnou restrukturalizaci). Podzaměstnaností se dá nazvat současný stav, kdy za existence

⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí, zákon č. 435/2004 Sb [online] 2015, [cit. 2015-06-15]: http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/zoz_-_22._1._2015.pdf

⁵ Obě tyto veličiny jsou zjišťovány prostřednictvím výběrových šetření pracovních sil – dotazníky (Janíčko, 2010).

nezaměstnanosti není plně využíván národohospodářský výrobní potenciál. Plná zaměstnanost, což je spíše hypotetický stav, znamená stav rovnosti mezi potenciálem pracovní síly a potenciálem pracovních míst, tedy mezi nabídkou práce a poptávkou po ní (Janíčko, Dandová, 2010).

Základní terminologie pro jednotlivé skupiny zaměstnaných vyplývá z klasifikace postavení v zaměstnání ICSE-93, přijaté v roce 1993⁶. Metodika ČSÚ vymezuje pojmy⁷:

- *Zaměstnaný* – ten, kdo vykonává jakékoliv placené zaměstnání nebo sebezaměstnání a dostane zapláceno po dobu 1 hodiny ve sledovaném období, bez ohledu na to, zda pracovní aktivita měla trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter. Podle mezinárodní metodiky jsou mezi zaměstnané považováni i profesionální příslušníci armády, či osoby na mateřské dovolené, které před nástupem pracovaly.
- *Sebezaměstnaný* – podle postavení v zaměstnání, jedná se o podnikatele se zaměstnanci (tzv. zaměstnavatelé), podnikatele bez zaměstnanců (tzv. osoby pracující „na vlastní účet“) a pomáhající rodinné příslušníky.
- *Ekonomicky aktivní obyvatelstvo* – obyvatelstvo spadající do určité věkové skupiny, patnáctiletí a starší. Jedná se o osoby, které lze zařadit do jedné z kategorií: zaměstnaní, nezaměstnaní nebo sebezaměstnaní.
- *Osoby ekonomicky neaktivní* – všechny osoby patnáctileté a starší, které v určitém období nepatří do kategorie "pracovních sil", tj. nemohou být klasifikovány jako osoby zaměstnané nebo nezaměstnané. Jsou jimi například matky na mateřské dovolené, které před nástupem nepracovaly, studenti, osoby v důchodu, osoby v domácnosti a dlouhodobě nemocní, kteří nejsou práce schopní.
- *Míra ekonomické aktivity* – je rovna podílu počtu ekonomicky aktivních (nezaměstnaných, zaměstnaných a sebezaměstnaných) a počtu všech osob starších 15ti let.

⁶ Klasifikace byla vytvořena na 15. mezinárodní konferenci statistiků práce, [online] 2015, [cit. 2015-06-06]: http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/o/3103-07-1993___2006-metodicke_vysvetlivky

⁷ Ukazatelé v souladu s metodikou Eurostatu, na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO), [online] 2015, [cit. 2015-06-06]: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps;

- *Míra zaměstnanosti* – vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15-ti letých a starších.
- *Míra zaměstnanosti 15-64 letých* – vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných ve věku 15-64 let na celkovém počtu obyvatel v této kategorii.

3.3.2. Nezaměstnanost

Na trhu práce představuje nezaměstnanost stav, kdy část nabídky práce není schopna najít si placené zaměstnání. Jinak řečeno, jde o setrvalý projev nerovnováhy na pracovním trhu, z důvodu převisu nabídky (Jírová, 1999). Janíčko a Dandová (2010) charakterizují nezaměstnanost jednoduše jako nerovnovážnou situaci na trhu práce, kdy nabídka práce převyšuje poptávku po ní v důsledku příliš vysoké mzdové úrovně. Zároveň připouští, že nezaměstnanost není vyvolávána pouze pohybem ceny práce, ale také nedostatkem poptávky po výrobcích firem, nedostatečnými státními investicemi a výdaji, nefunkční vzdělávací soustavou atp.

Nezaměstnanost může být dle Winklera a Wildmannové (1999) *dobrovolná*, kdy lidé nechtějí využít svoji pracovní sílu či spíše nejsou ochotni pracovat při určitých nízkých mzdách, a *nedobrovolná*, kdy lidé chtějí a potřebují pracovat, ale nemohou práci sehnat. Při vyšších mzdových sazbách je více pracovníků, kteří chtějí pracovat, než volných pracovních míst. *Přirozená míra* nezaměstnanosti vyjadřuje takovou míru, při níž jsou jednotlivé segmenty trhu práce v průměru v rovnováze (Winkler, Wildmannová, 1999). *Plnou zaměstnanost* definuje Palán (2002) jako „stav s přirozenou mírou nezaměstnanosti, která se může pohybovat v rozmezí 3–12 %.“ (Palán, 2002, s. 217)

Za nezaměstnané jsou podle Buchtové (2002) považovány osoby produktivního věku, které splňují dvě podmínky:

- nemají placené zaměstnání ani příjem ze sebezaměstnání, jsou dočasně uvolněny z práce a očekávají, že budou znovu zaměstnány;
- aktivně hledají práci a jsou ochotny do práce nastoupit.

Statut nezaměstnaného je podle Mezinárodní organizace práce (ILO) přiznáván všem osobám obvykle bydlícím na sledovaném území, které v průběhu referenčního týdne souběžně splňovaly podmínky⁸:

- věk – starší 15 let
- neexistence placeného zaměstnání či jiné samostatně výdělečné činnosti
- připravenost k nástupu do práce, tj., během referenčního období být k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání (podnikání se zaměstnanci či bez nebo pomáhající rodinný příslušník),
- v průběhu posledních 4 týdnů osoby aktivně hledaly práci (prostřednictvím úřadu práce nebo soukromé zprostředkovatelny práce, přímo v podnicích, využíváním inzerce, podnikáním kroků pro založení vlastní firmy, podáním žádosti o pracovní povolení a licence nebo jiným způsobem).

Interpretace nezaměstnaného podle Eurostatu⁹ je shodná s definicí ILO, pouze s tím rozdílem, že přesně určuje nejen spodní, ale i horní hranici věku nezaměstnaného. Mezi nezaměstnané mohou být zařazeni jedinci ve věku 15 až 74 let, kteří splňují výše uvedené podmínky ILO (nemají práci, aktivně ji hledají a mohou okamžitě nastoupit do zaměstnání). V České republice jsou akceptovány obě zmíněné definice (Kolibová, Kubicová, 2005).

Český statistický úřad (ČSÚ) definuje nezaměstnanost podle metodiky Eurostatu vypracované na základě doporučení ILO, ovšem liší se od obou ve vymezení věku nezaměstnaného 15 až 64 let. Dle metodiky ČSÚ patří navíc mezi nezaměstnané i osoby, které nehledají práci, protože ji již našly a jsou schopny ji nastoupit nejpozději do 14 dnů¹⁰.

Nezaměstnanost a její vývoj lze podle Helíska (1998) výstižně vyjádřit prostřednictvím *míry nezaměstnanosti*, jako procentního podílu nezaměstnaných na ekonomicky aktivním obyvatelstvu (součtu zaměstnaných a nezaměstnaných). Jeho hodnotu lze tedy stanovit podle vztahu:

$$u = (U / U + L) * 100,$$

⁸ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-06-07]: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps

⁹ Statistický úřad Evropských společenství – Eurostat má za úkol poskytovat statistiky na evropské úrovni umožňující srovnání mezi jednotlivými zeměmi a regiony.

¹⁰ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-06-07]: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps

kde U vyjadřuje počet nezaměstnaných, L počet zaměstnaných a součet U a L celkový počet ekonomicky aktivního obyvatelstva – tzv. pracovní sílu (Helísek, 1998). *Míra dlouhodobé nezaměstnanosti* potom vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných po dobu jednoho roku a déle na celkové pracovní síle (v procentech) a *za dlouhodobě nezaměstnané* jsou podle ILO považovány osoby, které nemají práci déle než jeden rok.¹¹

Přirozená míra nezaměstnanosti je míra, při které jsou síly, působící na zvyšování a snižování mzdové a cenové inflace, v rovnováze. Představuje nejnižší míru nezaměstnanosti, která je ve společnosti udržitelná při stálé inflaci, a zároveň nejvyšší udržitelnou úroveň zaměstnanosti, odpovídající danému potenciálu země. Přirozená míra není nutně optimální mírou nezaměstnanosti, kdy je dosažen maximální čistý ekonomický blahobyt (Winkler, Wildmannová, 1999).

V České republice je sledována tzv. *obecná míra nezaměstnanosti*, kterou zjišťuje Český statistický úřad (ČSÚ) na základě tzv. výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), podle metodiky Eurostatu a v souladu s doporučením ILO.¹² Vedle tohoto ukazatele sleduje Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) tzv. *podíl nezaměstnaných osob*, který nahradil v roce 2013 do té doby používanou míru *registrované nezaměstnanosti*, a který vychází z údajů o počtu uchazečů registrovaných na Úřadu práce ČR¹³.

Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS) definuje ČSÚ¹⁴ jako celorepublikové statistické šetření, které se provádí kontinuálně v náhodně vybraném vzorku domácností a zaměřuje se na zjišťování ekonomického postavení obyvatelstva na území celé republiky. Rozsah šetření a ukazatele zaměstnanosti a nezaměstnanosti odpovídají definicím ILO i metodice Eurostatu a jím stanoveným kritériím pro tzv. Labour Force Survey (LFS)¹⁵. LFS musí v každé zemi splňovat základní kritéria, avšak existují specifika, ve kterých se členské státy EU liší.¹⁶

Vyplývající rozdíly v metodice zjišťování míry nezaměstnanosti mezi MPSV a ČSÚ:

- ČSÚ – předmětem šetření je výběrový soubor, zjišťování je anonymní a dobrovolné,

¹¹ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-06-07]: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps

¹² ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-06-07]: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps

¹³ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-02-15] http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

¹⁴ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-06-07]: https://www.czso.cz/csu/vykazy/vyberove_setreni_pracovnich_sil

¹⁵ LFS je ekvivalent VŠPS dle jednotných kritérií pro mezinárodní srovnání. Podle ILO, [online] 2015, [cit. 2015-06-16]: <http://www.ilo.org/dyn/lfsurvey/lfsurvey.home>

¹⁶ EUROSTAT, [online] 2015, [cit. 2015-06-16]: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_labour_force_survey_-_methodology

- MPSV – předmětem šetření je úplná evidence registrovaných uchazečů na úřadech práce, podmínky zjišťování údajů stanoveny zákonem č. 435/2004, Sb., o zaměstnanosti.

Určení obecné míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob je přibliženo v tabulce č.1:

Tabulka č. 1 – Výpočet obecné míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob

	Míra nezaměstnanosti	Čítatel	Jmenovatel
MPSV	podíl nezaměstnaných osob	Počet dosažitelných neumístěných uchazečů registrovaných na Úřadu práce ČR	Celkový počet obyvatel ve věkové skupině 15 - 64 let (Údaje pocházejí z bilančních údajů o obyvatelstvu)
ČSÚ = Eurostat*	obecná míra nezaměstnanosti*	Počet nezaměstnaných osob dle definice ILO (průměrné hodnoty v aktuálním čtvrtletí dle údajů z VŠPS)	Počet zaměstnaných osob v národním hospodářství dle VŠPS + Počet nezaměstnaných osob dle VŠPS
*Pozn.: Eurostat počítá s nezaměstnanými v širším věkovém intervalu 15 až 74, na rozdíl od ČSÚ (15 až 64), a proto výsledná obecná míra nezaměstnanosti bude mírně vyšší			

Zdroj: ČSÚ¹⁷, MPSV¹⁸, vlastní zpracování

Jistá specifika lze nalézt v některých zemích ve vykazování míry nezaměstnanosti – např. ve Spolkové republice Německo¹⁹ jsou při výpočtu míry nezaměstnanosti vyloučeny z pracovní síly osoby samostatně výdělečně činné, v Belgii jsou publikovány dvě národní míry nezaměstnanosti, a sice podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle a podíl nezaměstnaných na pojištěné pracovní síle.²⁰

Obecná ekonomie rozlišuje typy nezaměstnanosti:

- *Frikční* nezaměstnanost – projevuje se, pokud lidé mění práci a hledají jiné zaměstnání. Je přirozeným, krátkodobým jevem a v tržním hospodářství je vnímána pozitivně. Vzniká v důsledku pohybu lidí mezi oblastmi a pracovními místy a v průběhu stádií životního cyklu (Švarcová, 2000).

¹⁷ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-02-15] http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps

¹⁸ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-02-15] http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

¹⁹ Míru nezaměstnanosti měří Agentura práce dle národní definice nezaměstnanosti odlišně od Eurostatu.

²⁰ Bundesagentur für Arbeit, [online] 2015, [cit. 2015-06-16]:

<http://statistik.arbeitsagentur.de/Navigation/Statistik/Grundlagen/Berechnung-der-Arbeitslosenquote/Berechnung-der-Arbeitslosenquote-Nav.html>

- *Strukturální nezaměstnanost* – vzniká, když se některé odvětví dostane do útlumu a lidé o práci přicházejí. Jiná odvětví se rozvíjí a potřebují nové pracovní síly. Projevuje se nesouladem mezi nabídkou a poptávkou po pracovnících. Možným řešením v tomto případě je rekvalifikace (Švarcová, 2000; Kotýnková, Němec, 2003).
- *Cyklická nezaměstnanost* – vzniká, pokud se hospodářství vyvíjí a mění v etapách, které tento typ nezaměstnanosti doprovází. V období krize dochází k růstu nezaměstnanosti a snižování objemu mezd. Vzniká při nízké celkové poptávce po práci. Opakem je konjunktura, kdy roste zaměstnanost (Winkler, Wildmannová, 1999).
- *Technologická nezaměstnanost* – nastává v důsledku zavádění nových strojů a technologií do výroby, které nahrazují lidskou práci. V současné době se tento typ nezaměstnanosti dotýká nejen nekvalifikovaných či polokvalifikovaných dělníků, ale i vysoce vzdělaných odborníků (Kolibová, Kubicová 2005).
- *Sezónní nezaměstnanost* – je převážně sezónní záležitostí. Projevuje se krátkodobým snížením poptávky po práci, nebo přezaměstnaností v určitých odvětvích. Vstupy nabídky na trhu práce jsou nerovnoměrné (Winkler, Wildmannová, 1999; Kotýnková, Němec, 2003).
- *Skrytá nezaměstnanost* – postiženými jsou lidé, které nenajdeme v registrech úřadů práce, i když o práci mají zájem. Patří sem např. ženy v domácnosti, mladiství nebo lidé v předdůchodovém věku, kteří odešli do předčasných důchodů (Kolibová, Kubicová 2005).
- *Dlouhodobá nezaměstnanost* – její vymezení se v jednotlivých zemích liší. V ČR je časová hranice stanovena v souladu s ILO na déle než 1 rok, někde jsou 2 roky. V některých zemích se také přihlíží k věku nezaměstnaných. Doba bez placeného zaměstnání se u mladých osob posuzuje přísněji, například jako dlouhodobě nezaměstnaný je ve Švédsku označen mladý člověk již po 6 měsících. Přiznání statutu dlouhodobě nezaměstnaných přináší zvýhodnění, jako např. přednostní zařazení do programů aktivní politiky zaměstnanosti (Kolibová, Kubicová 2005).

Dále se vyhodnocují některé další charakteristiky nezaměstnanosti, např. u rizikových skupin je to kromě doby trvání (dlouhodobé nezaměstnanosti) nezaměstnanost *podle věku* a nezaměstnanost *podle pohlaví* (Janičko, Dandová, 2010).

V souvislosti s dlouhodobou nezaměstnaností upozorňují Kolibová a Kubicová (2005) na tzv. *past nezaměstnanosti*, která hrozí, pokud náhradní příjmy jsou srovnatelné či dokonce vyšší než mzdy. Za těchto okolností jsou lidé s perspektivou nižších příjmů demotivováni aktivně hledat práci a setrvávají v dlouhodobé nezaměstnanosti.

Nezaměstnanost není sama o sobě považována za vážný ekonomický ani sociální problém, pokud se nestává masovou. Podle Mareše (2002) se totiž obvykle vychází z faktu, že samotná existence nezaměstnanosti je přirozeným fenoménem a atributem svobodné společnosti, založené na tržních interakcích a pluralitních formách demokracie. Švarcová (2000) dokonce považuje nízkou a krátkodobou nezaměstnanost za prospěšnou, umožňující efektivně využívat zdroje společnosti.

3.4. Rizikové skupiny obyvatelstva na trhu práce

Schopnost nalézt zaměstnání či uplatnitelnost na trhu práce vyjadřuje tzv. *zaměstnatelnost*. Jejím posuzováním, spočívajícím ve zkoumání postavení jedince na trhu práce a faktorů, které toto postavení či možnost uplatnění ovlivňují, se komplexně zabývají McQuaid a Lindsay (2005). Ve svém díle „The concept of employability“ nabízejí koncepci, nazývanou interaktivní zaměstnatelností, která zohledňuje jednak faktory determinující možnosti jedince, požadavky poptávky na trhu práce i související kontextuální prvky (McQuaid, Lindsay, 2005). Faktory ovlivňující uplatnění na trhu práce rozdělují do tří skupin, a sice faktory individuální, okolnostní a vnější.

1. *Faktory individuální* jsou bezprostředně spjaty s daným jedincem. Jsou od něj většinou neoddělitelné a obvykle jsou pod jeho kontrolou. Jedná se o osobnostní charakteristiky (např. ochota pracovat, zodpovědnost), základní i klíčové přenositelné dovednosti (čtení, psaní, ovládání komunikačních technologií, schopnosti řešení problémů), pracovní historie (předchozí praxe, nabyté zkušenosti), adaptabilita na nové zaměstnání, mobilita, demografické atributy (věk, pohlaví) nebo zdravotní stav a pocit pohody.

2. *Okolnostní faktory* zahrnují faktory kontextu jedince, ovlivňující přímo jeho možnosti zaměstnatelnosti. Zde se rozlišují kontext domácnosti (např. o péče o děti, související

závazky finanční i časové, dostupnost vhodného bydlení), pracovní kultura (postoj rodiny i širšího okolí k práci) či dostupnost finančních zdrojů a sociálního kapitálu. Patří sem i zařazení práce do žebříčku hodnot a odtud odvozený postoj k práci.

3. Mezi *faktory vnější* patří faktory trhu práce, jako je rozsah a struktura poptávky (počet a struktura volných pracovních míst, požadovaná kvalifikace), povaha volných pracovních míst ve smyslu finančního ohodnocení či pracovních podmínek, způsob provádění nábory pracovníků, anebo makroekonomické faktory (ekonomický vývoj, podnikatelská důvěra). Do této kategorie patří rovněž faktory podpůrné, jako existence a dostupnost podpůrných a poradenských služeb zaměstnanosti a aktivity národních i regionálních rozvojových politik v oblasti trhu práce, případně dostupnost dalších podpůrných programů a služeb.

Podobně píše i Buchtová (2002) o řadě charakteristik, podmiňujících uplatnění člověka na trhu práce (věk, zdravotní stav, vzdělání, pohlaví, příslušnost k etniku), na jejichž základě je možno vyčlenit skupiny lidí s větším rizikem ztráty práce. Tyto skupiny se sníženou zaměstnatelností, jsou vystaveny riziku opakované či dlouhodobé nezaměstnanosti a zaměřuje se na ně politika zaměstnanosti. Kolibová a Kubicová (2005) vymezují rizikové skupiny na trhu práce: mladiství do 25 let a absolventi škol, po dobu 2 let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku, osoby pečující o děti do věku 15 let, osoby se zdravotním postižením, osoby starší 50 let, uchazeči společensky nepřizpůsobiví a nekvalifikovaní.

- *Mladí lidé, absolventi* – zejména absolventi středních a vysokých škol nově vstupující na trh práce jsou v konkurenci s ostatními uchazeči značně znevýhodněni. Podle Buchtové (2002) je největší nevýhodou této skupiny chybějící praxe, pracovní zkušenosti a základní pracovní návyky. Nevýhodou je také absence pracovních kontaktů, které mohou orientaci na trhu práce usnadňovat Buchtová (2002). Dále tato autorka upozorňuje na negativní následky včasného neosvojení pracovních návyků, které může vést k neschopnosti pracovat i v dospělosti, a následně až ke vzniku sociálně patologického chování. Kolibová a Kubicová (2005) označují rovněž za příčinu problémů absolventů jejich pracovní nezkušenost, dále přidávají neochotu přijímat odpovědnost, ale také (v nemalém procentu případů) nesoulad mezi obsahem školního kurikula a požadavky trhu práce. Školy jako vzdělávací instituce často produkují kvalifikace, které nenacházejí na trhu práce uplatnění.

Podle výsledků studie Friedrich-Ebert-Stiftung, analyzující stav a vývoj nezaměstnanosti mládeže v zemích Evropy²¹ na základě vědeckých studií ve 12 evropských státech, je hlavním problémem mladých lidí plynulý přechod ze školy do zaměstnání na dobu neurčitou s řádnou odměnou. Mladí lidé v celé Evropě ztrácejí cenná léta tápáním mezi vzděláváním, nezaměstnaností a tzv. „prekérními zaměstnáními“, což jsou nejistá zaměstnání na částečný úvazek, pomocná zaměstnání a pracovní poměry na dobu určitou. Velmi rozšířeným je tento způsob zaměstnávání mladých např. v Itálii a zejména ve Španělsku.²²

- Ženy s malými dětmi – ženy různého věku, kvalifikace a pracovních zkušeností, které pečují o dítě a domácnost. Podle Buchtové (2002) je právě tato zátěž spolu s nižší územní mobilitou hlavní příčinnou nepříznivého postavení této skupiny na trhu práce. Zaměstnavatelé navíc často diskvalifikují ženy s dětmi z důvodu vyšší absence, která narušuje plynulost pracovního procesu (Mareš, 2002).

- Lidé se změnou pracovní schopnosti (ZPS) – jedná se o osoby se zdravotním postižením, pro které je nalezení místa ve společnosti a uplatnění na trhu práce v soudobé materiálně orientované společnosti stále obtížnější. Zdravotní komplikace spolu s nízkou kvalifikační úrovní, vyšší nemocností či obtížnější adaptibilitou výrazně snižují možnosti nalezení pracovního místa. Zdravotně postižení lidé se ocitají na pokraji společnosti, dostávají se do bezvýchodné životní situace a jsou odkázány zejména na pomoc nejbližších rodinných příslušníků Buchtová (2002). I když sociální systém umožňuje zajišťování jejich základních potřeb, společenská integrace skupiny zdravotně postižených lidí závisí z velké části na širších sociálních, ekonomických a legislativních podmínkách (Mareš, 2002).

- Lidé předdůchodového věku – ve věku přesahujícím 50 let a s blížícím se koncem pracovního života jsou zaměstnavateli vnímáni jako méně perspektivní, ačkoliv disponují cennými pracovními zkušenostmi, mají vžitý pracovní rytmus a vykazují silnou pracovní morálku. Zároveň se však hůře přizpůsobují novým pracovním okolnostem, případně novému pracovnímu kolektivu (Buchtová, 2002). K dalším rizikovým faktorům z pohledu zaměstnavatelů patří u této skupiny častější zdravotní problémy, nižší kvalifikace, velmi

²¹ Friedrich-Ebert-Stiftung (FES)-obecně prospěšná, soukromá a kulturní instituce, *Nechtějí nás* [online] 2012, [cit. 2015-06-18]:

http://fesprag.ecn.cz/img_upload/3403f47f1c75ee9d75621c7be5f8ebdd/fes_nechteji_nas.pdf

²²FES, Fernando Rocha Sánchez, *Youth Unemployment in Spain* [online] 2012, [cit. 2015-06-18]:

<http://library.fes.de/pdf-files/id/09469.pdf>

nízká flexibilita a obvykle též neuspokojivá znalost cizích jazyků (MPSV, 2004). Nicméně ztráta zaměstnání v tomto věku představuje pro postiženého člověka obrovskou psychickou zátěž (Mareš, 2002).

- *Členové minoritních etnických skupin, romské etnikum* – tito lidé stále obtížněji získávají zaměstnání vzhledem ke zvyšujícím se nárokům pro uplatnění na trhu práce, kde sehraává klíčovou roli kvalifikace a rozsah a kvalita sociálních dovedností. Např. většina Romů absolvuje pouze základní vzdělání a nezískává další kvalifikaci (Buchtová, 2002). Dále nízká motivace k práci a vysoká úroveň nečinnosti je důvodem nižší životní úrovně, má negativní vliv na výchovu mladších generací, akceleruje sociální propad a může posilovat sklony ke kriminálním činnostem (Kotýnková, Němec, 2003).

- *Lidé s nízkou kvalifikací* – jde např. o osoby v evidenci ÚP, které mají nízkou kvalifikaci spojenou s nedostatečnými zkušenostmi. Často se tyto osoby spoléhají na vnější pomoc a kvůli špatně nastavenému sociálnímu systému dávají přednost sociálním dávkám před uplatněním na trhu práce (Kolibová, Kubicová, 2005). Patří k nim lidé, kteří se podílejí na společensky nežádoucím deviantním chování. Jsou to alkoholici, recidivisté, lidé propuštění z nápravných zařízení a další lidé sociálně nepřizpůsobiví. Převážně jde o lidi se specifickými charakteristikami individuálního a rodinného života. Zvláštní náklonnosti a charakteristiky přispívají k jejich vyčleňování se ze společnosti a vedou k vytváření tzv. „nové třídy deklasovaných“, která žije v trvalé závislosti na státu (Buchtová, 2002).

Úroveň kvalifikace a profesionálních dovedností je při hledání pracovních příležitostí rozhodující. O práci nekvalifikovaných lidí proto není zájem a postupně jsou stále více vytlačováni levnějšími a přesnějšími stroji (Buchtová, 2002).

3.5. Nástroje používané v souvislosti s trhem práce

Trh práce je dle Kolibové a Kubicové (2005) místem, ve kterém dochází k interakci strany nabídky práce se stranou poptávky po práci, přičemž jejich součinnost se odehrává za asistence dalších subjektů, jako je stát, jeho instituce, odbory, různá lobby či i politická seskupení. Zaměstnanost a nezaměstnanost jsou ovlivňovány řadou makroekonomických i mikroekonomických opatření a motivačních zásahů, vycházejících zejména z následujících zdrojů (Kolibová, Kubicová, 2005):

- ekonomické aktivity zaměstnavatelů a zaměstnanců,

- sociální a veřejná politika státu,
- politické faktory a následně cíle a aktivity státu a jiných subjektů stran, lobby apod.

Vlády jednotlivých zemí, odbory i veřejnost se shodují v tom, že snížení úrovně masové nezaměstnanosti je dnes politickou prioritou. Není však jednoty v tom, jakými prostředky jí dosáhnout, i když existuje shoda ve výchozím předpokladu, že to není možné bez ekonomického růstu a tedy bez růstu investic (Offe, 1985).

Kolibová a Kubicová (2005) rovněž uvádějí ekonomický růst jako základní podmínku pro zvýšení zaměstnanosti a následně pro zabezpečení sociální soudržnosti společnosti. Zároveň dodávají, že k tomu, aby byla pracovní síla výkonná, kvalifikovaná a motivovaná, a aby byla schopna přispět k udržitelnému ekonomickému růstu, je zapotřebí vhodně zacílené politiky zaměstnanosti a sociální politiky, která garantuje úroveň sociálních standardů.

Podle Mareše (2002) není problémem jen zajištění globálního růstu počtu pracovních příležitostí, ale také jejich odpovídající struktury. Pokud společnost nechce nechat celý proces na volné „hře“ tržních sil, má možnost využít především následujících nástrojů (Mareš, 2002):

- *Ekonomická politika* na straně poptávky po práci (vytváření nových pracovních míst), zahrnující např. vytváření prostředí pro investice, pro vznik nových podniků a vstup cizího kapitálu, vládní podporu konjunktury včetně snižování daní či investic do infrastruktury.

Dále vytváření pracovních příležitostí financovaných z veřejných zdrojů, prostřednictvím veřejných služeb a veřejně prospěšných prací či vytvářením tzv. společensky prospěšných míst (dotace podnikatelům k vytvoření nových pracovních míst pro rizikové skupiny). Rovněž vytváření pracovních příležitostí ve službách sociálního státu jakožto v neziskové sféře ekonomiky.

- *Politika trhu práce* neboli regulace trhu práce na straně nabídky pracovní síly, zahrnující regulaci velikosti nabídky práce pomocí regulace vstupu na trh práce a odchodu z něho (sociální stát umožňuje zdržovat část populace od vstupu na trh práce), dále přizpůsobování nabídky a poptávky na trhu práce z hlediska jejich struktury (rekvalifikací dospělých, regulací obsahu a forem vzdělávacího systému) a zprostředkování informací a kontaktů mezi stranami nabídky a poptávky na trhu práce (zejména zprostředkovávání pracovních míst).

- *Legislativní regulace* podmínek pracovních kontraktů a podmínek práce a zprostředkování v pracovních konfliktech (udržování sociálního smíru), podpora nových forem pracovních kontraktů (např. sdílení pracovního místa) či práce na zkrácený úvazek, zkracování pracovní doby bez snížení odměny za práci (prodloužení dovolené či redukce délky pracovního dne) a konečně i zákaz práce přesčas.

- *Podpora nezaměstnaným*, která jim umožňuje existenční přežití na určitém standardu a zároveň představuje určitou kupní sílu, jež je součástí agregované poptávky (keynesiánské pojetí). Sociální stát snažící se vyrovnávat nezaměstnaným ztrátu příjmu je založen částečně na principu redistribuce prostředků ve společnosti pomocí daňového systému.

Politiku zaměstnanosti lze podle Winklera a Wildmannové (1999) obecně vymezit jako soubor opatření, kterými jsou spoluutvářeny podmínky pro dynamickou rovnováhu na trhu práce a pro efektivní využití pracovních sil. Usiluje o harmonizaci nabídky a poptávky na trhu práce, o zpružnění mechanismů působících mezi nimi.

Od konce devadesátých let je politika zaměstnanosti jednou z nejvíce se rozvíjejících politik zemí Evropské unie. Podle Václavíkové, Kolibové, Kubicové (2009) samotný hospodářský růst není schopen řešit závažné dopady nové globalizující se ekonomiky na sociální oblast a základy evropského sociálního modelu, a proto se politika zaměstnanosti členských států Evropské unie zaměřuje současně na tři průřezové a vzájemně propojené cíle:

- plnou zaměstnanost,
- kvalitu a produktivitu práce,
- sociální soudržnost a začleňování.

Státní politika zaměstnanosti, jak uvádí Brožová (2003), usiluje o dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách, a o produktivní využití pracovních sil. Jejím tvůrcem je stát, který dále spolupracuje s dalšími subjekty činnými na trhu práce. Těmito subjekty jsou zaměstnavatelé, odborové organizace s územními samosprávnými celky, profesními organizacemi atd. V souvislosti se vstupem ČR do EU se také objevila nutnost součinnosti a provázanosti s ostatními politikami (tj. provázanost hospodářské, sociální a vzdělanostní politiky), (Brožová, 2003).

Státní politika zaměstnanosti je realizována na základě zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti²³ a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti²⁴, obdobně jako členských zemích EU. Financována je na principu pojištění zavedením plateb příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, placeným zaměstnanci, zaměstnavateli a osobami samostatně výdělečně činnými. Předmětem ekonomických i politických diskusí je potom efektivnost politiky zaměstnanosti, její rozsah a především finanční náročnost (Krebs, 1997).

V §2 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti²⁴, se uvádí, že státní politika zaměstnanosti zahrnuje zejména:

- a) zabezpečování práva na zaměstnání,
- b) sledování a vyhodnocování situace na trhu práce, zpracovávání prognóz a koncepcí zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce, programů a projektů pro pracovní uplatnění fyzických osob,
- c) koordinaci opatření v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti a podmínkami pro čerpání pomoci z Evropského sociálního fondu,
- d) tvorbu a koordinaci jednotlivých programů a opatření k zajištění priorit v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce,
- e) uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti,
- f) tvorbu a zapojení do mezinárodních programů souvisejících s rozvojem zaměstnanosti a lidských zdrojů na úseku trhu práce,
- g) hospodaření s prostředky na politiku zaměstnanosti,
- h) poskytování informačních, poradenských a zprostředkovatelských služeb na trhu práce,
- i) poskytování podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci,
- j) opatření na podporu a dosažení rovného zacházení s muži a ženami, s osobami bez ohledu na jejich rasový a etnický původ, s osobami se zdravotním postižením a s dalšími skupinami osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, pokud jde o přístup k zaměstnání, rekvalifikaci, přípravu k práci a ke specializovaným rekvalifikačním kurzům, a opatření pro zaměstnávání těchto osob,

²³ Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, [online] 2015, [cit. 2015-06-19]: <http://www.mesec.cz/zakony/zakon-o-socialnim-pojisteni/>

²⁴ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, [online] 2015, [cit. 2015-06-19]: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z435_2004_2

k) opatření pro zaměstnávání fyzických osob se zdravotním postižením a dalších skupin fyzických osob, které mají ztížené postavení na trhu práce,

l) usměrňování zaměstnávání pracovních sil ze zahraničí na území České republiky a z území České republiky do zahraničí.

Dále se v zákoně o zaměstnanosti uvádí, že státní politiku zaměstnanosti vytváří stát a podílejí se na ní další subjekty činné na trhu práce, zejména zaměstnavatelé a odborové organizace. Při provádění státní politiky zaměstnanosti spolupracuje stát s dalšími subjekty činnými na trhu práce, zejména s územními samosprávnými celky, profesními organizacemi, sdruženími osob se zdravotním postižením a organizacemi zaměstnavatelů. Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v České republice vykonávají Ministerstvo práce a sociálních věcí a úřady práce.²⁵

Podle důrazu, který je kladen na vybrané funkce úřadů práce, je politika zaměstnanosti rozlišována jako souhrn opatření ve formě: aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) a pasivní politiky zaměstnanosti (PPZ), (Kolibová, Kubicová, 2005).

- *Pasivní politika zaměstnanosti* představuje všechny aktivity úřadů práce v souvislosti se zprostředkováním zaměstnání uchazečům o zaměstnání, a rovněž poskytování podpory uchazečům v době nezaměstnanosti v podobě částečné náhrady ušlého výdělku. Jinak jsou však nezaměstnaní ponecháni svému osudu (Kolibová, Kubicová, 2005). Podle Jírové (1999) je hlavním cílem pasivní politiky zaměstnanosti „zajistit sociálně přijatelné podmínky pro dočasně nezaměstnané občany prostřednictvím vyplácení podpor v nezaměstnanosti“.

- *Aktivní politika zaměstnanosti (APZ)* je politikou s důrazem na vytváření nových pracovních příležitostí a na přípravu pracovních sil pro uplatnění na trhu práce. Aktivní státní politika na trhu práce musí být zaměřena především na lidi, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní, protože jejich problémy jak v osobním, tak celospolečenském rámci, narůstají. Tito lidé ztrácejí motivaci, zastarávají jim znalosti a dovednosti a zvětrávají jim pracovní návyky. Proto jsou součástí aktivní politiky zaměstnanosti rovněž poradenské služby, které by měly poskytovat úřady práce (Kolibová, Kubicová, 2005).

²⁵ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, [online] 2015, [cit. 2015-06-19]: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z435_2004_2

Podle zákona o zaměstnanosti: „aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zabezpečuje ministerstvo a úřady práce; podle situace na trhu práce spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty.“²⁶

Mezi nástroje realizace aktivní politiky zaměstnanosti v ČR, patří především²⁷:

- rekvalifikace,
- investiční pobídky,
- veřejně prospěšné práce (VPP),
- společensky účelná pracovní místa (SÚPM),
- překlenovací příspěvek,
- příspěvek na dopravu zaměstnanců,
- příspěvek na zapracování,
- příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

Součástí opatření aktivní politiky zaměstnanosti jsou dále²⁸:

- poradenství, které provádí nebo zabezpečují úřady práce za účelem zjišťování osobních a kvalifikačních předpokladů fyzických osob pro volbu povolání, pro zprostředkování vhodného zaměstnání, pro volbu přípravy k práci osob se zdravotním postižením a při výběru vhodných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti,
- podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, cílené programy k řešení zaměstnanosti.

Evropská strategie zaměstnanosti byla zavedena v roce 1992 Smlouvou o Evropské unii a od té doby je základním kamenem politiky zaměstnanosti EU. Jejím hlavním cílem je vytvořit v celé Unii více pracovních míst a zvýšit jejich kvalitu.²⁹ V souladu s touto strategií jsou realizovány evropské politiky zaměstnanosti, sociálních věcí a rovných příležitostí, které mají prioritní cíle: zvýšit zaměstnanost a mobilitu pracovníků, zlepšit

²⁶ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, [online] 2015, [cit. 2015-06-19]: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z435_2004_2

²⁷ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, [online] 2015, [cit. 2015-06-19]: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z435_2004_2

²⁸ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, [online] 2015, [cit. 2015-06-19]: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z435_2004_2

²⁹ Evropská komise, [online] 2015, [cit. 2015-06-19]: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=cs>

kvalitu pracovních míst a pracovní podmínky, informovat a konzultovat pracovníky, bojovat proti chudobě a sociálnímu vyloučení, podporovat rovnost žen a mužů a modernizovat systémy sociální ochrany.³⁰

Za politiku zaměstnanosti a sociální politiku odpovídají v první řadě vlády členských států. Jejich úsilí podporuje a doplňuje financování ze strany EU. Zároveň došlo k přijetí právních předpisů s celounijní platností, které upravují maximální délku pracovní doby, potírají diskriminaci na pracovišti, zaručují vyšší bezpečnost práce i odškodnění pracovníků v případě pracovního úrazu.³¹

Jedním z nejdůležitějších nástrojů řešení problémů trhu práce v členských zemích EU je Evropský sociální fond (ESF). Jeho posláním je především podpora rozvoje zaměstnanosti a snižování nezaměstnanosti a současně podpora sociální inkluze a rovných příležitostí. Prostřednictvím operačních programů pomáhá ESF členským zemím EU zvyšovat kvalitu a produktivitu práce s cílem dosažení plné zaměstnanosti, přitom se zaměřuje na podporu přístupu znevýhodněných osob na trh práce a snižování národních, regionálních a lokálních rozdílů v zaměstnanosti. ESF je klíčovým finančním nástrojem pro realizaci Evropské strategie zaměstnanosti.³²

3.6. Závěr

Z výše uvedených definic a poznatků vyplývá, že práce zahrnuje intelektuální a manuální činnosti člověka, využívané k výrobě ekonomických statků za účelem odměny. Lidem práce přináší příjem potřebný pro život, ale i uspokojení ze seberealizace a společenské uznání. Současně je práce jedním ze základních výrobních faktorů, svoji povahou specifickým, jelikož je neoddělitelná od osobnosti člověka. Její cena (mzda) je určována poptávkou po výrobcích a službách, které jsou prací produkovány.

Trhem práce se nazývá místo, kde se lidé (zaměstnanci) nabízející svoji práci setkávají se subjekty poptávajícími práci (zaměstnavateli), a kde se obě strany smluvně dohodnou na odměně za práci a dalších podmínkách. Trh práce zajišťuje v ekonomice alokaci pracovní síly podle druhu výrobních procesů. Postavení na trhu práce zařazuje člověka

³⁰ Evropská komise, [online] 2015, [cit. 2015-06-19]:

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/index_cs.htm

³¹ Evropská komise, [online] 2015, [cit. 2015-06-19]: http://europa.eu/pol/socio/index_cs.htm

³² ESF – evropský sociální fond v ČR, [online] 2015, [cit. 2015-06-19]: <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>

do sociální sítě, určuje jeho společenský status a zásadně ovlivňuje kvalitu jeho života. Poptávka po práci je určena její mezní produktivitou, plynoucí z kvality práce i kvality dalších výrobních faktorů. Zaměstnavatelé pak najímají práci až do okamžiku, kdy se mzdová sazba vyrovná příjmu z mezního produktu práce, který s každým dalším zaměstnancem klesá (nenavýší-li se další výrobní faktor). Nabídku ovlivňuje především výše mzdové sazby a s ní související užitek, který zaměstnanci poměřují s užitekem plynoucím z využití volného času. Pokud nabídka práce převyšuje poptávku po ní, vzniká nezaměstnanost.

Pro ekonomiku státu je prospěšná vysoká zaměstnanost, doprovázející obvykle období hospodářského růstu, která představuje nízké mandatorní výdaje na státní politiku zaměstnanosti. Naopak nezaměstnanost, a zvláště pokud roste a nabývá masových rozměrů, bývá průvodním jevem hospodářského poklesu, znamená plýtvání zdroji hospodářství státu, když se vyrábí méně, než je „potenciálně možné“, a navíc zatěžuje státní rozpočet souvisejícími výdaji na státní politiku zaměstnanosti. Přikláním se také k názoru keynesiánského typu, že pokles výdajů domácností v důsledku rostoucí nezaměstnanosti má vliv na další pokles investic a pokles agregátní poptávky, způsobující tak další zpomalování hospodářského růstu. Ze ztráty zaměstnání plynou pro člověka rovněž sociální, psychologické, ale i zdravotní důsledky. Nezaměstnanost tedy může představovat závažná ekonomická i společenská rizika, a proto je zapotřebí ji účinně řešit prostřednictvím centrální vlády.

V České republice je nezaměstnanost statisticky sledována téměř výhradně v souladu s normami ILO a Eurostatu. Český statistický úřad zjišťuje obecnou míru nezaměstnanosti na základě výběrového šetření pracovních sil a Ministerstvo práce a sociálních věcí eviduje podíl nezaměstnaných osob, nahrazující dřívější míru registrované nezaměstnanosti, vycházející z údajů o počtu uchazečů registrovaných na Úřadu práce ČR. Zjednodušeně řečeno – v Česku je za nezaměstnaného považován ten, kdo je registrovaný na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání. Objekty zvýšeného zájmu se v České republice stávají uchazeči o zaměstnání, kteří jsou v evidenci úřadů práce již déle než 6 měsíců, jelikož v tomto okamžiku přestávají pobírat podpory v nezaměstnanosti, a přecházejí na systém sociálních dávek.

Státní politika zaměstnanosti usiluje o dosažení rovnováhy na trhu práce, tj. mezi nabídkou a poptávkou po pracovní síle. Měla by jednak prostřednictvím APZ nezaměstnanost snižovat i předcházet jejímu vzniku, a rovněž pomocí PPZ zmírňovat její následky. Zaměřuje se především na rizikové skupiny občanů, u kterých je z nějakých důvodů, ať již individuálních, nebo vnějších i jiných okolností snížena tzv. zaměstnatelnost, a jsou tedy vystaveny zvýšenému riziku nezaměstnanosti. Mezi těmito rizikovými skupinami poněkud vyčnívá skupina mladých lidí, kterým bude blíže věnována další část této práce. Nezaměstnanost mladých lidí (do 25 let), zvláště absolventů škol, může mít totiž velmi negativní důsledky i pro budoucí rozvoj národních ekonomik. Absence pracovních návyků u mladých může vést k neschopnosti pracovat v dospělosti a ke vzniku sociálně patologického chování. Nezaměstnanost této skupiny proto hrozí hned několikanásobným zatížením státního rozpočtu – kromě nehospodárného nevyužití práce, jako výrobního faktoru, z ní vyplývají zvýšené výdaje na státní politiku zaměstnanosti a další sociální výdaje, a navíc – s ohledem na nízký věk těchto lidí – v dlouhodobém časovém horizontu.

Hlavní důvody ohrožení mladých lidí nezaměstnaností spatřuji, vedle chybějící praxe a chybějících pracovních zkušeností, zvláště v nesouladu mezi typy oborů, které nabízí školství, a obory a znalostmi poptávanými současnými zaměstnavateli, a současně též v nedostatečné podpoře zaměstnávání absolventů ze strany státu. Zaměstnavatelé nejsou motivováni, aby zaměstnali a „vychovali si ke svému obrazu“ mladého člověka bez pracovních zkušeností, což pochopitelně představuje zvýšené úsilí i náklady. Přejít ze školy do zaměstnání je potom pro mladé lidi problematický, velmi často bývají přijímáni do nestálých zaměstnání na částečný úvazek nebo na dobu určitou.

V zemích EU odpovídají za politiku zaměstnanosti především vlády členských států. V ČR je státní politika zaměstnanosti realizována na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti a zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Vedle státní politiky zaměstnanosti a financování ze státního rozpočtu přijaly členské země EU Evropskou strategii zaměstnanosti, pro jejíž financování využívají Evropský sociální fond, jako klíčový finanční nástroj. ESF je jedním ze strukturálních fondů napomáhající významně v boji proti nezaměstnanosti zejména rizikovým skupinám a zvláště pak v méně rozvinutých regionech.

4. TRH PRÁCE V ZEMÍCH EU SE ZAMĚŘENÍM NA MLADÉ LIDI

Evropská unie (dále „EU“ nebo „Unie“) je hospodářským a politickým společenstvím, zahrnujícím 28 členských států. Právní základ EU tkví ve smlouvách, s nimiž vyslovily všechny členské země demokratický souhlas, a které stanovují cíle v mnoha oblastech její činnosti. Členy původních Evropských společenství, vzniklých v roce 1967 sloučením tří společenství (ESUO, EHS a Euratom) byly státy: SRN, Francie, Itálie, Belgie, Lucembursko a Nizozemsko, později se připojily: Velká Británie, Irsko a Dánsko (1973), Řecko (1981), Španělsko a Portugalsko (1986). Dále se EU rozšířila o Finsko, Rakousko a Švédsko (1995), Česko, Estonsko, Kypr, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Maltu, Polsko, Slovensko a Slovinsko (2004), Rumunsko a Bulharsko (2007) a konečně 1. července 2013 se prozatím poslední členem stalo Chorvatsko.³³

Významné ekonomické výhody přináší členským státům EU jednotný vnitřní trh. Dle článku 26, odst. 2 Smlouvy o Evropské unii: „Vnitřní trh zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v souladu s ustanoveními Smluv“ (Evropská unie, 2010)³⁴. Pro občany hledající uplatnění na trhu práce může být významný zejména *volný pohyb osob*. Smlouva o EU a Smlouva o fungování EU ve znění Lisabonské smlouvy³⁵ v rámci definice volného pohybu osob (články 45-55) zaručují mimo jiné volný pohyb *pracovníků* v Unii, odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky, dále právo ucházet se o skutečně nabízená pracovní místa (vyjma zaměstnání ve veřejné správě), pohybovat se za tím účelem volně na území členských států, pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními předpisy, upravujícími zaměstnávání vlastních státních příslušníků a právo zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání za podmínek, které budou předmětem nařízení vydaných Komisí³⁴. Definují také právo *usazování*, resp. vyslovují zákaz omezení svobody usazování pro státní příslušníky jednoho členského státu na území jiného členského státu, zahrnující přístup k samostatně výdělečným činnostem i zřizování a řízení podniků, a zákaz omezení

³³ Portál EU, [online] 2015, [cit. 2015-05-02]: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm

³⁴ Portál EU, [online] 2015, [cit. 2015-06-25]: http://europa.eu/pol/pdf/consolidated-treaties_cs.pdf

³⁵ Lisabonská smlouva – ratifikována všemi členskými státy, vstoupila v platnost 1.12.2009 – změnila strukturu orgánů Unie, upevnila základní hodnoty i demokratickou legitimitu EU (Evropská unie, 2010)

při zřizování zastoupení, poboček nebo dceřiných společností státními příslušníky jednoho členského státu usazenými na území jiného členského státu (Evropská unie, 2010)³⁶.

EU se rozkládá se na území Evropy o rozloze 4,3 mil. km², s celkovým počtem obyvatel v roce 2014 podle Eurostatu téměř 507 milionů (lidnatější byly jen Čína a Indie).³⁷ V následující tabulce č. 2 jsou uvedeny všechny členské státy EU spolu s údajem o počtu obyvatel v roce 2014 a jejich procentuálním podílem vzhledem k celé EU, seřazené podle počtu obyvatel. Další přehled o vývoji počtu obyvatel za posledních 5 let se nachází v Příloze T 1.

Tabulka č. 2 – Počty obyvatel v členských státech EU v roce 2014

GEO/TIME	2014	%
European Union (28 countries)	506 824 509	100,00
Germany	80 767 463	15,94
France	65 835 579	12,99
United Kingdom	64 308 261	12,69
Italy	60 782 668	11,99
Spain	46 512 199	9,18
Poland	38 017 856	7,50
Romania	19 947 311	3,94
Netherlands	16 829 289	3,32
Belgium	11 203 992	2,21
Greece	10 903 704	2,15
Czech Republic	10 512 419	2,07
Portugal	10 427 301	2,06
Hungary	9 877 365	1,95
Sweden	9 644 864	1,90
Austria	8 506 889	1,68
Bulgaria	7 245 677	1,43
Denmark	5 627 235	1,11
Finland	5 451 270	1,08
Slovakia	5 415 949	1,07
Ireland	4 605 501	0,91
Croatia	4 246 809	0,84
Lithuania	2 943 472	0,58
Slovenia	2 061 085	0,41
Latvia	2 001 468	0,39
Estonia	1 315 819	0,26
Cyprus	858 000	0,17
Luxembourg	549 680	0,11
Malta	425 384	0,08

Zdroj: Eurostat, 2014³⁸, vlastní zpracování.

³⁶ Portál EU, [online] 2015, [cit. 2015-06-25]: http://europa.eu/pol/pdf/consolidated-treaties_cs.pdf

³⁷ Eurostat, předběžný údaj k 1.1.2014, [online] 2015, [cit. 2015-05-02]: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps00001&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>

³⁸ Eurostat, předběžný údaj k 1.1.2014, [online] 2015, [cit. 2015-06-27]: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00027>

Z tabulky č. 2 je patrné, že nejlidnatější zemí EU je Německo, následuje Francie, Velká Británie, více než desetiprocentní podíl má ještě Itálie, dále Španělsko, s menším odstupem ještě Polsko s podílem 7,5 %, Rumunsko bezmála 4 % a potom již následuje většina dalších zemí s poměrně menšími podíly obyvatelstva.

Informace o míře nezaměstnanosti v zemích EU nabízí následující tabulka č. 3. Jsou zde uvedeny míry nezaměstnanosti států EU za posledních pět let s barevně vyznačenou maximální hodnotou a státy jsou seřazeny podle hodnoty dosažené v roce 2014 v pořadí od nejvyšší k nejnižší. Kromě meziročních změn, v roce 2014 s uvedením pořadí, kde prvním místem je označena země s nejvyšším meziročním snížením, je zde uveden ještě údaj o procentu změny v roce 2014, vyjadřující procentní podíl meziroční změny¹⁴ na hodnotě roku 2013, rovněž s uvedením pořadí, kde první místo značí zemi s největším snížením míry nezaměstnanosti (nejvyšším procentem změny směrem ke snížení) a naopak poslední místo zemi s největším zvýšením míry nezaměstnanosti (nejvyšším procentem změny směrem ke zvýšení).

Tabulka č. 3 – Míra nezaměstnanosti v zemích EU (%) včetně meziročních změn

geo/time	2010	2011	MZ* 2011	2012	MZ 2012	2013	MZ 2013	2014	MZ 2014		procento** změny ¹⁴	
EU (28 countries)	9,6	9,7	0,1	10,5	0,8	10,9	0,4	10,2	-0,7		6,4	
Greece	12,7	17,9	5,2	24,5	6,6	27,5	3	26,5	-1	11.	3,6	18.
Spain	19,9	21,4	1,5	24,8	3,4	26,1	1,3	24,5	-1,6	4.	6,1	13.
Croatia	11,7	13,7	2	16	2,3	17,3	1,3	17,3	0	20.	0,0	22.
Cyprus	6,3	7,9	1,6	11,9	4	15,9	4	16,1	0,2	26.	1,3	24.
Portugal	12	12,9	0,9	15,8	2,9	16,4	0,6	14,1	-2,3	2.	14,0	3.
Slovakia	14,5	13,7	-0,8	14	0,3	14,2	0,2	13,2	-1	12.	7,0	12.
Italy	8,4	8,4	0	10,7	2,3	12,1	1,4	12,7	0,6	28.	5,0	27.
Bulgaria	10,3	11,3	1	12,3	1	13	0,7	11,4	-1,6	5.	12,3	8.
Ireland	13,9	14,7	0,8	14,7	0	13,1	-1,6	11,3	-1,8	3.	13,7	5.
Latvia	19,5	16,2	-3,3	15	-1,2	11,9	-3,1	10,8	-1,1	10.	9,2	10.
Lithuania	17,8	15,4	-2,4	13,4	-2	11,8	-1,6	10,7	-1,1	9.	9,3	9.
France	9,3	9,2	-0,1	9,8	0,6	10,3	0,5	10,3	0	21.	0,0	21.
Slovenia	7,3	8,2	0,9	8,9	0,7	10,1	1,2	9,7	-0,4	15.	4,0	16.
Poland	9,7	9,7	0	10,1	0,4	10,3	0,2	9	-1,3	7.	12,6	7.
Finland	8,4	7,8	-0,6	7,7	-0,1	8,2	0,5	8,7	0,5	27.	6,1	28.
Belgium	8,3	7,2	-1,1	7,6	0,4	8,4	0,8	8,5	0,1	23.	1,2	23.
Sweden	8,6	7,8	-0,8	8	0,2	8	0	7,9	-0,1	19.	1,3	19.
Hungary	11,2	11	-0,2	11	0	10,2	-0,8	7,7	-2,5	1.	24,5	1.
Estonia	16,7	12,3	-4,4	10	-2,3	8,6	-1,4	7,4	-1,2	8.	14,0	4.
Netherlands	5	5	0	5,8	0,8	7,3	1,5	7,4	0,1	24.	1,4	25.
Romania	7	7,2	0,2	6,8	-0,4	7,1	0,3	6,8	-0,3	17.	4,2	15.
Denmark	7,5	7,6	0,1	7,5	-0,1	7	-0,5	6,6	-0,4	16.	5,7	14.
United Kingdom	7,8	8,1	0,3	7,9	-0,2	7,6	-0,3	6,1	-1,5	6.	19,7	2.
Czech Republic	7,3	6,7	-0,6	7	0,3	7	0	6,1	-0,9	13.	12,9	6.
Malta	6,9	6,4	-0,5	6,3	-0,1	6,4	0,1	5,9	-0,5	14.	7,8	11.
Luxembourg	4,6	4,8	0,2	5,1	0,3	5,9	0,8	5,9	0	22.	0,0	20.

Austria	4,8	4,6	-0,2	4,9	0,3	5,4	0,5	5,6	0,2	25.	3,7	26.
Germany	7	5,8	-1,2	5,4	-0,4	5,2	-0,2	5	-0,2	18.	3,8	17.

*MZ – meziroční změna (v procentních bodech)
**procento změny '14 - je vyjádřeno procentním podílem meziroční změny '14 na hodnotě v roce 2013

Zdroj: Eurostat, 2015³⁹, vlastní zpracování.

Nejnižší míry nezaměstnanosti okolo 5 % dosahují v posledních letech zejména Německo a Rakousko, následované zeměmi s hodnotami okolo 6 %, jako Lucembursko, Malta, Česká republika a Velká Británie. Zeměmi s nejvyšší mírou nezaměstnanosti jsou Řecko a Španělsko. Obě tyto země sice zaznamenaly v roce 2014 snížení nezaměstnanosti (záporná meziroční změna), které však nebylo vzhledem k hodnotám míry nezaměstnanosti v roce 2013 nijak „oslbnivě“ vysoké ve srovnání se snížením některých jiných států. Z hlediska velikosti pozitivní změny (snížení míry nezaměstnanosti) i jejího procentního podílu v roce 2014 jednoznačně ční nad ostatními státy Maďarsko s meziročním snížením o 2,5 procentního bodu (dále p. b.) oproti hodnotě v roce 2013, následované dalšími úspěšnými státy, jako Portugalsko a Irsko. Např. Česká republika s meziročním snížením o 0,9 p. b. oproti hodnotě 7,0 % v roce 2013 dosáhla z hlediska procentuálního vyjádření změny ve srovnání s ostatními státy velmi dobrého 6. místa, když navíc současně s mírou nezaměstnanosti 6,1 % zaujímá výborné 5. místo.

Další tabulka č. 4 informuje o dosažených hodnotách HDP v tržních cenách států EU za poslední dva roky včetně meziročních změn a současně vedle toho nabízí k porovnání hodnoty meziročních změn nezaměstnanosti v těchto státech. Státy jsou seřazeny podle hodnot meziročního růstu HDP v roce 2014.

Tabulka č. 4 – HDP zemí EU v aktuálních cenách (mil. EUR) spolu s mírou nezaměstnanosti (%) včetně meziročních změn

země	HDP 2013 (mil.euro)	HDP 2014 (mil.euro)	meziroční změna '14 HDP	meziroční růst '14 HDP (%)	míra nezam.(%) 2014	meziroční změna '14 míry nezam.(%)
EU (28 countries)	13 520 970,2	13 920 016,1	399 045,9	2,95	10,2	-0,7
United Kingdom	2 017 193,8	2 222 361,4	205 167,6	10,17	1.	6,1
Ireland	174 791,3	185 411,7	10 620,4	6,08	2.	11,3
Malta	7 508,3	7 912,1	403,8	5,38	3.	5,9
Poland	396 111,5	413 133,9	17 022,4	4,30	4.	9
Estonia	18 738,8	19 525,3	786,5	4,20	5.	7,4
Romania	144 282,2	150 018,5	5 736,3	3,98	6.	6,8
Lithuania	34 955,6	36 308,9	1 353,3	3,87	7.	10,7

³⁹ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

Latvia	23 265,0	24 059,7	794,7	3,42	8.	10,8	19.	-1,1	10.
Germany	2 809 480,0	2 903 790,0	94 310,0	3,36	9.	5	1.	-0,2	18.
Slovenia	36 144,0	37 246,4	1 102,4	3,05	10.	9,7	16.	-0,4	15.
Hungary	100 536,5	103 216,5	2 680,0	2,67	11.	7,7	11.	-2,5	1.
Bulgaria	41 047,9	42 010,5	962,6	2,35	12.	11,4	21.	-1,6	5.
Slovakia	73 593,2	75 214,9	1 621,7	2,20	13.	13,2	23.	-1	12.
Portugal	169 394,9	173 044,3	3 649,4	2,15	14.	14,1	24.	-2,3	2.
Austria	322 594,6	328 885,6	6 291,0	1,95	15.	5,6	2.	0,2	25.
Netherlands	650 857,0	662 770,0	11 913,0	1,83	16.	7,4	10.	0,1	24.
Denmark	252 938,9	257 443,8	4 504,9	1,78	17.	6,6	7.	-0,4	16.
Belgium	395 242,0	402 027,0	6 785,0	1,72	18.	8,5	13.	0,1	23.
Finland	201 995,0	204 015,0	2 020,0	1,00	19.	8,7	14.	0,5	27.
Spain	1 049 181,0	1 058 469,0	9 288,0	0,89	20.	24,5	27.	-1,6	4.
France	2 116 565,0	2 132 449,0	15 884,0	0,75	21.	10,3	17.	0	21.
Italy	1 609 462,2	1 616 253,6	6 791,4	0,42	22.	12,7	22.	0,6	28.
Croatia	43 561,5	43 084,8	-476,7	-1,09	23.	17,3	26.	0	20.
Sweden	436 342,4	430 258,2	-6 084,2	-1,39	24.	7,9	12.	-0,1	19.
Czech Republic	157 284,8	154 929,6	-2 355,2	-1,50	25.	6,1	5.	-0,9	13.
Greece	182 438,3	179 080,6	-3 357,7	-1,84	26.	26,5	28.	-1	11.
Cyprus	18 118,9	17 506,3	-612,6	-3,38	27.	16,1	25.	0,2	26.
Luxembourg	45 288,1	x	x	x	28.	5,9	3.	0	22.

Pozn.: hodnoty HDP jsou v tržních cenách včetně vypočtených hodnot sloupce : "meziroční růst '14 HDP"

Zdroj: Eurostat, 2015⁴⁰, vlastní zpracování.

Dle výsledků uvedených v tabulce č. 4 zaznamenala většina zemí EU v roce 2014 kladné hodnoty růstu HDP (zde v tržních cenách), nelze však vyvodit jednoznačný vztah mezi růstem HDP a mírou nezaměstnanosti. Země s nejvyššími hodnotami růstu HDP (10 zemí se nachází nad průměrem EU) dosahují sice obvykle míry nezaměstnanosti pod průměrem EU nebo jen mírně nad ním, avšak tabulka zřetelně ukazuje vedle údajů růstu HDP seřazených od nejvyšších hodnot, a tedy postupně klesajících, většinou naprosto kolísající hodnoty míry nezaměstnanosti. Jsou zde země se srovnatelnou mírou růstu HDP, jako Německo a Slovinsko, které se výrazně liší v míře nezaměstnanosti (ve Slovinsku je téměř dvojnásobná), nebo naopak země s téměř shodnou mírou nezaměstnanosti, jako Belgie, Finsko a Polsko, které se až několikanásobně odlišují v hodnotách růstu HDP. Dále např. Rakousko, Holandsko, Belgie a Finsko zaznamenaly spolu s kladným hospodářským růstem současně nárůsty (kladné meziroční změny) míry nezaměstnanosti, a naproti tomu Švédsko, Česká republika a Řecko zase vykázaly meziroční poklesy míry nezaměstnanosti za současného poklesu růstu HDP. Potvrdila se tak teorie, na níž se shodují hlavní ekonomické směry, a sice že mezi hospodářským růstem a nízkou nezaměstnaností

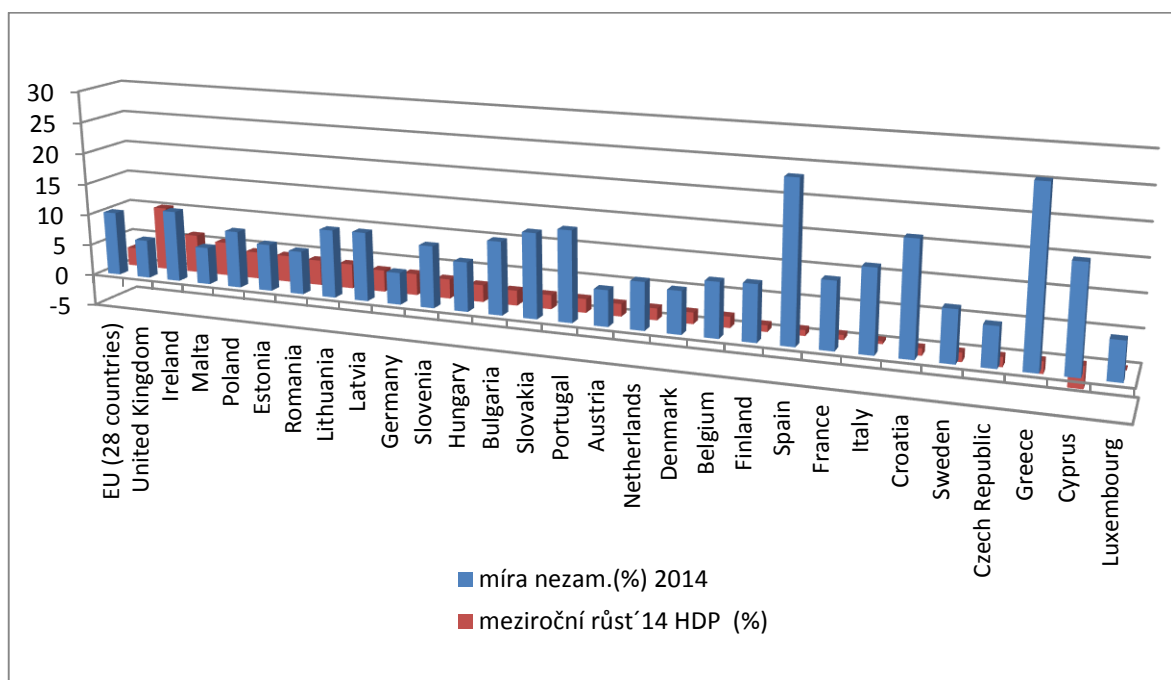
⁴⁰ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

neexistuje přímá korelace. Ekonomický růst je však nezbytný z hlediska udržení zaměstnanosti (Mareš, 2002, kapitola 3.2.1.).

Pro názornost jsou hodnoty meziročního růstu HDP a míry nezaměstnanosti v roce 2014 vykresleny rovněž v níže uvedeném grafu.

Graf č. 1 – Míra nezaměstnanosti a růst HDP zemí EU v roce 2014 (%)

Zdroj: Eurostat, 2015⁴¹, vlastní zpracování.

4.1. Nezaměstnaní mladí lidé v EU

Mladí lidé ve věku do 25 let (dále také „mladí lidé“ nebo „mladí“) tvoří v EU v průměru více než desetinu obyvatelstva (viz. Příloha T 2) a z hlediska nezaměstnanosti představují jednu z nejvíce ohrožených sociálních skupin na trhu práce. Zatímco míra nezaměstnanosti všech lidí v produktivním věku dosahuje v EU v průměru kolem 10 %, u skupiny mladých lidí do 25 let je dvojnásobná. V roce 2013 bylo v EU evidováno téměř 6 milionů nezaměstnaných mladých lidí, tedy více než každý pátý mladý člověk, hledající zaměstnání na trhu práce, je nebyl schopen najít.⁴² Přes mírné zlepšení v roce 2014 je

⁴¹ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

⁴² Sdělení EK, COM(2013) 447 final, 19.6.2013, [online] 2015, [cit. 2015-02-15]

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/youth_cs.pdf

situace i nadále alarmující, když nezaměstnanost postihuje stále více než pětimiliónový zástup nezaměstnaných mladých lidí.⁴³

Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve věku do 25 let za posledních 6 let ukazuje tabulka č. 5. Státy jsou zde seřazeny podle hodnot míry nezaměstnanosti v roce 2014 v pořadí od nejvyšší, se zvýrazněným maximem v těchto uplynulých šesti letech. (Údaje za posledních 10 let jsou uvedeny v Příloze T 3). Kromě toho jsou zde uvedeny meziroční změny (MZ), v roce 2014 s připojeným pořadím, kde první místo značí zemi s nejvyšší meziroční změnou – největším snížením míry nezaměstnanosti.

Tabulka č. 5 – Vývoj míry nezaměstnanosti (%) ve skupině do 25 let

geo\time	2009	2010	MZ'10	2011	MZ'11	2012	MZ'12	2013	MZ'13	2014	MZ'14	
EU (28)	20,3	21,4	1,1	21,7	0,3	23,3	1,6	23,7	0,4	22,2	-1,5	
Spain	37,7	41,5	3,8	46,2	4,7	52,9	6,7	55,5	2,6	53,2	-2,3	15.
Greece	25,7	33,0	7,3	44,7	11,7	55,3	10,6	58,3	3,0	52,4	-5,9	2.
Croatia	25,2	32,4	7,2	36,7	4,3	42,1	5,4	50,0	7,9	45,5	-4,5	4.
Italy	25,3	27,9	2,6	29,2	1,3	35,3	6,1	40,0	4,7	42,7	2,7	27.
Cyprus	13,8	16,6	2,8	22,4	5,8	27,7	5,3	38,9	11,2	36,0	-2,9	13.
Portugal	25,3	28,2	2,9	30,2	2,0	38,0	7,8	38,1	0,1	34,7	-3,4	10.
Slovakia	27,6	33,9	6,3	33,7	-0,2	34,0	0,3	33,7	-0,3	29,7	-4,0	5.
Romania	20,0	22,1	2,1	23,9	1,8	22,6	-1,3	23,7	1,1	24,0	0,3	24.
France	23,6	23,3	-0,3	22,6	-0,7	24,4	1,8	24,8	0,4	24,0	-0,8	18.
Ireland	24,0	27,6	3,6	29,1	1,5	30,4	1,3	26,8	-3,6	23,9	-2,9	12.
Poland	20,6	23,7	3,1	25,8	2,1	26,5	0,7	27,3	0,8	23,9	-3,4	9.
Bulgaria	15,1	21,8	6,7	25,0	3,2	28,1	3,1	28,4	0,3	23,8	-4,6	3.
Belgium	21,9	22,4	0,5	18,7	-3,7	19,8	1,1	23,7	3,9	23,2	-0,5	21.
Sweden	25,0	24,8	-0,2	22,8	-2,0	23,7	0,9	23,6	-0,1	22,9	-0,7	19.
Luxembourg	16,5	15,8	-0,7	16,4	0,6	18,0	1,6	16,9	-1,1	22,0	5,1	28.
Finland	21,5	21,4	-0,1	20,1	-1,3	19,0	-1,1	19,9	0,9	20,5	0,6	26.
Hungary	26,4	26,4	0,0	26,0	-0,4	28,2	2,2	26,6	-1,6	20,4	-6,2	1.
Slovenia	13,6	14,7	1,1	15,7	1,0	20,6	4,9	21,6	1,0	20,2	-1,4	16.
Latvia	33,3	36,2	2,9	31,0	-5,2	28,5	-2,5	23,2	-5,3	19,6	-3,6	8.
Lithuania	29,6	35,7	6,1	32,6	-3,1	26,7	-5,9	21,9	-4,8	19,3	-2,6	14.
Un.Kingdom	19,1	19,9	0,8	21,3	1,4	21,2	-0,1	20,7	-0,5	16,9	-3,8	6.
Czech Rep.	16,6	18,3	1,7	18,1	-0,2	19,5	1,4	18,9	-0,6	15,9	-3,0	11.
Estonia	27,4	32,9	5,5	22,4	-10,5	20,9	-1,5	18,7	-2,2	15,0	-3,7	7.
Netherlands	10,2	11,1	0,9	10,0	-1,1	11,7	1,7	13,2	1,5	12,7	-0,5	20.
Denmark	11,8	13,9	2,1	14,2	0,3	14,1	-0,1	13,0	-1,1	12,6	-0,4	22.
Malta	14,5	13,2	-1,3	13,3	0,1	14,1	0,8	13,0	-1,1	11,8	-1,2	17.
Austria	10,7	9,5	-1,2	8,9	-0,6	9,4	0,5	9,7	0,3	10,3	0,6	25.
Germany	11,1	9,8	-1,3	8,5	-1,3	8,0	-0,5	7,8	-0,2	7,7	-0,1	23.

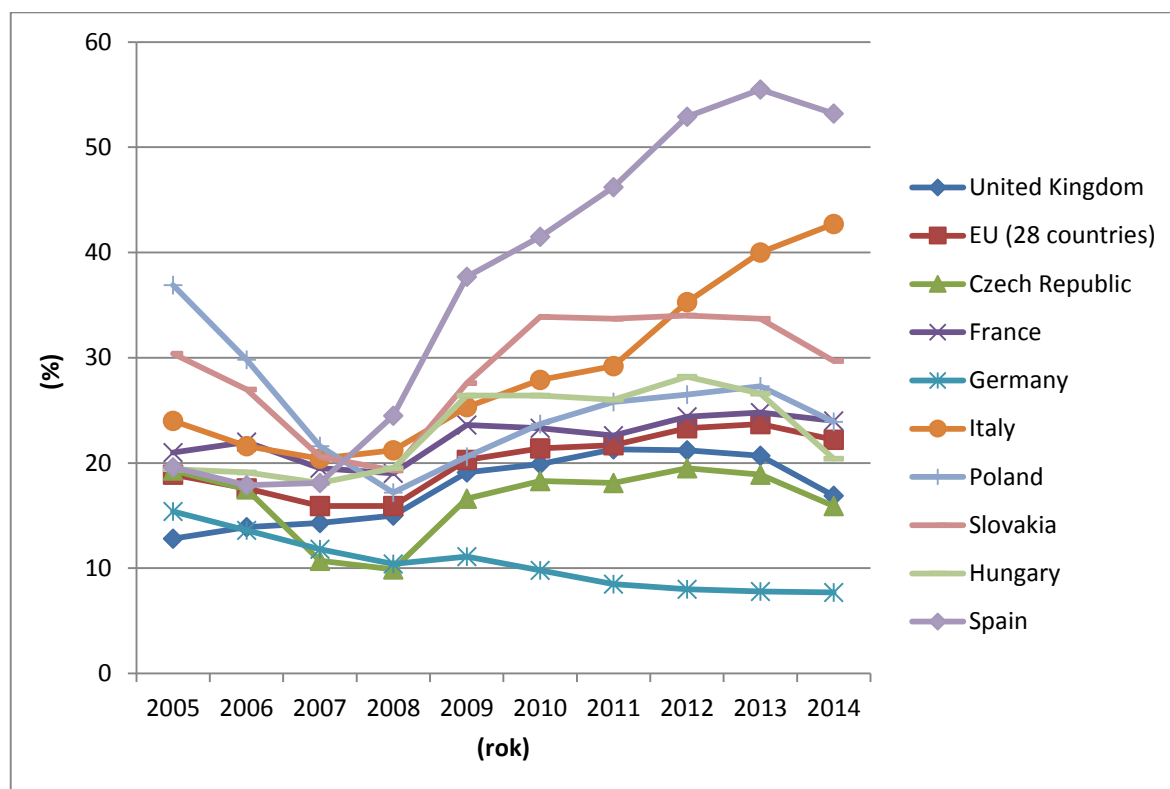
MZ - meziroční změna (v procentních bodech)

Zdroj: Eurostat, 2015⁴⁴, vlastní zpracování.

⁴³ Eurostat, 2015, tabulka č. 1, [online] 2015, [cit. 2015-02-18]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/main-tables>

Vývoj je vhodné názorně demonstrovat prostřednictvím grafu. V následujícím grafu č. 2 je znázorněn vývoj míry nezaměstnanosti mladých za posledních 10 let ve vybraných zemích, zahrnujících ty, které dosáhly extrémních hodnot (min., max.). Situací mladých v těchto zemích z hlediska postavení na pracovním trhu se budou následně blíže zabývat další části práce. Ucelený pohled na vývoj ve všech zemích EU ve stejném časovém období nabízí graf v Příloze G 1.

Graf č. 2 – Míra nezaměstnanosti mladých (%) ve vybraných zemích EU v roce 2014

Zdroj: Eurostat, 2015⁴⁵, vlastní zpracování.

Z tabulky č. 5 a z grafu č. 2 (také z Přílohy T 3 a G 1) je patrné, že míra nezaměstnanosti mladých začala ve většině zemí EU dlouhodobě stoupat od roku 2007 nebo 2008. Výjimkou je např. Velká Británie, Portugalsko či Lucembursko, kde stoupala již v předešlých letech. Ve většině zemí pak dosáhly hodnoty míry nezaměstnanosti maxima v letech 2012 až 2014 a po té začaly klesat. Ovšem např. v Dánsku začaly hodnoty klesat přibližně o 2 roky dříve a v Německu, které je vzhledem k vývoji v ostatních zemích

⁴⁴ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-18]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec460&plugin=1>

⁴⁵ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-18]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec460&plugin=1>

výjimečné, klesaly kromě jednoho nepatrného výkyvu prakticky ve všech uplynulých deseti letech. V některých zemích s nižšími hodnotami, jako např. Rakousko, Holandsko, Malta, Švédsko, Finsko či Francie docházelo k tak malým změnám v obou směrech, že z dlouhodobého hlediska je možno považovat míru nezaměstnanosti mladých téměř za konstantní. Průměrná míra nezaměstnanosti mladých v EU dosáhla v roce 2014 výše 22,2 %. Nejvíce bylo postiženo Španělsko a Řecko, kde její hodnoty přesahovaly v posledních třech letech výši 50 %. Přes 40 % vykázalo v roce 2014 Chorvatsko s Itálií, přes 30 % Kypr a Portugalsko a téměř 30 % Slovensko. Nejnižší míru nezaměstnanosti mladých vykázalo podle Eurostatu v roce 2014 Německo s hodnotou 7,7 %, následuje Rakousko s hodnotou 10,3 %, Česká republika s hodnotou 15,9 % zaujímá v pořadí všech zemí EU 7. místo.

Jak již bylo zmíněno výše, ve většině zemí EU došlo v roce 2014 ke snížení míry nezaměstnanosti mladých. Nejrychlejší pokles zaznamenalo Maďarsko (- 6,2 p. b.), zaujímající s mírou nezaměstnanosti mladých ve výši 20,4 % celkově 12. místo mezi zeměmi EU, dále Řecko (- 5,9 p. b.), které je ovšem s hodnotou 52,4 % celkově druhé nejhorší, následují Bulharsko (- 4,6 p. b.), Chorvatsko (- 4,5 p. b.) a Slovensko (- 4,0 p. b.), což jsou rovněž státy s nadprůměrnými hodnotami míry nezaměstnanosti (průměr EU je 22,2 %). Jako úspěšnější ve snižování míry nezaměstnanosti mladých lze jistě označit další v pořadí Velkou Británii (- 3,8 p. b.), Estonsko (- 3,7 p. b.) nebo Litvu (- 3,6 p. b.), které dosáhly srovnatelných hodnot snížení při téměř polovičních, podprůměrných hodnotách míry nezaměstnanosti.

Opačným směrem ke zvýšení nezaměstnanosti se ubíral vývoj pouze v několika zemích. Největší prohloubení míry nezaměstnanosti mladých zaznamenalo Lucembursko (+ 5,1 p. b.) a Itálie (+ 2,7 p. b.), následovaly Rakousko a Finsko (+ 0,6 p. b.) a poslední Rumunsko (+ 0,3 p. b.). Zatímco Rakousko dosahovalo s hodnotou míry nezaměstnanosti 10,3 % celkově 2. nejlepší místo ze zemí EU a hodnoty dalších států se nacházely pod průměrem EU, v Itálii došlo k nárůstu o 2,7 p. b. při čtvrté nejvyšší míře nezaměstnanosti mladých ve výši 42,7 %. Ve světle těchto údajů lze považovat situaci mladých v Itálii z hlediska ohrožení nezaměstnaností za jednoznačně nejhorší ze všech států EU.

Aktuální trend vývoje míry nezaměstnanosti mladých je možno přesněji ukázat na posledních dostupných hodnotách za uplynulých 12 měsíců (konče květnem 2015),

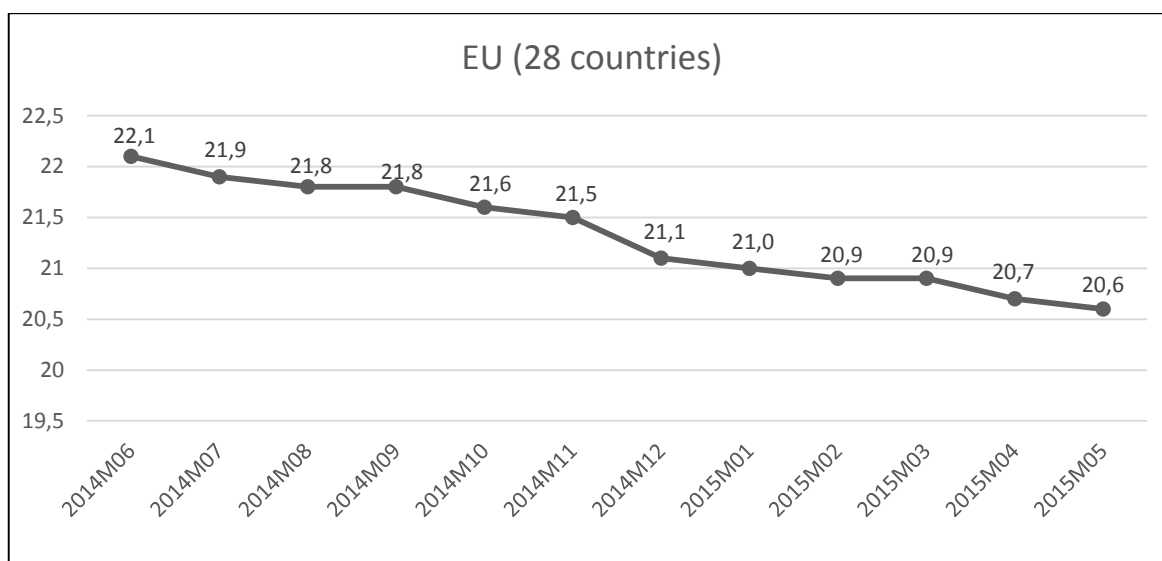
zveřejněných Eurostatem. Údaje nabízí tabulka č. 6 a graf č. 3 a je z nich patrné, že příznivý trend pozvolného snižování míry nezaměstnanosti mladých u většiny zemí, reprezentovaný zde průměrnou hodnotou, neustále přetrvává.

Tabulka č. 6 – Míra nezaměstnanosti v EU ve skupině do 25 let za období 06/2014 – 05/2015 (%)

time	06_2014	07_2014	08_2014	09_2014	10_2014	11_2014	12_2014	01_2015	02_2015	03_2015	04_2015	05_2015
EU (28)	22,1	21,9	21,8	21,8	21,6	21,5	21,1	21,0	20,9	20,9	20,7	20,6

Zdroj: Eurostat, 2015⁴⁶, vlastní zpracování.

Graf č. 3 – Míra nezaměstnanosti v EU ve skupině do 25 let za období 06/2014 – 05/2015 (%)

Zdroj: Eurostat, 2015⁴⁷, vlastní zpracování.

⁴⁶ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-20]: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/download.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teilm021>

⁴⁷ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-20]: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/download.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teilm021>

4.2. Politika EU pro mladé

4.2.1. Politika zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti náleží v EU do oblasti sociální politiky, která je tzv. politikou koordinovanou se sdílenými pravomocemi EU. Odpovědnost za tuto politiku tedy nesou v první řadě samy členské státy, jejichž úsilí je podporováno ze strany EU. Každý členský stát si rozhoduje sám o realizaci politiky s ohledem na své historické tradice a možnosti. Současně však existují právní předpisy, nastavující základní pravidla v souladu se společně sdílenými hodnotami a principy EU, platící pro všechny členské státy, které např. upravují maximální délku pracovní doby, potírají diskriminaci na pracovišti, zaručují vyšší bezpečnost práce i odškodnění pracovníků v případě pracovního úrazu.

Smlouvou o Evropské unii byl v roce 1992 položen základ společné strategii zaměstnanosti, jež byla později zakotvena v „Amsterodamské smlouvě“⁴⁸ jako Evropská strategie zaměstnanosti (EES), a stala se základním kamenem politiky zaměstnanosti. Hlavním cílem EES je dosažení ideálního stavu plné zaměstnanosti, což znamená vytvořit v celé EU více pracovních míst a zvýšit jejich kvalitu.

EES stojí na čtyřech pilířích (Kotýnková, 2006):

- *zaměstnanost* (opatření proti nezaměstnanosti, pracovní trh otevřený pro všechny),
- *podnikání* (zjednodušování pravidel a předpisů včetně daňového systému, podpora podnikatelské informovanosti, využívání nových příležitostí k vytváření pracovních míst),
- *adaptabilita* (podpora flexibility zaměstnanců v souvislosti s globalizací, strukturálními změnami i technologickým pokrokem, podpora modernizace organizace práce),
- *rovné příležitosti* (rovnoprávnost pohlaví, sladění pracovního a rodinného života).

Evropa 2020

V současné době je evropská strategie zaměstnanosti součástí desetileté strategie Evropa 2020, kterou je možno charakterizovat jako strategii inteligentního a udržitelného růstu, podporující zaměstnanost a začlenění.⁴⁹ K jejím nejdůležitějším cílům v souvislosti s politikou zaměstnanosti patří zejména zvýšení zaměstnanosti osob ve věku 20 až 64 let

⁴⁸ Přijata 17.6 1997 na zasedání Evropské rady v Amsterdamu, v platnost vstoupila 1.5. 1999.

⁴⁹ Dle Sdělení EK KOM (2010) 2020 ze 3.3.2010, [online] 2010, [cit. 2015-07-24]: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:em0028>

na 75 % do roku 2020 či snížení počtu lidí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením (nejméně o 20 milionů). Tyto cíle musí členské státy převést do podoby vlastních národních cílů, s ohledem na své výchozí postavení a vnitrostátní podmínky.⁵⁰

EaSI

Mezi další podpůrné politické i finanční nástroje patří program EU pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI⁵¹) přijatý Parlamentem a Radou v roce 2013, který za účelem podpory strategie Evropa 2020 slučuje tři stávající programy: PROGRESS, EURES a mikrofinancování Progress. Od ledna 2014 tvoří tyto programy tři osy EaSI:⁵²

- PROGRESS (program pro zaměstnanost a sociální solidaritu) byl zaměřen na vytváření a koordinaci politiky EU pro zaměstnanost, sociální začleňování, sociální ochranu, pracovní podmínky, antidiskriminaci a rovnost žen a mužů.

- EURES (evropský portál pracovní mobility) představuje síť služeb zaměstnanosti, založené na spolupráci mezi Evropskou komisí a službami zaměstnanosti v členských státech, která podporuje mobilitu pracovníků. V celé EU poskytuje informace, poradenství a služby v oblasti náboru a uplatnění.

- Mikrofinancování PROGRESS je nástrojem, usnadňujícím jednotlivcům a mikropodnikům přístup k financování prostřednictvím mikroúvěrů na založení či rozšíření malého podniku sociální povahy.

Program EaSI rovněž podporuje v souladu s cíli Evropy 2020 realizaci dřívějších stěžejních iniciativ z roku 2010, především Evropské platformy pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení, Agendy pro nové dovednosti a pracovní místa a Mládeže v pohybu. Zároveň tvoří společně s Evropským sociálním fondem (ESF) a Evropským fondem pro přizpůsobení se globalizaci (EGF) ucelený soubor programů EU na podporu zaměstnanosti, sociální ochrany, sociálního začlenění a pracovních podmínek na období 2014–2020. Prioritní činnosti programu EaSI pomohou členským státům modernizovat trhy práce a systémy sociálního zabezpečení a zvýšit míru zaměstnanosti, zejména mezi mladými lidmi. Zaměřuje se např. na podporu vytváření pracovních míst, prosazování

⁵⁰Evropský parlament, [online] 2015, [cit. 2015-07-24]:

http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.10.3.html

⁵¹ EaSI - Employment and Social Innovation

⁵² EVROPSKÁ KOMISE, *EaSI - Nový zastřešující program EU pro zaměstnanost a sociální politiku*. Lucemburk, 2014.

vysoce kvalifikovaných pracovních sil, podporu adaptaci při restrukturalizacích či zlepšování geografické mobility. Prostřednictvím EaSI je naplánováno využít přibližně 100 milionů EUR na projekty a aktivity v neklíčovějších oblastech politiky, jako je zaměstnanost mladých lidí či začleňování znevýhodněných skupin.⁵³

Evropská komise vydává rovněž v rámci politiky zaměstnanosti politické pokyny v podobě návrhů „balíčků“. Dřívější balíčky opatření v oblasti zaměstnanosti, sociálních investic a zaměstnanosti mladých lidí jsou nyní doplňovány cíli programu EaSI. Např. balíček v oblasti zaměstnanosti z dubna 2012 přinesl politická opatření pro posílení poptávky na trhu práce prostřednictvím nižšího zdanění pracovní síly nebo větší podpory nově založených inovativních podniků (start-ups).⁵⁴ Na tento balíček potom navázaly návrhy dalších iniciativ a balíčků Komise určené na pomoc mladým (viz níže).

Evropský sociální fond (ESF)

ESF patří k tzv. strukturálním fondům Evropské unie a představuje klíčový finanční nástroj pro realizaci celé Evropské strategie zaměstnanosti. Jeho hlavním posláním je rozvíjení zaměstnanosti, snižování nezaměstnanosti, podpora sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů.⁵⁵ Mezi hlavní cíle fondu patří vedle pomoci nezaměstnaným také podpora vstupu na pracovní trh lidí ze znevýhodněných sociálních skupin.

Prostředky ESF představují přibližně 10 % celkového rozpočtu EU a financují se z nich desítky tisíc projektů v celé Unii. Podporovány jsou především státy a regiony, které jsou ekonomicky nejméně rozvinuté. Od roku 1957 pomohl ESF milionům Evropanů získat práci, osvojit si nové dovednosti a najít lepší pracovní místo.⁵⁵

Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (EGF)

Tento fond se zaměřuje na poskytování pomoci pracovníkům, propuštěným z důvodu velkých strukturálních změn v celosvětovém obchodu v důsledku globalizace. Například pokud musí velký podnik vlivem globální hospodářské a finanční krize svoji činnost ukončit nebo provoz přestěhovat za hranice EU.⁵⁶

⁵³ EVROPSKÁ KOMISE, *EaSI - Nový zastřešující program EU pro zaměstnanost a sociální politiku*. Lucemburk, 2014.

⁵⁴ Evropský parlament, [online] 2012, [cit. 2015-07-24]: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.10.3.html

⁵⁵ ESF [online] 2015, [cit. 2015-07-26]: <http://www.esfcz.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>

⁵⁶ EK [online] 2014, [cit. 2015-07-26]: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=326&langId=cs>

V období 2014–2020 je v rámci tohoto programu k dispozici až 150 milionů EUR na jeden rok. Z fondu je možno financovat maximálně 60 % nákladů na projekty, pomáhající propuštěným při hledání zaměstnání nebo se založením vlastní firmy, a sice za podmínky, že jediný podnik propustí více než 500 pracovníků, nebo pokud došlo k masivnímu propouštění v určitém odvětví.⁵⁷

4.2.2. Iniciativy EU pro mladé

Mládež v pohybu

Mezi dřívější iniciativy spadající do programu EaSI, významné z hlediska řešení problému nezaměstnanosti mladých, patří zejména iniciativa *Mládež v pohybu*, která se současně stala jednou z „vlajkových“ iniciativ Evropy 2020. Jedná se o soubor návrhů a mechanismů pro zlepšení situace mladých lidí, studentů, stážistů i absolventů škol. Zaměřuje se jednak na zlepšení kvality vzdělávání financováním modernizace školství, a jednak podporuje mobilitu studentů mezi univerzitami, spolupráci univerzit se soukromým sektorem a podnikatelskou činnost mladých i začínajících odborníků (Machytka, 2012).

Se zaměřením na mladé lidi potom vydávala Komise další návrhy iniciativ a balíčků opatření – v prosinci 2011 iniciativa Příležitosti pro mladé, v lednu 2012 ustavení akčních týmů pro mladé (jen do roku 2013) a v prosinci 2012 balíček opatření ke zvýšení zaměstnanosti mladých lidí, nazývaný *Iniciativou na podporu zaměstnanosti mladých lidí* (YEI⁵⁸), jehož součástí bylo zřízení „záruk pro mladé lidi“ (Rada schválila - duben 2013)⁵⁹.

Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí - YEI

YEI nabízí členským státům pomoc při řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního vyloučení mladých způsobené vysokou a trvalou nezaměstnaností. Předmětem financování jsou opatření pomáhající přímo mladým lidem ve věku 15–24 let (členské státy mohou prodloužit horní hranici až na 30 let), kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání

⁵⁷ EK [online] 2014, [cit. 2015-07-26]: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=326&langId=cs>

⁵⁸ YEI – Youth Employment Initiative

⁵⁹ EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR, *Systém záruk pro mladé lidi: první kroky jsou za námi, ale rizika související s jeho uplatňováním na nás teprve čekají*. Lucemburk, 2015.

nebo odborné přípravy (dále NEET⁶⁰) a navíc především v regionech, v nichž míra nezaměstnanosti mladých lidí přesahuje 25 %. Jedná se o následující opatření: ⁶¹

- doporučení Rady o zavedení záruky pro mladé lidi
- Evropská aliance pro učňovskou přípravu (zřízena v červenci 2013)
- doporučení Rady k rámci kvality stáží (březen 2014)

Záruky pro mladé lidi – jejich cílem je, aby členské státy zajistily, že každý mladý člověk do 25 let věku obdrží do čtyř měsíců poté, co se stal nezaměstnaným nebo ukončil formální vzdělávání, kvalitní nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, učňovského programu nebo stáže⁶². Podle Rady by členské státy měly dodat záruku pro mladé lidi „v souladu s celostátními, regionálními a místními podmínkami“. Záruky pro mladé lidi jsou financovány z ESF, YEI a z národních rozpočtů (iniciativa disponovala na období 2014–2020 rozpočtem ve výši až 8 miliard EUR čerpaných z ESF).⁶²

Evropská aliance pro učňovskou přípravu – představuje klíčový prvek záruky pro mladé lidi. Měla by zefektivňovat a zlepšovat kvalitu a nabídku učňovské přípravy prostřednictvím širokého partnerství klíčových subjektů v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání.⁶³

Stáž je myšlena časově ohraničená pracovní praxe v podniku, veřejném úřadě nebo v neziskové organizaci, kterou absolvuje mladý člověk, který čerstvě dokončil své vzdělání, za účelem získání cenné praktické pracovní zkušenosti před nástupem do řádného zaměstnání. Zde je rozlišováno pět hlavních typů stáží: stáže během studia, povinné stáže v rámci profesní přípravy (např. právo, medicína, atd.), stáže jako součást aktivních politik na trhu práce, stáže v rámci volného trhu a stáže v zahraničí. Cílem je zejména zlepšit kvalitu stáží, a to zapojením sociálních partnerů i metodickými pokyny, aby se mladým co nejvíce usnadnil přechod od studia k zaměstnání a odstranily se překážky mobility.⁶⁴

⁶⁰ NEET - Not in Employment, Education or Training, v roce 2014 spadlo do kategorie NEET celkem 7,5 milionu mladých lidí.

⁶¹ EVROPSKÁ KOMISE, *Příručka pro provádění Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí*. Lucemburk, 2014.

⁶² EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR, *Systém záruk pro mladé lidi: první kroky jsou za námi, ale rizika související s jeho uplatňováním na nás teprve čekají*. Lucemburk, 2015.

⁶³ Česká spořitelna, a.s., *Nezaměstnanost ve státech EU* [online] 2013, [cit. 2015-07-26]:

http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_nezamestnanost.pdf

⁶⁴ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ /COM/2012/0728 final/[online] 2015, [cit. 2015-07-25]: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52012DC0728>

ESF

ESF financuje tisíce projektů a programů po celé Evropě, které pomáhají mladým lidem získat znalosti a příležitosti potřebné k nalezení práce. Zvláštní důraz je při tom kladen na pomoc kategorie tzv. NEET.⁶⁵

ESF je také nejdůležitějším zdrojem finančních prostředků EU určených pro financování režimu *záruk pro mladé lidi* (YEI). Komise odhaduje (únor 2015), že celkový objem těchto prostředků bude přibližně 9,5 miliardy EUR, včetně 3,2 miliardy EUR nutných v náležitých případech k doplnění financování *iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí* (YEI). Jinak dle dohody Rady a Evropského parlamentu měla YEI disponovat rozpočtem ve výši 6,4 miliardy EUR, z toho 3,2 miliardy EUR ze specifické nové rozpočtové položky pro nezaměstnanost mladých lidí a minimálně 3,2 miliardy EUR z národních přidělů v rámci stávajícího ESF (na část ESF se vztahuje povinnost spolufinancování ze strany členského státu).⁶⁶

Evropská investiční banka – EIB

Banku společně vlastní státy Evropské unie a její úlohou je poskytovat finanční prostředky na projekty, kterými EU realizuje své cíle. K jejímu poslání patří také posilovat evropský potenciál z hlediska zaměstnanosti a růstu.⁶⁷ V boji proti nezaměstnanosti mladých se EIB aktivně podílí svoji iniciativou „*Práce pro mladé*“ a programem „*Investice do dovedností*“. Vyvíjí i další úsilí v boji proti nezaměstnanosti mladých, zejména podporou mobility mladých lidí hledajících zaměstnání, prostřednictvím programu „*Tvoje první práce přes EURES*“. Rovněž podporuje přeshraniční odbornou přípravu programem *Erasmus plus* (od ledna 2014).⁶⁸

Tvoje první práce přes EURES – je program určený především mladým lidem, zaměřený na mobilitu, jehož cílem je podpořit určitou skupinu pracovníků s předpoklady k mobilitě (např. mladí lidé) nebo zaplnit mezery na trhu v určitém odvětví, zaměstnání, zemi nebo skupině zemí. Zprostředkovává pracovní místa, stáže a učební poměry uchazečům do 35

⁶⁵ ESF [online] 2015, [cit. 2015-07-26]: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=cs>

⁶⁶ EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR, *Systém záruk pro mladé lidi: první kroky jsou za námi, ale rizika související s jeho uplatňováním na nás teprve čekají*. Lucemburk, 2015.

⁶⁷ EU [online] 2015, [cit. 2015-07-26]: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/eib/index_cs.htm

⁶⁸ Česká spořitelna, a.s., *Nezaměstnanost ve státech EU* [online] 2013, [cit. 2015-07-26]: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_nezamestnanost.pdf

let. Eures je financován v rámci programu EaSI na základě každoročních výzev k předkládání návrhů.⁶⁹

Erasmus plus – je program EU pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport, který má za cíl zvýšit šance mladých lidí na získání dobrého zaměstnání rozvíjením jejich dovedností, a sice prostřednictvím modernizace vzdělávání, odborné přípravy a práce s mládeží.⁷⁰ Program bude trvat sedm let (2014 – 2020) a jeho rozpočet je 14,7 miliardy eur. Podporuje nadnárodní partnerství mezi institucemi zabývající se vzděláváním, odbornou přípravou a mládeží s cílem navázání hlubší spolupráce mezi světem vzdělání a pracovním trhem a vyřešení nesouladu mezi potřebami evropského pracovního trhu a typy kvalifikace, které jsou v Evropě k dispozici. Program je určen pro více než 4 miliony mladých Evropanů, kteří s jeho pomocí budou moci rozšířit své studium či odbornou přípravu o zkušenosti ze zahraničí.⁷⁰

4.2.3. Financování politiky zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti je v členských zemích EU financována z prostředků národních rozpočtů, případně doplňkově z prostředků EU, využívaných v souladu s Evropskou strategií zaměstnanosti. Jejich zdroji jsou evropské fondy, jak je uvedeno výše, především strukturální fond ESF, zaměřující se na strategické, dlouhodobé cíle, dále EGF, nabízející jednorázové podpory jednotlivcům, programy Evropské komise, jako EaSI a YEI, a konečně iniciativy EIB.

Následující tabulky č. 7, 8 a 9 přináší přehledy o výdajích na politiku zaměstnanosti, vynakládaných v členských zemích EU v období let 2010 až 2013. Jsou zpracovány s ohledem na dostupnost a maximální možnou aktuálnost dat. Eurostat nabízí údaje o těchto výdajích vyjádřené v miliónech EUR, v procentech HDP i počtem účastníků služby či opatření, kde je navíc ještě k dispozici výběr věkové kategorie příjemců. Metodika Eurostatu rozlišuje v databázích politik trhu práce (LMP⁷¹) 9 kategorií výdajů⁷²:

⁶⁹ EK [online] 2015, [cit. 2015-07-26]: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1160&langId=cs>

⁷⁰ EK [online] 2015, [cit. 2015-07-26]: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/discover/index_cs.htm

⁷¹ Labour market policy

⁷² Eurostat, *Metodická příručka* [online] 2015, [cit. 2015-07-30]:

<http://ec.europa.eu/Eurostat/Ramon/statmanuals/files/ks-Bf-06-003-en.PDF>

- kategorie 1 – *služby* – veřejné služby zaměstnanosti pro osoby hledající práci (např. poradenství o formách pomoci, služby zprostředkování práce či správa vyplácení podpor), kategorie odpovídá charakteristice PPZ v ČR,

- kategorie 2-7 – *opatření* – odpovídají výdajům na APZ (aktivační opatření – školení pro nezaměstnané a další cílové skupiny včetně rekvalifikací, rotování práce a sdílené práce, podpor zaměstnavatelům, podporovaných zaměstnání a rehabilitací, přímé tvorby pracovních míst a startovních pobídek),

- kategorie 8, 9 – *podpory* (pokrývají udržení a podporu mimopracovního příjmu, zejména podpory v nezaměstnanosti a předčasný důchod) – odpovídají PPZ.

Následující tabulka č. 7 nabízí porovnání souhrnných výdajů na politiku zaměstnanosti (kategorie 1-9) a výdajů vynaložených pouze na APZ (kategorie 2-7) všech zemí EU.

Tabulka č. 7 – Výdaje na politiku zaměstnanosti zemí EU podle kategorií (mil. EUR)

GEO/TIME	2010			2011			2012			2013		
	(1 - 9)	(2 - 7)	%	(1 - 9)	(2 - 7)	%	(1 - 9)	(2 - 7)	%	(1 - 9)	(2 - 7)	%
EU (28)	263 635,56	66 451,47	25	239 535,22	60 142,82	25	:	:	:	:	:	:
Austria	6 440,13	1 887,07	29	6 113,91	1 708,77	28	6 272,59	1 754,53	28	6 977,15	1 891,59	27
Belgium	10 846,49	2 024,30	19	10 921,56	2 395,24	22	10 887,75	2 240,58	21	10 905,76	2 013,85	18
Bulgaria	210,27	33,93	16	227,96	50,32	22	275,15	78,06	28	336,43	138,92	41
Croatia	:	:	:	:	:	:	282,18	68,40	24	:	:	:
Cyprus	170,60	44,30	26	185,19	55,90	30	:	:	:	:	:	:
Czech Rep.	1 045,02	329,37	32	863,87	276,31	32	764,60	220,36	29	851,79	303,00	36
Denmark	8 612,57	3 286,84	38	8 960,86	3 698,00	41	9 015,65	3 577,46	40	:	:	:
Estonia	157,62	19,65	12	116,71	22,48	19	126,72	31,88	25	126,51	25,16	20
Finland	4 989,71	1 553,03	31	4 634,52	1 617,09	35	4 697,48	1 675,01	36	5 237,94	1 754,04	33
France	50 163,93	16 076,76	32	46 650,46	13 466,98	29	47 765,92	13 077,50	27	:	:	:
Germany*	56 119,89	13 367,49	24	47 470,18	11 666,75	25	44 528,61	9 415,12	21	46 966,89	9 011,52	19
Greece	2 135,48	497,98	23	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Hungary	1 319,34	534,46	41	1 026,40	349,22	34	1 116,49	590,84	53	:	:	:
Ireland	6 076,20	1 148,40	19	5 696,59	1 180,61	21	5 651,56	1 262,62	22	5 313,05	1 266,27	24
Italy	28 103,88	5 104,41	18	26 995,63	4 977,33	18	31 172,42	5 423,24	17	31 025,67	5 183,77	17
Latvia	223,93	92,14	41	137,69	66,13	48	106,85	40,70	38	122,92	44,35	36
Lithuania	217,27	62,34	29	172,11	56,14	33	155,09	57,90	37	156,86	61,09	39
Luxemb.	506,48	168,77	33	507,29	195,83	39	814,83	209,78	26	:	:	:
Malta	31,59	2,35	7	32,01	3,33	10	33,89	3,92	12	:	:	:
Netherl.	16 130,66	4 693,69	29	15 326,73	4 346,43	28	16 075,25	3 892,06	24	18 700,12	3 765,14	20
Poland	3 673,86	2 133,54	58	2 675,69	1 235,73	46	2 927,39	1 387,25	47	:	:	:
Portugal	3 561,02	964,79	27	3 236,10	781,75	24	3 498,48	647,40	19	3 625,69	780,15	22
Romania	749,13	34,75	5	479,18	38,07	8	376,44	44,89	12	:	:	:

Slovakia	617,26	152,66	25	546,79	154,17	28	493,66	135,72	27	460,60	125,69	27
Slovenia	420,95	142,46	34	444,25	91,70	21	392,83	62,83	16	424,21	101,64	24
Spain	41 959,56	7 637,25	18	38 654,13	7 403,62	19	38 084,74	5 650,73	15	:	:	:
Sweden	6 736,87	3 100,77	46	6 988,99	3 690,78	53	7 934,21	4 262,36	54	8 677,05	4 653,18	54
U.K.	12 415,86	1 357,97	11	10 201,99	557,31	5	:	:	:	:	:	:
% - sloupec uvádí procentuální podíl výdajů v kategoriích 2-7 (APZ) na souhrnných výdajích za kategorie 1-9												

* Německo v rozsahu spolkových zemí před sjednocením v r. 1990

Zdroj: Eurostat⁷³, 2015, vlastní zpracování.

Největší podíl výdajů na APZ vzhledem k celkovým výdajům na politiku zaměstnanosti, a tedy i největší úsilí na aktivní opatření v boji proti nezaměstnanosti vynakládalo ve všech sledovaných letech Švédsko, kde v posledních třech letech byl podíl APZ více než poloviční (53-54%), následuje Maďarsko s podílem 53 % v roce 2012 (poslední dostupný údaj), dále se polovičnímu podílu přibližuje ještě Polsko, ale potom již podíly APZ následujících zemí poměrně strmě klesají. Nejhorších hodnot dosahují Velká Británie, Rumunsko či Malta. Průměrné hodnoty za všechny státy EU, dostupné za roky 2010 a 2011, ukazují přesně na čtvrtinový podíl výdajů na APZ. Z těchto průměrů, ale i z údajů celé tabulky č. 7 je patrné, jak poměrně malé prostředky vynakládají státy EU v rámci politiky zaměstnanosti na opatření APZ. Přitom právě ona cílená aktivační opatření a podpory tvorby pracovních míst mohou do budoucna ušetřit značné prostředky vynakládané na PPZ, představující v současnosti v průměru okolo tří čtvrtin veškerých výdajů na politiku zaměstnanosti.

Tabulka č. 8 je obdobou tabulky č. 7, jen hodnoty výdajů na politiku zaměstnanosti jsou vyjádřeny v procentech HDP. Země jsou seřazeny podle celkových hodnot ve všech kategoriích (1 - 9) dosažených v roce 2012, a sice v sestupném pořadí. Z tabulky je patrné, že nejvyšší míry celkových výdajů na politiku zaměstnanosti v procentech HDP dosáhlo v roce 2012 Španělsko (3,70 %), které však současně nedosahuje zdaleka nejvyšší hodnoty za kategorie 2 – 7 (APZ). Znamená to, že velmi vysoká nezaměstnanost ve Španělsku (druhá nejvyšší v EU) zatěžuje státní rozpočet vysokými výdaji (vysoce nadprůměrně) zejména v oblasti pasívní politiky zaměstnanosti (PPZ), v porovnání s ostatními členskými zeměmi dosahovalo Španělsko v kategoriích 2 – 7 pouze mírně nadprůměrné hodnoty (0,55). Odlišná situace je naopak v Dánsku s druhou nejvyšší hodnotou za kategorie (1 - 9), které dosáhlo současně zcela nejvyšší hodnoty za kategorie 2 – 7. Dánsko přitom patří

⁷³ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

dlouhodobě mezi země s nejnižší mírou nezaměstnanosti. Ukázalo se tedy, že vysoká hodnota celkových výdajů na politiku zaměstnanosti nemusí být zapříčiněna vysokou mírou nezaměstnanosti, bude záviset spíše na politických rozhodnutích a finančních možnostech dané ekonomiky. Vysoká míra nezaměstnanosti nutně znamená vysoké výdaje na PPZ, stejný vliv však může mít i na APZ, takže výsledný poměr zastoupení APZ a PPZ v celkových výdajích na politiku zaměstnanosti také s mírou nezaměstnanosti nesouvisí.

Tabulka č. 8 – Výdaje na politiku zaměstnanosti zemí EU podle kategorií (% HDP)

GEO/TIME	2010		2011		2012		2013	
	(1 - 9)	(2 - 7)	(1 - 9)	(2 - 7)	(1 - 9)	(2 - 7)	(1 - 9)	(2 - 7)
EU (28)	2,14	0,54	1,88	0,47	:	:	:	:
Spain	4,01	0,73	3,69	0,71	3,70	0,55	:	:
Denmark	3,64	1,39	3,73	1,54	3,68	1,46	:	:
Ireland	3,84	0,73	3,50	0,73	3,45	0,77	3,24	0,77
Belgium	3,05	0,57	2,96	0,65	2,90	0,60	2,85	0,53
Netherlands	2,75	0,80	2,56	0,73	2,68	0,65	3,10	0,63
Finland	2,79	0,87	2,46	0,86	2,44	0,87	2,71	0,91
France	2,59	0,83	2,33	0,67	2,35	0,64	:	:
Portugal	2,06	0,56	1,89	0,46	2,12	0,39	2,19	0,47
Austria	2,26	0,66	2,04	0,57	2,04	0,57	2,23	0,60
Italy	1,81	0,33	1,71	0,32	1,99	0,35	1,99	0,33
Sweden	1,93	0,89	1,81	0,96	1,95	1,05	2,06	1,11
Luxembourg	1,29	0,43	1,22	0,47	1,90	0,49	:	:
Germany (1990)*	2,25	0,54	1,82	0,45	1,67	0,35	1,72	0,33
Hungary	1,37	0,56	1,04	0,35	1,15	0,61	:	:
Slovenia	1,19	0,40	1,23	0,25	1,11	0,18	1,20	0,29
Poland	1,04	0,60	0,72	0,33	0,77	0,36	:	:
Estonia	1,10	0,14	0,72	0,14	0,73	0,18	0,69	0,14
Bulgaria	0,58	0,09	0,59	0,13	0,69	0,20	0,84	0,35
Slovakia	0,94	0,23	0,79	0,22	0,69	0,19	0,64	0,17
Croatia	:	:	:	:	0,65	0,16	:	:
Czech Republic	0,70	0,22	0,56	0,18	0,50	0,14	0,57	0,20
Malta	0,49	0,04	0,48	0,05	0,49	0,06	:	:
Latvia	1,24	0,51	0,68	0,33	0,48	0,18	0,53	0,19
Lithuania	0,78	0,23	0,56	0,18	0,47	0,18	0,45	0,18
Romania	0,60	0,03	0,36	0,03	0,29	0,03	:	:
Cyprus	0,98	0,26	1,04	0,31	:	:	:	:
Greece	0,96	0,22	:	:	:	:	:	:
United Kingdom	0,72	0,08	0,58	0,03	:	:	:	:

* Německo v rozsahu spolkových zemí před sjednocením v r. 1990

Zdroj: Eurostat⁷⁴, 2015, vlastní zpracování.

⁷⁴ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

Dále tabulka č. 9 zobrazuje počty účastníků opatření APZ v kategoriích 2-7 u vybraných členských zemí (vzhledem k dostupnosti dat) a současně podíl skupiny mladých (do 25 let) v těchto kategoriích. Jedná se dle Eurostatu o roční průměrné počty evidovaných účastníků, vypočtené podle průměrných hodnot ke konci každého měsíce.⁷⁵ Jednotkou je zde počet osob – účastníků. Z hlediska podílu mladých se dlouhodobě pohybují mezi nejlepšími Německo, Rakousko, Itálie a Portugalsko. Zatímco Německo a Rakousko dosahují dlouhodobě nejnižších hodnot míry nezaměstnanosti mladých, Itálie a Portugalsko zaznamenaly v posledních dvou letech hodnoty 3 krát až 4 krát vyšší, než tyto nejlepší státy, horší Itálie dosahovala téměř dvojnásobku průměrných hodnot EU (viz. tabulka č. 5). Neexistuje tedy přímá souvislost mezi mírou nezaměstnanosti mladých a mírou jejich účasti v opatřeních APZ. Tato míra je určována způsobem zacílení politiky zaměstnanosti v jednotlivých členských zemích.

Tabulka č. 9 – Účastníci opatření politiky zaměstnanosti v kategoriích 2 - 7 ve vybraných zemích EU a podíl skupiny do 25 let (počet osob)

GEO/TIME	2010			2011			2012			2013		
	CELKEM	DO 25 LET	%	CELKEM	DO 25 LET	%	CELKEM	DO 25 LET	%	CELKEM	DO 25 LET	%
Austria	1 193 631	357 453	30	1 057 451	307 321	29	1 177 467	331 260	28	1 169 416	334 417	29
Belgium	726 052	143 040	20	747 757	142 440	19	763 867	135 398	18	717 892	130 601	18
Czech R.*	364 254	13 194	4	184 580	8 002	4	128 884	2 664	2	166 070	4 998	3
Estonia	30 635	3 655	12	36 710	4 565	12	50 228	6 518	13	37 699	4 821	13
Finland	397 250	93 422	24	400 638	88 913	22	389 386	87 877	23	404 601	97 423	24
Germany**	4 077 878	1 257 688	31	3 271 991	1 086 718	33	2 706 594	884 389	33	2 587 480	814 305	31
Ireland	248 018	44 239	18	217 087	36 969	17	187 017	34 028	18	198 030	36 931	19
Italy	2 393 674	750 614	31	2 300 590	686 159	30	2 221 013	625 735	28	1 846 843	531 429	29
Latvia	148 226	21 218	14	130 448	14 440	11	74 284	6 594	9	87 705	7 456	9
Netherlands	642 880	31 410	5	633 780	27 830	4	626 100	25 120	4	609 480	26 720	4
Portugal	552 328	158 290	29	510 827	138 649	27	597 693	137 726	23	711 205	161 082	23
Slovakia	277 277	63 812	23	203 077	48 730	24	181 281	41 452	23	170 529	42 391	25
Slovenia	96 642	12 965	13	60 763	8 216	14	46 920	5 213	11	63 817	6 602	10
Sweden	544 123	57 567	11	539 508	65 476	12	599 727	82 774	14	680 234	109 202	16

% - sloupec uvádí procentuální podíl zastoupení skupiny do 25 let na celkovém počtu účastníků v kategoriích 2-7

* Počet účastníků APZ do 25 let pravděpodobně není úplný, ve statistice za ČR údaje o některých nástrojích APZ chybějí

** Německo v rozsahu spolkových zemí před sjednocením v r. 1990

Zdroj: Eurostat⁷⁶, 2015, vlastní zpracování.

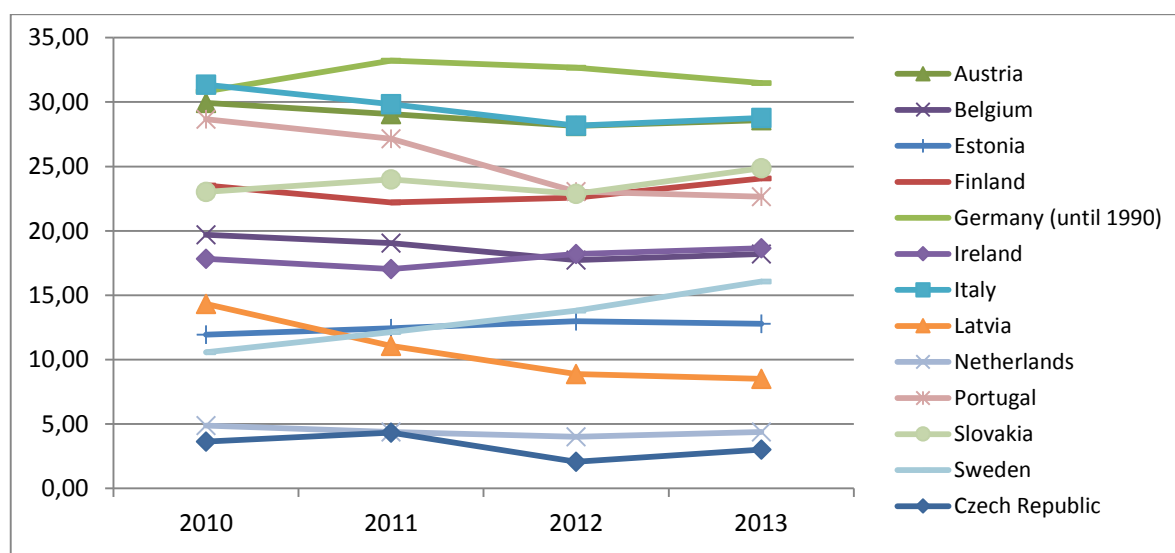
⁷⁵ Evidovaní stávající (Stock) + noví účastníci (Entrants); Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-08-20]: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-13-002>

⁷⁶ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

Následující graf č. 4 znázorňuje časový vývoj procentuálního zastoupení účastníků opatření APZ (kategorie 2 – 7) ve skupině do 25 let. S jeho pomocí lze snadno vysledovat trendy politik jednotlivých členských zemí – jednoznačně vzestupný trend v zaměření APZ na mladé lidi má za uvedené 4 roky ze sledovaných zemí pouze Švédsko, které v roce 2013 dosáhlo hodnoty 16 % účastníků do 25 let, což nebylo ovšem zdaleka nejvíce. Nejvyšší míry účasti mladých dosáhlo v roce 2013 Německo (31 %), následované Itálií a Rakouskem. Tyto státy s nejlepšími hodnotami však zaznamenávaly ve sledovaných letech naopak spíše pokles. Jak bylo uvedeno výše, Německo s Rakouskem dosahují kromě nejvyšších podílů účasti mladých rovněž nejnižší míry nezaměstnanosti mladých, a tedy situace této skupiny je zde i přes klesající trend zcela odlišná, než např. v Itálii, Portugalsku či Slovensku. Německo s Rakouskem navíc vynakládají vzhledem k těmto státům srovnatelné i vyšší prostředky celkově na politiku zaměstnanosti i APZ v procentuálním vyjádření k HDP (viz. Tabulka č. 8). Nejnižší míry zastoupení mladých na opatřeních APZ dosahuje dle uvedeného grafu ČR, což je však pravděpodobně způsobeno neúplnými údaji o počtech účastníků APZ do 25 let ve statistikách.

Údaje z tabulky č. 9 i grafu č. 4 ukazují, přes mírné zlepšení v roce 2013, na přetrvávající nepříznivý trend zaměření národních politik zaměstnanosti na sociální skupinu mladých.

Graf č. 4 – Vývoj procentuálního zastoupení účastníků opatření APZ (kategorie 2 - 7) ve věku do 25 let v letech 2010 - 2013

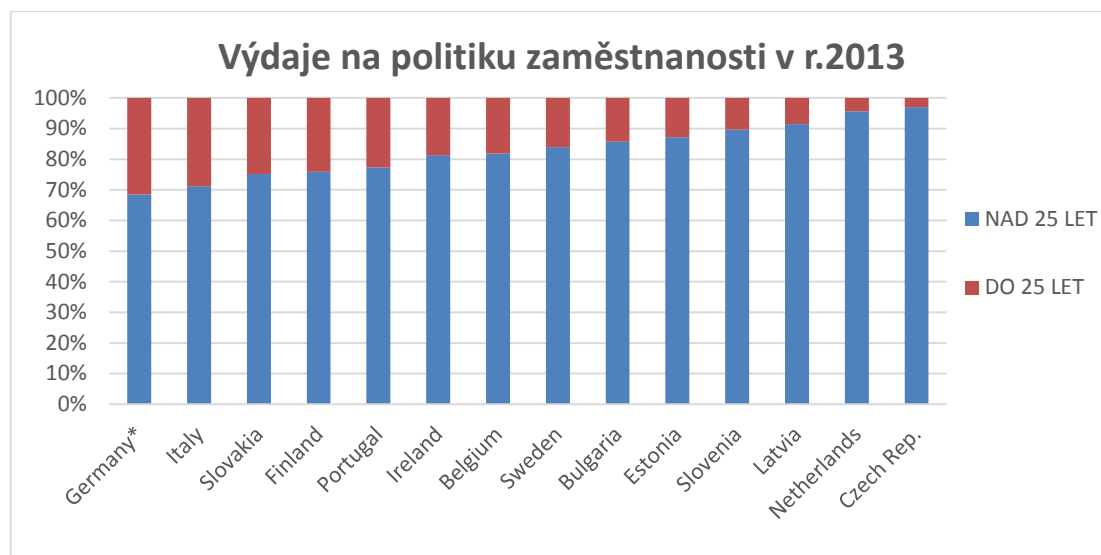

Zdroj: Eurostat, 2015⁷⁷, vlastní zpracování.

⁷⁷ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

Míru intenzity zaměření opatření aktivní politiky zaměstnanosti na skupinu mladých, vyjádřenou vzájemnými poměry účastníků opatření APZ (skupiny do 25 let a ostatních), rovněž názorně demonstruje následující graf č. 5.

Graf č. 5 – Zaměření APZ (kategorie 2 - 7) na skupiny do 25 let a nad 25 let v r. 2013 (procentuální poměry účastníků opatření APZ)

** Německo v rozsahu spolkových zemí před sjednocením v r. 1990

Zdroj: Eurostat, 2015⁷⁸, vlastní zpracování.

V tabulce č. 10 jsou vedle sebe uvedeny celkové výdaje na politiku zaměstnanosti (kategorie 1 - 9) v roce 2013, tyto hodnoty přepočtené na 1 nezaměstnaného, dále výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti (kategorie 2 - 7), rovněž také přepočtené hodnoty na 1 nezaměstnaného a dále obdobné údaje pro skupinu mladých do 25 let. Údaje o výdajích na politiku zaměstnanosti pro mladé do 25 let jsou vypočteny pomocí poměrů, získaných na základě dostupných statistik politiky zaměstnanosti o počtech evidovaných účastníků v jednotlivých kategoriích a v rozdělení na věkové skupiny (viz. Příloha T 5). Státy jsou seřazeny podle hodnot výdajů APZ (kategorie 2-7) na 1 nezaměstnaného do 25 let a jejich výčet je omezen na ty státy, u kterých byla ke dni vyhotovení tabulek Eurostatem zveřejněna všechna potřebná data.

Dle údajů tabulky č. 10 vydalo v roce 2013 v oblasti APZ nejvíce EUR na 1 mladého nezaměstnaného do 25 let (kategorie 2-7) Rakousko, a sice částku 9 660 EUR. Tato země současně vydala i nejvyšší částku celkově ve všech kategoriích (1-9) na 1 mladého

⁷⁸ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

nezaměstnaného. Druhým neaktivnějším státem v této oblasti bylo Německo s částkou 8 341 EUR a třetím Finsko s 6 399 Eury, vynaloženými aktivně na 1 mladého nezaměstnaného. Na opačném konci pořadí (vzhledem k dostupným datům) jsou státy jako Bulharsko (306 EUR), Estonsko (293 EUR) a Lotyšsko (171 EUR). Z výše uvedených údajů je patrné, že nejméně prostředků na jednoho mladého nezaměstnaného, jakož i nejméně prostředků na celou politiku zaměstnanosti vynakládají státy, jejichž výdaje na politiku zaměstnanosti, vyjádřené procentem k jejich HDP, jsou nejnižší (viz. tabulka č. 8).

Tabulka č. 10 – Výdaje na politiku zaměstnanosti v roce 2013 ve vybraných zemích EU v celkovém vyjádření a ve skupině do 25 let (EUR)

2013	Výdaje PZ*	Výdaje PZ	Výdaje PZ	Výdaje PZ	Výdaje PZ	Výdaje PZ	Výdaje PZ	Výdaje PZ
	kateg. 1-9	kateg. 1-9	kateg. 2-7	kateg. 2-7	kateg. 1-9	kateg. 1-9	kateg. 2-7	kateg. 2-7
	věk: vše (mil.EUR)	věk: vše (EUR/1nez.)	věk: vše (mil.EUR)	věk: vše (EUR/1nez.)	do 25 let (mil.EUR)	do 25 let (EUR/1nez.)	do 25 let (mil.EUR)	do 25 let (EUR/1nez.)
Austria	6 977,15	30 204,13	1 891,59	8 188,72	1 585,18	28 306,82	540,94	9 659,60
Germany**	46 966,89	21 524,70	9 011,52	4 129,94	8 971,44	26 386,58	2 836,01	8 341,21
Finland	5 237,94	23 917,55	1 754,04	8 009,32	890,24	13 488,42	422,35	6 399,27
Sweden	8 677,05	21 112,04	4 653,18	11 321,61	2 062,53	13 221,37	747,00	4 788,48
Ireland	5 313,05	18 840,60	1 266,27	4 490,32	879,67	15 432,75	236,15	4 142,97
Belgium	10 905,76	26 152,89	2 013,85	4 829,38	1 639,71	16 904,26	366,37	3 776,97
Italy	31 025,67	10 109,37	5 183,77	1 689,08	4 265,47	6 542,13	1 491,63	2 287,78
Portugal	3 625,69	4 240,58	780,15	912,46	500,05	3 378,72	176,70	1 193,90
Netherlands	18 700,12	28 902,81	3 765,14	5 819,38	588,16	3 162,14	165,07	887,45
Slovenia	424,21	4 158,95	101,64	996,45	32,76	2 047,68	10,51	657,17
Slovakia	460,60	1 193,25	125,69	325,63	87,27	1 195,46	31,25	428,02
Bulgaria	336,43	771,64	138,92	318,62	30,13	463,48	19,88	305,77
Estonia	126,51	2 144,29	25,16	426,49	17,90	1 627,34	3,22	292,53
Latvia	122,92	1 024,33	44,35	369,58	14,79	672,19	3,77	171,38

*Výdaje PZ - výdaje na politiku zaměstnanosti
**Německo v rozsahu zemí před sjednocením v roce 1990

Zdroj: Eurostat⁷⁹, 2015, vlastní zpracování.

Kromě porovnání výdajů na APZ na jednoho nezaměstnaného se jeví jako zajímavé provést pro doplnění také porovnání průměrné výše výdajů, vynakládaných členskými zeměmi teoreticky na jednoho účastníka opatření APZ. Tuto částku sice nelze považovat automaticky za indikátor kvality nebo dokonce účinnosti opatření, vypovídá však rovněž

⁷⁹ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-17]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/main-tables>; <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/main-tables>

o míře vynakládaného úsilí v oblasti APZ. Porovnání nabízí tabulka č. 11 a vyplývá z něj, že nejvíce EUR teoreticky na jednoho účastníka opatření APZ vynaložilo v roce 2013 Švédsko (6 841 EUR), následované Irskem a Holandskem, na opačném konci pořadí s hodnotami řádově o tisíce EUR nižšími jsou země jako Lotyšsko, Estonsko či Slovensko. Opět se potvrzuje zjištění provedené v souvislosti s tabulkou č. 10, a sice že nejméně prostředků na jednoho účastníka opatření APZ, jakož i nejméně prostředků na celou politiku zaměstnanosti vynakládají obvykle státy, jejichž výdaje na politiku zaměstnanosti, vyjádřené procentem k jejich HDP, jsou nejnižší (viz. tabulka č. 8).

Tabulka č. 11 – Výdaje na opatření – účastníka APZ (kategorie 2-7) v roce 2013 ve vybraných zemích EU (EUR)

2013	Účastníci	Výdaje PZ*	Výdaje PZ
	kategorie 2-7 (osoby)	kategorie 2-7 (mil.EUR)	kategorie 2-7 (EUR/1 účastník)
Sweden	680 234	4 653,18	6 840,56
Ireland	198 030	1 266,27	6 394,33
Netherlands	609 480	3 765,14	6 177,62
Finland	404 601	1 754,04	4 335,23
Germany**	2 587 480	9 011,52	3 482,74
Italy	1 846 843	5 183,77	2 806,83
Belgium	717 892	2 013,85	2 805,23
Czech Rep.	166 070	303,00	1 824,52
Austria	1 169 416	1 891,59	1 617,55
Slovenia	63 817	101,64	1 592,65
Portugal	711 205	780,15	1 096,94
Bulgaria	151 192	138,92	918,83
Slovakia	170 529	125,69	737,08
Estonia	37 699	25,16	667,47
Latvia	87 705	44,35	505,67
*Výdaje PZ - označení pro výdaje na politiku zaměstnanosti			
**Německo v rozsahu zemí před sjednocením v roce 1990			

Zdroj: Eurostat⁸⁰, 2015, vlastní zpracování.

⁸⁰ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-17]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/main-tables>; <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/main-tables>

4.3. Nezaměstnanost mladých a její řešení ve vybraných zemích EU

4.3.1. Německo

Nezaměstnanost

Od sjednocení v roce 1990 je Německo nejlidnatější zemí EU. V letech 2013 a 2014 zaznamenala země nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech členských zemí, dlouhodobě vykazuje i nejnižší míru nezaměstnanosti mladých, navíc neustále klesající, s výjimkou roku 2009, kdy se projevil následky hospodářské krize (viz. Příloha T 3 a T 4). Zatímco ve většině členských zemí v roce 2010 byla míra nezaměstnanosti vlivem ekonomické recese ještě na vzestupu (viz. tabulka č. 3), v Německu již začala klesat, a sestupný trend zde přetrvává až do posledně zaznamenaného roku 2014. Obdobně je tomu i v případě míry nezaměstnanosti mladých do 25 let. Dosažené hodnoty těchto ukazatelů za posledních 8 let znázorňují následující tabulka č. 12 a graf č. 6.

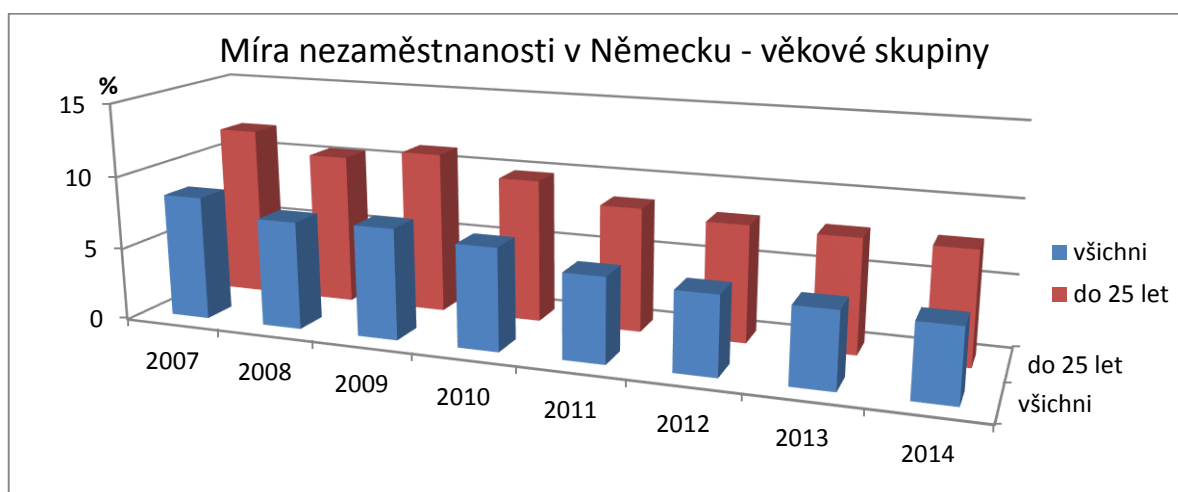
Tabulka č. 12 – Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)

země/rok	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25
EU (28)	7,2	15,7	7,0	15,8	9,0	20,1	9,6	21,4	9,7	21,7	10,5	23,3	10,9	23,7	10,2	22,2
Germany	8,5	11,8	7,4	10,4	7,6	11,1	7,0	9,8	5,8	8,5	5,4	8,0	5,2	7,8	5,0	7,7

vše - všechny věkové kategorie; <25 - skupina do 25 let

Zdroj: Eurostat, 2015⁸¹, vlastní zpracování.

Graf č. 6 – Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)

Zdroj: Eurostat, 2015⁸², vlastní zpracování.

⁸¹ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

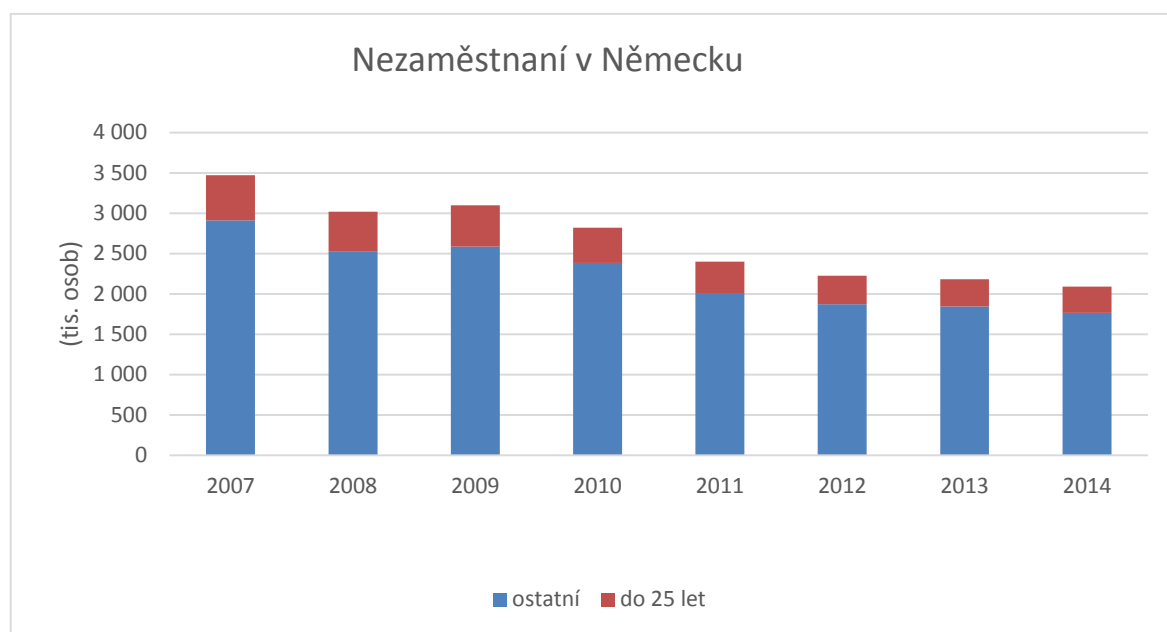
Každoroční pokles míry nezaměstnanosti od roku 2010, zmiňovaný výše, znamenal i pravidelné snižování celkového počtu nezaměstnaných, stejně jako počtu nezaměstnaných mladých do 25 let. Během posledních pěti let se snížil tento celkový počet více než o 1 milion na 2,09 mil. v roce 2014, resp. na 327 tis. ve skupině mladých (viz. následující tabulka č. 13 a graf č. 7). Mírně sestupnou tendenci ve sledovaných letech měl i procentuální podíl nezaměstnaných do 25 let, jenž se pohyboval blízko hodnoty 16 %.

Tabulka č. 13 – Vývoj počtu nezaměstnaných v Německu (v rozsahu spolkových zemí do roku 1990) v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)

věk / roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
vše	3 473	3 018	3 098	2 821	2 399	2 224	2 182	2 090
do 25 let	561	494	511	436	389	353	340	327
do 25 let (%)	16,2	16,4	16,5	15,5	16,2	15,9	15,6	15,6

Zdroj: Eurostat, 2015⁸³, vlastní zpracování.

Graf č. 7 – Vývoj počtu nezaměstnaných v Německu (v rozsahu spolkových zemí do roku 1990) v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)

Zdroj: Eurostat, 2015⁸⁴, vlastní zpracování.

⁸² Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

⁸³ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

⁸⁴ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Výdaje na politiku zaměstnanosti

Jako nejlidnatější země EU vydává Německo také nejvyšší částku ročně na politiku zaměstnanosti (47 mld. EUR v r. 2013), z níž zhruba pětina připadla v roce 2013 na APZ (viz. tabulka č. 7). Poměr prostředků vynaložených na opatření APZ vůči celkovým výdajům na politiku zaměstnanosti v roce 2013 činil 19 % a je přibližně shodný s průměrem EU (v letech, kdy byla dostupná srovnatelná data). Pro srovnání – nejvyšší tento poměr vykázalo ve stejném roce Švédsko ve výši 54 % a nejnižší Itálie ve výši 17 %, ale např. Velká Británie ve svém naposledy vykázaném roce 2011 dosáhla hodnoty pouhých 5 %.

Pro komparaci s ostatními členskými státy se nabízí hodnoty výdajů na politiku zaměstnanosti vyjádřené v % HDP. V letech 2010 a 2011 (s dostupnými daty) Německo opět dosahovanými hodnotami téměř kopírovalo průměrné hodnoty EU. V roce 2013 vynaložilo Německo na politiku zaměstnanosti 1,72 % HDP a na APZ 0,33 % HDP. V témže roce dosáhly maxima Irsko – celkem na PZ 3,24 % HDP a Finsko na APZ 0,91 % HDP a minima dosáhly Litva – celkem na PZ 0,45 % HDP a Estonsko na APZ 0,14 % HDP (viz. tabulka č. 8).

Následující tabulka č. 14 a graf č. 8 předkládají vývoj výdajů Německa na PZ a APZ (% HDP) v kontextu vývoje míry růstu reálného HDP a dosaženého HDP (v tržních cenách) za posledních (dostupných) šest let.

Tabulka č. 14 - Vývoj výdajů na PZ a APZ v Německu (% HDP) a růstu reálného HDP (%)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
výdaje na PZ (% HDP) *	1,95	2,54	2,25	1,82	1,67	1,72
výdaje na APZ (% HDP) *	0,57	0,64	0,54	0,45	0,35	0,33
míra růstu HDP (%)	1,10	-5,60	4,10	3,70	0,40	0,30
HDP v tržních cenách (mil.EUR)	2561740	2460280	2580060	2703120	2754860	2820820
* údaj za Německo v rozsahu spolkových zemí před sjednocením v roce 1990						

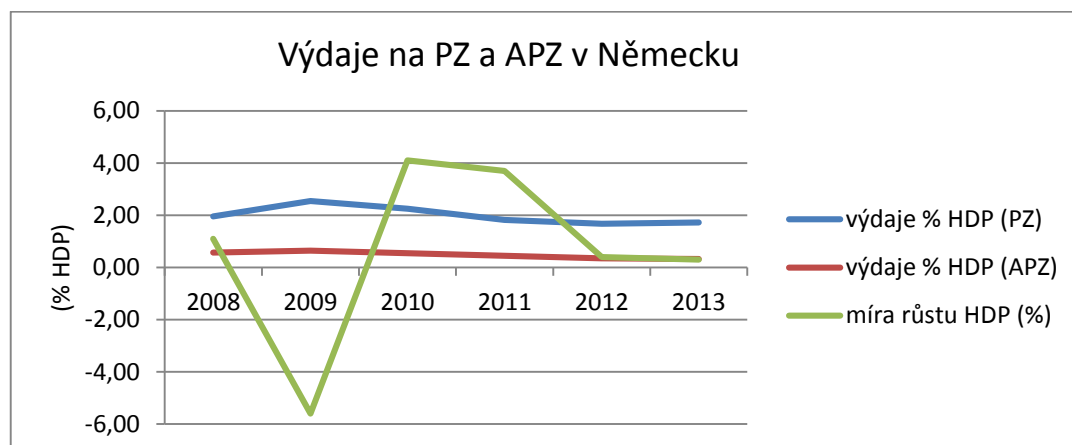
Zdroj: Eurostat, 2015⁸⁵, vlastní zpracování.

Míra růstu reálného HDP dosáhla v roce 2009 nejnižší (záporné) hodnoty a stejně tak svého minima dosáhl v rámci sledovaných let i HDP v tržních cenách. Zatímco hodnoty posledně jmenovaného HDP od roku 2010 vytrvale rostly, míra růstu reálného HDP po razantním oživení v roce 2010 setrvale klesá, stejně jako výdaje na politiku

⁸⁵ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>, [cit. 2015-08-26]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

zaměstnanosti. V roce 2013 zaznamenaly výdaje na politiku zaměstnanosti opět mírný nárůst, a to nejspíše v důsledku „politických“ rozhodnutí v souvislosti s již téměř zastaveným propadem růstu reálného HDP, jelikož míra nezaměstnanosti neustále klesala a s ní i počet nezaměstnaných zatěžujících výdaje na PPZ.

Graf č. 8 - Vývoj výdajů na PZ a APZ v Německu (% HDP) a růstu reálného HDP (%)

Zdroj: Eurostat, 2015⁸⁶, vlastní zpracování.

Německo se rovněž vyznačuje poměrně vysokým zacílením APZ na skupinu mladých lidí ve srovnání s ostatními zeměmi EU. Ve statistice evidovaných účastníků opatření APZ za poslední 4 (dostupné) roky dosahuje spolu s Rakouskem a Itálií nejvyššího, zhruba třetinového podílu zastoupení účastníků náležících do sociální skupiny mladých (viz tabulka č. 9). Co se týče míry nezaměstnanosti mladých, je přitom mezi Itálií a Německem diametrální rozdíl – v roce 2013 dosáhla Itálie více než pětinasobně vyšší hodnoty Německa a rozdíl se každým rokem ještě více prohlubuje.

Údaje o finančních částkách vynakládaných v rozmezí let 2007 - 2013 na politiku zaměstnanosti v členění na PPZ a APZ, s vydělením skupiny mladých, přináší tabulka č. 15 (údaje jsou pro Německo v rozsahu spolkových zemí před r. 1990). Částky pro mladé do 25 let jsou zde vypočteny pomocí poměrů, získaných na základě dostupných statistik politiky zaměstnanosti o počtech evidovaných účastníků v jednotlivých kategoriích a v rozdělení na věkové skupiny (viz. Příloha T 8). Data jsou dále znázorněna také v následujícím grafu č. 9. Od roku 2010 výdaje na politiku zaměstnanosti každoročně klesaly, kromě PPZ v roce 2013, kdy tyto výdaje zaznamenaly opět mírný nárůst (podobně

⁸⁶ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>, [cit. 2015-08-26]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

jako vývoj výdajů na PZ a APZ v % HDP, tabulka č. 14). Podíl výdajů na PPZ pro skupinu mladých do 25 let se ve sledovaných letech pohyboval v rozmezí 18 - 14 % a s výjimkou roku 2010 měl klesající tendenci, v případě APZ tento podíl osciloval v rozmezí 30 - 33 %.

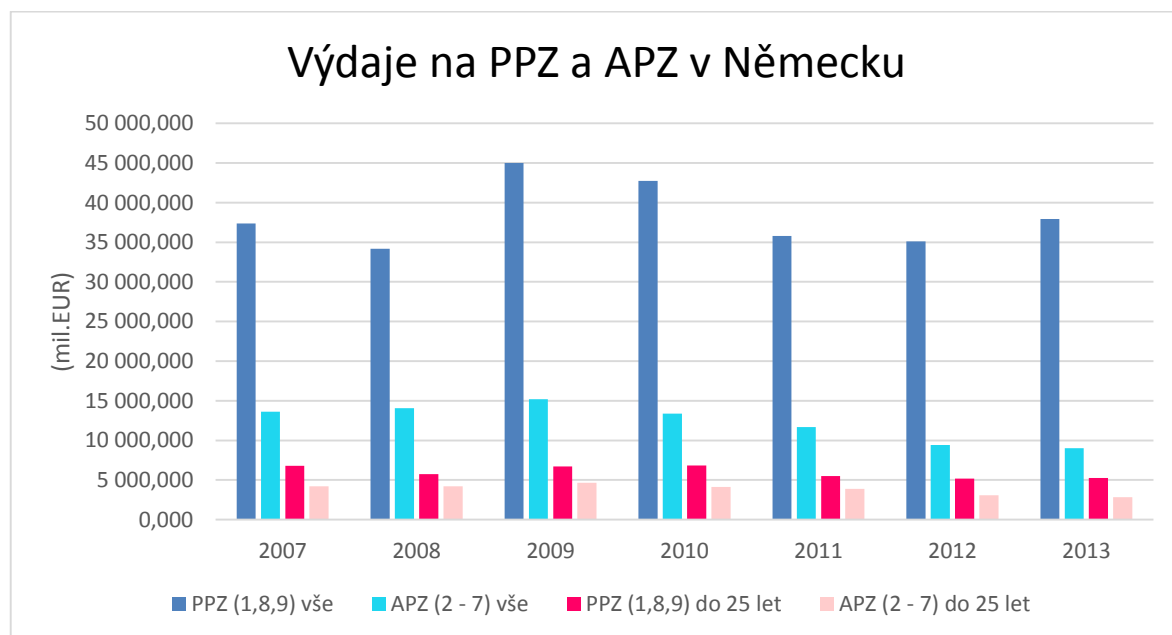
Tabulka č. 15 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin v Německu (mil.EUR)

Německo*	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
věk: vše (mil.EUR)	PPZ (1,8,9)	37 353,653	34 161,451	45 020,737	42 752,394	35 803,433	37 955,369
	APZ (2 - 7)	13 637,474	14 065,750	15 209,599	13 367,492	11 666,748	9 011,519
	celkem	50 991,127	48 227,201	60 230,336	56 119,886	47 470,181	46 966,888
do 25 let (mil.EUR)	PPZ (1,8,9)	6 790,203	5 763,216	6 722,432	6 819,879	5 488,359	5 267,853
	% PPZ (25)	18,18	16,87	14,93	15,95	15,33	13,88
	APZ (2 - 7)	4 197,702	4 207,988	4 661,318	4 122,765	3 874,847	2 836,012
	% APZ (25)	30,78	29,92	30,65	30,84	33,21	31,47
	PZ celkem	10 987,905	9 971,203	11 383,749	10 942,645	9 363,206	8 240,911

*Německo v rozsahu spolkových zemí do r. 1990
 % PPZ (25) – procentuální podíl výdajů na PPZ pro skupinu mladých do 25 let
 % APZ (25) – procentuální podíl výdajů na APZ pro skupinu mladých do 25 let

Zdroj: Eurostat, 2015⁸⁷, vlastní zpracování.

Graf č. 9 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin v Německu (mil. EUR)

Zdroj: Eurostat, 2015⁸⁸, vlastní zpracování.

⁸⁷ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

⁸⁸ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Specifika země a opatření pro mladé

V roce 2009 pocítilo Německo, stejně jako jiné státy, důsledky celosvětové hospodářské krize. Ta zasáhla ekonomiky velkých i malých států a projevila se nejen poklesem jejich výkonnosti (viz. Příloha T 6 a T 7), ale také růstem nezaměstnanosti spolu s prohloubením problémů ohrožených skupin na trhu práce (viz. Příloha T 3). Německá ekonomika, patřící k nejsilnějším v EU, je silně orientovaná na export, který vlivem výše zmiňované celosvětové krize výrazně poklesl, avšak z důvodu vysoké lidnatosti zde nedošlo k výraznějšímu poklesu domácí poptávky. Navíc Německo použilo v období krize i před ní vhodných nástrojů hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti, díky nimž se s důsledky krize, ve srovnání s ostatními členskými státy, poměrně úspěšně a rychle vypořádalo. Německá míra nezaměstnanosti zůstala navzdory recesi v roce 2009 stabilní, což je někdy nazýváno „německým pracovním zázrakem“ (Liebert, 2010).

Ještě před vypuknutím hospodářské krize provedlo Německo v letech 2002 - 2005, v reakci na demografické změny vyplývající ze znovusjednocení země, tzv. Hartzovy reformy. Ty představovaly řadu opatření vedoucí ke zvýšení zaměstnanosti, jako např. omezení maximální délky vyplácení standardní podpory v nezaměstnanosti (*Arbeitslosengeld I*) z 32 měsíců postupně až na 24 měsíců, sloučení osob dlouhodobě nezaměstnaných a příjemců dávek sociální pomoci do jedné skupiny příjemců dávky (*Arbeitslosengeld II*) a nastavení výše této dávky pod úroveň předchozí dávky sociální pomoci, nebo umožnění úřadům práce sankcionovat případné odmítnutí nástupu do zaměstnání, doporučeného příjemci úřadem práce (Kemmerling, Bruttel, 2005). Současně se zjednodušily náborové podmínky zaměstnanců nebo se zavedly podpory nezaměstnaným, začínajícím s vlastním podnikáním. Za úspěšný až atypický vývoj míry nezaměstnanosti však Německo vděčí zejména podpoře krátkodobých a dočasných pracovních poměrů (zatíženy nižšími odvody) a zřízení institutu tzv. Kurzarbeit (zkrácené pracovní doby). Zejména s její pomocí se dařilo udržovat i v období krize vysokou míru zaměstnanosti, snižovat míru nezaměstnanosti a nezaměstnaným nalézt znovu uplatnění na trhu práce. Ovšem i zde vývoj ohrožuje mladé lidi, kterých se stejně jako v jiných zemích dotýká především uzavírání různých forem kratších úvazků a zaměstnávání na dobu určitou.⁸⁹

⁸⁹ Informační systém pro absolventy ISA+, *Nezaměstnanost mladých v ČR a EU* [online] 2015, [cit. 2015-07-31]: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/0-0-04/Nezamestnanost-mladych-v-CR-a-EU/12>

Všechna opatření APZ v Německu legislativně upravuje sociální zákoník č. III, tzv. Sozialgesetzbuch III (Niesel, Brand, 2010). Vedle poradenství a podpory při zprostředkování, podpory vzdělávání a rekvalifikace a opatření podporující nástup do zaměstnání, patří k nástrojům APZ i výše zmíněná zkrácená pracovní doba - Kurzarbeit. Tímto specifickým nástrojem stát v době hospodářské krize do určité míry kompenzuje ušlý výdělek zaměstnance, pracujícího méně nebo vůbec, což pomáhá podnikům překonat krizové období za současného zachování pracovních míst.⁹⁰

Pro mladé lidi v mladistvém věku – absolventy, kteří po ukončení školy nenalezli učební obor či zaměstnání, byl v Německu v minulém desetiletí vytvořen alternativní, tzv. *přechodný* či *přechodový systém*, s množstvím dotovaných vzdělávacích programů a výcvikových projektů, zaměřených na zvyšování zejména profesně-praktické kvalifikace. Tito mladiství nebyli zahrnováni do statistiky nezaměstnaných. V roce 2011 využilo přechodový systém téměř 30 procent absolventů škol, z nichž však byla celkově úspěšná asi jen polovina.⁹¹

Dalším důležitým státním opatřením, jež se ukázalo být úspěšnějším, než přechodový systém, je tzv. *systém duálního školství*. Jeho účastník je zároveň žákem i zaměstnancem. Žák je zde jednak zapsán ve škole, kterou financuje stát, a jednak má uzavřenou smlouvu se zaměstnavatelem, financujícím praxi. Ve smlouvě se žák zavazuje po vyučení do podniku nastoupit, a naopak podnik se zavazuje, že mu zajistí pracovní místo. Po vyučení obvykle získává žák výuční list či titul mistra. Tento německý model je chválen Evropskou komisí, neboť účinně napomáhá snížení nezaměstnanosti mladých lidí i nedostatku odborných pracovníků. Sice se objevují kritiky, poukazující na přílišnou specializovanost učňovských oborů, šitých na míru jednotlivým podnikům, a přílišné množství druhů povolání (více než 300), které lze v rámci duálního systému studovat. Také nabídka podniků je závislá na hospodářské situaci a systém je zapotřebí v nepříznivém období doplňovat programy připravujícími na povolání, školeními či stážemi. Avšak

⁹⁰ Zákoník sociálního zabezpečení SGB III, [online] 2015, [cit. 2015-08-31]: <http://www.sozialgesetzbuch-rgb.de/sgbiii/1.html>

⁹¹ FES, Bettina Kohlrausch, *Youth Unemployment in Germany* [online] 2012, [cit. 2015-06-18]: <http://library.fes.de/pdf-files/id/09472.pdf>

inovace a úspěchy německého průmyslu, zaměstnávajícího množství dobře vyučených německých odborníků, hovoří ve prospěch tohoto systému.⁹²

Pozitivních výsledků dosahují v Německu ukazatele míry účasti mladých ve vzdělávacím procesu a nedokončeného vzdělání. Dle Eurostatu se v roce 2013 v rámci spolkových zemí SRN před sjednocením účastnilo vzdělávání 66,1 % mladých ve věku 15 – 24 let a naopak zhruba 9,8 % účastníků z věkové skupiny 18 – 24 let vzdělání či odbornou přípravu předčasně ukončilo, což jsou v porovnání s ostatními členskými zeměmi hodnoty z oblasti lepšího průměru (viz. Příloha T 11 a T 12).

Financování z ESF, programy pro mladé v Německu

Aktivní politika zaměstnanosti je v Německu hrazena z prostředků státního rozpočtu, a to způsobem přidělení určité částky na rok každé pobočce Agentur für Arbeit⁹³. Kromě toho Německo využívá prostředky z ESF v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti, na základě „vládního operačního programu pro ESF“. Vedle všeobecného cíle zvýšení zaměstnanosti je v něm kladen zvláštní důraz především na integraci znevýhodněných osob na trhu práce.⁹⁴

V programovacím období 2007 – 2013 bylo Německu přiděleno z ESF 9,38 mld. EUR, z toho 4,718 mld. EUR v rámci cíle „konvergence“ a 4,662 mld. EUR pro cíl „regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“, a sice celkem na 18 operačních programů (OP). Na priority blízké aktivní politice zaměstnanosti, uvedené v tabulce č. 16, bylo v rámci těchto OP přiděleno celkem 5,313 mld. EUR.⁹⁵ Spolu se spolufinancováním státem a soukromým sektorem činila pak celková podpora programům ESF téměř 16 mld. EUR.

Tabulka č. 16 - Podpory operačních programů dle vybraných priorit v období 2007 - 2013 v Německu (EUR)

Priorita	Celkem na OP (EUR)
Podpora zaměstnanosti a vzdělávání pro pracovníky a společnosti	342 810 015,00
Aktivní a preventivní opatření na podporu zaměstnanosti	615 923 119,00
Zvyšování účasti přistěhovalců v zaměstnání	429 730 854,00
Integrace znevýhodněných lidí do zaměstnání	1 878 033 143,00
Podpora vzdělávání a odborné přípravy v pracovním životě	2 046 435 519,00
Celkem	5 312 932 650,00

Zdroj: ESF, 2015⁹⁶, vlastní zpracování.

⁹² Die Welt, Stefan von Borstel, *Deutschland ist Europas Insel der Arbeitsseligen* [online] 2013, [cit. 2015-09-01]: <http://www.welt.de/debatte/article115744977/Deutschland-ist-Europas-Insel-der-Arbeitsseligen.html>

⁹³ Arbeitsagentur (agentura práce) – nástupce dřívějšího úřadu práce (Arbeitsamt).

⁹⁴ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-01]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=375&langId=de>

⁹⁵ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-01]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=375&langId=de>

⁹⁶ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-01]: http://ec.europa.eu/social/esf_budgets/results.cfm

Na provádění vládního programu pro ESF se pod záštitou Spolkového ministerstva práce a sociálních věcí (BMAS) podílejí čtyři federální (spolková) ministerstva. Spolkové ministerstvo školství a výzkumu (BMBF) vytvořilo program určený mladým lidem – *JOBSTARTER CONNECT* – pro řešení brzkého začlenění mladých lidí do přípravy na povolání. Jedná se o jednotné celostátní vzdělávací moduly, usilující o zlepšení přechodu účastníků duálního školení⁹⁷ (viz. výše) do zaměstnání a poskytující školení zájemcům z řad malých a středních podniků na duální systém a podporu integrace stávajícího systému odborného vzdělávání. Program koordinuje i další iniciativy týkající se přechodu ze školy do odborné přípravy a zvýšení atraktivity vzdělávání. Je financován ministerstvem spolu s ESF a od roku 2006 (původní Jobstarter) do r. 2014 podporoval 351 regionálních projektů s vytvořením přibližně 63 000 nových pracovních míst. Od roku 2015 pokračuje nový program *JOBSTARTER Plus*.⁹⁸

Aktuální programovací období 2014 – 2020 se z pohledu ESF vyznačuje kromě jiného zaměřením na pomoc mladým lidem se vstupem na trh práce a bojem proti nezaměstnanosti mladých lidí, zejména v regionech s mírou nezaměstnanosti mladých vyšší než 25 procent. Strategii spolkové vlády pro implementaci ESF v Německu určuje „vládní operační program pro ESF na období 2014 - 2020“ a investice jsou poskytovány prostřednictvím 17 operačních programů – jeden pro každou spolkovou zemi a jeden navíc na federální úrovni. Na národní úrovni, je rozpočet dělen rovným dílem mezi tři prioritní oblasti: zaměstnanost, sociální začleňování a vzdělávání. Důraz na tyto priority je však rozdílný mezi východní a západní částí Německa, jakož i v regionech, dle různých okolností a odlišných potřeb. Německo s ohledem na pozitivní vývoj ekonomiky a trhu práce dostane celkově ze strukturálních fondů (ESIF)⁹⁹ přiděleno přibližně 19,3 mld. EUR, z toho na ESF připadá 7,49 mld. EUR, které se dělí na 4,23 mld. EUR (56,4%) pro více rozvinuté regiony a 3,26 mld. EUR (43,6%) pro přechodové regiony. Více rozvinuté regiony zahrnují západoněmecké spolkové země, včetně kraje Lipsko a Berlín bez regionu

⁹⁷ V rámci tzv. duálního systému školství – odborná praxe (vyučení) probíhá přímo u zaměstnavatele

⁹⁸ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-02]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=375&langId=de;www.jobstarter.de>

⁹⁹ ESIF: ESF, ERDF, CF, EAFRD, EMFF (ERDF-Evr.fond pro regionální rozvoj), (CF-Kohézní fond), (EAFRD-Evr.zemědělský fond pro rozvoj venkova), (EMFF-Evr.námořní a rybářský fond)

Lüneburg, přechodovými regiony jsou východní spolkové země, včetně regionu Lüneburg a bez regionu Lipsko a Berlín.¹⁰⁰

Financování programů z ESF je prováděno pod záštitou spolkových ministerstev. V rámci priority zaměstnanosti garantuje Federální ministerstvo práce a sociálních věcí následující programy¹⁰¹:

ESF integrační politika Bund - cílem je podpora integrace na trhu práce lidí se zvláštními obtížemi v přístupu k zaměstnání. Program je určen pro mládež – teenagery, nezaměstnané, přistěhovalce a další lidi do 35 let se zvláštními obtížemi v přístupu k zaměstnání nebo odborné přípravě, včetně dlouhodobě nezaměstnaných.

Federální ESF program doprovodná (alternativní) kariéra - cílem je podpora integrace mladých lidí do odborného vzdělávání. Zaměřuje se na odborné poradenství při výběru oboru, stabilizaci studia od jeho počátku a dosažení úspěšného zakončení. Cílovou skupinou jsou teenageři, mladiství a výkonově slabší žáci, žáci hlásící se na vysokou školu, u nichž se očekává se, že budou mít se studiem potíže, nebo žáci mající problémy při přechodu ze školy do odborné přípravy. Také další vysokoškolští studenti, pro které představuje další odborné vzdělávání vhodnou alternativu.

Dalším programem v rámci priority zaměstnanosti je program Spolkového ministerstva školství a výzkumu *JOBSTARTER plus*, který v roce 2015 nahradil program *JOBSTARTER CONNECT*. Vychází z cílů „Národního paktu pro vzdělávání a rozvoj mladých kvalifikovaných pracovníků v Německu“ a k jeho hlavním cílům patří posílení odborného vzdělávání společnosti, zvýšení počtu (potenciálu) nových odborníků a mladých kvalifikovaných dělníků a zlepšení regionálních školících struktur. Financuje inovativní koncepty a služby v oblasti vzdělávání, oslovuje odborníky malých a středních podniků, vytváří koncepty s cílem zlepšit přechod ze školy do praxe ve firmě. Rovněž sleduje probíhající projekty, spravuje celostátní profesní síť a publikuje výsledky a události v rámci zainteresované veřejnosti, profesním a průmyslovým sdružením a komorám¹⁰².

¹⁰⁰ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-02]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=375&langId=de>

¹⁰¹ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-02]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=375&langId=de>

¹⁰² EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-02]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=375&langId=de;>
www.jobstarter.de

4.3.2. Švédsko

Nezaměstnanost

Švédsko je třetí největší zemí Evropské unie a s přibližně 9,64 mil. obyvatel je nejlidnatější ze severovýchodních zemí. Míra nezaměstnanosti se drží v této zemi dlouhodobě pod průměrem EU, pohlédneme-li na skupinu mladých do 25 let, je situace horší, v průběhu posledních deseti let se pohybovala lehce nad průměrem EU (viz. Příloha T 3 a T 4). Dosažené hodnoty těchto ukazatelů za posledních 8 let znázorňují následující tabulka č. 17 a graf č. 10.

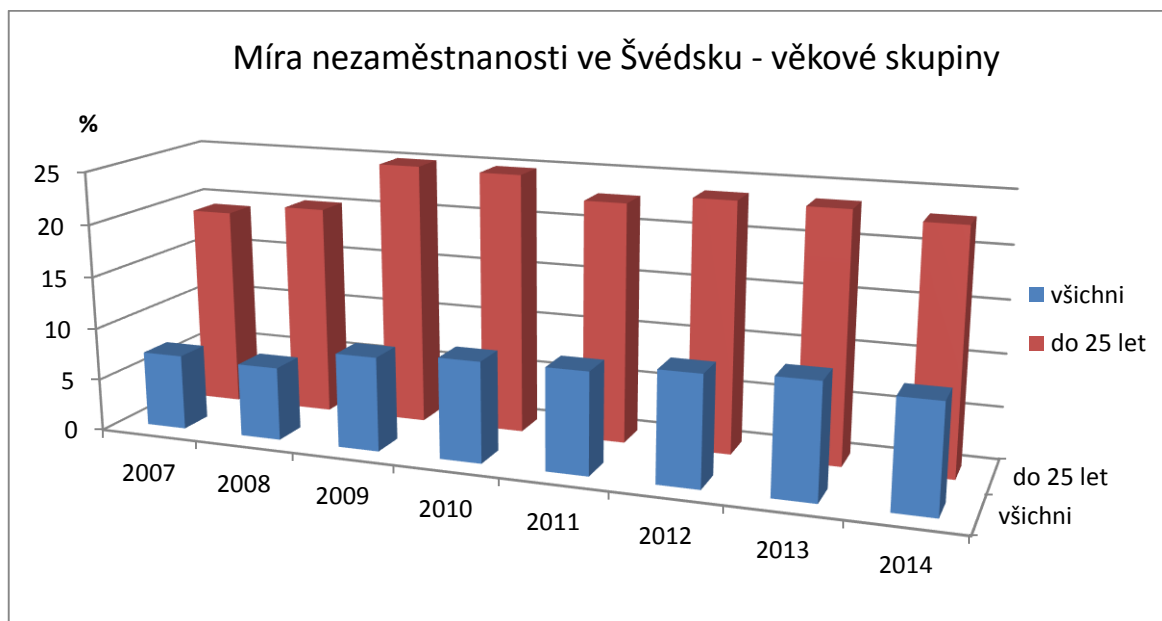
Tabulka č. 17 – Vývoj míry nezaměstnanosti ve Švédsku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)

země/rok	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25
EU (28)	7,2	15,7	7,0	15,8	9,0	20,1	9,6	21,4	9,7	21,7	10,5	23,3	10,9	23,7	10,2	22,2
Sweden	6,1	19,2	6,2	20,2	8,3	25,0	8,6	24,8	7,8	22,8	8,0	23,7	8,0	23,6	7,9	22,9

vše - všechny věkové kategorie; <25 - skupina do 25 let

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁰³, vlastní zpracování.

Graf č. 10 – Vývoj míry nezaměstnanosti ve Švédsku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁰⁴, vlastní zpracování.

¹⁰³ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

¹⁰⁴ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

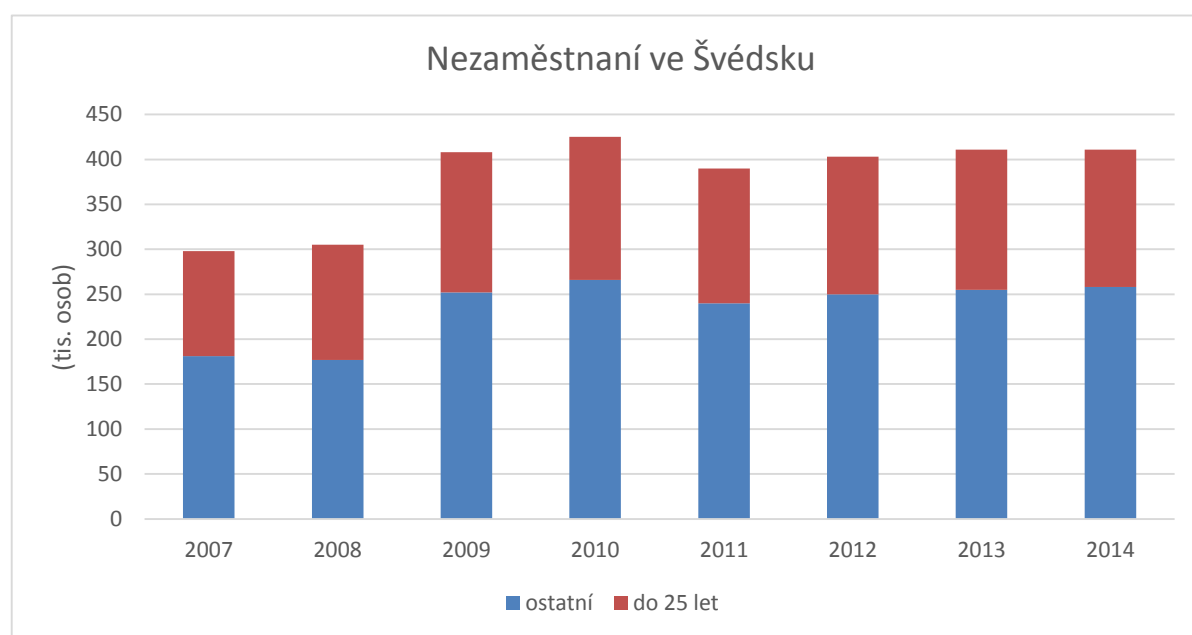
V letech 2009 a 2010 je vidět výraznější nárůst míry nezaměstnanosti, jak v celkovém vyjádření o 2 procentní body, tak ve skupině do 25 let bezmála o 5 procentních bodů, což časově odpovídá období, kdy se projevily následky globální hospodářské krize. V dalších letech pak hodnoty nezaznamenávaly větších výkyvů, nebo měly spíše tendenci mírně klesat. Podobný vývoj je možné spatřit i v případě vývoje počtu nezaměstnaných, který rovněž po výraznějším nárůstu v letech 2009 a 2010 vykazuje v dalších letech jen nepatrný pokles (viz. tabulka č. 18 a graf č. 11). Také procentuální podíl nezaměstnaných do 25 let je ve sledovaných letech téměř stejný, povětšinou osciluje okolo hodnoty 38 %.

Tabulka č. 18 – Vývoj počtu nezaměstnaných ve Švédsku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)

věk / roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
vše	298	305	408	425	390	403	411	411
do 25 let	117	128	156	159	150	153	156	153
do 25 let (%)	39,3	42,0	38,2	37,4	38,5	38,0	38,0	37,2

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁰⁵, vlastní zpracování.

Graf č. 11 – Vývoj počtu nezaměstnaných ve Švédsku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁰⁶, vlastní zpracování.

¹⁰⁵ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

¹⁰⁶ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Výdaje na politiku zaměstnanosti

V oblasti výdajů na politiku zaměstnanosti v celkovém pojetí, vyjádřeno v % HDP, kopírovalo Švédsko v minulých čtyřech letech s hodnotami necelé 2 % HDP zhruba evropský průměr. Co se týká výdajů na APZ, zde dosahuje s hodnotami kolem 1 % HDP přibližně dvojnásobek průměru členských zemí i např. Německa (viz. tabulka č. 8) a zároveň výdaje na APZ představují ve Švédsku nejvyšší podíl na výdajích na PZ ze všech zemí EU (54 % v letech 2012 a 2013). V peněžním vyjádření vydalo Švédsko v posledním vykázaném roce 2013 celkem na PZ 8,68 mld. EUR, z toho 4,65 mld. EUR na APZ (viz tabulka č. 7).

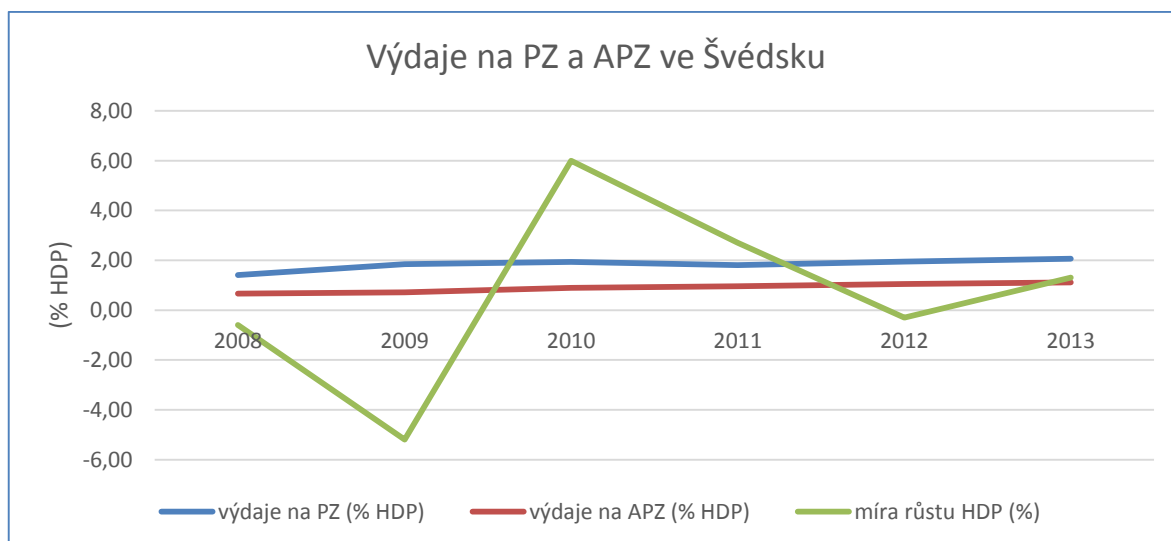
Následující tabulka č. 19 a graf č. 12 předkládají vývoj výdajů Švédska na PZ a APZ (% HDP) v kontextu vývoje míry růstu reálného HDP a dosaženého HDP (v tržních cenách) za posledních (dostupných) šest let.

Tabulka č. 19 - Vývoj výdajů na PZ a APZ ve Švédsku (% HDP) a růstu reálného HDP (%)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
výdaje na PZ (% HDP)	1,41	1,84	1,93	1,81	1,95	2,06
výdaje na APZ (% HDP)	0,67	0,71	0,89	0,96	1,05	1,11
míra růstu HDP (%)	-0,60	-5,20	6,00	2,70	-0,30	1,30
HDP v tržních cenách (mil.EUR)	352317	309679	369076,6	404946	423341	436342

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁰⁷, vlastní zpracování.

Graf č. 12 - Vývoj výdajů na PZ a APZ ve Švédsku (% HDP) a růstu reálného HDP (%)

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁰⁸, vlastní zpracování.

¹⁰⁷ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>, [cit. 2015-08-26]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

Míra růstu reálného HDP dosáhla v roce 2009 po prudkém propadu nejnižší (záporné) hodnoty a stejně tak svého minima dosáhl v rámci sledovaných let i HDP v tržních cenách. Zatímco hodnoty posledně jmenovaného HDP od roku 2010 vytrvale rostly, míra růstu reálného HDP po razantním oživení v roce 2010 začala opět klesat, oživení pak opět nastalo v roce 2013. Bez ohledu na výkonnost ekonomiky však výdaje na PZ i APZ (v % HDP) každoročně mírně narůstaly (vyjma mírného výkyvu výdajů na PZ v roce 2011).

Z hlediska zacílení APZ na skupinu mladých lidí se Švédsko, ve srovnání s ostatními zeměmi EU, řadí k zemím s nižší intenzitou, ve statistice počtu evidovaných účastníků opatření APZ dosáhlo v roce 2013 podílu zastoupení účastníků sociální skupiny mladých ve výši 16 %, což byl šestý nejnižší z patnácti členských zemí, které tyto údaje poskytly Eurostatu (viz tabulka č. 9).

Údaje o finančních částkách vynakládaných v rozmezí let 2007 - 2013 na politiku zaměstnanosti v členění na PPZ a APZ, s vydělením skupiny mladých, přináší následující tabulka č. 20. Částky pro mladé do 25 let jsou zde vypočteny pomocí poměrů, získaných na základě dostupných statistik politiky zaměstnanosti o počtech evidovaných účastníků v jednotlivých kategoriích a v rozdělení na věkové skupiny (viz. Příloha T 9). Data jsou dále znázorněna také v následujícím grafu č. 13.

Tabulka č. 20 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin ve Švédsku (mil.EUR)

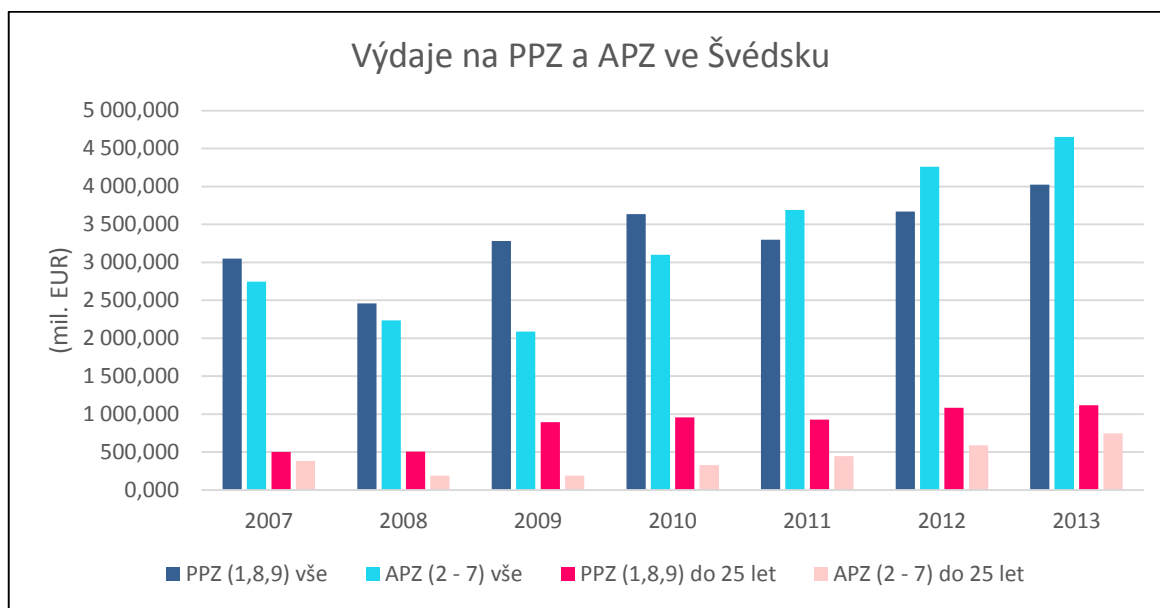
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
věk: vše (mil.EUR)	PPZ (1,8,9)	3 050,714	2 459,860	3 283,879	3 636,092	3 298,210	3 671,850	4 023,866
	APZ (2 - 7)	2 744,467	2 236,875	2 085,864	3 100,773	3 690,779	4 262,359	4 653,182
	celkem	5 795,181	4 696,735	5 369,743	6 736,865	6 988,989	7 934,209	8 677,048
věk: do 25 let (mil.EUR)	PPZ (1,8,9)	502,276	505,744	894,725	956,823	927,918	1 082,658	1 116,363
	% PPZ (25)	16,46	20,56	27,25	26,31	28,13	29,49	27,74
	APZ (2 - 7)	384,231	190,403	189,441	328,055	447,922	588,289	747,003
	% APZ (25)	14,00	8,51	9,08	10,58	12,14	13,80	16,05
	PZ celkem	886,507	696,148	1 084,166	1 284,878	1 375,840	1 670,947	1 863,366
% PPZ (25) – procentuální podíl výdajů na PPZ pro skupinu mladých do 25 let								
% APZ (25) – procentuální podíl výdajů na APZ pro skupinu mladých do 25 let								

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁰⁹, vlastní zpracování.

¹⁰⁸ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>, [cit. 2015-08-26]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

¹⁰⁹ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Graf č. 13 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin ve Švédsku (mil.EUR)

Zdroj: Eurostat, 2015¹¹⁰, vlastní zpracování.

Výdaje na PPZ, v celkovém vyjádření, zaznamenaly největší pokles v roce 2008 a dále již, vyjma zakolísání v roce 2011, každoročně rostly. Pouze s výjimkou jednoho poklesu v roce 2011 rostly ve Švédsku každoročně výdaje na PPZ ve skupině do 25 let. Stoupající tendenci měl také procentuální podíl skupiny mladých na výdajích na PPZ. Výdaje na APZ, v celkovém vyjádření i ve skupině do 25 let, začaly po předchozím klesání od roku 2010 pravidelně stoupat, stejně jako stoupal i dosahovaný HDP v tržních cenách (viz tabulka č. 19). Od roku 2009 pravidelně stoupá i procentuální podíl skupiny mladých na výdajích na APZ, v roce 2013 dosáhl výše 16 %.

Specifika země a opatření pro mladé

Švédská ekonomika patří tradičně k vysoce konkurenceschopným a současně výrazně exportně orientovaným ekonomikám, citlivým na situaci na globálních finančních trzích a na změnách celosvětové poptávky. I proto se na výkonosti hospodářství výrazně projevila celosvětová krize, která přinesla razantní propad HDP a nárůst nezaměstnanosti, především v letech 2008 až 2010. Vysoká míra nezaměstnanosti mladých je ve Švédsku dodnes považována za vážný problém.¹¹¹

¹¹⁰ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

¹¹¹ Eurofound, Dublin, *Sweden – A country profile* [online] 2009, [cit. 2015-09-05]: http://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef0945en.pdf

V zemi byly vládou zaváděny některé programy pro nezaměstnané mladé lidi po roce 2000 ještě před krizí, jako např. *učňovská místa* pro nezaměstnané ve věku 20 – 24 let s neúplným základním či středoškolským vzděláním, programy *praxe*, *uvedení do zaměstnání* nebo *zaměstnání na zkoušku*, napomáhající mladým při nástupu do prvních zaměstnání a se získáním pracovní praxe. V roce 2007 byl zaveden program „*záruka práce pro mladé*“, úspěšný a hojně využívaný program, který následně pomáhal řešit důsledky krizového vývoje i v dalších letech. Původně byl určen pro nezaměstnané ve věku 16 – 24 let, od roku 2013 byl rozšířen na absolventy až do věku 30 let. Nabízel služby zlepšující šance nalézt rychle zaměstnání či vzdělávací příležitosti na základě důkladné analýzy potřeb a očekávání uchazeče, zahrnující odborné zaškolení i umístění na pracovní praxi.¹¹² Programu se účastnilo v roce 2010 více než 53 tisíc mladých uchazečů o zaměstnání, z nichž 46 % úspěšně získalo zaměstnání.¹¹³

Dále podporovaly zaměstnanost mladých ve stejném období také nástroje APZ, jako *dotovaná pracovní místa pro mladé*, představující příspěvky zaměstnavatelům na určitá pracovní místa či příspěvky kompenzující přezaměstnanost, nebo *cesta za prací*, přispívající mladým nezaměstnaným (ve věku 18 – 28 let) na stěhování za prací do Norska. Významný je program *krátkodobých praxí a krátkodobých zaměstnání*, jehož cílem je připravit mladé lidi k normálnímu pracovnímu procesu absolvováním zaměstnání na pracovních místech uměle vytvořených státem ve veřejném sektoru.¹¹⁴ Od roku 2011 platí ve Švédsku také snížení daně pro zaměstnavatele zaměstnávající osoby do věkové hranice 26 let.¹¹⁵

Odborná příprava a výcvik spojený s prací jsou v rámci švédské politiky zaměstnanosti vnímány jako účinný způsob přizpůsobení se potřebám trhu práce. Za prioritní je všeobecně považováno zlepšení kvality školských systémů na úrovni středních a vysokých škol. Pozitivními ukazateli jsou poměrně vysoká účast mladých ve vzdělávacím procesu

¹¹² ESF ČR, *Komparativní analýza proaktivních nástrojů v jednotlivých zemích*, [online] 2013, [cit. 2015-09-05]: http://esfdb.esfcr.cz/modules/products/index.php?a=download&id_product=16977&file=1

¹¹³ Eurofound, Dublin, *Sweden – A country profile* [online] 2009, [cit. 2015-09-05]: http://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef0945en.pdf

¹¹⁴ ESF ČR, *Komparativní analýza proaktivních nástrojů v jednotlivých zemích*, [online] 2013, [cit. 2015-09-05]: http://esfdb.esfcr.cz/modules/products/index.php?a=download&id_product=16977&file=1

¹¹⁵ MZVČR, [online] 2015, [cit. 2015-09-05]: <http://www.export.cz/evropa/svedsko/svedsko-financi-a-danovy-sektor/2993-svedsko-financi-a-danovy-sektor>

a současně nízké procento nedokončeného vzdělání.¹¹⁶ Dle Eurostatu se ve Švédsku v roce 2013 účastnilo vzdělávání 62 % mladých ve věku 15 – 24 let a naopak zhruba 7 % účastníků z věkové skupiny 18 – 24 let vzdělání či odbornou přípravu předčasně ukončilo, což jsou v porovnání s ostatními členskými zeměmi hodnoty z oblasti průměru resp. lepšího průměru (viz. Přílohy T 11 a T 12).

Financování z ESF, programy pro mladé ve Švédsku

Vedle státních prostředků, vynakládaných na politiku zaměstnanosti, čerpá také Švédsko finance z ESF na podporu trhu práce, v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti. Zvýšená pozornost při financování z tohoto fondu je kladena na pomoc mladým lidem a mladým z rodin migrantů, dále začleňování lidí znevýhodněných například nízkou kvalifikací nebo zdravotním postižením.¹¹⁷

V programovacím období 2007 – 2013 bylo Švédsku přiděleno z ESF 691,6 mil. EUR, a sice na jediný operační program „Národní strukturální fond pro regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (ESF)“. V rámci priorit blízkých aktivní politice zaměstnanosti, uvedených v tabulce č. 21, bylo přiděleno téměř 542 mil. EUR. Dohromady včetně státního spolufinancování pak činila podpora operačního programu více než 1,38 mld. EUR.¹¹⁸

Tabulka č. 21 – Podpora operačního programu „Národní strukturální fond pro regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (ESF)“ dle vybraných priorit v období 2007 - 2013 ve Švédsku (EUR)

Priorita	Celkem na OP (EUR)
Podpora zaměstnanosti a vzdělávání pro pracovníky a společnosti	82 556 158,00
Aktivní a preventivní opatření na podporu zaměstnanosti	435 677 230,00
Integrace znevýhodněných lidí do zaměstnání	23 734 896,00
Celkem	541 968 284,00

Zdroj: ESF, 2015¹¹⁹, vlastní zpracování.

Mezi projekty určené mladým lidem, vytvořené v rámci provádění výše uvedeného operačního programu, patřil v tomto období např. program „*Job College*“, napomáhající přístupu na trh práce i předcházení nezaměstnanosti. Využíval inovativní přístup týmového

¹¹⁶ ESF ČR, *Komparativní analýza proaktivních nástrojů v jednotlivých zemích*, [online] 2013, [cit. 2015-09-05]: http://esfdb.esfcr.cz/modules/products/index.php?a=download&id_product=16977&file=1

¹¹⁷ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-10]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=396&langId=en>

¹¹⁸ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=574&langId=en>

¹¹⁹ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-01]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=574&langId=en>; http://ec.europa.eu/social/esf_budgets/results.cfm

učení, kdy účastníci jsou podporováni týmem (mladých) poradců, ve spolupráci s firmami, které hledají zaměstnance. Projekt s rozpočtem 66,75 mil. SEK probíhal v letech 2008 – 2011, zúčastnilo se ho 2 483 mladých lidí, z nichž bylo úspěšných 75% (nalezli zaměstnání či „dosáhli soběstačnosti“).¹²⁰

Na základě projektu „*Mládež do práce*“ se podařilo v regionu Dalarna získat 80 % nezaměstnaných mladých lidí na okraji společnosti pro účast v kurzech práce, zahrnujících vedle poznání vlastních schopností také poradenství z oblasti životního stylu, jak trávit volný čas, spravovat osobní finance nebo jak najít vhodné bydlení či vztahy. Projekt měl celkový rozpočet 7,6 mil. EUR a zúčastnilo se ho 2 500 mladých lidí.¹²¹

Další projekt „*Zaměstnávání mladých lidí*“ realizovaný Ministerstvem práce v krajích Karlshamn a Skåne, zapojoval mladé do šestitýdenních tréninků a následných stáží, s výsledkem po dvou letech – více než 60 % účastníků pokračovalo v dalším studiu, získalo zaměstnání nebo začalo své vlastní podnikání.¹²²

Dále byla zrealizována řada menších projektů s regionálním určením pro stovky nebo i jen desítky účastníků, jako např. „*Mládež – hledání těch v nouzi*“, vyznačující se vyhledáváním nezaměstnaných mladých lidí sociálními poradci a psychology a napomáháním získat práci nebo studijní příležitosti (v pěti městech po celé zemi)¹²³, „*Dát druhou šanci*“, zajišťující odbornou přípravu a přechod do zaměstnání studentům, kteří nedokončili střední či základní školu (ve městech v kraji Småland)¹²⁴, „*Work Factory*“, zaměřený na pomoc mladým nezaměstnaným ve věku 16 – 25 let ve snaze nalézt práci, zahájit studium nebo odbornou přípravu, a to prostřednictvím výuky dovedností jako je psaní životopisu a motivačního dopisu, technika rozhovoru, ale i zlepšením jejich sebevědomí, zdraví a přípravou na návštěvy firem a škol (322 účastníků v obci Amal)¹²⁵. Projekt „*Nové město*“ napomáhal v Malmö integrovat sociálně vyloučenou

¹²⁰ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=en&projectId=439>

¹²¹ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=cs&projectId=1002>

¹²² EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=7941>

¹²³ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=8335>

¹²⁴ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=7319>

¹²⁵ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=cs&projectId=235>

a nezaměstnanou mládež ve věku 18-24 let do společnosti (nalézt práci či zahájit studium) s využitím řady inovativních metod, zaměřených na osobní rozvoj pod vedením specializovaných osobních trenérů¹²⁶, projekt „*Koučování v Sandviken-Hofors*“ měl za cíl znevýhodněné osoby, jako mladé do 25 let a přistěhovalce i staršího věku v obcích Sandviken a Hofors, podpořit v úsilí nalézt zaměstnání či zahájit studium s pomocí kognitivního terapeuta i zdravotního trenéra¹²⁷, a konečně program „*Cubic*“ v oblasti Horní Norrland se zabýval koučováním mladých nezaměstnaných, zvláště s nízkou kvalifikací a po předčasném ukončení studia, s cílem rozvoje dovedností teoretických, praktických i sociálních pro uplatnění na trhu práce.¹²⁸

Aktuální programovací období 2014 – 2020 se z pohledu ESF vyznačuje zaměřením na zvyšování růstového potenciálu regionů řešením jejich specifických potřeb. Více než 70 % prostředků z ESF bude investováno do pracovní integrace osob „na okraji“ trhu práce a řešení vysoké nezaměstnanosti mladých lidí, 20 % bude sloužit podpoře činností v rámci tematického cíle "podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě", zaměřených na zlepšení zaměstnatelnosti nejvíce znevýhodněných skupin. Zbytek z alokace ESF je určen podnikům a zaměstnancům na vytvoření podmínek udržení zaměstnanosti prostřednictvím celoživotního učení, zlepšení systémů vzdělávání a odborné přípravy ve smyslu usnadnění přechodu ze školy do práce, posílení systémů odborného vzdělávání a odborné přípravy i prostřednictvím přizpůsobení osnov, duálních systémů vzdělávání a učňovského vzdělávání, což představuje další priority ESF ve Švédsku.¹²⁹

Na základě Dohody o partnerství se Švédskem, přijaté Komisí v říjnu 2014, je zemi přiděleno na operační program ESF v tomto programovacím období celkem 774,35 mil. EUR. V rámci tohoto jednoho národního OP je vytvořeno osm regionálních akčních plánů zaměřených na řešení specifických regionálních problémů.¹³⁰

Opět již započala realizace řady regionálních projektů na podporu zaměstnanosti mladých, např. čtyřletý projekt „*Budoucnost mladých*“, oslovující mladé nezaměstnané ve věku

¹²⁶ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=cs&projectId=256>

¹²⁷ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=cs&projectId=414>

¹²⁸ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

http://ec.europa.eu/social/esf_projects/project.cfm?id=91283&project_lang=sv&rp=2

¹²⁹ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-09]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=8405>

¹³⁰ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-10]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=443&langId=en>

18 - 24 let v oblasti Střední Norrland, Severním, Středním a Jižním Švédsku v rámci záručního režimu pro mládež (YEI). Projekt je zaměřen na poradenství a školení v oblasti orientace na trhu práce, na dovednosti jako je vytvoření životopisu, motivačního dopisu či jak se chovat při pracovním pohovoru a využívá současně spolupráce se zaměstnavateli.¹³¹ Dále jsou uskutečňovány projekty „*Na cestě k zaměstnání*“ ve městech Avesta a Hedemora, napomáhající mladým k nalezení práce zprostředkováním stáže i dalšího vhodného studia (odhadovaná úspěšnost 40 %)¹³², nebo „*Integrace do kraje Västerbotten*“ s cílem snížit počet předčasných odchodů ze střední školy a předcházení nezaměstnanosti a sociálnímu vyloučení, ale i zvýšit stav odborné pracovní síly v regionu¹³³.

4.3.3. Slovensko

Nezaměstnanost

Slovensko je postkomunistickou zemí, patřící k menším a méně lidnatým zemím EU, vykazující během posledních deseti let poměrně vysokou míru nezaměstnanosti (v průměru přes 13 %). V porovnání s ostatními členskými zeměmi bylo v roce 2014 desátou nejméně lidnatou zemí s počtem 5,4 mil. obyvatel, se šestou nejvyšší mírou nezaměstnanosti ve výši 13,2 %. Nepříznivých, nadprůměrných hodnot dosahovala v minulých letech i míra nezaměstnanosti ve věkové skupině mladých lidí, která v roce 2014 činila bezmála 30 % (viz. Příloha T 3 a T 4). Hodnoty těchto ukazatelů za posledních 8 let znázorňují následující tabulka č. 22 a graf č. 14.

Tabulka č. 22 – Vývoj míry nezaměstnanosti na Slovensku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)

země/rok	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25
EU (28)	7,2	15,7	7,0	15,8	9,0	20,1	9,6	21,4	9,7	21,7	10,5	23,3	10,9	23,7	10,2	22,2
Slovensko	11,2	20,6	9,6	19,3	12,1	27,6	14,5	33,9	13,7	33,7	14,0	34,0	14,2	33,7	13,2	30,4

vše - všechny věkové kategorie; <25 - skupina do 25 let

Zdroj: Eurostat, 2015¹³⁴, vlastní zpracování.

¹³¹ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=8589>

¹³² EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=8422>

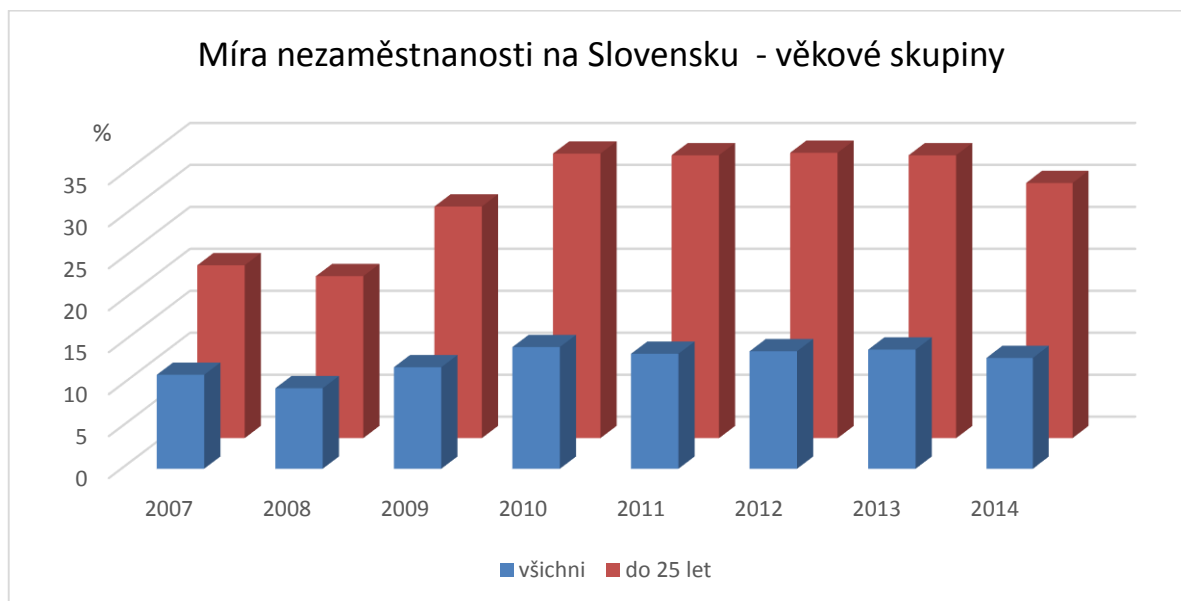
¹³³ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-10]:

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=8601>

¹³⁴ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

Graf č. 14 – Vývoj míry nezaměstnanosti na Slovensku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)

Zdroj: Eurostat, 2015¹³⁵, vlastní zpracování.

V letech 2009 a 2010 je patrný výraznější nárůst míry nezaměstnanosti, jak v celkovém vyjádření více než o 2 procentní body, tak ve skupině do 25 let dokonce v roce 2009 více než o 8 procentních bodů, což časově odpovídá období, kdy se projevil následky globální hospodářské krize. V dalších letech pak již hodnoty nezaznamenávaly větších výkyvů, nebo měly spíše tendenci mírně klesat. Podobný vývoj je možné spatřit i v případě vývoje počtu nezaměstnaných, který rovněž po výraznějším nárůstu v letech 2009 a 2010 vykazuje v dalších letech jen mírný pokles, vyjma výraznějšího poklesu v posledním roce 2014 (viz. tabulka č. 23 a graf č. 15). Procentuální podíl nezaměstnaných do 25 let stoupl výrazněji v „krizovém“ roce 2009 (o 1,7 %) na hodnotu 21,8 %, v dalších sledovaných letech pozvolně klesal, v letech 2013 a 2014 pak klesal výrazněji na 17,5 %.

Tabulka č. 23 – Vývoj počtu nezaměstnaných na Slovensku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)

věk / roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
vše	293	254	321	386	363	378	386	359
do 25 let	60	51	70	83	75	76	73	63
do 25 let (%)	20,5	20,1	21,8	21,5	20,7	20,1	18,9	17,5

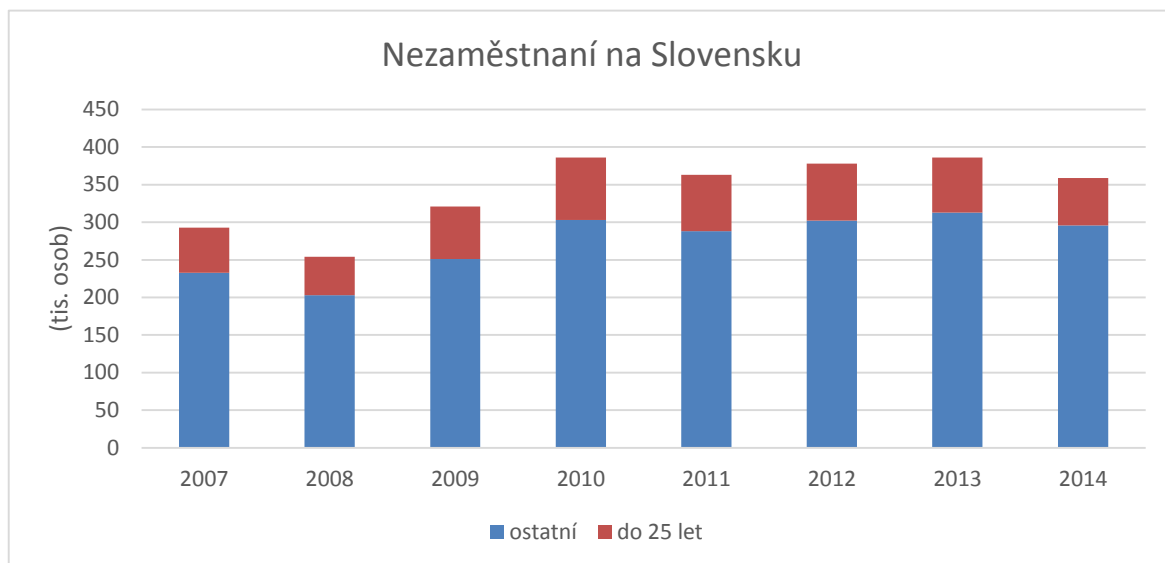
Zdroj: Eurostat, 2015¹³⁶, vlastní zpracování.

¹³⁵ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

¹³⁶ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Graf č. 15 – Vývoj počtu nezaměstnaných na Slovensku v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)

Zdroj: Eurostat, 2015¹³⁷, vlastní zpracování.

Výdaje na politiku zaměstnanosti

V porovnání s ostatními členskými zeměmi vynakládá Slovensko poměrně nízké výdaje (v % HDP) na politiku zaměstnanosti, jak na PPZ, tak na APZ. V letech 2010 – 2013 dosahovalo hodnot ve výši necelé poloviny evropského průměru, v posledním vykázaném roce 2013 činily výdaje na PZ 0,64 % HDP a na APZ 0,17 % HDP, což byla druhá nejnižší hodnota ze členských zemí, které tyto údaje poskytly Eurostatu (viz. tabulka č. 8). V peněžním vyjádření vydalo Slovensko v posledním vykázaném roce 2013 celkem na PZ 460,8 mil. EUR, z toho 125,7 mil. EUR na APZ (viz tabulka č. 7).

Následující tabulka č. 24 a graf č. 16 předkládají vývoj výdajů Slovenska na PZ a APZ (% HDP) v kontextu vývoje míry růstu reálného HDP a dosaženého HDP (v tržních cenách) za posledních (dostupných) šest let 2008 – 2013.

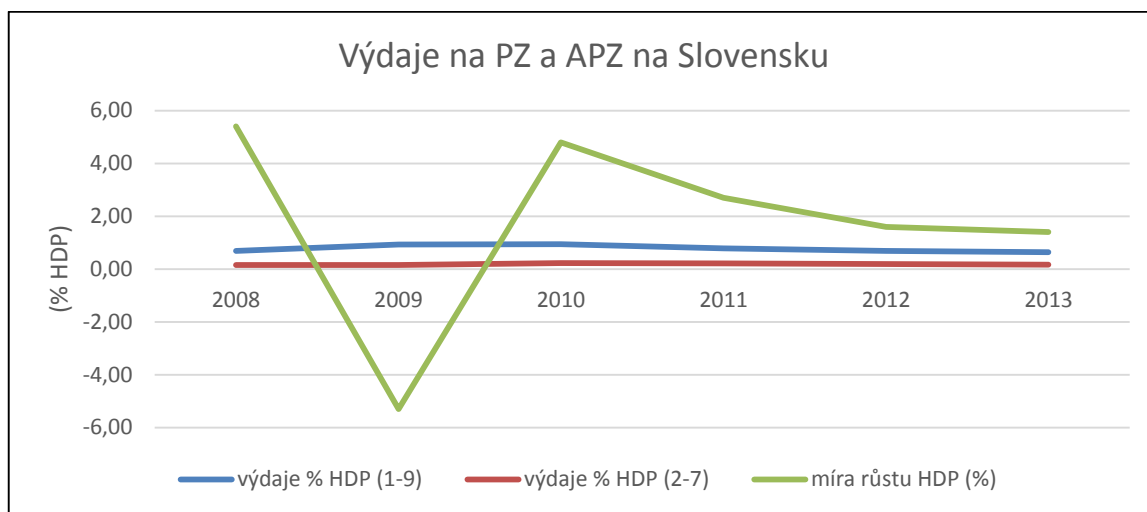
Tabulka č. 24 - Výdaje na PZ a APZ na Slovensku (% HDP) a růst reálného HDP (%)

Slovensko	2008	2009	2010	2011	2012	2013
výdaje na PZ (% HDP)	0,69	0,93	0,94	0,79	0,69	0,64
výdaje na APZ (% HDP)	0,15	0,15	0,23	0,22	0,19	0,17
míra růstu HDP (%)	5,40	-5,30	4,80	2,70	1,60	1,40
HDP v tržních cenách (mil.EUR)	65679	63798,9	67204	70159,8	72184,7	73593,2

Zdroj: Eurostat, 2015¹³⁸, vlastní zpracování.

¹³⁷ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Graf č. 16 - Vývoj výdajů na PZ a APZ na Slovensku (% HDP) a růstu reálného HDP (%)

Zdroj: Eurostat, 2015¹³⁹, vlastní zpracování.

Míra růstu reálného HDP dosáhla v roce 2009 po velmi prudkém propadu (více než o 10 %) nejnižší hodnoty a stejně tak svého minima dosáhl v rámci sledovaných let i HDP v tržních cenách. Zatímco hodnoty posledně jmenovaného HDP od roku 2010 vytrvale rostly, míra růstu reálného HDP po razantním oživení v roce 2010 opět postupně klesala, v roce 2013 pak již jen velmi mírně (přesto byla v rámci EU vysoce nadprůměrná). Také výdaje na PZ i APZ (v % HDP) po nárůstech v reakci na zvýšení nezaměstnanosti v letech 2009 a 2010 v následujících letech mírně klesaly.

Z hlediska zacílení APZ na skupinu mladých lidí se Slovensko, ve srovnání s ostatními zeměmi EU, řadí k zemím z oblasti lepšího průměru. Ve statistice počtu evidovaných účastníků opatření APZ dosáhlo v roce 2013 podílu zastoupení účastníků sociální skupiny mladých ve výši 25 %, což byl čtvrtý nejvyšší z patnácti členských zemí, které tyto údaje poskytly Eurostatu (viz tabulka č. 9). Nejlepší Německo však dosáhlo v témže roce hodnoty 31 %, Rakousko 29 %, a přitom mají ve srovnání se Slovenskem několikanásobně nižší míru nezaměstnanosti v této sociální skupině (viz. tabulka č. 5).

Údaje o finančních částkách vynakládaných v rozmezí let 2007 - 2013 na politiku zaměstnanosti v členění na PPZ a APZ, s vydělením skupiny mladých, přináší následující tabulka č. 25. Částky pro mladé do 25 let jsou zde vypočteny pomocí poměrů, získaných

¹³⁸ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>, [cit. 2015-08-26]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

¹³⁹ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>, [cit. 2015-08-26]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

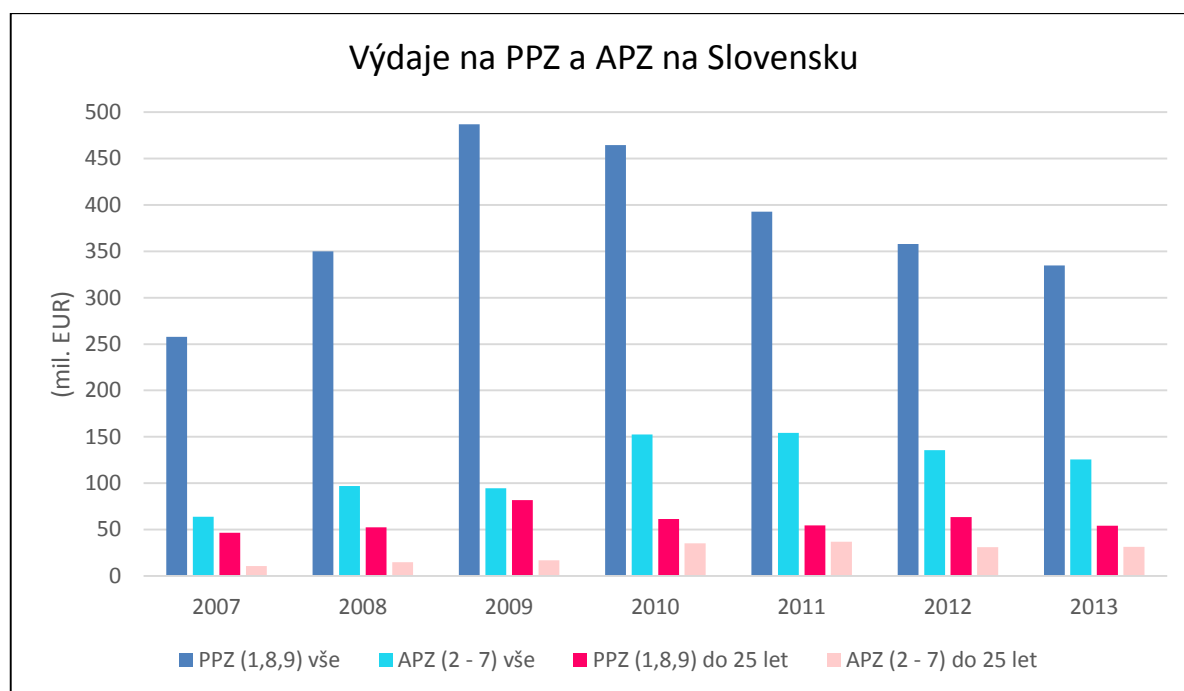
na základě dostupných statistik politiky zaměstnanosti o počtech evidovaných účastníků v jednotlivých kategoriích a v rozdělení na věkové skupiny (viz. Příloha T 10). Data jsou dále znázorněna také v následujícím grafu č. 17.

Tabulka č. 25 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin na Slovensku (mil.EUR)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
věk: vše (mil.EUR)	PPZ (1,8,9)	257,838	349,994	486,884	464,599	392,623	357,948	334,903
	APZ (2 - 7)	63,960	96,916	94,583	152,661	154,165	135,715	125,693
	celkem	321,798	446,910	581,467	617,260	546,788	493,663	460,596
věk: do 25 let (mil.EUR)	PPZ (1,8,9)	46,626	52,365	81,738	61,432	54,368	63,380	54,113
	% PPZ (25)	18,08	14,96	16,79	13,22	13,85	17,71	16,16
	APZ (2 - 7)	10,810	14,878	16,714	35,133	36,993	31,033	31,245
	% APZ (25)	16,90	15,35	17,67	23,01	24,00	22,87	24,86
PZ celkem		57,436	67,243	98,452	96,565	91,361	94,412	85,358
% PPZ (25) – procentuální podíl výdajů na PPZ pro skupinu mladých do 25 let								
% APZ (25) – procentuální podíl výdajů na APZ pro skupinu mladých do 25 let								

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁴⁰, vlastní zpracování.

Graf č. 17 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin na Slovensku (mil.EUR)

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁴¹, vlastní zpracování.

¹⁴⁰ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

¹⁴¹ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Výdaje na PPZ (v celkovém vyjádření) zaznamenaly největší nárůst v roce 2009, patrně z důvodu nárůstu nezaměstnanosti v tomto „krizovém“ roce, a dále již ve sledovaných letech pravidelně klesaly. Podobně i výdaje na PPZ ve skupině do 25 let v roce 2009 stouply, pak následně znovu klesaly, v roce 2012 však zaznamenaly ještě další nárůst. Celkové výdaje na APZ následkem zvýšení nezaměstnanosti narůstaly, vyjma jednoho mírného zakolísání, až do roku 2011, a po té začaly pravidelně klesat. Ve skupině do 25 let zaznamenávaly výdaje na APZ rostoucí trend, zvláště v roce 2010 stouply výrazněji, po roce 2011 pak došlo k poklesu. Výdaje na politiku zaměstnanosti v sociální skupině mladých lidí jsou však v porovnání s celkovými částkami výdajů poměrně nízké, jak je vidět i názorně na grafu, což jen dokresluje nepříznivou situaci mladých Slováků na trhu práce.

Specifika země a opatření pro mladé

Po přechodu od centrálně plánovaného na tržní hospodářství se Slovensko stalo jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik v EU. K propadu růstu pak došlo v letech globální hospodářské krize, zejména vlivem výrazného snížení slovenského vývozu do jeho hlavních teritorií, jako je Německo, Česká republika a Francie.¹⁴² Následně se prohloubil i problém s rostoucí nezaměstnaností, dosahující nadprůměrných hodnot, jejíž míra ještě v době před krizí vykazovala klesající trend. Až vlivem příznivějšího vývoje v Evropě se opět začala nezaměstnanost mírně snižovat (r. 2011), ale pomaleji než přibližně v polovině ostatních členských zemí, zvláště v případě mladých lidí do 25 let. Na rozdíl od většiny jiných zemí má slovenská nezaměstnanost více strukturální charakter, za její příčiny je možno považovat i restrukturalizaci průmyslu a vysoký růst produktivity práce po roce 1989.

Orgánem státní správy, zabezpečujícím výkon státní správy v oblasti služeb zaměstnanosti, je „Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny“ (ÚPSVR), které svoji činnost vykonává prostřednictvím 46 „Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny“ (dále jen úřad práce). Od listopadu 2012 ÚPSVR podpořilo díky národním projektům zaměřených na podporu

¹⁴² MZV ČR, [online] 2015, [cit. 2015-09-14]: <http://www.export.cz/evropa/slovensko/slovensko-ekonomicka-charakteristika-zeme>

zaměstnanosti a snižování nezaměstnanosti vybraných skupin uchazečů o zaměstnání vytvoření 12 028 nových pracovních míst pro mladé lidi do 29 let.¹⁴³

Mezi nástroje PZ uplatňované v rámci tzv. záruk pro mladé patří *příspěvek na podporu vytvoření pracovního místa* v prvním pravidelně placeném zaměstnání, který může úřad práce poskytnout zaměstnavateli, pokud zaměstná uchazeče ve věku až do 29 let (při splnění dalších podmínek). Dále také *příspěvek na provádění absolventské praxe*, určený pro mladé do 26 let, kteří ukončili vzdělávání (v denní formě studia) před méně než dvěma lety a jsou evidováni na úřadu práce nejméně jeden měsíc. Výše příspěvku je 65% částky životního minima a je vyplácen měsíčně, nejdéle po dobu 6 měsíců (při splnění dalších podmínek).¹⁴⁴

Z důvodu velmi vážné a v důsledku hospodářské krize stále se zhoršující situace v oblasti nezaměstnanosti mladých, požádalo Slovensko v roce 2012 Evropskou komisi o přesun nevyčerpaných finančních prostředků z OP Vzdělávání a OP Doprava do OP Zaměstnanost a sociální inkluze.¹⁴⁵ Na návrh předsedy EK byl v témže roce na Slovensku, stejně jako v dalších sedmi zemích s nejvyšší nezaměstnaností mladých, vytvořen akční tým pro podporu zaměstnanosti mladých lidí, složený z pěti ministerstev, Konfederace odborových svazů SR, Republikové unie zaměstnavatelů, Asociace zaměstnavatelských svazů a sdružení SR, a Ústředí práce, sociálních věcí a rodiny SR. Na základě činnosti akčního týmu vznikly dva národní projekty spolufinancované z ERDF¹⁴⁶ a ESF, jak je uvedeno níže. Tyto národní projekty plánovaly vytvořit do roku 2015 až 13 tisíc pracovních míst pro mladé lidi v regionech s nejvyšší mírou nezaměstnanosti mladých s využitím částky 70 mil. EUR z ESF, a současně podpořit 410 malých a středních podniků celkovou částkou 225 mil. EUR z ERDF na vznik nových pracovních míst pro mladé lidi.¹⁴⁷ Činnosti v rámci projektů byly založeny na úzké spolupráci se zaměstnavateli a měly za cíl především posílení kvalifikace absolventů a získání pracovních návyků.

Evropská komise doporučila ve svém sdělení z června 2013 Slovensku: „Zvýšit úsilí o řešení otázky vysoké nezaměstnanosti mladých lidí, například prostřednictvím záruky

¹⁴³ ÚPSVR, [online] 2015, [cit. 2015-09-16]: http://www.upsvar.sk/zaruky-pre-mladych/narodne-projekty-zamerane-na-podporu-zamestnania-mladych-do-29-rokov.html?page_id=512908

¹⁴⁴ ÚPSVR, [online] 2015, [cit. 2015-09-16]: http://www.upsvar.sk/zaruky-pre-mladych.html?page_id=482966

¹⁴⁵ NSRR, Úřad vlády SR, [online] 2015, [cit. 2015-09-15]: <http://www.nsrr.sk/aktuality/&id=861&page=1>

¹⁴⁶ ERDF-Evropský fond pro regionální rozvoj – jeden ze strukturálních fondů

¹⁴⁷ EK, [online] 2015, [cit. 2015-09-16]: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/barroso/report_sk.pdf

pro mladé lidi. Přijmout kroky, které přilákají mladé lidi k pedagogické profesi a pozvednou výsledky vzdělávání. V oblasti odborného vzdělávání a přípravy podporovat učení založené na praxi v podnicích. V oblasti vysokoškolského vzdělávání vytvořit bakalářské studijní programy s důraznějším praktickým zaměřením.¹⁴⁸

V míře účasti věkové skupiny 15 – 24 let v procesu vzdělávání Slovensko za většinou Evropy mírně zaostává a právě v této oblasti je tak možno spatřit jisté možnosti pro poměrně velký zástup nezaměstnaných mladých. Dle Eurostatu se na Slovensku v roce 2013 účastnilo vzdělávání 57,5 % mladých ve věku 15 – 24 let, což je šestá nejhorší hodnota z členských zemí, ale naopak pouze 6,7 % účastníků (ze skupiny 18 – 24 let) vzdělání či odbornou přípravu předčasně ukončilo (viz. Příloha T 11 a T 12).

Financování z ESF, programy pro mladé na Slovensku

Vedle státních prostředků, vynakládaných na politiku zaměstnanosti, čerpá i Slovensko finance z ESF na podporu trhu práce, v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti. Cílem investic ESF na Slovensku je především podpora zaměstnanosti mladých lidí a zlepšení možnosti vzdělávání a odborné přípravy.¹⁴⁹

V programovacím období 2007 – 2013 bylo Slovensku přiděleno z ESF 1,484 mld. EUR, a sice na dva operační programy - OP Vzdělávání a OP Zaměstnanost a sociální inkluze, celková podpora včetně státního spolufinancování pak činila 1,746 mld. EUR.¹⁵⁰ V rámci priorit blízkých aktivní politice zaměstnanosti, uvedených v tabulce č. 26, bylo na tyto operační programy ESF přiděleno více než 600,5 mil. EUR.

Tabulka č. 26 – Podpora operačních programů OP Vzdělávání a OP Zaměstnanost a sociální inkluze dle vybraných priorit v období 2007 - 2013 na Slovensku (EUR)

Priorita	Celkem na OP (EUR)
Podpora zaměstnanosti a vzdělávání pro pracovníky a společnosti	122 638 000,00
Aktivní a preventivní opatření na podporu zaměstnanosti	60 871 658,00
Zvyšování účasti přistěhovalců v zaměstnání	16 972 647,00
Integrace znevýhodněných lidí do zaměstnání	161 855 308,00
Podpora vzdělávání a odborné přípravě pracovního života	238 201 000,00
Celkem	600 538 613,00

Zdroj: ESF, 2015¹⁵¹, vlastní zpracování.

¹⁴⁸ Sdělení EK, COM(2013) 447 final, 19.6.2013, [online] 2013, [cit. 2015-05-19]:

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/youth_cs.pdf

¹⁴⁹ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-12]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=397&langId=sk>

¹⁵⁰ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=574&langId=en>

¹⁵¹ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-12]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=574&langId=en>;

Na podporu zaměstnanosti mladých na Slovensku byly v roce 2012 Ministerstvem práce, sociálních věcí a rodiny SR spuštěny dva pilotní projekty, určené především na pomoc absolventům škol nalézt zaměstnání a na druhé straně i zaměstnavatelům na pomoc při tvorbě nových pracovních míst. Projekty, jejichž doba realizace byla stanovena do srpna 2015, se nazývaly „*Národný projekt č. XX - Podpora zamestnávania nezamestnaných v samospráve*“ a „*Národný projekt č. XXI - Podpora vytvárania pracovných miest*“.

„*Národný projekt č. XX*“ měl za cíl vytvořit 4960 pracovních míst ve veřejném sektoru a byl dotován částkou 19,56 mil. EUR (ESF 85 %). V rámci tohoto projektu dostávají obce, města nebo kraje příspěvek (456,57 EUR) na každé pracovní místo na plný úvazek pro nezaměstnaného mladého člověka, přičemž doba vyplácení příspěvku je závislá na minimální době zaměstnání – v případě smlouvy na 12 měsíců je příspěvek vyplácen 6 měsíců, u smlouvy na 18 měsíců je příspěvek vyplácen 9 měsíců.¹⁵²

„*Národný projekt č. XXI*“ je určen pro zaměstnavatele v soukromém sektoru na podporu zaměstnávání mladých až do 29 let. Celkový rozpočet projektu je 48,9 mil. EUR, z toho přímo na vytváření pracovních míst je vyčleněno 29,34 mil. EUR, tedy 60 %. Projekt dotuje prostřednictvím příspěvků vytváření pracovních míst u vybraných zaměstnavatelů, přičemž doba vyplácení příspěvku je opět závislá na minimální době zaměstnání.¹⁵³

Na aktuální programovací období 2014–2020 je Slovensku na základě dohody o partnerství přiděleno více než 2,167 mld. EUR z ESF.¹⁵⁴ Mezi hlavní priority ESF v tomto období na Slovensku patří investice do znalostí a pomoc lidem nalézt zaměstnání, se zvláštním zaměřením na mladé lidi. V rámci iniciativy YEI budou pak podporována zejména opatření na získání kvalifikace k nástupu do prvního zaměstnání pro plánovaných zhruba 80 tis. mladých lidí.¹⁵⁵

V oblasti zaměstnanosti a trhu práce bude v období 2014 – 2020 působit *OP Lidské zdroje*, spolufinancovaný ESF, YEI a ERDF. Na jeho cíle, spočívající v podpoře tvorby

http://ec.europa.eu/social/esf_budgets/results.cfm

¹⁵² Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, [online] 2013, [cit. 2015-09-16]:

http://www.upsvar.sk/tv/oddelenie-aktivnych-opatreni-trhu-prace/nastroje-aktivnych-opatreni-na-trhu-prace/54.html?page_id=276327

¹⁵³ ÚPSVR, [online] 2012, [cit. 2015-09-16]: http://www.upsvar.sk/mt/sluzby-zamestnanosti/aktivna-politika-trhu-prace/np-xxi-prispevok-na-podporu-vytvarania-pracovnych-miest-pre-mladych-nezamestnanych-54.html?page_id=275192

¹⁵⁴ EK-ESF, [online] 2014, [cit. 2015-09-12]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=443&langId=en>

¹⁵⁵ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-12]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=397&langId=sk>

pracovních míst a posílení sociální soudržnosti na Slovensku, je plánováno během celého období vynaložit celkem 2,629 mld. EUR (z toho 2,205 mld. EUR z rozpočtu EU). Jednou ze tří hlavních prioritních oblastí zaměření operačního programu, je problematika nezaměstnanosti mladých lidí. Financovány by měly být iniciativy na zlepšení systémů vzdělávání a odborné přípravy a na získání vhodné kvalifikace, která zlepší předpoklady k získání zaměstnání. Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí by měly pomoci asi 80 tis. mladých lidí a do činností programu bude zapojeno celkově více než 100 tis. žáků a studentů všech úrovní vzdělání.¹⁵⁶

¹⁵⁶ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-17]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=cs>

5. NEZAMĚSTNANOST MLADÝCH LIDÍ V ČR

5.1. Nezaměstnanost

Česká republika je členskou zemí EU nacházející se v samém středu Evropy a stejně jako jiné postkomunistické státy prošla na sklonku minulého milénia transformačním procesem od plánovaného k tržnímu hospodářství. Země s počtem obyvatel okolo 10,5 mil. patří k menším evropským trhům a její hospodářství je silně exportně zaměřené. Přes prodělané strukturální změny vykazuje ČR dlouhodobě nízkou nezaměstnanost, s hodnotou 6,1 % v roce 2014 byla společně s Velkou Británií pátou nejlepší členskou zemí. Poněkud horší je situace v případě nezaměstnanosti mladých, kde v roce 2014 dosáhla míry 15,9 %, což však v porovnání s ostatními členskými zeměmi znamenalo sedmou nejlepší hodnotu (viz. Příloha T 3 a T 4).

Hodnoty míry nezaměstnanosti za posledních 8 let s vyčleněním skupiny mladých do 25 let znázorňují následující tabulka č. 27 a graf č. 21.

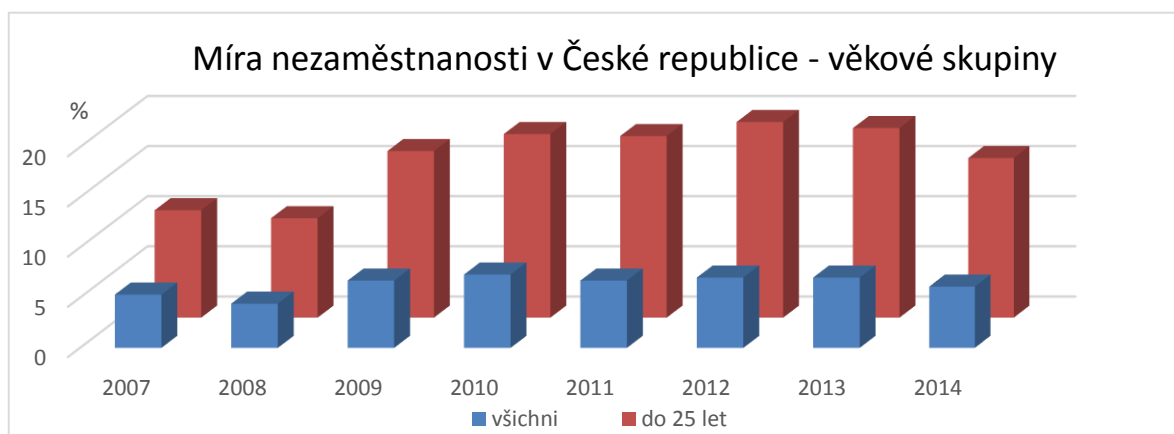
Tabulka č. 27 – Vývoj míry nezaměstnanosti v České republice v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)

země\rok	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25	vše	<25
EU (28)	7,2	15,7	7,0	15,8	9,0	20,1	9,6	21,4	9,7	21,7	10,5	23,3	10,9	23,7	10,2	22,2
ČR	5,3	11,0	4,4	9,9	6,7	17,0	7,3	18,3	6,7	18,1	7,0	19,5	7,0	18,9	6,1	15,9

vše - všechny věkové kategorie; <25 - skupina do 25 let

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁵⁷, vlastní zpracování.

Graf č. 18 – Vývoj míry nezaměstnanosti v České republice v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (%)

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁵⁸, vlastní zpracování.

¹⁵⁷ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR během sledovaných let je velmi podobný vývoji v ostatních evropských zemích, např. i na Slovensku (viz. graf č. 14), jen s tím rozdílem, že hodnoty jsou podstatně nižší, v případě mladých až téměř o 15 %. Také v ČR byl v letech 2009 a 2010 patrný výraznější nárůst míry nezaměstnanosti v důsledku dopadů globální krize, další roky pak hodnoty nezaznamenávaly větších výkyvů, nebo měly tendenci mírně klesat. Míra nezaměstnanosti dosahovaná v ČR se dlouhodobě nachází pod průměrem EU, v roce 2014 byla s hodnotou 6,1 % pátou nejnižší a v případě skupiny mladých s hodnotou 15,9 % sedmou nejnižší v EU. Pohled na situaci v jednotlivých krajích ČR v letech 2011 – 2013 nabízí následující tabulka č. 28. Kraje jsou seřazeny v pořadí od nejnižší míry nezaměstnanosti mladých dosažené v roce 2013. Nejnižší míru nezaměstnanosti v celkovém vyjádření i ve skupině mladých vykazala v tomto roce Praha, následují jí v obou kategoriích druhý Středočeský kraj a třetí Plzeňský kraj. Na opačném konci pořadí byl z hlediska míry nezaměstnanosti mladých Olomoucký kraj s hodnotou 28,1 % a dále s hodnotami přes 20 % ještě Karlovarský, Ústecký, Moravskoslezský a Královéhradecký kraj.

Tabulka č. 28 – Vývoj míry nezaměstnanosti v krajích ČR v letech 2011 – 2013 dle věkových skupin (%)

ČR, kraje	2011		2012		2013	
	celkem	věk: 15-24	celkem	věk: 15-24	celkem	věk: 15-24
Česká republika	6,7	18,1	7,0	19,5	7,0	18,9
Hl. m. Praha	3,6	10,1	3,1	11,9	3,1	9,7
Středočeský	5,1	16,1	4,6	13,3	5,2	14,7
Plzeňský	5,1	11,8	4,8	9,2	5,2	15,1
Zlínský	7,6	17,1	7,4	20,3	6,8	15,4
Jihočeský	5,5	16,2	5,7	16,9	5,2	18,1
Liberecký	7,2	20,0	9,3	24,5	8,3	18,5
Vysočina	6,4	15,9	6,4	17,5	6,7	18,8
Jihomoravský	7,5	20,6	8,1	23,5	6,8	19,6
Pardubický	5,6	13,2	7,7	19,8	8,4	19,8
Královéhradecký	7,1	20,4	7,1	20,4	8,2	20,6
Moravskoslezský	9,3	18,3	9,5	21,0	9,9	22,4
Ústecký	9,8	30,7	10,8	28,9	9,4	23,6
Karlovarský	8,5	18,1	10,5	26,4	10,2	27,5
Olomoucký	7,6	23,4	7,7	21,9	9,2	28,1

Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁵⁹, vlastní zpracování.

¹⁵⁸ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

¹⁵⁹ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-09-19]: <https://www.czso.cz/csu/czso/krajske-rocenky>

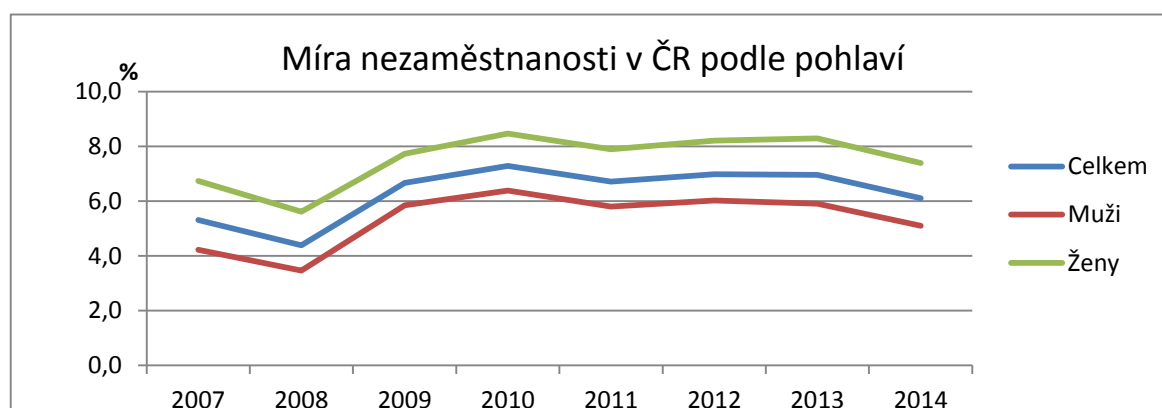
Český statistický úřad (ČSÚ), sledující nezaměstnanost v souladu s metodikou Eurostatu (LFS – VŠPS), dále nabízí statistiky nezaměstnanosti v ČR podle dalších věkových kategorií a pohlaví. Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) zpracovává dle vlastní metodiky tzv. podíl nezaměstnaných osob, vycházející z úplné evidence registrovaných uchazečů na úřadech práce, a jiné statistiky v souvislosti s uchazeči o zaměstnání. V nich MPSV rozlišuje také další kategorie sociální skupiny mladých, a sice absolventy a mladistvé¹⁶⁰, a rovněž statistiky vytvořených pracovních míst v rámci APZ. Některé údaje z těchto pramenů jsou uvedeny a znázorněny v následujících tabulkách a grafech a v Příloze (T 13, G 2).

Tabulka č. 29 – Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR v letech 2007 – 2014 dle věkových skupin a pohlaví (%)

ČR	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkem	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,0	6,1
Věk: 15 až 19 let	26,9	24,4	34,5	39,2	41,7	46,5	43,1	36,8
20 až 24 let	8,8	8,0	14,3	15,9	15,4	16,7	16,8	13,6
Muži	4,2	3,5	5,8	6,4	5,8	6,0	5,9	5,1
Věk: 15 až 19 let	25,2	21,8	33,4	38,6	39,9	48,3	40,1	35,8
20 až 24 let	8,7	8,3	14,5	15,8	15,7	16,7	16,7	12,8
Ženy	6,7	5,6	7,7	8,5	7,9	8,2	8,3	7,4
Věk: 15 až 19 let	29,7	28,2	36,1	40,2	44,6	43,6	47,6	38,5
20 až 24 let	8,9	7,6	14,1	16,1	15,1	16,7	17,0	14,9

Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁶¹, vlastní zpracování.

Graf č. 19 – Vývoj míry nezaměstnanosti v České republice v letech 2007 - 2014 podle pohlaví (%)

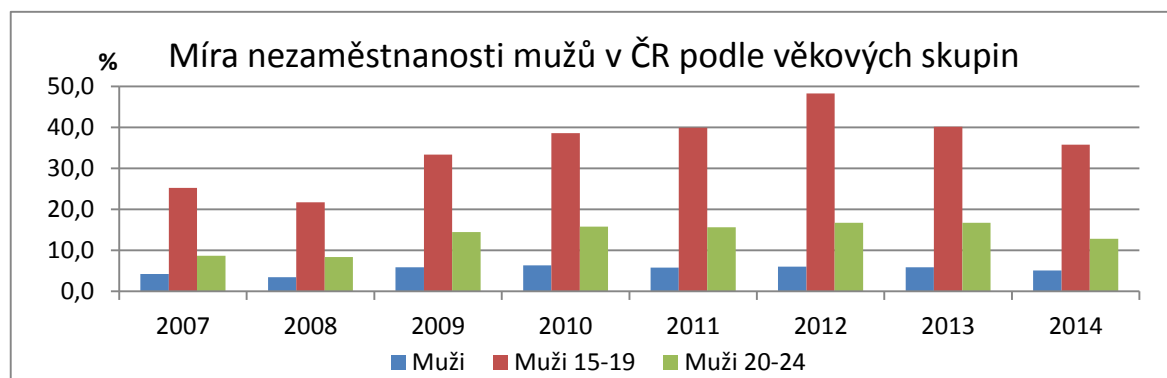
Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁶², vlastní zpracování.

¹⁶⁰ Dle MPSV – za *mladistvého* je považována osoba mladší 18 let, *absolventem* je uchazeč evidovaný na ÚP, u kterého doba zaměstnání od úspěšného ukončení jeho studia nepřekročila 2 roky

¹⁶¹ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-09-24]: <https://www.czso.cz/csu/czso/403r-k-mira-nezamestnanosti-dle-vekovych-skupin-a-vzdelani-omph5fu48b>

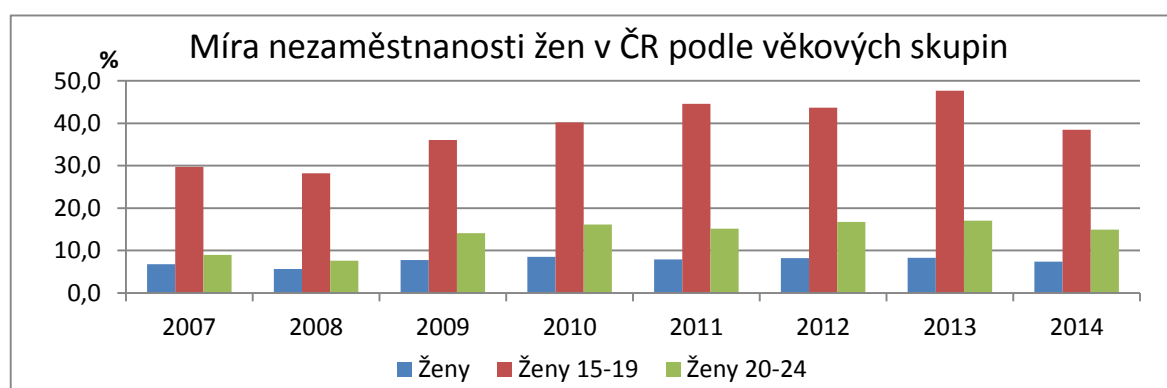
Z údajů tabulky č. 29 a grafu č. 19 vyplývá, že nezaměstnanost v ČR dlouhodobě více postihuje ženy, během sledovaných let byly hodnoty míry nezaměstnanosti u této skupiny vždy o 2 – 2,5 % vyšší než u skupiny mužů, přičemž výše tohoto rozdílu se z roku na rok měnila jen velmi mírně. Rozlišení míry nezaměstnanosti podle dvou věkových kategorií mladých lidí (15–19 a 20–24 let) ve skupinách mužů a žen znázorňují dále grafy č. 20 a 21. U mužů i žen byla zaznamenávána výrazně vyšší míra nezaměstnanosti ve věkové kategorii 15 – 19 let, v případě žen zde bylo dosaženo nejvyšší hodnoty 47,6 % v roce 2013 a v případě mužů hodnoty 48,3 % v roce 2012, kdy se jednalo současně o největší rozdíl v porovnání s kategorií 20 – 24 let (rozdíl ve výši 31,6 %). Po roce 2012, resp. 2013 pak míra nezaměstnanosti v ČR klesala ve skupinách mužů i žen všech věkových kategorií.

Graf č. 20 – Míra nezaměstnanosti mužů v ČR v letech 2007 - 2014 podle věkových skupin (%)

Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁶³, vlastní zpracování.

Graf č. 21 – Vývoj míry nezaměstnanosti žen v České republice v letech 2007 - 2014 podle věkových skupin (%)

Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁶⁴, vlastní zpracování.

¹⁶² ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-09-24]: <https://www.czso.cz/csu/czso/403r-k-mira-nezamestnanosti-dle-vekovych-skupin-a-vzdelani-omph5fu48b>

¹⁶³ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-09-24]: <https://www.czso.cz/csu/czso/403r-k-mira-nezamestnanosti-dle-vekovych-skupin-a-vzdelani-omph5fu48b>

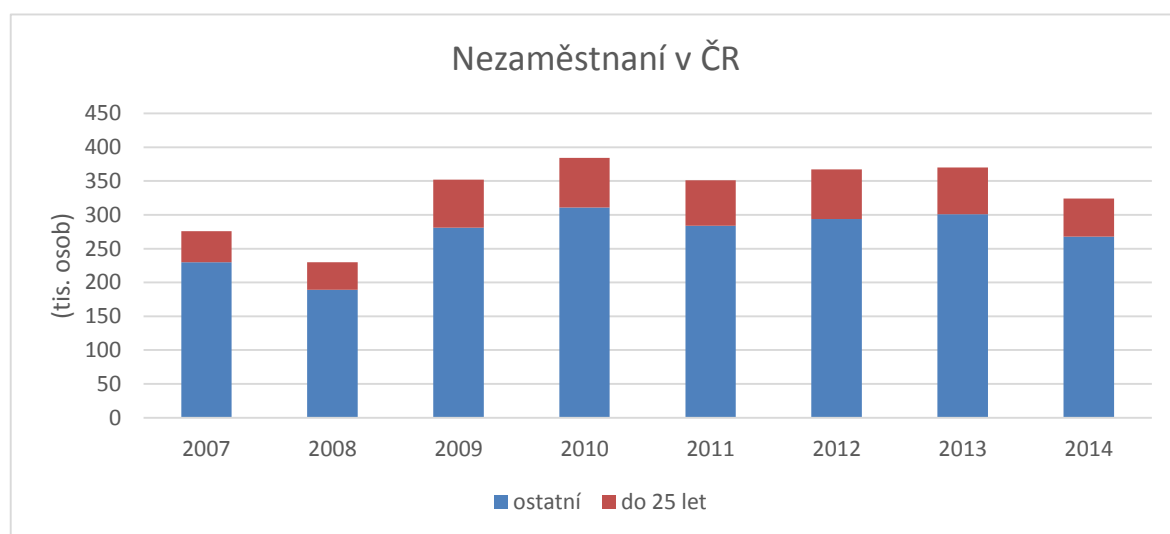
Následující tabulka č. 30 a graf č. 22 nabízejí pohled na vývoj počtu nezaměstnaných v ČR. Ten zaznamenal logicky obdobnou dynamiku jako vývoj míry nezaměstnanosti a podobně i procentuální podíl zastoupení skupiny mladých, jen s malým odlišením – podíl mladých poprvé poklesl o rok dříve, v roce 2010. V roce 2014 počet nezaměstnaných meziročně poklesl o 46 tis. osob na nejnižší hodnotu za posledních 6 let, a sice 324 tis. osob, počet ve skupině do 25 let poklesl rovněž na své šestileté minimum ve výši 56 tis. osob. Hodnoty procentuálního zastoupení skupiny do 25 let se meziročně měnily jen velmi mírně, nejčastěji o 1 až 2 %, v roce 2014 bylo dosaženo hodnoty 17,3 %.

Tabulka č. 30 – Vývoj počtu nezaměstnaných v České republice v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)

věk / roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
vše	276	230	352	384	351	367	370	324
do 25 let	46	41	71	73	67	73	69	56
do 25 let (%)	16,7	17,8	20,2	19,0	19,1	19,9	18,6	17,3

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁶⁵, vlastní zpracování.

Graf č. 22 – Vývoj počtu nezaměstnaných v České republice v letech 2007 - 2014 dle věkových skupin (tis. osob)

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁶⁶, vlastní zpracování.

V další tabulce č. 31 jsou uvedeny počty uchazečů o zaměstnání – absolventů, mladistvých a dalších věkových skupin mladých v ČR v posledních čtyřech letech dle evidence MPSV.

¹⁶⁴ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-09-24]: <https://www.czso.cz/csu/czso/403r-k-mira-nezamestnanosti-dle-vekovych-skupin-a-vzdelani-omph5fu48b>

¹⁶⁵ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

¹⁶⁶ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Tabulka č. 31 – Počty uchazečů o zaměstnání, absolventů, mladistvých a dalších věkových skupin v ČR v letech 2011 – 2014 (osoby)

Dle evidence ÚP ČR		k 30.9.2011	k 30.9.2012	k 30.9.2013	k 30.9.2014
Absolventi	Celkem	31 223	30 045	37 339	29 393
	Ženy	16 216	15 748	19 654	15 349
	Muži	15 007	14 297	17 685	14 044
Mladiství	Celkem	4 080	3 866	3 886	3 648
	Ženy	2 082	1 995	2 001	1 893
	Muži	1 998	1 871	1 885	1 755
		k 31.12.2011	k 31.12.2012	k 31.12.2013	k 31.12.2014
Uchazeči všichni		508 451	545 311	596 833	541 914
Z toho skupina do 19 let		23 070	24 221	22 074	17 370
Z toho skupina 20-24 let		68 872	74 508	77 958	62 561
Celkem skupina do 25 let		91 942	98 729	100 032	79 931
Podíl skupiny do 25 let (%)		18,08	18,11	16,76	14,75

Zdroj: MPSV, 2015¹⁶⁷, vlastní zpracování.

Počty absolventů a mladistvých, stejně jako ostatních věkových skupin uchazečů, se začaly výrazněji snižovat až v roce 2014, a současně se již od roku 2013 snižoval procentuální podíl skupiny do 25 let na celkovém počtu uchazečů¹⁶⁸. Vývoj je tedy podobný vývoji počtu nezaměstnaných v tabulce č. 30 (Eurostat-ČSÚ), jen zde je patrný vyšší nárůst uchazečů v roce 2013, způsobený zejména skupinou absolventů. Počet absolventů a mladistvých tvořil v každém ze sledovaných let více než třetinu všech uchazečů do 25 let, což dokládá významnost této rizikové sociální skupiny i potřebu zvýšené pozornosti z hlediska podpůrných opatření. Vedle dopadů hospodářské krize spočívají problémy sociální skupiny absolventů zejména v disproportionality mezi dosaženým vzděláním a požadavky zaměstnavatelů v daném regionu, ale někdy i v nesplnitelných požadavcích na straně absolventů.¹⁶⁹

Dále nabízí ČSÚ statistiky počtu nezaměstnaných v ČR v různých věkových kategoriích podle dosaženého vzdělání za poslední dva roky 2013 a 2014. Data pro mladé do 25 let jsou shrnuta do následující tabulky č. 32 a grafů č. 23 a 24. Předloženy jsou zde počty

¹⁶⁷ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-24]: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs/polo>;
<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/qrt>

¹⁶⁸ V případě uchazečů sledovaných MPSV je tento podíl mladých o 1-2,5% nižší než v případě nezaměstnaných sledovaných ČSÚ a Eurostatem, viz. tabulka č. 30

¹⁶⁹ ESF ČR, *Komparativní analýza proaktivních nástrojů v jednotlivých zemích*, [online] 2013, [cit. 2015-09-05]: http://esfdb.esfcr.cz/modules/products/index.php?a=download&id_product=16977&file=1

nezaměstnaných celkem a ve skupině mladých ve věku do 24. roku (včetně), a sice pro čtyři kategorie dosaženého vzdělání s uvedením procentuálního podílu na celkové hodnotě sledované skupiny v daném roce.

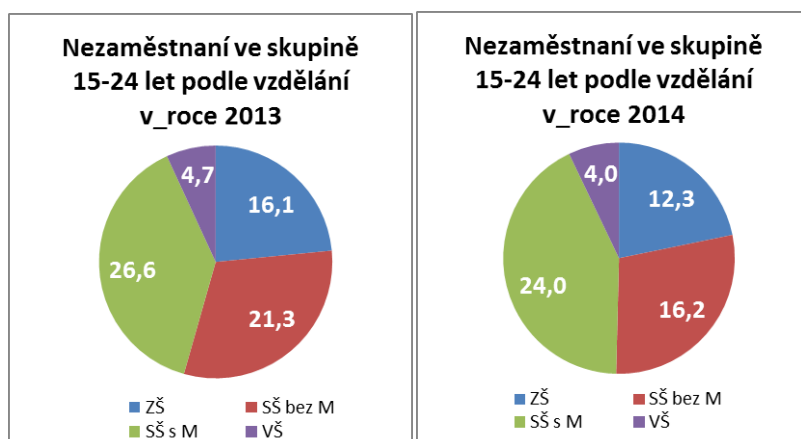
Tabulka č. 32 – Nezaměstnanost v ČR – průměrné hodnoty v letech 2013 a 2014 podle vzdělání ve věkové skupině do 25 let (tis. osob)

		Úroveň nejvyššího dosaženého vzdělání								
		celkem	základní		střední bez maturity		střední s maturitou		vysokoškolské	
2013	Celkem	369	71,5	19,4%	163,3	44,3%	102,9	27,9%	31,3	8,5%
	15 až 24 let *	69	16,1	23,4%	21,3	30,9%	26,6	38,7%	4,7	6,9%
2014	Celkem	324	58,1	17,9%	138,2	42,7%	94,0	29,1%	33,3	10,3%
	15 až 24 let *	56	12,3	21,8%	16,2	28,6%	24,0	42,5%	4,0	7,1%

* Pozn.: věkové rozmezí do 24. roku včetně, tj. až do dosažení věku 25 let, dále ve statistice následuje kategorie 25 -29 let

Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁷⁰, vlastní zpracování.

Grafy č. 23 a 24 – Nezaměstnanost v ČR v letech 2013 a 2014 podle vzdělání ve věkové skupině do 25 let (do 24. roku včetně), (tis. osob)

Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁷⁰, vlastní zpracování.

Zejména z údajů znázorněných v grafech č. 23 a 24 je zřejmé, že největší skupinu nezaměstnaných mladých tvořili v posledních dvou letech středoškoláci s maturitou, naopak nejmenší byla skupina s vysokoškolským vzděláním. V roce 2014 je opět patrný meziroční pokles, a to u všech typů dosaženého vzdělání, nejvýraznější o 5,1 tis. osob u středoškoláků bez maturity (zde se jedná o vyučené). V celkovém vyjádření bez rozdílu věku je situace odlišná – nepočtenější skupinu nezaměstnaných tvořili ve sledovaných letech jednoznačně středoškoláci bez maturity. Tato odlišnost skupiny mladých a zejména

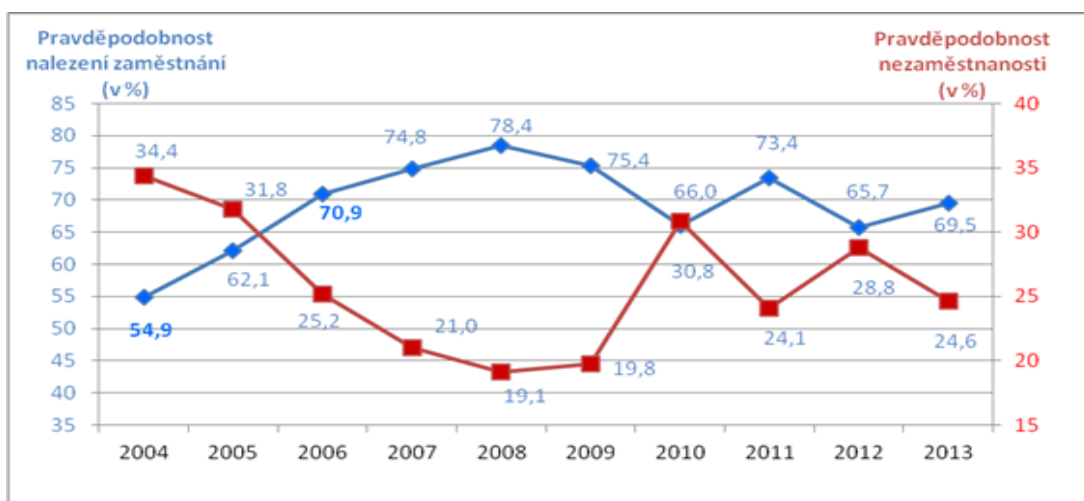
¹⁷⁰ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-06]: <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-2013-ah3piojsce>; <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-2014>

její výrazný pokles počtu nezaměstnaných středoškoláků bez maturity mohou být způsobeny změnou trendu v této sociální skupině. Mladí lidé si mohli uvědomit důležitost dosaženého vzdělání v souvislosti s uplatněním na trhu práce, a proto více se zaměřili na maturitní obory či využili možnosti prodloužení studia.

Pozitivními ukazateli souvisejícími s výše uvedenými trendy nezaměstnanosti mladých v České republice jsou poměrně vysoká účast těchto lidí ve vzdělávacím procesu a současně nízké procento nedokončeného vzdělání. Dle Eurostatu se v roce 2013 v ČR účastnilo vzdělávání 63,2 % mladých ve věku 15 – 24 let a naopak jen 5,4 % účastníků z věkové skupiny 18 – 24 let vzdělání či odbornou přípravu předčasně ukončilo, což jsou v porovnání s ostatními členskými zeměmi hodnoty lepší než průměrné, procento předčasného ukončení dokonce nedosáhlo ani poloviny průměru EU (viz Příloha T 11, T 12).

ČSÚ uveřejnil na konci roku 2014 zajímavou analýzu ohledně pravděpodobnosti nezaměstnanosti a nalezení zaměstnání mladých v době 3-12 měsíců po ukončení studia, ať úspěšného či neúspěšného. Analýza vycházející z VŠPS se zaměřila na skupinu mladých ve věku 15 – 34 let, vývoj v čase a zahrnuje i hledisko dosaženého vzdělání. Část jejich výsledků uvádím v následujících grafech č. 25 a 26.

Graf č. 25 – Pravděpodobnost nezaměstnanosti a nalezení zaměstnání osob ve věku 15-34 let 3 až 12 měsíců po ukončení vzdělávání v letech 2004-2013 (v %)

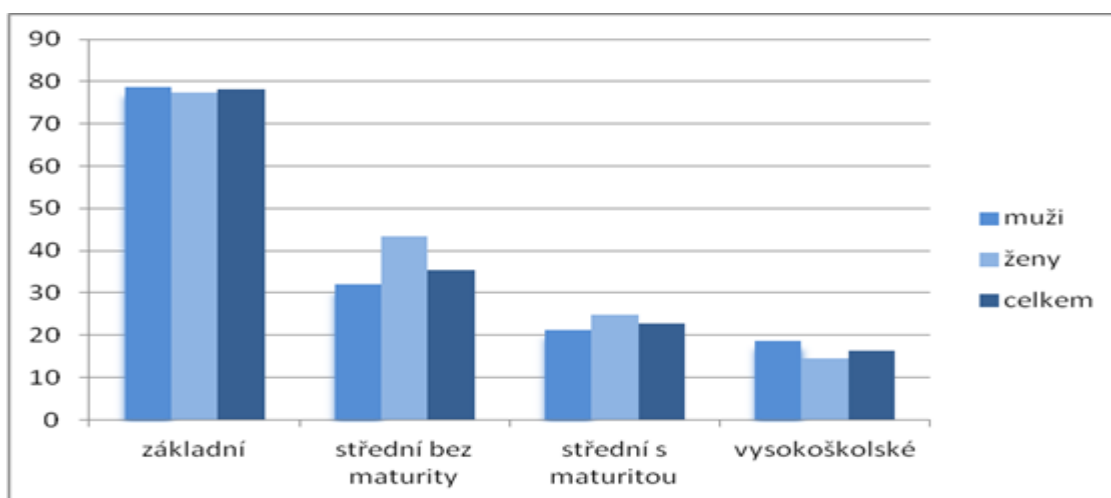
Legenda: modře – pravděpodobnost nalezení zaměstnání, červeně – pravděp. nezaměstnanosti

Zdroj: ČSÚ, VŠPS, 2014.¹⁷¹

¹⁷¹ ČSÚ, [online] 2014, [cit. 2015-10-10]: <https://www.czso.cz/csu/czso/cris/mladi-lide-po-ukonceni-studia-na-trhu-prace-2014-wbivjm38kz>

Zřetelná je změna v trendu v roce 2008, kdy bylo období hospodářského růstu vystřídáno krizí a pravděpodobnost nezaměstnanosti začala výrazně narůstat a naopak pravděpodobnost nalezení zaměstnání klesat. V roce 2010 pak dosáhla pravděpodobnost nezaměstnanosti lokálního maxima (přiblížila se jedné třetině), zejména – dle ČSÚ – v souvislosti se zvyšujícím se počtem absolventů vysokých škol v době ekonomické krize.¹⁷²

Graf č. 26 – Pravděpodobnost nezaměstnanosti osob ve věku 15-34 let 3 až 12 měsíců po ukončení studia dle vzdělání, průměr období 2009-2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ, VŠPS, 2014.¹⁷³

Z grafu č. 26 je patrné, že skupinou nejpravděpodobněji ohroženou nezaměstnaností v době 3 až 12 měsíců po ukončení studia byli ve sledovaném pětiletém období mladí lidé (15-34 let) se základním vzděláním, následuje s poměrně velkým odstupem skupina se vzděláním středním bez maturity (vyučených) a nejméně ohroženi byli ti se vzděláním vysokoškolským, u nichž byla pravděpodobnost nezaměstnanosti více než o 60 % nižší než u skupiny se vzděláním základním. Dosažený stupeň vzdělání tedy výrazně ovlivňoval šance mladých lidí uspět po ukončení studia na trhu práce.

5.2. Politika zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti v ČR vychází v první řadě ze strategie „Evropa 2020“ (viz. kapitola 4.2.1.) a z dílčích národních cílů, k nimž patří i „snížení míry nezaměstnanosti mladých

¹⁷² ČSÚ, [online] 2014, [cit. 2015-10-10]: <https://www.czso.cz/csu/czso/cris/mladi-lide-po-ukonceni-studia-na-trhu-prace-2014-wbivjm38kz>

¹⁷³ ČSÚ, [online] 2014, [cit. 2015-10-10]: <https://www.czso.cz/csu/czso/cris/mladi-lide-po-ukonceni-studia-na-trhu-prace-2014-wbivjm38kz>

osob věkové skupiny 15 – 24 let o třetinu oproti roku 2010“ (myšleno do roku 2020). Dle Statistické ročenky trhu práce v ČR 2014¹⁷⁴ bylo pro Úřad práce ČR (ÚP ČR) jednou z priorit na rok 2014, stanovených MPSV, zaměřit opatření APZ na podporu uchazečů o zaměstnání, kterým je kvůli jejich zdravotnímu stavu, věku (absolventi bez praxe, mladí do 25 let a osoby nad 55 let) či péči o dítě věnována při zprostředkování práce zvýšená péče. Dále byl ÚP ČR instruován, aby se zaměřil kromě jiného na¹⁷⁵:

- posílení a aktivní vyhledávání spolupráce se všemi subjekty vstupujícími a ovlivňujícími trh práce (zaměstnavatelé, veřejná správa, školy a instituce dalšího vzdělávání, neziskové organizace atd.) s cílem realizovat komplexní programy zaměstnanosti,
- intenzivnější působení na žáky a studenty středních škol a na jejich rodiče při volbě povolání v orientaci na obory chybějící na regionálním trhu práce či na obory na trhu práce očekávané,
- podporu mladých lidí ve věku do 25 let prostřednictvím poskytnutí nabídky vhodného zaměstnání, dalšího vzdělávání, odborné přípravy nebo stáže do 4 měsíců jejich evidence, ukončení formálního vzdělávání nebo odchodu ze systému formálního vzdělávání.

Následující tabulka č. 33 přináší přehled o počtech podpořených osob v rámci APZ ÚP, počtech nově vytvořených pracovních míst v rámci APZ i o finančních prostředcích čerpaných na opatření APZ (včetně spolufinancování z ESF) v ČR za poslední čtyři roky.

Tabulka č. 33 – Počty podpořených osob a nově vytvořených pracovních míst v rámci APZ, finanční prostředky vynaložené na opatření APZ v ČR v letech 2011 – 2014 (osoba, pracovní místo, tis. Kč)

	2011	2012	MZ'12	2013	MZ'13	2014	MZ'14
Počet podpořených osob	97 382	52 463	-46,1%	89 611	+70,8%	115 453	+28,8%
Vytvořená pracovní místa	34 835	25 176	-27,7%	46 929	+86,4%	67 131	+43,0%
Vynaložené prostředky (tis.Kč)	3 815 885	2 451 117	-35,8%	4 251 090	+73,4%	6 386 632	+50,2%
MZ - meziroční změna (%)							

Zdroj: MPSV, 2015¹⁷⁶, vlastní zpracování.

Objemy finančních prostředků vynakládaných ÚP a MPSV na nástroje APZ (včetně spolufinancování z ESF) začaly od roku 2013 poměrně výrazně stoupat, po opětovném

¹⁷⁴ MPSV, [online] 2014, [cit. 2015-09-22]: <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro>

¹⁷⁵ MPSV, [online] 2014, [cit. 2015-09-22]: <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro>

¹⁷⁶ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-24]: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro>;
<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/vydaje>; http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace

zvýšení nezaměstnanosti v roce 2012, a spolu s nimi stouply i počty nově vytvořených pracovních míst a počty podpořených osob v rámci APZ.

V oblasti výdajů na PZ vyjádřených v % HDP Česká republika za ostatními členskými zeměmi poněkud zaostává. Podle dostupných údajů Eurostatu (viz. tabulka č. 8) dosahovaly hodnoty ČR v rozmezí let 2010 - 2013 zhruba jedné třetiny průměrných hodnot EU nebo např. i hodnot Německa. Stejně tak i v případě APZ, kde však došlo v posledním zveřejněném roce 2013 vzhledem k Německu ke zlepšení (hodnota 0,2 % HDP představovala téměř dvě třetiny hodnoty Německa). V peněžním vyjádření vydala ČR v posledním vykázaném roce 2013 celkem na PZ 851,79 mil. EUR, z toho 303 mil. EUR na APZ (viz. tabulka č. 7).

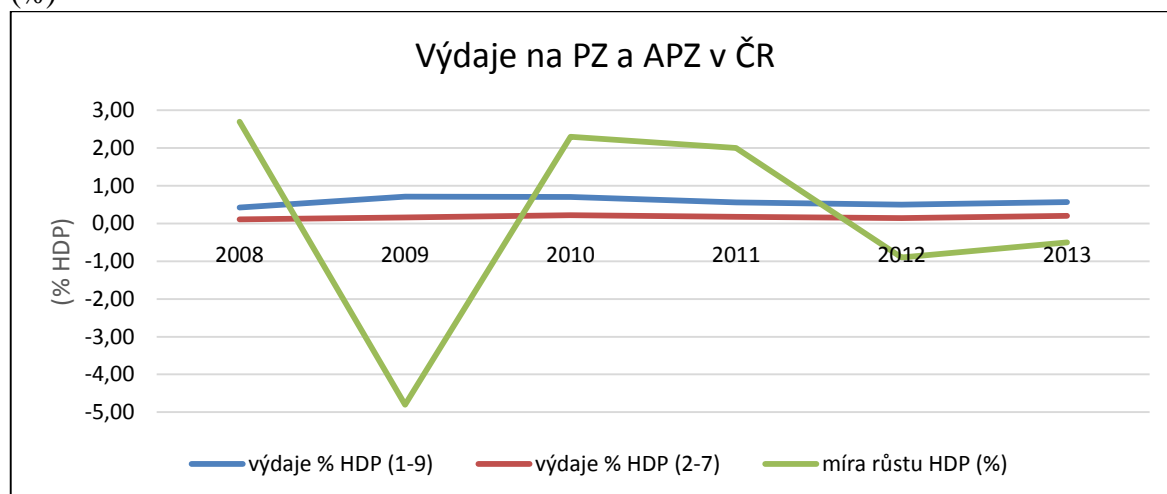
Následující tabulka č. 34 a graf č. 27 předkládají vývoj výdajů ČR na PZ a APZ (% HDP) v kontextu vývoje míry růstu reálného HDP a dosaženého HDP (v tržních cenách) za posledních (dostupných) šest let.

Tabulka č. 34 - Výdaje na PZ a APZ v České republice (% HDP) a růst reálného HDP (%)

ČR	2008	2009	2010	2011	2012	2013
výdaje na PZ (% HDP)	0,42	0,71	0,70	0,56	0,50	0,57
výdaje na APZ (% HDP)	0,11	0,16	0,22	0,18	0,14	0,20
míra růstu HDP (%)	2,70	-4,80	2,30	2,00	-0,90	-0,50
HDP v tržních cenách (mil.EUR)	160962	148357	156369,7	163583	160707	156933

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁷⁷, vlastní zpracování.

Graf č. 27 - Vývoj výdajů na PZ a APZ v České republice (% HDP) a růstu reálného HDP (%)

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁷⁸, vlastní zpracování.

¹⁷⁷ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>, [cit. 2015-08-26]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

Podobně jako v jiných členských státech zaznamenala míra růstu reálného HDP v roce 2009 prudký propad do oblasti záporných hodnot a stejně tak svého minima dosáhl v rámci sledovaných let i HDP v tržních cenách. V dalším roce 2010 potom došlo k oživení, které opětovně vystřídal pokles. Přes následné zlepšení „zakončovala“ míra růstu reálného HDP rok 2013 stále ještě se záporným znaménkem, ačkoliv průměrná hodnota EU již dosáhla kladné hodnoty. Prudký propad ekonomiky v roce 2009 doprovázený nárůstem nezaměstnanosti měl za následek zvýšení výdajů na PZ (zvláště PPZ), v dalších letech pak výdaje na PZ i APZ (v % HDP) klesaly, až v roce 2013 znovu mírně stouply, opět po růstovém propadu i nárůstu nezaměstnanosti v předchozím roce, nyní však téměř shodně narostly i výdaje APZ, nikoli jen PPZ.

Zacílení APZ na sociální skupinu mladých v České republice se jeví ve srovnání s ostatními členskými zeměmi jako jedno z nejmenších, alespoň vzhledem k údajům o počtech evidovaných účastníků opatření APZ, které jsou shrnuty v tabulce č. 9 i vzhledem k níže uvedené tabulce č. 35. Zde však dochází k problému s dostupností kompletních statistických údajů o počet účastníků APZ do 25 let – tato data za ČR pravděpodobně v databázích Eurostatu nejsou úplná, když chybějí údaje za některé roky z oblasti některých nástrojích APZ (např. rekvalifikace, SÚPM). Údaje o účastnících či výdajích na PPZ pro skupinu mladých v ČR zde chybějí téměř zcela. (Problém s dostupností dat ohledně PZ v rozdělení dle věkových skupin v Eurostatu se týká i dalších jedenácti členských zemí a tato data nebyla zjištěna ani v jiných statistických pramenech).

Údaje o finančních částkách vynakládaných v rozmezí let 2007 - 2013 na politiku zaměstnanosti v ČR s rozlišením PPZ a APZ a s vyčleněním skupiny mladých (v rámci dostupných údajů), přináší následující tabulka č. 35. Částky pro mladé do 25 let jsou zde vypočteny pomocí poměrů, získaných na základě dostupných statistik politiky zaměstnanosti o počtech evidovaných účastníků v jednotlivých kategoriích a v rozdělení na věkové skupiny (viz. Příloha T 14). Vypočtené výdaje na APZ pro skupinu mladých jsou ve sledovaných letech nízké (výdaje na PPZ vycházejí naprosto nevěrohodně) a velmi nízké je i jejich procentuální zastoupení vzhledem k hodnotám celkovým – bez rozdílu věku. Do značné míry to však pravděpodobně způsobilo využití výše zmiňovaných neúplných statistik.

¹⁷⁸ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>, [cit. 2015-08-26]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

Tabulka č. 35 - Vývoj výdajů na PPZ a APZ dle věkových skupin v ČR (mil.EUR)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
věk: vše (mil.EUR)	PPZ (1,8,9)	429,494	470,221	780,032	715,648	587,564	544,246	548,787
	APZ (2 - 7)	159,422	175,275	227,630	329,374	276,310	220,356	302,998
	celkem	588,916	645,496	1 007,662	1 045,022	863,874	764,602	851,785
věk: do 25 let * (mil.EUR)	PPZ (1,8,9)	0,022	0,027	0,001	0,004	0,001	0,003	0,000
	% PPZ (25)	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	APZ (2 - 7)	26,122	20,589	10,901	11,931	11,979	4,555	9,119
	% APZ (25)	16,39	11,75	4,79	3,62	4,34	2,07	3,01
	PZ celkem	26,143	20,616	10,902	11,934	11,980	4,558	9,119
% PPZ (25) – procentuální podíl výdajů na PPZ pro skupinu mladých do 25 let % APZ (25) – procentuální podíl výdajů na APZ pro skupinu mladých do 25 let * Pozn.: výdaje pro skupinu do 25 let pravděpodobně nejsou úplné z důvodu nekompletnosti potřebných statistik								

Zdroj: Eurostat, 2015¹⁷⁹, vlastní zpracování.

Nástroje APZ zaměřené vysloveně jen na mladé lidi jsou v ČR spíše ojedinělé. V minulých letech bylo podporováno vytváření tzv. *absolventských pracovních míst*, toto opatření však bylo ukončeno v roce 2006. Nezaměstnaným mladým lidem a absolventům jsou určena některá ze *společensky účelných pracovních míst (SÚPM)*, *rekvalifikace* a zejména pak *cílené programy EU*. Především mladým lidem jsou také určeny služby *Informačního a poradenského střediska pro volbu a změnu povolání (IPS)*, poskytujícího poradenské služby občanům, kteří chtějí získat či zvýšit svou kvalifikaci nebo potřebují poradit při změně povolání, zvláště žákům a rodičům základních škol a studentům všech typů škol. IPS úzce spolupracuje se základními a středními školami a s ostatními sociálními partnery.¹⁸⁰

Programy pro mladé spolufinancované ESF

V rámci politiky zaměstnanosti je i v České republice, stejně jako v ostatních členských zemích, vytvářena řada projektů spolufinancovaných evropskými penězi. Jedním z takových projektů jsou od roku 2013 realizované „*Odborné praxe pro mladé do 30 let*“, určené mladým lidem uvedené věkové kategorie, kteří jsou v evidenci ÚP déle než 4 měsíce, s pracovními zkušenostmi maximálně 2 roky. Tento projekt ÚP ČR s celkovým rozpočtem 1,56 mld. Kč (včetně ESF) garantovaly jednotlivé kraje ČR, měl trvání

¹⁷⁹ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

¹⁸⁰ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-28]: <https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/ips>

do poloviny roku 2015 a podporoval získání odborné praxe zejména spoluprací se zaměstnavateli, kteří měli současně zájem vytvořit pro účastníka pracovní místo. Byl založen na podpoře cílové skupiny více nástroji APZ, především SÚPM, příspěvkem na mentora, poskytnutím poradenství či rekvalifikací.¹⁸¹

Dále v roce 2013 vznikl na základě doporučení Evropské rady projekt „*Záruky pro mládež České republiky*“, který stejně jako obdobné programy v jiných členských státech vychází z iniciativy YEI a je primárně určen mladým z kategorie NEET až do věku 30 let. Má za cíl zajistit každému takovému mladému člověku do čtyř měsíců poté, co se stal nezaměstnaným nebo ukončil formální vzdělávání, kvalitní nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, učňovského programu nebo stáže.¹⁸²

Na dřívější „*Stáže pro mladé zájemce o zaměstnání*“ navázal v roce 2014 projekt „*Stáže pro mladé 2*“, jehož cílem bylo zvýšit zaměstnatelnost a úspěšnost při vstupu na trh práce absolvováním pracovní stáže pomocí nového inovativního přístupu, umožňujícího implementovat teoretické dovednosti do praxe u konkrétního zaměstnavatele a navázat pracovní kontakty pro následné uplatnění na trhu práce. Dvouletý projekt měl celkový rozpočet ve výši 222,2 mil. Kč a na jeho základě bylo k 15. 8. 2015 zahájeno 2934 stáží.¹⁸³

Projekt „*Stáže ve firmách – vzdělávání praxí*“ byl realizovaný v letech 2012 – 2014, financovaný z OPVK, s rozpočtem 800 mil. Kč. Projekt byl určený pro 5000 osob, zejména absolventy bez praxe, hledající své první zaměstnání, ale i jiné nezaměstnané, osoby vracející se na trh práce (po mateřské dovolené) i pro zaměstnané, kteří si chtěli prohloubit svou kvalifikaci formou dalšího vzdělávání ve firmách prostřednictvím stáží.¹⁸⁴

V programovacím období 2007 – 2013 bylo celkově České republice přiděleno z ESF 3,673 mld. EUR, a sice na tři operační programy – OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK), OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OPLZZ) a OP Praha Adaptabilita (OPPA). Dohromady včetně státního spolufinancování a příspěvku od soukromých subjektů činila podpora projektům ESF 4,316 mld. EUR.¹⁸⁵ V rámci priorit

¹⁸¹ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-27]: http://www.mpsv.cz/files/clanky/19385/TZ_171014a.pdf

¹⁸² MPSV, [online] 2014, [cit. 2015-09-28]:

http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/zarpromla/zarpromla_realizacni_plan.pdf

¹⁸³ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-28]: <http://fdv.mpsv.cz/p/cinnost-fdv/projekty/22-staze-pro-mlade-zajemce-o-zamestnani-ii>

¹⁸⁴ MPSV, [online] 2012, [cit. 2015-10-30]: <http://www.mpsv.cz/cs/13225>

¹⁸⁵ EK-ESF, [online] 2013, [cit. 2015-09-28]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=574&langId=en>

blízkých aktivní politice zaměstnanosti, uvedených v tabulce č. 36, bylo na tyto operační programy ESF přiděleno více než 1,195 mld. EUR.¹⁸²

Tabulka č. 36 – Podpora operačních programů OPVK, OPLZZ a OPPA dle vybraných priorit v období 2007 - 2013 v ČR (EUR)

Priorita	Celkem na OP (EUR)
Podpora zaměstnanosti a vzdělávání pro pracovníky a společnosti	209 268 187,00
Aktivní a preventivní opatření na podporu zaměstnanosti	513 992 038,00
Zvyšování účasti přistěhovalců v zaměstnání	6 341 460,00
Integrace znevýhodněných lidí do zaměstnání	365 159 237,00
Podpora vzdělávání a odborné přípravě pracovního života	100 724 337,00
Celkem	1 195 485 259,00

Zdroj: ESF, 2015¹⁸⁶, vlastní zpracování.

Na aktuální programovací období 2014 – 2020 je České republice na základě dohody o partnerství přiděleno 3,43 mld. EUR z ESF.¹⁸⁷ Hlavní prioritou ESF v tomto období je podpora zaměstnanosti a sociálního začleňování. Spolu s investicemi ERDF se ESF zaměří na zlepšování systému vzdělávání, odborné přípravy a většího začleňování všech, dále též na oblast výzkumu, vývoje a inovací na univerzitách i v podnicích a vytváření vysoce kvalifikované pracovní síly. Mladým lidem a osobám hledajícím zaměstnání nabídnou projekty ESF příležitosti ke zlepšování stávajících a získávání nových dovedností s cílem zvýšení míry zaměstnatelnosti a získání kvalifikované práce.¹⁸⁸

Pro účely naplnění hlavních priorit ESF i YEI v současném programovacím období vznikl operační program „Zaměstnanost“, v jehož rámci je plánováno investovat více než 2,1 mld. EUR a podpořit asi 585 000 lidí. Největší část, téměř 60 % z přidělených prostředků, bude věnována na zlepšení přístupu k pracovním místům, zejména znevýhodněným skupinám – nedostatečně kvalifikovaným, starším a mladým lidem. Celkově by z projektů financovaných tímto programem, určených na vytváření pracovních příležitostí a zlepšování dovedností, mělo mít prospěch až 230 000 osob, díky iniciativě YEI především mladých lidí.¹⁸⁹

¹⁸⁶ EK-ESF, [online] 2013, [cit. 2015-09-28]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=574&langId=en>; http://ec.europa.eu/social/esf_budgets/results.cfm

¹⁸⁷ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-12]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=443&langId=en>

¹⁸⁸ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-28]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=374&langId=cs>

¹⁸⁹ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-28]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=cs>

5.3. Nezaměstnanost mladých v regionu NUTS 2 Jihozápad

Regionální statistická jednotka NUTS 2 Jihozápad je tvořena tzv. regionem soudržnosti, zahrnujícím Plzeňský a Jihočeský kraj. S rozlohou 17 617 km² je největším z těchto regionů v ČR (zaujímá 22 % území ČR) a s počtem 1,212 mil. obyvatel k 1. 1. 2015 byl současně regionem druhým nejméně lidnatým.¹⁹⁰

Míra zaměstnanosti je zde vzhledem k ostatním regionům soudržnosti dlouhodobě nadprůměrná, v posledních dvou letech (2013, 2014) byla s průměrnými ročními hodnotami kolem 56 % třetí nejvyšší za Prahou a Středními Čechami.¹⁹¹ Také míra zaměstnanosti mladých dle VŠPS – ČSÚ (podíl zaměstnaných osob) ve věku 20-29 let se nachází v obou krajích Plzeňském i Jihočeském dlouhodobě nad úrovní celostátního průměru, který měl za rok 2013 hodnotu 59,1 %, a shodně s ním vykazovala v minulých deseti letech spíše klesající tendenci.¹⁹² Dále se region NUTS 2 Jihozápad dlouhodobě vyznačuje poměrně nízkou mírou nezaměstnanosti, ve srovnání s ostatními dosahuje obvykle třetí nejnižší hodnoty – opět za Prahou a Středními Čechami, v případě míry nezaměstnanosti mladých je taktéž dlouhodobě třetím nejlepším.¹⁹³ Hodnoty dosažené v roce 2014 ve věkových skupinách 15 - 19 a 20 - 24 let jsou však i přesto ve srovnání s celkovou mírou nezaměstnanosti regionu velmi vysoké (viz. tabulka č. 37 v následující podkapitole). Porovnááme-li hospodářskou výkonnost dosahovaným HDP na obyvatele v běžných cenách v roce 2011 (poslední dostupný údaj) podle Eurostatu¹⁹⁴, pak se region NUTS 2 Jihozápad (s hodnotou 12 900 EUR/obyv.) nachází až na čtvrtém místě v pořadí, kromě Prahy a Středních Čech dosáhl lepší hodnoty ještě region NUTS 2 Jihovýchod.

K hlavním faktorům, ovlivňujícím pozitivně míru nezaměstnanosti i rozvoj regionu NUTS 2 Jihozápad patří dobré dopravní spojení zejména Plzeňského kraje s hlavním městem Prahou a výhodná poloha na spojnici hlavního města se západní Evropou, a dále sousedství s vyspělými regiony Německa a Rakouska.

¹⁹⁰ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>

¹⁹¹ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-09]: https://www.czso.cz/csu/czso/archiv_publikaci

¹⁹² ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-10]: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-vystupy-zamestnanost-nezamestnanost>

¹⁹³ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: <https://www.czso.cz/csu/czso/403r-k-mira-nezamestnanosti-dle-vekovych-skupin-a-vzdelani-omph5fu48b>

¹⁹⁴ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

5.3.1. Porovnání s ostatními regiony NUTS 2 v ČR

Porovnání vývoje míry nezaměstnanosti ve věkových skupinách mladých lidí v regionu NUTS 2 Jihozápad nabízí následující tabulka č. 37.

Tabulka č. 37 – Vývoj míry nezaměstnanosti dle věkových skupin v období 2007 – 2014 v regionech NUTS 2 v ČR (%)

Regiony NUTS 2 ČR / rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Praha celkem	2,4	1,9	3,1	3,8	3,6	3,1	3,1	2,5
skupiny 15 až 19 let	20,9	.	22,5	35,2	33,1	37,4	63,0	27,6
20 až 24 let	5,6	4,6	8,3	6,0	7,9	9,9	7,3	8,5
Střední Čechy	3,4	2,6	4,4	5,2	5,1	4,6	5,2	5,1
skupiny 15 až 19 let	18,0	11,4	34,5	27,7	36,5	17,1	28,1	33,4
20 až 24 let	6,2	5,5	12,5	14,6	13,3	12,9	13,3	11,1
Jihozápad celkem	3,5	3,1	5,2	5,6	5,3	5,3	5,2	5,5
skupiny 15 až 19 let	17,0	21,1	32,3	28,6	34,9	35,6	29,5	30,0
20 až 24 let	4,3	4,7	10,5	13,8	11,9	10,7	15,2	13,9
Jihovýchod celkem	5,2	4,0	6,5	7,5	7,2	7,6	6,8	5,9
skupiny 15 až 19 let	22,8	14,6	23,3	23,8	44,3	54,8	38,0	38,9
20 až 24 let	9,9	7,0	14,8	15,9	16,5	18,5	17,7	12,0
Severovýchod celkem	4,8	4,0	7,3	7,0	6,6	8,0	8,3	6,3
skupiny 15 až 19 let	31,5	23,5	32,0	42,0	46,0	60,6	52,7	27,7
20 až 24 let	7,4	6,1	12,3	18,2	15,0	17,2	16,2	14,6
Střední Morava celk.	5,9	4,9	7,5	8,8	7,6	7,5	8,0	6,9
skupiny 15 až 19 let	17,3	21,5	35,3	45,2	53,1	52,4	54,3	39,6
20 až 24 let	7,8	10,1	16,5	17,7	17,2	19,1	19,3	11,9
Moravskoslezsko celk.	8,5	7,4	9,7	10,2	9,3	9,5	9,9	8,6
skupiny 15 až 19 let	32,0	29,7	41,2	42,6	30,3	53,1	46,2	46,4
20 až 24 let	12,6	12,5	19,0	17,7	16,8	18,0	20,3	16,4
Severozápad celkem	9,5	7,8	10,3	11,1	9,5	10,7	9,6	8,7
skupiny 15 až 19 let	51,6	45,0	47,7	63,3	53,6	53,7	47,7	55,2
20 až 24 let	15,3	13,6	19,3	21,0	23,1	24,5	22,8	19,5

Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁹⁵, vlastní zpracování.

Jednotlivé regiony soudržnosti jsou v tabulce č. 37 seřazeny podle celkové míry nezaměstnanosti dosažené v roce 2014 v pořadí od nejnižší. Ne vždy však toto pořadí dle celkových hodnot koresponduje s mírami nezaměstnanosti dosaženými ve věkových skupinách mladých lidí. Z uvedených údajů vyplývá, že nejnižší míru nezaměstnanosti, jak celkově, tak ve věkových kategoriích mladých lidí, vykázala v roce 2014 Praha, následuje ji v pořadí druhý region NUTS 2 Střední Čechy a jako třetí v pořadí NUTS 2 Jihozápad, který ovšem dosáhl s hodnotou 30 % u nezaměstnanosti mladých ve věku 15 – 19 let lepšího umístění oproti předchozímu regionu. Celkově z hlediska míry nezaměstnanosti

¹⁹⁵ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: <https://www.czso.cz/csu/czso/403r-k-mira-nezamestnanosti-dle-vekovych-skupin-a-vzdelani-omph5fu48b>

ve věkové skupině 15 – 19 let byl NUTS 2 Jihozápad v roce 2014 třetím nejlepším regionem soudržnosti v ČR, když méně než 30 % vykázaly Praha a Severovýchod, a z hlediska míry nezaměstnanosti ve skupině 20 – 24 let byl s hodnotou 13,9 % až pátým, neboť nižších hodnot dosáhly Praha, Střední Čechy, Střední Morava a Jihovýchod.

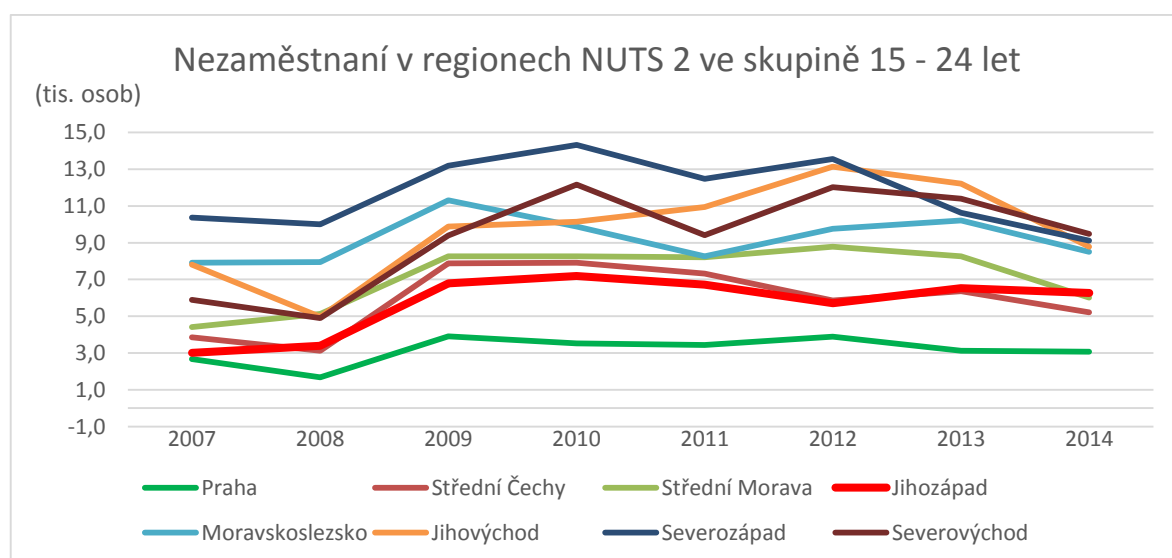
Přehled o vývoji počtu nezaměstnaných ve věkové skupině 15 – 24 let nabízí následující tabulka č. 38 a graficky tento vývoj znázorňuje graf č. 28.

Tabulka č. 38 – Vývoj počtu nezaměstnaných ve věkové skupině 15 – 24 let v období 2007 – 2014 v regionech NUTS 2 v ČR (tis. osob)

NUTS 2 / rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Praha	2,7	1,7	3,9	3,5	3,4	3,9	3,1	3,1
Střední Čechy	3,9	3,1	7,9	7,9	7,3	5,9	6,4	5,2
Střední Morava	4,4	5,1	8,3	8,3	8,2	8,8	8,3	6,0
Jihozápad	3,0	3,4	6,8	7,2	6,7	5,7	6,5	6,3
Moravskoslezsko	7,9	7,9	11,3	9,9	8,3	9,8	10,2	8,5
Jihovýchod	7,8	5,0	9,9	10,1	10,9	13,1	12,2	8,8
Severozápad	10,4	10,0	13,2	14,3	12,5	13,6	10,6	9,1
Severovýchod	5,9	4,9	9,4	12,2	9,4	12,0	11,4	9,5

Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁹⁶, vlastní zpracování.

Graf č. 28 – Vývoj počtu nezaměstnaných ve věkové skupině 15 – 24 let v období 2007 – 2014 v regionech NUTS 2 v ČR (tis. osob)

Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁹⁷, vlastní zpracování.

¹⁹⁶ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: <https://www.czso.cz/csu/czso/303r-k-vek-a-vzdelani-nezamestnanych-ln5tp7noi6>

¹⁹⁷ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: <https://www.czso.cz/csu/czso/303r-k-vek-a-vzdelani-nezamestnanych-ln5tp7noi6>

Porovnáváme-li regiony NUTS 2 z hlediska osmiletého vývoje počtu nezaměstnaných ve skupině mladých ve věku 15 – 24 let, zejména dle názorného zpracování grafu č. 28, pak po většinu z těchto sledovaných let 2007 – 2014 byl region NUTS 2 Jihozápad regionem s druhým nejnižším počtem hned za Prahou (viz. červená zesílená křivka). V roce 2012 však zde začal počet těchto nezaměstnaných mladých stoupat a za rok 2014 již vykázaly nižší hodnoty kromě Prahy také další dva regiony soudržnosti – Střední Čechy a Střední Morava.

V další tabulce č. 39 je nabídnuto porovnání regionů NUTS 2 z hlediska poměrného zastoupení mužů a žen ve skupině nezaměstnaných ve věku 15 – 24 let. Největší procentuální podíl nezaměstnaných mužů byl v roce 2014 zaznamenán v regionu Severozápad, nejmenší v Moravskoslezsku a zrcadlově naopak největší podíl nezaměstnaných žen byl v regionu Moravskoslezsko a nejmenší v regionu Severozápad.

Tabulka č. 39 – Poměrné zastoupení nezaměstnaných mužů a žen ve věkové skupině 15 – 24 let v období 2007 – 2014 v regionech NUTS 2 v ČR (%)

NUTS 2 / rok		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jihozápad	Muži %	48,7	51,8	54,9	61,5	61,0	62,0	48,5	55,0
	Ženy %	51,3	48,2	45,1	38,5	39,0	38,0	51,5	45,0
Praha	Muži %	68,8	73,5	56,7	80,7	56,9	58,1	67,2	52,6
	Ženy %	31,2	26,5	43,3	19,3	43,1	41,9	32,8	47,4
Střední Čechy	Muži %	60,3	79,4	57,2	56,3	63,6	56,7	64,0	51,5
	Ženy %	39,7	20,6	42,8	43,7	36,4	43,3	36,0	48,5
Severozápad	Muži %	64,4	61,7	52,1	59,2	68,0	58,4	62,8	65,6
	Ženy %	35,6	38,3	47,9	40,8	32,0	41,6	37,2	34,4
Severovýchod	Muži %	54,9	55,7	65,7	54,9	57,8	63,6	57,3	59,7
	Ženy %	45,1	44,3	34,3	45,1	42,2	36,4	42,7	40,3
Jihovýchod	Muži %	54,7	58,4	68,5	65,0	67,1	64,7	56,9	58,6
	Ženy %	45,3	41,6	31,5	35,0	32,9	35,3	43,1	41,4
Střední Morava	Muži %	53,2	60,4	61,8	53,7	44,8	57,2	70,4	61,0
	Ženy %	46,8	39,6	38,2	46,3	55,2	42,8	29,6	39,0
Moravskoslezsko	Muži %	57,7	50,3	61,5	61,4	61,0	61,0	48,9	49,3
	Ženy %	42,3	49,7	38,5	38,6	39,0	39,0	51,1	50,7

Zdroj: ČSÚ, 2015¹⁹⁸, vlastní zpracování.

Pro přiblížení celkové situace na trhu práce v jednotlivých regionech NUTS 2 přináší následující tabulka č. 40 přehled o počtech uchazečů o zaměstnání podle dosaženého vzdělání spolu s počty nabízených volných pracovních míst podle požadovaného vzdělání k 31. 12. 2014 včetně výsledného salda, vyjadřujícího v případě kladné hodnoty teoretický

¹⁹⁸ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: <https://www.czso.cz/csu/czso/303r-k-vek-a-vzdelani-nezamestnanych-ln5tp7noi6>

přebytek volných míst a v případě záporné hodnoty naopak teoretický nedostatek volných míst pro daný typ vzdělání.

Tabulka č. 40 – Počty uchazečů o zaměstnání a nabízených volných pracovních míst podle dosaženého vzdělání k 31. 12. 2014 v regionech NUTS 2 v ČR (osoba, pracovní místo)

NUTS 2		bez vzděl. a neúpl. zákl.	zákl. vzděl.	nižší stř. a stř. odb. vzděl.	stř. odb. vzděl. s výuč. listem	stř. a stř. odb. bez mat. a výuč. l.	ÚSV	ÚSO s vyuč. a mat.	ÚSO s mat. bez vyuč.	vyšší odb. vzděl.	bakal. vzděl.	VŠ	doktor. vzděl.	CELKEM - SALDO
Praha	Uchaz.	63	8 003	476	12 013	516	1 501	2 071	11 160	718	1 167	5 671	140	43 499
	Vol.m.	1 392	3 597	564	1 420	82	407	360	465	256	415	458	10	9 426
	Saldo	1 329	-4 406	88	-10593	-434	-1 094	-1 711	-10695	-462	-752	-5 213	-130	-34 073
Střední Č.	Uchaz.	334	14731	1288	21445	443	1698	2517	10030	586	826	2680	96	56674
	Vol.m.	515	3268	237	2667	29	146	257	682	67	38	299	10	8215
	Saldo	181	-11463	-1051	-18778	-414	-1552	-2260	-9348	-519	-788	-2381	-86	-48459
Jihozápad	Uchaz.	174	13525	1225	20098	323	1189	2199	8116	444	854	2079	60	50286
	Vol.m.	204	2878	327	3569	65	119	224	875	43	26	225	3	8558
	Saldo	30	-10647	-898	-16529	-258	-1070	-1975	-7241	-401	-828	-1854	-57	-41728
Severozáp.	Uchaz.	1336	32260	3002	26106	362	1520	2486	8844	272	618	1272	36	78114
	Vol.m.	190	1433	386	1827	15	267	225	429	46	48	256	14	5136
	Saldo	-1146	-30827	-2616	-24279	-347	-1253	-2261	-8415	-226	-570	-1016	-22	-72978
Severových.	Uchaz.	259	18813	2055	27683	447	1752	2802	11238	579	1049	2527	96	69300
	Vol.m.	123	2930	71	4423	20	150	393	1248	72	36	361	1	9828
	Saldo	-136	-15883	-1984	-23260	-427	-1602	-2409	-9990	-507	-1013	-2166	-95	-59472
Jihových.	Uchaz.	49	20011	1926	38401	477	2753	4741	15739	896	1709	4875	158	91735
	Vol.m.	75	2064	54	2751	120	128	289	687	64	110	270	0	6612
	Saldo	26	-17947	-1872	-35650	-357	-2625	-4452	-15052	-832	-1599	-4605	-158	-85123
Střední M.	Uchaz.	86	15262	2101	28843	491	1940	3850	10964	566	1138	3079	109	68429
	Vol.m.	151	1418	50	2612	33	97	342	614	35	30	181	0	5563
	Saldo	65	-13844	-2051	-26231	-458	-1843	-3508	-10350	-531	-1108	-2898	-109	-62866
Moravskosi.	Uchaz.	905	24502	2921	34057	442	2289	3902	10315	416	1115	2935	78	83877
	Vol.m.	58	1340	183	2514	1	120	266	614	29	34	240	0	5399
	Saldo	-847	-23162	-2738	-31543	-441	-2169	-3636	-9701	-387	-1081	-2695	-78	-78478

Zdroj: MPSV, 2014¹⁹⁹, vlastní zpracování.

Ve sloupci „CELKEM – SALDO“ tabulky č. 40 jsou uvedeny součty všech uchazečů a volných míst pro daný region soudržnosti a rovněž celkové teoretické saldo, charakterizující určitým způsobem celkový stav (ne)rovnováhy mezi nabídkou

¹⁹⁹ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/qrt>

a poptávkou na trhu práce v daném regionu a především umožňující provést porovnání regionů soudržnosti mezi sebou (výsledné číslo samozřejmě nemá reálnou vypovídací hodnotu s ohledem na provedená vzájemná spárování kladných a záporných sald jednotlivých vzdělání). Největší celkové teoretické saldo bylo k 31. 12. 2014 zjištěno v regionu NUTS 2 Jihovýchod, naopak nejnižší v NUTS 2 Praha. Druhého nejnižšího celkového salda bylo dosaženo v námi sledovaném NUTS 2 Jihozápad, což značí „druhou nejlepší“ situaci na trhu práce (z hlediska vyrovnanosti nabídky a poptávky) z regionů soudržnosti v ČR.

Výše zmíněnou „druhou nejlepší“ situaci na trhu práce v regionu NUTS 2 Jihozápad je možno přiblížit z pohledu strany poptávky prostřednictvím výročních „zpráv o situaci na krajských trzích práce“, vydávaných Úřadem práce ČR. V těchto pramenech lze mimo jiné nalézt informace o hlavních zaměstnavatelích v jednotlivých krajích a vývoji počtu pracovních míst.²⁰⁰ Např. v Plzeňském kraji se na trhu práce v posledních letech pozitivně projevoval, kromě tradičních zdejších zaměstnavatelů, i přetrvávající zájem developerů a nových nájemců – podnikatelů v průmyslových zónách. Zatímco v Jihočeském kraji v roce 2014 převažovali zaměstnavatelé, kteří udržovali počet zaměstnanců na úrovni předchozího roku, v kraji Plzeňském vytvořilo 10 největších zaměstnavatelů (s počtem nad 1 tis. zaměstnanců) bezmála 1 tisíc nových pracovních míst oproti předchozímu roku 2013. Celkový přehled největších zaměstnavatelů Plzeňského kraje s uvedením počtu zaměstnanců v letech 2013 a 2014 je uveden v Příloze T 15.

5.3.2. Struktura nezaměstnaných mladých lidí z hlediska věku, pohlaví a vzdělání

Pro jednotlivé regiony soudržnosti nabízí ČSÚ statistiky míry nezaměstnanosti dle věkových skupin a pohlaví, avšak statistiky dle dosaženého vzdělání jsou zpracovávány pouze pro všechny nezaměstnané bez rozdílu věku. Údaje za NUTS 2 Jihozápad jsou uvedeny v následující tabulce č. 41.

²⁰⁰ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/realizace_apz

Tabulka č. 41 – Vývoj míry nezaměstnanosti v regionu NUTS 2 Jihozápad v letech 2007 – 2014 dle věkových skupin, pohlaví a vzdělání (%)

PRACOVNÍ SÍLA	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkem	3,5	3,1	5,2	5,6	5,3	5,3	5,2	5,5
Věková skupina : 15 až 19 let	17,0	21,1	32,3	28,6	34,9	35,6	29,5	30,0
20 až 24 let	4,3	4,7	10,5	13,8	11,9	10,7	15,2	13,9
Základní vzdělání a bez vzdělání	12,9	12,1	14,6	16,0	19,2	21,6	21,1	17,4
Střední bez maturity	3,6	3,2	6,1	6,0	5,4	5,5	5,2	5,9
Střední s maturitou	2,4	2,0	4,1	4,8	4,6	4,3	3,9	3,9
Vysokoškolské	1,5	1,1	1,5	2,5	2,3	2,1	3,6	4,2
Muži	2,3	2,1	4,6	4,8	4,5	4,2	3,9	4,0
Věková skupina : 15 až 19 let	15,7	15,6	27,8	32,4	38,2	34,0	23,0	24,8
20 až 24 let	3,6	4,5	9,4	13,8	11,9	11,1	11,7	12,2
Základní vzdělání a bez vzdělání	11,3	10,7	15,9	18,0	26,1	22,7	21,1	15,5
Střední bez maturity	2,6	2,0	5,1	4,9	4,4	4,1	3,8	3,8
Střední s maturitou	1,1	1,5	3,4	4,1	3,4	3,0	2,5	2,8
Vysokoškolské	1,3	1,1	1,5	2,1	2,1	2,1	2,9	3,6
Ženy	4,9	4,3	6,1	6,6	6,4	6,6	6,8	7,4
Věková skupina : 15 až 19 let	18,5	28,1	38,7	25,2	30,5	39,7	41,0	.
20 až 24 let	5,3	4,9	12,6	13,7	12,0	10,1	21,2	16,7
Základní vzdělání a bez vzdělání	14,0	13,1	13,5	14,3	14,4	20,6	21,1	19,0
Střední bez maturity	5,4	5,6	8,1	8,2	7,2	8,0	7,9	9,7
Střední s maturitou	3,6	2,6	4,7	5,4	6,0	5,5	5,4	5,1
Vysokoškolské	1,9	.	1,5	3,0	2,5	2,2	4,2	4,8

Zdroj: ČSÚ, 2015²⁰¹, vlastní zpracování.

Nejvyšších hodnot v tabulce č. 41 dosahují míry nezaměstnanosti mladých ve věkové skupině od 15 do 19 let, zvláště u žen, a je zde patrný poměrně prudký nárůst v „krizových“ letech 2008 (jen ženy) a 2009. Další léta se u této věkové skupiny střídaly menší poklesy a opětovné nárůsty hodnot, posledním dostupným údajem z roku 2014 je hodnota 30 % celkem za obě pohlaví, což představuje znepokojivě vysokou, bezmála třetinovou míru nezaměstnanosti. Po většinu let zaznamenávaly v obou uvedených věkových kategoriích mladých vyšší míry nezaměstnanosti ženy, největších rozdílů hodnot obou pohlaví bylo dosaženo v roce 2013 (18 a 9,5 procentního bodu). V posledním uváděném roce 2014 činila míra nezaměstnanosti ve skupině 15 – 19 let 30 %, což se blíží dvojnásobku hodnoty z roku 2007, ve skupině 20 – 24 let bylo v roce 2014 dosaženo hodnoty 13,9 %, což je dokonce více než trojnásobek hodnoty z roku 2007.

Nejvyšší mírou nezaměstnanosti byli v regionu NUTS 2 Jihozápad v letech 2007 – 2014 postiženi lidé bez vzdělání a se základním vzděláním (v roce 2014 míra nez. 17,4 %), následovala s odstupem skupina se vzděláním středním bez maturity (v r. 2014 5,9 %),

²⁰¹ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-09-24]: <https://www.czso.cz/csu/czso/403r-k-mira-nezamestnanosti-dle-vekovych-skupin-a-vzdelani-omph5fu48b>

dále se středním s maturitou (v r. 2014 3,9 %) a nejnižší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána u skupiny se vzděláním vysokoškolským (r. 2014 4,2 %). Hodnoty u většiny stupňů vzdělání během sledovaných let nejprve v důsledku krize vystoupaly a pak začaly postupně spíše klesat, s výjimkou skupiny vysokoškoláků, kde měla míra nezaměstnanosti kromě mírného poklesu v letech 2011 a 2012 zřetelně rostoucí tendenci. U posledně jmenované skupiny také míra nezaměstnanosti nejvíce narostla – z hodnoty 1,5 % v roce 2007 až na bezmála trojnásobnou hodnotu 4,2 % v roce 2014.

Dále sleduje MPSV sociální skupiny mladistvých a absolventů z řad uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadě práce, a to mimo jiné dle pohlaví a vzdělání a v rozdělení na kraje ČR. Následující tabulka č. 42 nabízí údaje o počtech mladistvých uchazečů podle dvou typů vzdělání a s odlišením skupiny dívek, a sice k datu 30. 9. 2014, pro NUTS 2 Jihozápad. V řádku „Procento z celkem v NUTS 2“ je uveden procentuální podíl na celkovém počtu mladistvých v regionu k danému datu (402 os.).

Tabulka č. 42 – Mladiství v evidenci ÚP ČR podle dosaženého vzdělání a pohlaví k 30. 9. 2014 v regionu NUTS 2 Jihozápad (počet osob)

	Bez vzdělání, neúplné základní vzdělání		Základní vzdělání, praktická škola		Mladiství celkem k 30.9.2014	
	celkem	dívky	celkem	dívky	celkem	dívky
Jihočeský kraj	14	10	175	103	189	113
Plzeňský kraj	10	8	203	104	213	112
NUTS 2 Jihozápad	24	18	378	207	402	225
Procento z celkem v NUTS 2 (402)	6 %	4,5 %	94,0 %	51,5 %		56 %

Zdroj: MPSV, 2014²⁰², vlastní zpracování.

U mladistvých jsou rozlišovány jen dvě možné kategorie vzdělání. Dle tabulky č. 42 zde výrazně převládali nezaměstnaní – uchazeči se vzděláním základním či praktickou školou, z toho činily nepatrně větší polovinu dívky. K 30. 9. 2014 bylo v regionu NUTS 2 Jihozápad celkově 402 mladistvých registrovaných uchazečů o zaměstnání, což představovalo 11 % z počtu za celou ČR (3 648 os.), a z této skupiny bylo 56 % dívek.

Následující tabulka č. 43 nabízí údaje o počtech uchazečů z řad absolventů podle dvanácti typů vzdělání, s odlišením skupiny dívek, a to rovněž k datu 30. 9. 2014, pro NUTS 2 Jihozápad. V řádku „Procento“ je opět uveden procentuální podíl na celkovém počtu absolventů v regionu k danému datu (2 960 os.).

²⁰² MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs/polo>

Tabulka č. 43 – Absolventi škol v evidenci ÚP ČR podle dosaženého vzdělání a pohlaví k 30. 9. 2014 v regionu NUTS 2 Jihozápad (počet osob)

	Nižší střední vzdělání		Nižší střední odborné vzdělání		Střední odborné s výučním listem		Střední odborné bez mat. i výuč.listu		ÚSV - gymnázium		ÚSO - vyučení a maturita	
	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy
Jihočeský kraj	0	0	81	40	400	144	0	0	46	29	145	50
Plzeňský kraj	2	0	64	43	311	130	1	1	27	11	138	70
NUTS 2 Jihozápad	2	0	145	83	711	274	1	1	73	40	283	120
Procento*	0,1%	0%	4,9%	2,8%	24%	9,3%	0%	0%	2,5%	1,4%	9,6%	4,1%
	ÚSO - střední odb.škola (bez vyuč.)		Vyšší odborné vzdělání		Bakalářské vzdělání		Vysokoškolské vzdělání		Doktorské vzdělání		Absolventi škol celkem	
	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy	celkem	ženy
Jihočeský kraj	384	219	77	44	258	168	268	172	7	4	1 666	870
Plzeňský kraj	390	212	65	46	115	79	176	117	5	2	1 294	711
NUTS 2 Jihozápad	774	431	142	90	373	247	444	289	12	6	2 960	1 581
Procento*	26,1%	14,6%	4,8%	3%	12,6%	8,3%	15%	9,8%	0,4%	0,2%		53,4%

*Pozn.: V řádku je uveden procentuální podíl na celkovém počtu absolventů v regionu k danému datu (2 960 os.)

Zdroj: MPSV, 2014²⁰³, vlastní zpracování.

Podle údajů tabulky č. 43 o procentuálním zastoupení jednotlivých typů vzdělání bylo v regionu NUTS 2 Jihozápad k 30. 9. 2014 nejvíce uchazečů – absolventů s úplným středním odborným vzděláním (ÚSO) bez výučního listu, a to více než čtvrtina (26,1%), mezi kterými byla také největší skupina žen (14,6 %), těsně je následovali uchazeči se středním odborným vzděláním s výučním listem (24 %). S větším odstupem potom následovali uchazeči s vysokoškolským vzděláním (15 %), s druhou největší skupinou žen (9,8 %) a bakalářským vzděláním (12,6 %). K 30. 9. 2014 bylo v regionu NUTS 2 Jihozápad celkově 2 960 registrovaných uchazečů o zaměstnání – absolventů, což představovalo 10 % z počtu za celou ČR (29 393 os.), a z této skupiny bylo více než 53 % dívek.

5.4. Řešení problému zaměstnanosti v regionu NUTS 2 Jihozápad

Realizace APZ v číslech

Základní informace ohledně státní podpory zaměstnanosti na regionální úrovni nabízí MPSV prostřednictvím statistiky výdajů na nástroje APZ v jednotlivých krajích ČR. Údaje pro region NUTS 2 Jihozápad jsou zpracovány a shrnuty do následující tabulky č. 44.

²⁰³ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs/polo>

Tabulka č. 44 – Výdaje na nástroje APZ v regionu NUTS 2 Jihozápad v letech 2007 – 2014 (tis. Kč)

	Region / Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
VPP*	Jihočeský kraj	31 564	63 557	91 354	119 653	59 752	35 998	110 073	117 248
	Plzeňský kraj	21 358	30 293	42 533	59 135	49 220	31 692	60 319	76 176
	NUTS 2 Jihozápad	52 921	93 850	133 887	178 788	108 972	67 690	170 392	193 424
SÚPM*	Jihočeský kraj	55 096	31 519	53 483	76 747	43 247	12 410	82 077	164 434
	Plzeňský kraj	27 187	20 985	28 351	55 934	42 519	18 455	33 043	69 758
	NUTS 2 Jihozápad	82 283	52 504	81 834	132 681	85 766	30 865	115 121	234 192
OZP	Jihočeský kraj	18 272	19 860	22 389	23 532	15 990	6 668	1 249	1 452
	Plzeňský kraj	15 733	15 368	16 678	19 028	20 553	11 609	2 123	3 980
	NUTS 2 Jihozápad	34 005	35 228	39 067	42 560	36 543	18 276	3 372	5 432
Rekval.*	Jihočeský kraj	10 988	10 527	17 599	25 740	13 085	12 583	17 182	18 361
	Plzeňský kraj	4 863	5 765	9 666	21 744	11 279	5 892	13 353	12 925
	NUTS 2 Jihozápad	15 851	16 292	27 264	47 484	24 364	18 475	30 535	31 287
Cíl.prog.**	Jihočeský kraj	28 707	0	7 084	56 719	20 702	16 709	58 795	84 646
	Plzeňský kraj	3 974	2 040	2 844	34 248	46 000	8 659	48 191	78 346
	NUTS 2 Jihozápad	32 681	2 040	9 928	90 967	66 702	25 368	106 986	162 992
Ostatní***	Jihočeský kraj	69 336	61 327	40 683	70 312	14 035	20 562	23 442	14 006
	Plzeňský kraj	69 393	44 559	20 691	41 118	3 206	16 832	28 806	18 704
	NUTS 2 Jihozápad	138 729	105 886	61 374	111 430	17 241	37 394	52 248	32 710

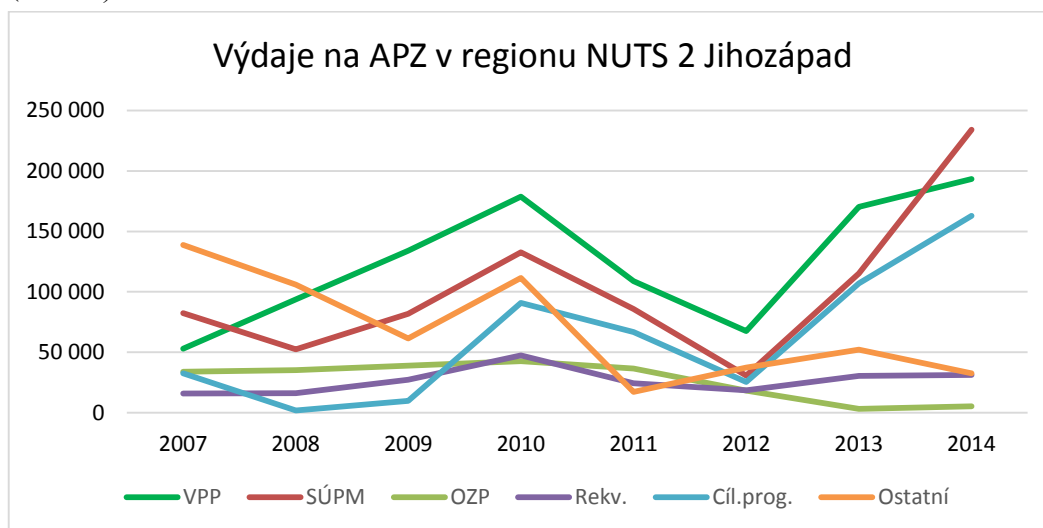
*Pozn.: součástí výdajů jsou od r. 2008 I prostředky poskytované z EU
**Pozn.: prostředky poskytované podle § 107 zák. 435/2004 Sb., v platném znění; od r. 2009 jsou zde sledovány finanční prostředky EU vynakládané na projekty regionálního charakteru
***Pozn.: od r. 2006 do r. 2008 včetně byly součástí ostatních výdajů I výdaje na projekty regionálního charakteru financované z prostředků EU, od r. 2009 se zde sledují výdaje na projekt "Vzdělávejte se!" financovaný z prostředků EU

Zdroj: MPSV, 2015²⁰⁴, vlastní zpracování.

Dle tabulky č. 44 byly v uvedených letech v regionu NUTS 2 Jihozápad nejvíce finančně podporovány veřejně prospěšné práce a společensky účelná pracovní místa, v posledních letech i cílené programy zaměstnanosti. Větší objemy finančních prostředků byly obvykle vynakládány v Jihočeském kraji, který byl postižen vyšší mírou nezaměstnanosti, než kraj Plzeňský (viz. tabulka č. 28). Mladí lidé byli účastníky aktivit v rámci SÚPM, rekvalifikací a zejména cílených programů zaměstnanosti, financovaných z prostředků EU, speciální statistiky výdajů na nástroje APZ dle věkových skupin však MPSV (ani jiné instituce) nenabízí. Vývoj výdajů na nástroje APZ v regionu NUTS 2 Jihozápad v letech 2007 – 2014 je znázorněn v následujícím grafu č. 29.

²⁰⁴ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-17]: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/vydaje>

Graf č. 29 – Výdaje na nástroje APZ v regionu NUTS 2 Jihozápad v letech 2007 – 2014 (tis. Kč)

Zdroj: MPSV, 2015²⁰⁵, vlastní zpracování.

MPSV rovněž pravidelně sleduje počty umístěných či podpořených uchazečů o zaměstnání na základě realizace jednotlivých nástrojů APZ. Shrnutí těchto údajů za region NUTS 2 Jihozápad nabízí následující tabulka č. 45.

Tabulka č. 45 – Realizace APZ v regionu NUTS 2 Jihozápad v letech 2011 - 2014 (pracovní místa, osoby)

Rok	Vytvořená pracovní místa:						Podpoření:	Umístění:	
	VPP bez ESF	SÚPM bez ESF	CHPM	VPP - ESF	SÚPM - ESF	CP-ESF (vč.RIP)	Rakvalifikace včetně ESF	CP-ESF (RIP)	- z toho RIP "Odb.praxe pro mladé do 30 let"
2014	95	630	75	2213	4127	527	4 256	669	569
2013	578	1440	59	1536	1206	374	5 280	387	-
2012	563	790	67	913	580	48	2 609	45	-
2011	1017	1377	115	1174	561	77	4355	70	-

Vysvětlivky: CHPM – chráněné pracovní místo, tj. místo pro OZP – osoby zdravotně postižené
 CP – cílené programy
 RIP – regionální individuální projekt

Zdroj: MPSV, 2015²⁰⁶, vlastní zpracování.

Z údajů tabulky č. 45 je zřejmé, že nejvíce pracovních míst (4 127) bylo vytvořeno v roce 2014 v rámci nástroje SÚPM – ESF, na který bylo také v témže roce vynaloženo nejvíce finančních prostředků. Za rok 2014 byly rovněž MPSV zveřejněny údaje ohledně efektivity projektu „Odborná praxe pro mladé do 30 let“ – v regionu NUTS 2 Jihozápad bylo na jeho základě umístěno 569 osob.

²⁰⁵ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-17]: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/vydaje>

²⁰⁶ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-08]: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace/

Podpora ESF

Řešení problému zaměstnanosti mladých lidí v regionu nejvíce napomáhaly projekty ESF, oblasti podpory 2.1 – Posílení aktivních politik zaměstnanosti – regionální individuální projekty. Vedle regionálních projektů, podporujících zaměstnanost ve více věkových kategoriích, jako např. „*Aktivně do práce v Plzeňském kraji*“ (2009 – 2012), „*S pomocí za prací v Plzeňském kraji*“ (2009 – 2012), „*Cesta do práce v Jihočeském kraji*“ (2008 – 2011) nebo „*Máte šanci v Plzeňském kraji*“ (2012 – 2015), zde byly realizovány i projekty zaměřené vyloženě na mladé lidi z řad nezaměstnaných. Jedním z takových projektů byl projekt „*Portfolio absolventa v Plzeňském kraji*“, který byl určen pro uchazeče – absolventy evidované na úřadech práce v Plzeňském kraji, ve věku do 30 let. Jeho součástí bylo poradenství a zprostředkování zaměstnání, školení, rekvalifikační kurzy a zejména *pracovní praxe formou dočasného přidělení* u subjektů veřejné správy po dobu maximálně 12 měsíců. Po dobu realizace projektu v letech 2011 až 2014 bylo uzavřeno 21 dohod o dočasném přidělení zaměstnance. Projekt měl celkový rozpočet 25,6 mil. Kč a zúčastnilo se jej 348 osob z Plzeňského kraje.²⁰⁷

Mladým lidem byl určen také projekt „*Odborné praxe pro mladé do 30 let v Plzeňském kraji*“, určený uchazečům splňujícím podmínku věku a evidovaným na úřadech práce v Plzeňském kraji, kteří mají pracovní praxi maximálně 2 roky nebo jsou zcela bez ní. Mezi klíčové aktivity projektu patřilo poradenství a zprostředkování zaměstnání, rekvalifikační kurzy a zejména odborné praxe, realizované u zaměstnavatelů, se kterými se uzavíraly dohody o vyhrazení SÚPM. Projekt ÚP ČR, popisovaný již v kapitole 5.2., byl v regionu Plzeňského kraje určen pro plánovaných 550 uchazečů, realizoval se od července 2013 do října 2015 a měl rozpočet 92,8 mil. Kč. V roce 2014 do projektu vstoupilo celkem 510 uchazečů, zájem projevil 205 firem, nabídnuvších 279 absolventských pracovních míst. Celkem bylo v témže roce uzavřeno 222 dohod o vyhrazení SÚPM s celkovou výší podpory 52,8 mil. Kč.²⁰⁸ Obdobným projektem v sousedním „soudržném“ regionu byl projekt „*Odborné praxe pro mladé do 30 let v Jihočeském kraji*“, v rámci něhož bylo v roce 2014 v Jihočeském kraji podpořeno odbornou praxí celkem 208 uchazečů, a to prostřednictvím kontraktů s celkovou výší podpory 45 mil. Kč.²⁰⁹

²⁰⁷ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-17]: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/realizace_apz

²⁰⁸ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-17]: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/plk/statistiky/archiv_statistik

²⁰⁹ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-18]: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>

Další regionální projekt „*Moje příležitost v Jihočeském kraji*“ byl určen pro uchazeče a zájemce o zaměstnání ve věku do 30 let, s chybějící či nedostatečnou praxí. Realizace projektu skončila v polovině roku 2014 a výsledkem bylo 154 podpořených osob a 49 vytvořených pracovních míst s příspěvkem na SÚPM. Vedle toho získalo v průměru 50 % absolventů projektu další pracovní místa bez příspěvku.²¹⁰

Dále byly realizovány různé regionální projekty menšího rozsahu zaměřené na cílovou skupinu mladých lidí:

„*Pracovní praxe jako odrazový můstek*“ (realizátorem bfz o.p.s.), 2012 – 2014, rozpočet 5,6 mil. Kč – projekt byl zaměřen na zvýšení zaměstnatelnosti na trhu práce absolventů škol bez praxe nebo pouze s minimální praxí, určen byl uchazečům evidovaným na ÚP ČR z okresů Plzeň-město, Plzeň-jih a Plzeň-sever, do 25 let věku. Cíl – zvýšení sebedůvěry a motivace, nasměrování do rekvalifikačních kurzů a pomoc s následným uplatněním se na trhu práce, prostřednictvím poradenství, zprostředkování zaměstnání. Pro plánovaných 80 osob, mělo být uzavřeno 30 pracovních smluv.²¹¹

„*ONE - Osobnostní rozvoj znevýhodněných dětí a mladých lidí pro uplatnění na trhu práce*“ (realizátorem Dům Ignáce Stuchlého SKM), 2012 – 2014, rozpočet 4,2 mil. Kč – projekt byl zaměřen na podporu sociálního začlenění a uplatnění se na trhu práce znevýhodněných mladých lidí (sociálně či zdravotně), pro min. 120 osob ve věku 15 – 20 let, zejména využívajících služeb nízkoprahových zařízení, Plzeňský + Jihočeský kraj a dále Ústecký, Jihomoravský, Olomoucký, Zlínský a Moravskoslezský kraj. Projekt se vyznačoval inovativními metodami, využívanými při práci se znevýhodněnými dětmi a mladými lidmi zahraničním partnerem Berufsbildungswerk Waldwinkel, využíval mezinárodní spolupráce se vzdělávacím zařízením Waldwinkel v Aschau am Inn, určeným pro mladé lidi s poruchami učení, chování, ze sociálně nepříznivých podmínek nebo s tělesným handicapem.²¹²

„*Podpora vstupu a uplatnění absolventů v oboru dentální techniky na trhu práce / Úspěšný zubní technik*“ (realizátorem Akademie dentální techniky, o.s.), 2012 – 2013, rozpočet 5,6 mil. Kč – projekt byl zaměřen na získání nejnovějších znalostí a zkušeností, vyžadovaných

²¹⁰ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-18]: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>

²¹¹ ESF, [online] 2013, [cit. 2015-10-20]: <http://www.esfcr.cz/projekty/pracovni-praxe-jako-odrazovy-mustek>

²¹² ESF, [online] 2014, [cit. 2015-10-20]: <http://www.esfcr.cz/projekty/one-osobnostni-rozvoj-znevychodnenych-deti-a-mladych-lidi-pro>

od zubních techniků, dále na moderní technologie a pracovní postupy používané v praxi, které však nejsou součástí osnov studia oboru zubní technik na středních a vyšších odborných školách, a to zejména vzhledem k jejich finanční náročnosti a nárokům na technologické vybavení, součástí byly odborné kurzy i praktická výuka. Projekt byl určen mladým do 25 let věku, kromě Plzeňského a Jihočeského kraje i pro většinu dalších krajů ČR. Cíl – zvýšení možnosti uplatnění 64 osob z cílové skupiny na trhu práce, 17 nejlepších mělo získat pracovní smlouvu u vybraných zaměstnavatelů.²¹³

„*Integrovaný program pro uchazeče a zájemce o zaměstnání do 20 (resp. 25) let v Jihočeském kraji*“ (realizátorem Impuls Třebíč), 2011 – 2013, rozpočet 3,8 mil. Kč – projekt byl zaměřen na zvýšení zaměstnatelnosti uchazečů a zájemců o zaměstnání do 20 (respektive 25) let věku a bez praxe v Jihočeském kraji. Cíl – zvýšení motivace a osobního uplatnění na základě vykonané praxe, nasměrování do rekvalifikačních kurzů a pomoc s následným uplatněním se na trhu práce, a sice prostřednictvím vícemodulárního projektu: motivace – diagnostika – profesní poradenství – odborná praxe. Projekt plánoval podpořit 60 osob.²¹⁴

„*PŘIPRAVIT, POZOR, STARTujeme kariéru!*“ (realizátorem VIA ALTA a.s.), 2011 – 2013, rozpočet 6 mil. Kč – projekt byl zaměřen na zvyšování kvalifikace uchazečů o zaměstnání z regionu Jihočeského kraje, kterým je věnována zvýšená péče na trhu práce, zvláště osob do 25 let věku. Skládal se z pěti klíčových aktivit - motivační kurz, nabídka rekvalifikačních kurzů, praxe u zaměstnavatelů, poradenství a podpora uplatnění na trhu práce. Cílem bylo zlepšení postavení cílové skupiny na trhu práce a prevence dlouhodobé nezaměstnanosti v regionu. Plánováno bylo 120 podpořených osob, 73 úspěšných absolventů kurzů a vytvoření 10 nových pracovních míst.²¹⁵

„*Zvýšení zaměstnatelnosti mladých osob*“ (realizátorem DAMACO Group s.r.o.), 2012 – 2013, rozpočet 6,1 mil. Kč – projekt cílený do regionu Jihočeského kraje byl zaměřen na „přenos zahraničních zkušeností a dobré praxe při řešení vysoké nezaměstnanosti mladých absolventů, způsobené nedostatečnou přípravou na tranzitní období přechodu ze školy do pracovního procesu“. Cílovými skupinami byly výzkumné a vzdělávací

²¹³ ESF, [online] 2013, [cit. 2015-10-20]: <http://www.esfcr.cz/projekty/podpora-vstupu-a-uplatneni-absolventu-v-oboru-dentalni>

²¹⁴ ESF, [online] 2013, [cit. 2015-10-20]: <http://www.esfcr.cz/projekty/integrovaný-program-pro-uchazece-a-zajemce-o-zamestnani-do>

²¹⁵ ESF, [online] 2013, [cit. 2015-10-20]: <http://www.esfcr.cz/projekty/pripravit-pozor-startujeme-karieru>

instituce, nestátní neziskové organizace a Úřad práce ČR a hlavním cílem projektu bylo vytvořit pro tyto cílové skupiny komplexní metodiku práce s absolventy, s důrazem na jejich přechod ze školy do zaměstnání. Součástí projektu měly být i zahraniční stáže v zemích partnerů – Velká Británie, Švédsko, Rakousko.²¹⁶

Opatření v oblasti vzdělávání v Plzeňském kraji

Vývoj situace na trhu práce, doprovázený přetrvávající vysokou mírou nezaměstnanosti mladých, vyvolává potřebu přijímání adekvátních opatření, spočívajících mj. v provádění změn v systému vzdělávání. Tyto změny by měly napomáhat uvádět do souladu potřeby absolventů a požadavky zaměstnavatelů, vyznačující se obecně zejména rostoucími nároky na kvalifikovanost pracovní síly. Součástí dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Plzeňského kraje 2012-2016 (dále dlouhodobý záměr vzdělávání PK) je proto např. „optimalizace nabídky vzdělávání“ či „rozvoj odborného vzdělávání“.²¹⁷

Podle analýzy nabídky a poptávky na pracovním trhu v pěti největších městech ČR, provedené v dubnu 2014 personálně-poradenskou společností Hays Czech Republic, byla městem s největším množstvím pracovních příležitostí Plzeň, vzhledem k poměru počtu volných míst a počtu uchazečů o tato místa. Ve většině oborů sice v době analýzy převyšovala nabídka práce nad poptávkou, ale např. v oboru bankovníctví byly požadavky obou stran trhu vyrovnány, v oblasti řízení kvality chybělo 15 % pracovníků a v oboru strojírenství dokonce chybělo 30 % pracovníků.²¹⁸ Tyto výsledky ilustrují situaci celého Plzeňského kraje, který se vyznačuje dlouhodobě přetrvávajícím zájmem investorů o podnikání v průmyslových zónách, a současně též nedostatkem kvalifikované pracovní síly, zejména se vzděláním v oborech technických – především maturitních učebních oborech zaměřených na strojírenství (obráběč kovů, nástrojař, obsluha strojů), elektrotechniku (elektrikář), v ICT oborech (programátor), ale i v učebních oborech řemeslných s výučním listem (zámečnick, kuchař).²¹⁹

²¹⁶ ESF, [online] 2013, [cit. 2015-10-20]: <http://www.esfcr.cz/projekty/zvyseni-zamestnatelnosti-mladych-osob>

²¹⁷ Plzeňský kraj, [online] 2012, [cit. 2015-11-04]: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-plzenskeho-kraje-2012>

²¹⁸ HR News, Hays Czech Republic, *Analýza pozic* [online] 2014, [cit. 2015-11-04]: <http://www.hrnews.cz/novinky-z-hr/analyza-pozic-pravdepodobnost-uplatneni-kandidatu-dle-oboru-id-2140727#>

²¹⁹ MPSV, [online] 2014, [cit. 2015-10-17]: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/realizace_apz

Na výše uvedené změny v potřebách pracovního trhu se snaží Plzeňský kraj reagovat přizpůsobením nabídky oborů vzdělání. V souladu s dlouhodobým záměrem vzdělávání PK dochází stále více k podporování zájmu žáků a jejich rodičů o obory, které jsou zaměstnavateli nejvíce poptávány. Naopak obory, jejichž absolventi končí nejčastěji na úřadech práce, jsou rušeny, nebo nahrazovány jinými. Více je také kladen důraz na odbornou složku přípravy, která je důležitá z hlediska uplatnitelnosti absolventa v dalším profesním životě.²²⁰ V Plzeňském kraji dochází obecně k podpoře rozvoje odborného vzdělávání, ale i jazykového či vzdělávání v oborech informačních a komunikačních technologií (ICT). Jako příklad konkrétního opatření Plzeňského kraje na podporu odborného technického vzdělávání lze uvést každoročně vyhlašovaný dotační program „*Motivace pro technické vzdělávání mládeže Plzeňského kraje*“, jehož cílem je zvýšit motivaci žáků základních škol ke studiu technických oborů prostřednictvím neinvestičních dotací středním školám vyučujícím technické obory na prezentaci technických oborů a posílení zájmu ke studiu technických oborů. Dále Plzeňský kraj každoročně vyhlašuje pro žáky základních škol soutěže „*Řemeslo má zlaté dno*“, „*Technika má zlaté dno*“ a „*Ručičky kraje*“²²¹, ve spolupráci se Západočeskou univerzitou bývá pravidelně od roku 2014 organizována „Technická olympiáda“ pro gymnázia a průmyslové školy, ve spolupráci se Střediskem služeb školám, Plzeň²²² je každoročně v rámci kempů pro talentované žáky pořádán „*Odborný řemeslný kemp*“, kde si nadaní žáci základních a středních škol osvojí nové vědomosti a dovednosti z dané oblasti, čímž je rozvíjen jejich odborný růst.²²³

V roce 2014 založil Plzeňský kraj Nadační fond na podporu technického vzdělávání, díky němuž by měli učni a studenti technických oborů získávat stipendia a z něhož by měl být financován i nákup moderních strojů a pomůcek. Vznik fondu byl motivován i zájmem velkých podniků v Plzeňském kraji, potýkajících se s nedostatkem kvalifikovaných odborníků. Kraj vložil do fondu při jeho vzniku 1 mil. Kč a předpokládá vklady významných regionálních podniků.²²⁴

²²⁰ Plzeňský kraj, [online] 2012, [cit. 2015-11-04]: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-plzenskeho-kraje-2012>

²²¹ V rámci projektu Podpora technického a přírodovědného vzdělávání v Plzeňském kraji (OPVK)

²²² V rámci projektu Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji (OPVK)

²²³ Plzeňský kraj, [online] 2015, [cit. 2015-11-06]: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/podpora-technickeho-vzdelavani>

²²⁴ Plzeňský kraj, [online] 2014, [cit. 2015-10-26]: http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/vznik-komise-a-nadacniho-fondu-podpori-technicke-vzdelavani&gws_rd=cr&ei=Si8-VvG-O8eesgGftK34CQ

6. KOMPARACE: Německo – Švédsko – Slovensko – Česká republika

Každý z vybraných, porovnávaných států, stejně jako ostatní státy EU, rozhoduje sám o realizaci vlastní politiky zaměstnanosti, a to s ohledem na své možnosti a celkovou situaci, závisující na hospodářském i společenském vývoji. Tyto možnosti a celkové situace se v analyzovaných státech mnohdy výrazně odlišují. Německo je od sjednocení v roce 1990 nejlidnatější zemí EU, s dlouhodobě nejvýkonnější ekonomikou ze všech zemí EU, fungující tradičně na tržním principu, a členem Evropských společenství je již od roku 1967. Švédsko je třetí největší zemí EU, s tržní ekonomikou s tradičně silným důrazem na sociální politiku, což se projevuje i poměrně vysokými výdaji na APZ. Do EU vstoupilo Švédsko v roce 1995. Česká republika a Slovensko patří k menším a méně lidnatým zemím EU, které prošly koncem minulého století složitým procesem transformace od plánované k tržní ekonomice, spojeným současně i s restrukturalizací průmyslu a souvisejícími důsledky v oblasti zaměstnanosti. Obě země vstoupily do EU v roce 2004. Hospodářský vývoj analyzovaných zemí, stejně jako všech ostatních členských zemí, byl silně ovlivněn globální hospodářskou krizí, jejíž důsledky se poprvé výrazně projevily v roce 2009.

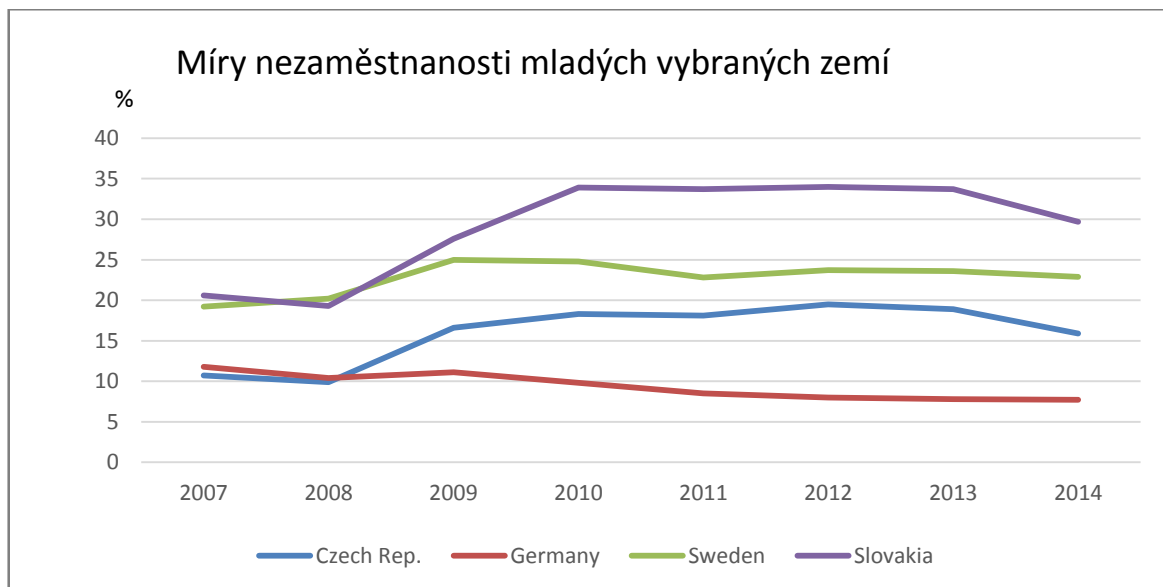
Východiskem pro vyhodnocení situace na trhu práce z hlediska mladých lidí a politik zaměstnanosti ve vybraných členských zemích je porovnání základních dostupných statistik, které tuto situaci charakterizují, a byly uvedeny postupně v kapitolách č. 4 a 5.

Míra nezaměstnanosti

Pohlédneme-li na vývoj míry nezaměstnanosti mladých do 25 let ve vybraných zemích ve sledovaných posledních osmi letech, pak je zřejmé, že nejvyšších hodnot dosahovalo Slovensko, které v letech 2010 – 2013 přesahovalo 30 %, jen nakrátko v roce 2008 bylo vystřídáno Švédskem (r. 2008: Švédsko 20,2 %, Slovensko 19,3 %). Švédsko jinak v ostatních sledovaných letech dosahovalo hodnot druhých nejvyšších a oproti Slovensku i oproti třetí v pořadí České republice jeho hodnoty nezaznamenávaly v průběhu všech let výraznějších výkyvů. Česká republika dosáhla v letech 2007 a 2008 z našich vybraných zemí nejnižších hodnot (10,7 % a 9,9 %), ve všech dalších letech však bylo zemí s dlouhodobě nejnižší mírou nezaměstnanosti mladých jednoznačně Německo. V posledně sledovaném roce 2014 dosáhlo pouze Německo jednociferné hodnoty (7,7 %), druhá v pořadí ČR zaznamenala hodnotu zhruba dvojnásobnou (15,9 %), Švédsko bezmála

trojnásobnou a nejhorší Slovensko dokonce téměř čtyřnásobnou hodnotu Německa, viz. následující graf č. 30.

Graf č. 30 – Vývoj míry nezaměstnanosti mladých do 25 let ve vybraných zemích (%)

Zdroj: Eurostat, 2015²²⁵, vlastní zpracování.

Z celkové analýzy vývoje míry nezaměstnanosti všech členských zemí na pozadí vývoje míry růstu jejich HDP dále vyplývá, že nelze vyvodit jednoznačný vztah mezi růstem HDP a mírou nezaměstnanosti. Jako příklad lze uvést výsledky vybrané čtveřice zemí za rok 2014 – Slovensko a Německo zaznamenaly meziroční poklesy míry nezaměstnanosti za současného kladného růstu HDP, zatímco Švédsko a Česká republika vykázaly současně meziroční poklesy jak míry nezaměstnanosti, tak i růstu HDP.

Ve všech vybraných zemích míra nezaměstnanosti v sociální skupině mladých vždy během let 2007 – 2014 výrazně převyšovala míru nezaměstnanosti celkovou – bez rozdílu věku. Nejvyšších disparit mezi těmito hodnotami dosahovalo Slovensko (zhruba 10 – 20 p. b.), následovalo Švédsko (13 – 17 p. b.), ČR (5,5 – 12,5 p. b.) a nejnižších Německo (2,5 – 3,5 p. b.).

Porovnáme-li procentuální zastoupení mladých mezi nezaměstnanými osobami v těchto státech, pak nejvyšších hodnot dosahovalo Švédsko (37 – 42 %), následovalo Slovensko (18 – 22 %), ČR (17 – 20 %) a nejnižších hodnot opět dosahovalo Německo (15,5 –

²²⁵ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

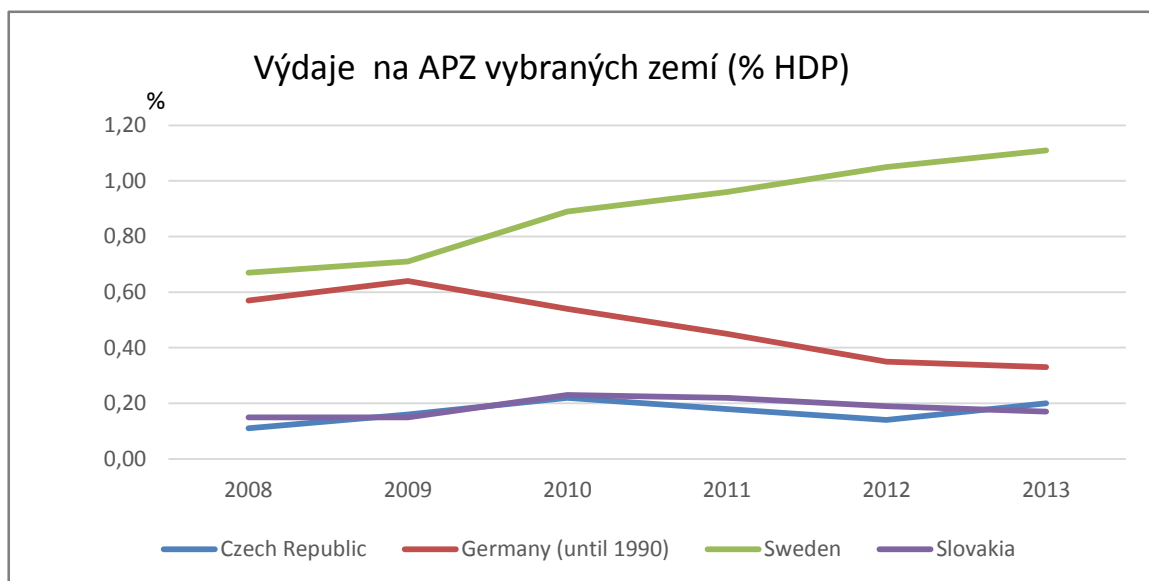
16,5 %). Podíl mladých lidí (15 - 24) se přitom v těchto zemích pohybuje v rozmezí 11 – 13 %. Výsledky této analýzy svědčí o poměrně výrazném znevýhodnění mladých lidí, kteří byli, v porovnání se „všeobecnými průměry“ bez rozdílu věku, postiženi nezaměstnaností výrazně více. Výjimkou bylo Německo, kde takto posuzované znevýhodnění mladých bylo zjištěno v podstatně nižší míře.

Vývoj míry nezaměstnanosti mladých Slovenska a ČR měl z hlediska směru (klesání či stoupaní) velmi podobný průběh, jen výše změny a dosahované hodnoty byly rozdílné. I vývoj Švédska byl s těmito zeměmi podobný, odlišností je však započaté mírné klesání již po roce 2009, zatímco Slovensko a ČR zaznamenávaly ještě nárůst hodnot, což je možné vysvětlit účinnějším či rychleji aplikovaným opatřením APZ ve Švédsku (za předpokladu přibližně stejného nástupu hospodářského oživení po roce 2009). Ve všech vybraných zemích hodnoty míry nezaměstnanosti mladých v posledních dvou letech 2013 a 2014 klesaly. Od vývoje třech ostatních zemí se zcela odlišuje vývoj Německa, kde s výjimkou mírného výkyvu v roce 2009 měly hodnoty sestupný trend po všechny sledované roky. Tento vývoj v Německu též svědčí o odlišné, až výjimečné situaci na trhu práce z hlediska mladých ve srovnání s ostatními státy a rovněž o úspěšnosti německé APZ.

Aktivní politika zaměstnanosti

Úspěšnost úsilí vynakládaného na nápravu neutěšené situace mladých na trhu práce a vysoké míry nezaměstnanosti v této sociální skupině je posuzována na základě analýz údajů, vykazovaných v souvislosti s realizací APZ. Z hlediska celkových výdajů na realizaci APZ, vyjádřených v % HDP, vynakládalo z vybraných čtyř zemí dlouhodobě nejvíce Švédsko, a sice v letech 2008 – 2013 v průměru okolo 1 % HDP, což představovalo zhruba dvojnásobek průměru EU, přičemž hodnoty měly rostoucí trend. Druhé v pořadí Německo vydávalo v těchto letech na APZ průměrně přibližně 0,5 % HDP a jeho hodnoty měly naopak klesající trend, Slovensko a ČR vydávaly téměř shodně nejčastěji okolo 0,2 % HDP. Komparaci vývoje tohoto ukazatele ve vybraných zemích nabízí následující graf č. 31.

Graf č. 31 – Vývoj výdajů na APZ ve vybraných zemích v letech 2008 - 2013 (% HDP)

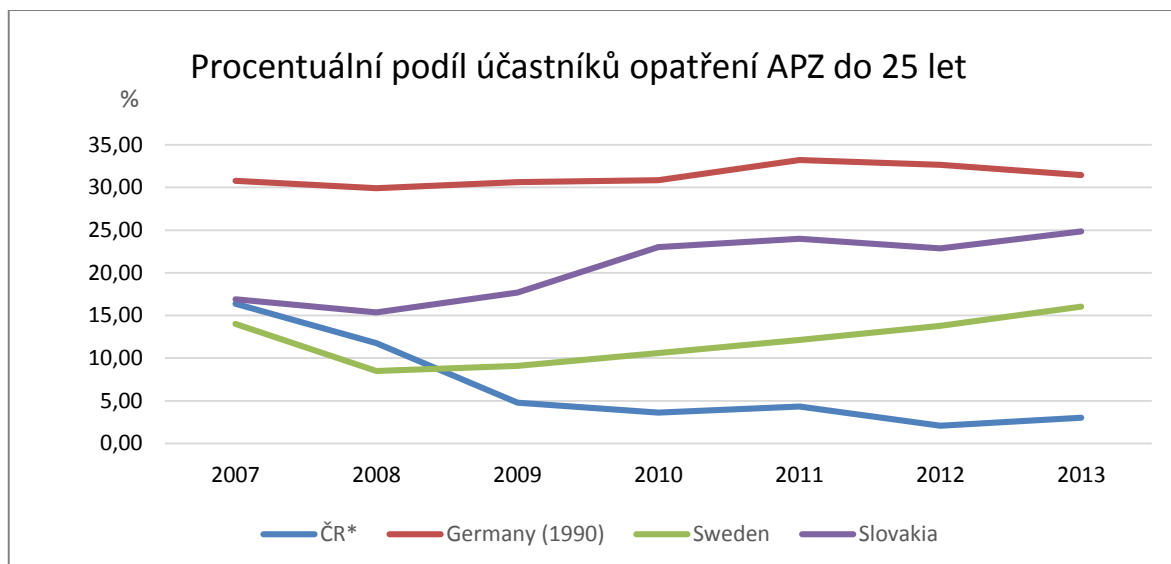
Zdroj: Eurostat, 2015²²⁶, vlastní zpracování.

Švédsko také současně dosahovalo v posledních letech nejvyššího procenta výdajů na APZ na celkových výdajích na PZ (ze všech členských zemí), jeho politika zaměstnanosti byla tedy „nejaktivnější“. Zatímco ve Švédsku bylo v roce 2014 v rámci PZ vynaloženo 54 % na APZ, v ČR to bylo 36 %, na Slovensku 27 % a v Německu pouze 19 % (viz. tabulka č. 7), přičemž příčinu rozdílu např. mezi hodnotou Švédska a Německa by bylo možné hledat vedle způsobu zvolené politiky i ve vyšší míře nezaměstnanosti ve Švédsku. Z hlediska mladých do 25 let byly analyzovány údaje o počtech evidovaných účastníků opatření APZ a jejich procentuální podíl na celkovém počtu evidovaných účastníků opatření APZ bez rozdílu věku. Ze čtveřice vybraných států dosahovalo dlouhodobě nejvyššího tohoto procentuálního podílu evidovaných účastníků opatření APZ ze skupiny mladých Německo (2007 – 2013), a sice mírně přes 30 %. Druhé Slovensko pak dosahovalo v průměru zhruba o 10 % méně, další bylo Švédsko s hodnotami zhruba 9 – 16 % a nejmenšího tohoto podílu mladých dosahovala ČR s hodnotami snižujícími se v průběhu let až k hodnotě 2 %, což však bylo patrně způsobeno výpočtem provedeným na základě neúplného počtu účastníků APZ do 25 let (ve statistice Eurostatu údaje o účastnících do 25 let u některých nástrojů APZ v ČR chyběly). Tato analýza účastníků opatření APZ vypovídá o míře zaměření APZ na mladé a její výsledky tedy jednoznačně

²²⁶ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

ukazují na APZ Německa jako nejvíce zaměřenou na tuto sociální skupinu (viz. Příloha T 16). Znázornění výsledků komparace nabízí následující graf č. 32.

Graf č. 32 – Procentuální podíl evidovaných účastníků opatření APZ ve věku do 25 let na celkovém počtu evidovaných účastníků opatření APZ ve vybraných zemích (%)

* Pozn.: hodnoty pro ČR jsou vypočteny pravděpodobně z neúplného počtu účastníků APZ do 25 let, ve statistice Eurostatu údaje o některých nástrojích APZ v ČR dle věku chybějí

Zdroj: Eurostat²²⁷, 2015, vlastní zpracování.

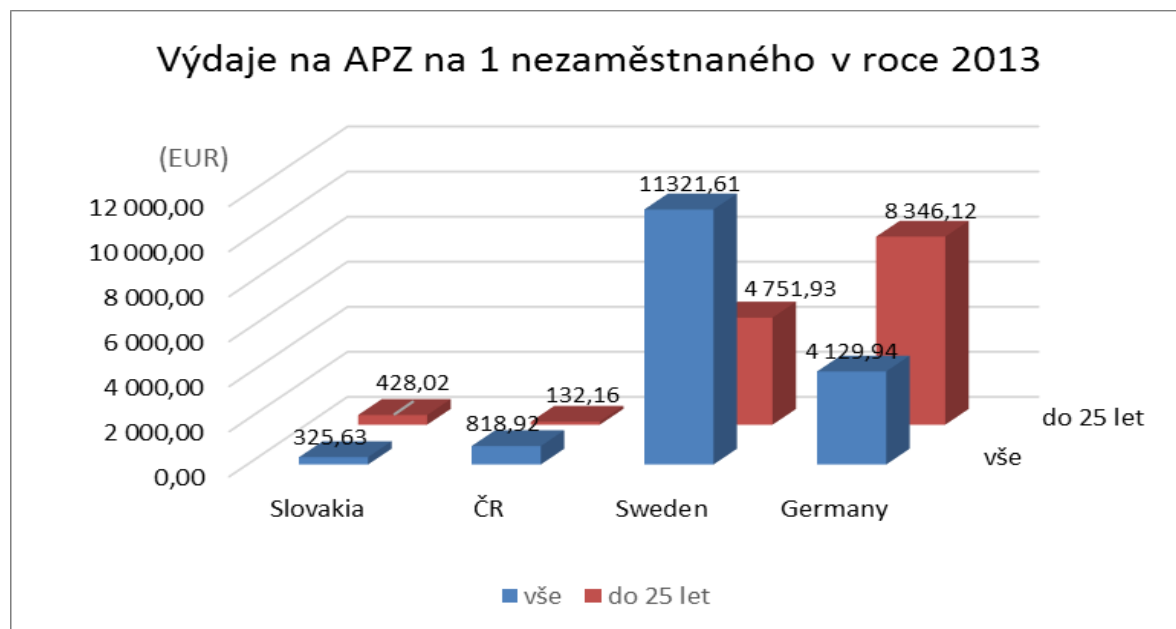
Dalším pozitivem pro APZ Německa a její působení vzhledem ke skupině mladých je skutečnost, že se poměrně vysokou měrou zaměřuje na mladé i přes současné vykazování nejnižší míry nezaměstnanosti této sociální skupiny.

Pro účely vzájemné komparace APZ se zaměřením na mladé vybraných zemí, s ohledem na reálnou situaci nezaměstnanosti mladých v těchto zemích, byly na základě výše uvedených zjištěných procentuálních podílů evidovaných účastníků APZ do 25 let dále vypočteny „teoretické“ výdaje na APZ pro tuto skupinu mladých a „teoretické“ výdaje na APZ na jednoho nezaměstnaného této věkové skupiny. Z této analýzy opět vyšlo jako nejpřínosnější pro mladé lidi Německo, jehož APZ v rámci svých opatření vydává teoreticky na 1 mladého nezaměstnaného částku 8 346 EUR, druhá v pořadí se umístila APZ Švédska, vydávající teoreticky na 1 mladého nezaměstnaného částku 4 752 EUR, následovala APZ Slovenska s teoretickou částkou 428 EUR a APZ ČR s teoretickou částkou 132 EUR na 1 mladého nezaměstnaného. Výpočet pro ČR byl však

²²⁷ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-10-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

pravděpodobně zatížen chybou z důvodu použití neúplné statistiky počtu účastníků APZ do 25 let (viz. výše). Znázornění výsledků komparace nabízí následující graf č. 33.

Graf č. 33 – Výdaje na APZ na 1 mladého nezaměstnaného ve vybraných zemích v roce 2013 (EUR)

Zdroj: Eurostat, 2015²²⁸, vlastní zpracování.

Podpora z ESF

Dále byly provedeny analýzy financování APZ z operačních programů ESF v období 2007 - 2013 ve vybraných zemích na základě dostupných statistik ESF dle vybraných priorit, které však nerozlišují věkové složení cílových skupin. Celkově v rámci priorit odpovídajících APZ byla na operační programy ESF nejvyšší částka přidělena Německu (5 312,93 mil. EUR). Pro vzájemnou komparaci byly potom vypočteny teoretické částky připadající na 1 nezaměstnaného v zemi. Dle komparace těchto částek bylo na jednoho nezaměstnaného nejvíce přiděleno ČR (3 231 EUR), dále Německu (2 435 EUR), Slovensku (1 556 EUR) a nejméně Švédsku (1 319 EUR), viz. následující tabulka č. 46.

²²⁸ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-17]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/main-tables>; <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/main-tables>

Tabulka č. 46 – Podpora operačních programů ESF dle vybraných priorit v období 2007 - 2013 ve vybraných členských zemích (mil. EUR)

Priorita	Německo	Švédsko	ČR	Slovensko
Podpora zaměstnanosti a vzdělávání pro pracovníky a společnosti	342,810	82,556	209,268	122,638
Aktivní a preventivní opatření na podporu zaměstnanosti	615,923	435,677	513,992	60,872
Zvyšování účasti přistěhovalců v zaměstnání	429,731	0,000	6,341	16,973
Integrace znevýhodněných lidí do zaměstnání	1 878,033	23,735	365,159	161,855
Podpora vzdělávání a odborné přípravě pracovního života	2 046,436	0,000	100,724	238,201
CELKEM na vybrané priority (mil. EUR)	5 312,933	541,968	1 195,485	600,539
<i>Počet nezaměstnaných (os.)</i>	2 182 000	411 000	370 000	386 000
<i>Na 1 nezaměstnaného z vybraných priorit (EUR)</i>	2 435	1 319	3 231	1 556

Zdroj: ESF, 2015²²⁹, vlastní zpracování.

²²⁹ EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-01]: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=574&langId=en>; http://ec.europa.eu/social/esf_budgets/

7. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Hlavní faktory ovlivňující nezaměstnanost mladých

Z provedených analýz vyplynulo zjištění některých faktorů, které výrazně ovlivňují nezaměstnanost mladých lidí. Mezi hlavní negativně působící faktory patří chybějící pracovní praxe a pracovní návyky mladých a nepatřičná či nedostatečná kvalifikovanost, zapříčiněná nesouladem oborů nabízených systémem vzdělávání s obory poptávanými zaměstnavateli na trhu práce. Tyto základní faktory je možno doplnit dalšími či odvozenými. Zásadní vliv na problematiku nezaměstnanosti mladých má politika státu, která v rámci politiky zaměstnanosti může podporovat motivaci zaměstnavatelů zaměstnávat absolventy škol, dále může legislativně zvýhodňovat absolventy i ostatní mladé za účelem získání pracovní praxe nebo je ochraňovat např. před opakovaným zaměstnáváním na dobu určitou či jinak podporovat získání stabilního zaměstnání. Vlivný faktor také představuje státní politika v oblasti školství, kde ovlivňuje klíčovou nabídku oborů spolu se systémem odborné výuky a praxe, které mohou lépe a pružněji reflektovat poptávku na trhu práce a využívat přitom užší spolupráci se zaměstnavateli. Nezaměstnanost mladých je rovněž ovlivňována možnostmi alternativního dalšího vzdělávání v perspektivních oborech pro mladé absolventy, kteří neúspěšně vstoupili na trh práce.

Vyhodnocení komparace vybraných zemí

Z výsledků analýz zaměřených na nezaměstnanost mladých ve vybraných zemích vyplývá poměrně výrazné znevýhodnění mladých lidí, kteří byli v minulých letech, v porovnání s celkovými ukazateli bez rozdílu věku, ohroženi nezaměstnaností podstatně více. Ze sledované čtveřice, stejně jako z celé skupiny členských zemí, se vymykalo Německo, kde zvýšené postižení skupiny mladých bylo sice také patrné, ale ve zřetelně nižší míře. Německo se též odlišovalo vytrvalým sestupným trendem míry nezaměstnanosti mladých. Jedním z důvodů může být zjištěné poměrně vysoké zaměření německé APZ na mladé lidi. Z vybraných zemí dosahovalo totiž Německo dlouhodobě nejvyššího procentuálního podílu evidovaných účastníků opatření APZ ze skupiny mladých (přes 30 %), a to i přes současné vykazování nejnižší míry nezaměstnanosti této sociální skupiny. Zaměření APZ na mladé, resp. míra účasti mladých na opatřeních APZ, totiž nesouvisí nutně s mírou

nezaměstnanosti mladých v dané zemi, ale je určováno způsobem zacílení politiky zaměstnanosti dané země.

Nejvíce prostředků na APZ v procentech HDP z vybraných čtyř zemí vynakládá dlouhodobě Švédsko, oproti ČR a Slovensku až pětkrát více, což mohlo být také důvodem rychlejšího nástupu poklesu nezaměstnanosti mladých ve Švédsku v období hospodářského oživení po roce 2009. Ze srovnání teoretických vypočtených hodnot výdajů na APZ na jednoho nezaměstnaného mladého v roce 2013 však opět vyplývá jako nejlepší Německo, což opět ukazuje na vysokou intenzitu zaměření německé APZ na mladé, přinášející výsledky v podobě nejnižší nezaměstnanosti mladých.

Z analýz vývoje výdajů na APZ, PZ i vývoje nezaměstnanosti je patrné, jak poměrně malé prostředky jsou vládami na APZ vynakládány. Přitom právě cílená aktivační opatření a např. podpory tvorby pracovních míst by mohly do budoucna ušetřit značné prostředky vynakládané na PPZ, představující v současnosti (v průměru EU) okolo tří čtvrtin veškerých výdajů na politiku zaměstnanosti.

Dále z analýz vývoje míry nezaměstnanosti a vývoje růstu HDP vyplynulo, že nelze vyvodit jednoznačný vztah mezi růstem HDP a mírou nezaměstnanosti. Např. za rok 2014 zaznamenalo Slovensko a Německo meziroční poklesy míry nezaměstnanosti za současného kladného růstu HDP, zatímco Švédsko a Česká republika vykázaly současně meziroční poklesy jak míry nezaměstnanosti, tak i růstu HDP.

Inspirace Německem

V případě Německa je možno spatřit pozitivní specifika politiky zaměstnanosti i některá inspirativní opatření. Předním německým specifikem a výrazným pozitivem je dlouhodobě jeho ekonomická síla, která vždy určovala prostředí či vytvářela příznivé podmínky pro poměrně rychlé vypořádání se s globální hospodářskou krizí. K významným opatřením v oblasti politiky zaměstnanosti, aplikovaným ještě před krizí v reakci na demografické změny po znovusjednocení země, patří bezesporu tzv. Hartzovy reformy a dále navazující protikrizové opatření „Kurzarbeit“. Tato opatření měla sice pozitivní flexibilizační efekt na trhu práce, působila motivačně na stranu nabídky i chránila před propouštěním, nebyla však příliš přínosná ohledně zlepšení postavení mladých. Pro dnešní využití podpory časově omezených či zkrácených pracovních úvazků, coby opatření ke zvýšení zaměstnanosti, by bylo vhodné provést modifikaci vzhledem ke skupině mladých

či alespoň absolventů, které je zapotřebí naopak před zaměstnáváním na dobu určitou a na zkrácené úvazky chránit a napomáhat uzavření stabilních, perspektivních pracovních poměrů.

Další německé opatření – tzv. přechodný či přechodový systém se příliš neosvědčil. Tento systém alternativních programů zejména pro mladistvé absolventy, určený k získání profesně-praktické kvalifikace, byl nepříliš efektivní, nesystémový a měl spíše negativní vliv z hlediska dlouhodobého profesního vývoje mladých lidí. Opatření tohoto typu, zaměřené na snížení nezaměstnanosti absolventů, by namísto alternativní přípravy, končící v nejlepším případě obvykle získáním nekvalifikovaného či přechodného zaměstnání, mělo vést k získání další „regulérní“ kvalifikace. Jedině taková kvalifikace totiž může být opravdovým pevným základem budoucího dlouhodobého zaměstnání a profesního růstu. Původně dobře míněné přechodné opatření tedy může pro mladého člověka představovat riziko následného koloběhu střídání krátkodobých zaměstnání a nezískání vhodných pracovních návyků.

Daleko lépe se v Německu v praxi osvědčil tzv. duální systém vzdělávání, jehož účastník je zároveň žákem školy, financované státem, a zároveň má uzavřenu smlouvu se zaměstnavatelem, financující praxi, se zárukou získání pracovního místa po získání výučního listu či titulu mistra. Tento systém by bylo vhodné v jeho principu následovat. K hlavním důvodům vysoké nezaměstnanosti mladých lidí napříč členskými zeměmi patří zejména chybějící pracovní praxe a potom nesoulad mezi typy oborů, které nabízí školství, a obory a znalostmi poptávanými současnými zaměstnavateli. Zavedení systému duálního školství by mohlo napomoci řešení obou těchto problémů zároveň. Nejužší spolupráce s podniky působícími v prosperujících oborech je samozřejmě jedním z hlavních pilířů systému, problém nesouladu oborů by tedy mohl být vyřešen, a s problémem chybějící praxe je to obdobné. Duální systém školství má však také úskalí, na která by bylo zapotřebí v případě jeho zavádění brát zřetel. Patří k nim výběr oněch prosperujících oborů, jenž závisí jednak na poptávce po produkci a jednak je dán přítomností podniků v regionu. Základním předpokladem je ovšem zájem zaměstnavatele, pramenící z jeho poptávky po pracovní síle i perspektivy do budoucna, což je faktor podstatně závislejší na fázi hospodářského cyklu. Česká republika, jak naznačují poslední známé údaje i vývoj v jiných státech, se v současné době již nachází ve fázi ekonomického růstu a existuje zde i poptávka po pracovní síle v různých např. technických oborech. Chybí zde však

legislativní rámec, jehož vhodné nastavení je velmi důležité. V něm je zapotřebí nastavit vhodně podmínky tak, aby spolupráce byla výhodná pro obě smluvní strany – zaměstnavatel aby měl „k dispozici“ učně, kterého bude po teoretické stránce kvalitně připravovat v požadovaném oboru státem financovaná škola, případně bude ještě zvýhodněn formou úlev např. na povinných odvodech za práci učně či jinak, a učeň aby získal kvalitní kvalifikaci v daném oboru (nejen v úzkém rámci zaměření daného podniku) včetně např. nějaké certifikace a záruku zaměstnání po minimálně stanovenou dobu trvání. Další podmínkou je také stanovení způsobu kontroly kvality odborné přípravy. Po vzoru Německa by na kvalitu mohly dohlížet hospodářské komory.

Inspirace Švédskem

Také Švédsko s mírou nezaměstnanosti mladých, pohybující se dlouhodobě mírně nad průměrem EU, má zkušenosti z aplikace řady podpůrných opatření. Ta se zaměřovala na různé skupiny mladých dle aktuální potřeby, často i s ohledem na regionální podmínky. Pro ČR by bylo prospěšné nechat se inspirovat třeba někdejšími programy (ještě z doby před krizí) podporujícími vznik učňovských míst včetně vzdělání a výcviku pro nezaměstnané mladé pouze se základním vzděláním. Tito lidé tvořili v ČR v letech 2013 a 2014 téměř čtvrtinu nezaměstnaných mladých. Další „předkrizové“ opatření na získání potřebné pracovní praxe, jako program „Zaměstnání na zkoušku“, realizovaný ve Švédsku ještě před programem ESF „Záruka práce pro mladé“, by mohlo být naopak rizikové napodobovat. Bylo by zapotřebí stanovit vhodně pravidla, aby nebylo možné pracovní poměry „na zkoušku“ opakovat a podporovat tak nežádoucí střídání nestálých zaměstnání mladých lidí.

Podobný cíl získání pracovní praxe pro absolventy měly také pozdější programy krátkodobých praxí a krátkodobých zaměstnání, které byly založené na umělém vytvoření pracovních míst ve veřejném sektoru. Vznik takovýchto, byť krátkodobých pracovních poměrů, nepředstavuje riziko zneužívání jejich opakováním, bude-li zaměstnavatel z veřejného sektoru a půjde-li primárně o zprostředkování praxe. Tento princip by se mohl osvědčit i v podmínkách ČR a mohl by být výhodný pro absolventy i pro stát.

Inspirativním by mohl být teoreticky i program „Cesta za prací“, přispívající mladým nezaměstnaným na stěhování za prací do jiného státu, kde by byla poptávka po určitých profesích, které by naopak v tuzemsku přebývaly. Po vzoru Švédska by pak mohly být

dotovány určité náklady na dopravu, ubytování i zaškolení. Vedle předpokladu samotné existence vhodných profesí a uchazečů může představovat problém jazyková bariéra.

Inspirace pro čerpání ESF

Podpora politiky zaměstnanosti včetně zaměření na mladé lidi z ESF závisí na vytvoření vhodných operačních programů jednotlivými členskými zeměmi a dále pak na těchto zemích záleží, jak efektivně dokáže přidělené peníze využít. Prostředky poskytované členským zemím z ESF, pokud se jedná jen o priority svým charakterem odpovídající APZ, představují značnou část veškerých prostředků vynakládaných v těchto zemích na APZ. Současně programy z nich financované sehrávají v členských zemích, z hlediska zaměření na skupinu mladých, naprosto klíčovou roli, jejich přínos je nesporný a zásadní. Z podpořených aktivit APZ ve vybraných zemích, zaměřených na pomoc mladým, byly shledány jako vhodné následování například následující:

Švédský projekt „Job College“, jednak díky svému inovativnímu přístupu, založenému na týmovém učení, kdy účastníci-nezaměstnaní jsou podporováni týmem (mladých) poradců ve spolupráci s firmami, hledajícími zaměstnance, a jednak z důvodu poměrně vysoké úspěšnosti (75 %). Dále jsou inspirativní některé programy, třeba jen regionálního určení, zejména svým specializovaným zaměřením např. na mladé lidi na okraji společnosti, poskytující poradenství ohledně poznání vlastních schopností i z oblasti životního stylu, případně využívajících inovativních metod osobního rozvoje pod vedením specializovaných osobních trenérů. Jeden z programů byl zaměřený na vyhledávání mladých nezaměstnaných v nouzi sociálními poradci a psychology a následnou podporu získání práce nebo studijní příležitosti. Další se např. zaměřoval na mladé nezaměstnané s nízkou kvalifikací a po předčasném ukončení studia.

Česká republika

ČR vykazuje dlouhodobě poměrně nízkou celkovou nezaměstnanost, ve skupině mladých je však situace horší, přes započatý sestupný trend byla míra nezaměstnanosti mladých v posledních letech stále více než dvaapůlkrát vyšší než celková bez rozdílu věku a postihovala mírně více ženy než muže. Z počtu nezaměstnaných představovali v posledních dvou letech mladí podíl zhruba 18 %, tj. téměř pětinu, nejvíce jich mělo středoškolské vzdělání a zhruba 6 % bylo uchazečů – absolventů. Tyto hodnoty svědčí

o oprávněnosti považovat skupinu mladých z hlediska nezaměstnanosti za rizikovou, vyžadující zvláštní pozornost a přijetí speciálních opatření APZ.

Opatření APZ na podporu mladých by se měla zaměřovat zejména na problematický přechod mladých z procesu vzdělávání do zaměstnání, podporovat získání prvního zaměstnání pro absolventy či zvýšení jejich zaměstnatelnosti získáním pracovní praxe. Zde je shledávána nedostatečná podpora zaměstnávání absolventů ze strany státu. Zaměstnavatelé nejsou účinně motivováni, aby zaměstnali a „vychovali si“ mladého člověka bez pracovních zkušeností, za předpokladu zvýšeného úsilí i nákladů. Důležitá je rovněž podpora možností dalšího vzdělávání v perspektivních oborech z hlediska uplatnění na trhu práce. Důvody zvýšeného ohrožení mladých lidí nezaměstnaností v ČR totiž spočívají vedle nedostatečné motivace zaměstnavatelů zaměstnávat absolventy i v nesouladu nabízené dosažené kvalifikace mladých s poptávkou na trhu práce, což bývá zapříčiněno neodpovídající nabídkou oborů ze strany školství nebo chybějící spoluprací škol se současnými zaměstnavateli v oblasti praktické výuky. Velmi prospěšné by v tomto ohledu mohlo být zavedení systému duálního školství po vzoru Německa.

V regionu NUTS 2 Jihozápad se nezaměstnanost mladých pohybuje sice dlouhodobě pod úrovní celostátního průměru, v posledních letech však také stále dosahovala více než dvojnásobek hodnoty celkové bez rozdílu věku a situace v případě této sociální skupiny na trhu práce je zde stejně vážná jako z celkového pohledu v ČR. Podíl absolventů škol na celkovém počtu nezaměstnaných zde byl v roce 2014 přibližně shodný s celostátním, nejvíce uchazečů – absolventů bylo s úplným středním odborným vzděláním bez výučního listu a se středním odborným vzděláním s výučním listem. Řešení problému nezaměstnanosti mladých napomáhají v regionu četné projekty ESF, související prospěšná opatření realizoval v posledních letech i Plzeňský kraj, zvláště v oblasti vzdělávání. V zájmu přizpůsobování školství poptávce po kvalifikacích na trhu práce byla v roce 2014 započata spolupráce se zaměstnavateli Plzeňského kraje, která se jeví jako perspektivní a bylo by velmi přínosné tuto spolupráci prohlubovat a rozvíjet i do budoucna.

Výsledky analýz ve vybraných čtyřech zemích i komparace ukazatelů reprezentujících APZ v rámci EU ukazují na podfinancování APZ v ČR. Předně by tedy bylo zapotřebí usilovat o zlepšení základních podmínek v tomto smyslu. V zájmu zvýšení efektivity řešení problému nezaměstnanosti mladých by mělo být na realizaci APZ v ČR

vynakládáno více finančních prostředků a současně by se mělo více opatření zaměřovat přímo na sociální skupinu mladých lidí. Z hlediska podpory postavení mladých na trhu práce sehrává dnes nezastupitelnou a klíčovou roli politika EU spolu s prostředky poskytovanými z ESF. V současném programovacím období by měl být státní politikou zaměstnanosti kladen důraz na propagaci čerpání prostředků z operačních programů, zejména prostřednictvím projektů, dosud nepříliš častých, se zaměřením na řešení nezaměstnanosti mladých, a také na větší propagaci využívání podpůrných evropských programů pro mladé v rámci EaSI, rovněž dosud dostatečně nevyužívaných. Při tvorbě projektů by bylo vhodné se zaměřit především na podporu přechodu mladých ze vzdělávání do zaměstnání, např. podporu realizace praxí a zapracování, a dále také na začleňování nezaměstnaných mladých do trhu práce. Současně se zde nabízí inspirace přístupy osvědčenými v zahraničí, např. ve Švédsku inovativním přístupem, založeným na týmovém učení ve spolupráci se zaměstnavateli, programy založenými na metodách osobního rozvoje pod vedením specializovaných trenérů či programy zaměřenými na mladé nezaměstnané s nízkou kvalifikací a po předčasném ukončení studia.

POUŽITÉ ZDROJE

Autorská literatura:

- [1] BAUMAN, Z., *Work, Consumerism and New Poor*. Open University Press, Buckingham, Philadelphia, 1998. ISBN 0-335-20155-5.
- [2] BRČÁK, J., SEKERKA, B., *Mikroekonomie*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 1. vydání. ISBN 978-80-7380-280-6.
- [3] BROŽOVÁ, D., *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha, Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-16-4.
- [4] BUCHTOVÁ, B., *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha, Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-9006-8.
- [5] EVROPSKÁ KOMISE, *Politiky Evropské unie, Zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování*. Lucemburk, Úřad pro publikace Evropské unie, 2014. ISBN 978-92-79-42140-2.
- [6] EVROPSKÁ KOMISE, *EaSI - Nový zastřešující program EU pro zaměstnanost a sociální politiku*. Lucemburk, Úřad pro publikace Evropské unie, 2014. ISBN 978-92-79-33556-3.
- [7] EVROPSKÁ KOMISE, *Příručka pro provádění Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí*. Lucemburk, Úřad pro publikace Evropské unie, 2014. ISBN 978-92-79-40137-4.
- [8] EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR, *Systém záruk pro mladé lidi: první kroky jsou za námi, ale rizika související s jeho uplatňováním na nás teprve čekají*. Lucemburk, Úřad pro publikace Evropské unie, 2015. ISBN 978-92-872-2012-7.
- [9] FRANK, R. H. a BERNANKE, B. S., *Ekonomie*. 1. vyd. Praha, Grada, 2003. ISBN 80-247-0471-4.
- [10] GALVAS, M., GREGOROVÁ, Z., *Sociální zabezpečení. 2. aktualizované a doplněné vydání*. Brno. Masarykova univerzita, Brno, 2000. ISBN 80-7239-176-3.
- [11] HELÍSEK, M., *Makroekonomie základní kurz*. Slaný, Melandrium, 2000. ISBN 80-86175-10-3.
- [12] HOLMAN, R., *Ekonomie*. Praha, C.H.Beck, 2002. ISBN 80-7179-681-6.
- [13] HOWE, J., *Creating Decent Jobs: The Role of Regulation in Facilitating Transitions Between Employment and Unemployment in The Labor Market*. Australian Bulletin of Labor, 2006, roč. 32, č. 3.

- [14] JÍROVÁ, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ediční oddělení VŠE Praha, 1999. ISBN 80-7079-635-9.
- [15] KEMMERLING, A., BRUTTEL, O., *New Politics in German Labour Market Policy? The Implications of the Recent Hartz Reforms for the German Welfare States*. Berlin Wissenschaftszentrum, Berlin, 2005. ISSN Nr. 1011-9523.
- [16] KOLIBOVÁ, H., KUBICOVÁ, A., *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Karviná, OPF SU, 2005. ISBN 80-7248-321-8.
- [17] KOTÝNKOVÁ, M., *Trh na přelomu tisíciletí*. Praha, Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1149-5.
- [18] KOTÝNKOVÁ, M., NĚMEC, O., *Lidské zdroje na trhu práce*. 1. vyd. Havlíčkův Brod, Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-48-7.
- [19] KREBS, V., *Sociální politika*. Praha, Codex, 1997. ISBN 80-85341-22-0.
- [20] LIEBERT, N., *Employment Policy in Times of Crisis (From a Job-Rich Recovery to Sustainable Structural Change)*, 2010. ISBN 978-3-86872-351-8. [online] 2010, [cit. 2015-08-28] Dostupné: <http://library.fes.de/pdf-files/iez/global/07286.pdf>.
- [21] MACHYTKA, D., *Strategie Evropa 2020 a její vliv na postavení EU ve světové ekonomice*. Praha, Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica, 2012. ISBN 978-80-245-1972-2.
- [22] MAREŠ, P., *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha, Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3.
- [23] McQUAID, R. W., LINDSAY, C., *The concept of employability*. Urban Studies, vol. 42, 2005, No. 2, s. 197-219. ISSN 1360-063X.
- [24] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Stárnutí a politika zaměstnanosti ČR*. Paříž, OECD, 2004. ISBN 80-86522-97-7.
- [25] NIESEL, K., BRAND, J., *Sozialgesetzbuch Arbeitsförderung (SGB III). Kommentar*. 5. Auflage. Verlag C. H. Beck, München 2010. ISBN 3406529259.
- [26] OFFE, K., *Disorganized Capitalism: Contemporary Transformations of Work Politics*. Polity Press, Cambridge, 1985.
- [27] PALÁN, Z., *Výkladový slovník lidské zdroje, výchova, vzdělávání, péče, řízení*. 1. vyd. Praha 6: Akademie věd České republiky, 2002. ISBN 80-200-0950-7.
- [28] SAMUELSON, P. A. NORDHAUS, W. D., *Ekonomie*. Praha, Svoboda 1995. ISBN 80-205-0494-X.
- [29] SOUKUPOVÁ, J., at al. *Mikroekonomie*. Praha, Management Press, 2003. ISBN 80-7261-061-9.

- [30] SVATOŠ, M. a kol., *Ekonomika agrárního sektoru (Vybraná témata)*. Praha, ČZU v Praze, 4. vydání, 2000. ISBN 80-213-080-6.
- [31] ŠIMEK, M., *Ekonomie trhu práce*. 1. vydání, Ostrava, Vysoká škola báňská – Technická univerzita, 2007. ISBN 978-80-248-1416-2.
- [32] ŠVARCOVÁ, J., *Ekonomie stručný přehled teorie a praxe aktuálně a v souvislostech*. Zlín, CEED, 2000. ISBN 80-902552-4-8.
- [33] VÁCLAVÍKOVÁ, A., KOLIBOVÁ, H., KUBICOVÁ, A. *Problematika trhu práce a politika zaměstnanosti*. 1. vydání. Opava, Optys, 2009. ISBN 978-80-85819-76-2.
- [34] Velký sociologický slovník II.: P-Ž. 1. vydání. Praha, Karolinum, 1996. 878 s. ISBN 80-7184-310-5.
- [35] WHITING, E., *The labour market participation of older people*. Labour Market Trends, 2005, roč. 113, č. 7, s. 285-296. Článek, [online] 2005, [cit. 2015-06-10] Dostupné: <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/lms/labour-market-trends--discontinued-/volume-113--no--7/the-labour-market-participation-of-older-people.pdf>.
- [36] WILDMANNOVÁ, M., *Sociální politika*. Brno, Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3657-5.
- [37] WINKLER, J., WILDMANNOVÁ, M., *Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. vyd. 1. Praha, Computer Press, 1999. ISBN 80-7226-195-9.

Dokumenty:

EVROPSKÁ UNIE, *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie, Listina základních práv Evropské unie*. Lucembursko, Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-824-2572-5.

EVROPSKÁ UNIE, *Sdělení EK, COM (2010) 2020 ze 3.3.2010*, [online] 2010, [cit. 2015-07-24] Dostupné: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:em0028>

EVROPSKÁ UNIE, *Sdělení EK, COM (2012) 0728 final*, [online] 2012, [cit. 2015-07-25] Dostupné: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52012DC0728>

EVROPSKÁ UNIE, *Sdělení EK, COM (2013) 447 final*, 19. 6. 2013, [online] 2013, [cit. 2015-02-15] Dostupné: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/youth_cs.pdf

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, [online] 2015, [cit. 2015-06-19] Dostupné: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z435_2004_2

Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, [online] 2015, [cit. 2015-06-19] Dostupné: <http://www.mesec.cz/zakony/zakon-o-socialnim-pojistenim/>

Zákoník sociálního zabezpečení SGB III (Německo), [online] 2015, [cit. 2015-08-31]
Dostupné: <http://www.sozialgesetzbuch-sgb.de/sgbiii/1.html>

Internetové zdroje:

BETTINA KOHLRAUSCH, FES, *Youth Unemployment in Germany* [online] 2012, [cit. 2015-06-18] Dostupné: <http://library.fes.de/pdf-files/id/09472.pdf>

ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S., *Nezaměstnanost ve státech EU* [online] 2013, [cit. 2015-07-26] Dostupné: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_nezamestnanost.pdf

JANÍČKO, P., DANDOVÁ, E., *Trh práce v ČR a Zákon o zaměstnanosti* [online] 2010, [cit. 2015-02-15] Dostupné: http://www.cmkos.cz/data/articles/down_2521.pdf

FERNANDO ROCHA SÁNCHEZ, FES, *Youth Unemployment in Spain* [online] 2012, [cit. 2015-06-18] Dostupné: <http://library.fes.de/pdf-files/id/09469.pdf>

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES), *Nechtějí nás* [online] 2012, [cit. 2015-06-18] Dostupné: http://fesprag.ecn.cz/img_upload/3403f47f1c75ee9d75621c7be5f8ebdd/fes_nechteji_nas.pdf

HR News, Hays Czech Republic, *Analýza pozic* [online] 2014, [cit. 2015-11-04] Dostupné: <http://www.hrnews.cz/novinky-z-hr/analyza-pozic-pravdepodobnost-uplatneni-kandidatu-dle-oboru-id-2140727#>

STEFAN VON BORSTEL, Die Welt, *Deutschland ist Europas Insel der Arbeitsseligen* [online] 2013, [cit. 2015-09-01] Dostupné: <http://www.welt.de/debatte/article115744977/Deutschland-ist-Europas-Insel-der-Arbeitsseligen.html>

Bundesagentur für Arbeit, [online] 2015, [cit. 2015-06-16] Dostupné: <http://statistik.arbeitsagentur.de/Navigation/Statistik/Grundlagen/Berechnung-der-Arbeitslosenquote/Berechnung-der-Arbeitslosenquote-Nav.html>

International Labour Organization (ILO), [online] 2015, [cit. 2015-06-16] Dostupné: <http://www.ilo.org/dyn/lfsurvey/lfsurvey.home>

Informační systém pro absolventy ISA+, *Nezaměstnanost mladých v ČR a EU* [online] 2015, [cit. 2015-07-31] Dostupné: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/0-0-04/Nezamestnanost-mladych-v-CR-a-EU/12>

Plzeňský kraj, [online] 2012, [cit. 2015-11-04] Dostupné: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-plzenskeho-kraje-2012>

Plzeňský kraj, [online] 2014, [cit. 2015-10-26] Dostupné: http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/vznik-komise-a-nadacniho-fondu-podpori-technicke-vzdelavani&gws_rd=cr&ei=Si8-VvG-O8eesgGftK34CQ

Plzeňský kraj, [online] 2015, [cit. 2015-11-06] Dostupné: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/podpora-technickeho-vzdelavani>

NSRR, Úřad vlády SR, [online] 2015, [cit. 2015-09-15] Dostupné: <http://www.nsrr.sk/aktuality/&id=861&page=1>

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, [online] 2013, [cit. 2015-09-16] Dostupné: http://www.upsvar.sk/tv/oddelenie-aktivnych-opatreni-trhu-prace/nastroje-aktivnych-opatreni-na-trhu-prace/54.html?page_id=276327

ÚPSVR, [online] 2012, [cit. 2015-09-16] Dostupné: http://www.upsvar.sk/mt/sluzby-zamestnanosti/aktivna-politika-trhu-prace/np-xxi-prispevok-na-podporu-vytvarania-pracovnych-miest-pre-mladych-nezamestnanych-54.html?page_id=275192

ÚPSVR, [online] 2015, [cit. 2015-09-16] Dostupné: http://www.upsvar.sk/zaruky-pre-mladych.html?page_id=482966

ÚPSVR, [online] 2015, [cit. 2015-09-16] Dostupné: http://www.upsvar.sk/zaruky-pre-mladych/narodne-projekty-zamerane-na-podporu-zamestnania-mladych-do-29-rokov.html?page_id=512908

Ministerstva ČR

MPSV, [online] 2012, [cit. 2015-10-30] Dostupné: <http://www.mpsv.cz/cs/13225>

MPSV, [online] 2014, [cit. 2015-09-28] Dostupné: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/zarpromla/zarpromla_realizacni_plan.pdf

MPSV, [online] 2014, [cit. 2015-10-17] Dostupné: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/realizace_apz

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-02-15] Dostupné: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-22] Dostupné: <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro>

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-24] Dostupné: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-24] Dostupné: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/qrt>

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-27] Dostupné: http://www.mpsv.cz/files/clanky/19385/TZ_171014a.pdf

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-28] Dostupné: <http://fdv.mpsv.cz/p/cinnosti-fdv/projekty/22-staze-pro-mlade-zajemce-o-zamestnani-ii>

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-09-28] Dostupné: <https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/ips>

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-08] Dostupné: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/realizace_apz

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-08] Dostupné: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace/

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-08] Dostupné: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs/polo>

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-17] Dostupné: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/vydaje>

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-17] Dostupné: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/plk/statistiky/archiv_statistik

MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-18] Dostupné: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>

MZV ČR, [online] 2015, [cit. 2015-09-14] Dostupné: <http://www.export.cz/evropa/slovensko/slovensko-ekonomicka-charakteristika-zeme>

MZV ČR, [online] 2015, [cit. 2015-09-05] Dostupné: <http://www.export.cz/evropa/svedsko/svedsko-financni-a-danovy-sektor/2993-svedsko-financni-a-danovy-sektor>

Český statistický úřad (ČSÚ)

ČSÚ, *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – metodika*, [online] 2015, [cit. 2015-02-15]: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps

ČSÚ, [online] 2013, [cit. 2015-10-06] Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-2013-ah3piojsce>

ČSÚ, [online] 2014, [cit. 2015-10-06] Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-2014>

ČSÚ, [online] 2014, [cit. 2015-10-10] Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/mladilide-po-ukonceni-studia-na-trhu-prace-2014-wbivjm38kz>

ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-06-07] Dostupné: https://www.czso.cz/csu/vyказы/vyberove_setreni_pracovnich_sil

ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-06-06] Dostupné: http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/o/3103-07-1993___2006-metodicke_vysvetlivky

ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-06-07] Dostupné: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps

ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-09-19] Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/krajske-rocenky>

ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-09-24] Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/403r-k-mira-nezamestnanosti-dle-vekovych-skupin-a-vzdelani-omph5fu48b>

ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-08] Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/303r-k-vek-a-vzdelani-nezamestnanych-ln5tp7noi6>

ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-08] Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvateel-v-obcich-k-112015>

ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-09] Dostupné: https://www.czso.cz/csu/czso/archiv_publikaci

ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-10-10] Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-vystupy-zamestnanost-nezamestnanost>

Evropská unie

EU, [online] 2015, [cit. 2015-05-02] Dostupné: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm

EU, [online] 2015, [cit. 2015-06-25] Dostupné: http://europa.eu/pol/pdf/consolidated-treaties_cs.pdf

EU [online] 2015, [cit. 2015-07-26] Dostupné: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/eib/index_cs.htm

EK [online] 2015, [cit. 2015-07-26] Dostupné: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/discover/index_cs.htm

EK [online] 2015, [cit. 2015-07-26] Dostupné: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1160&langId=cs>

EK [online] 2014, [cit. 2015-07-26] Dostupné: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=326&langId=cs>

EK, [online] 2015, [cit. 2015-09-16] Dostupné: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/barroso/report_sk.pdf

EK, [online] 2015, [cit. 2015-06-19] Dostupné: http://europa.eu/pol/socio/index_cs.htm

EK, [online] 2015, [cit. 2015-06-19] Dostupné: http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/index_cs.htm

EK, [online] 2015, [cit. 2015-06-19] Dostupné: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=cs>

Eurofound, Dublin, *Sweden – A country profile* [online] 2009, [cit. 2015-09-05] Dostupné: http://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef0945en.pdf

Evropský parlament, [online] 2012, [cit. 2015-07-24] Dostupné: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.10.3.html

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-02] Dostupné: www.jobstarter.de

EK-ESF, [online] 2013, [cit. 2015-09-28] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=574&langId=en>

EK-ESF, [online] 2014, [cit. 2015-09-01] Dostupné: http://ec.europa.eu/social/esf_budgets/

EK-ESF, [online] 2014, [cit. 2015-09-12] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=443&langId=en>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-01] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=375&langId=de>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-09] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=8405>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-10] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=396&langId=en>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-10] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=8601>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=cs&projectId=1002>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=cs&projectId=235>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=cs&projectId=256>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=cs&projectId=414>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=en&projectId=439>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=7319>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=7941>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=8335>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=8422>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=en&newsId=8589>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-11] Dostupné: http://ec.europa.eu/social/esf_projects/project.cfm?id=91283&project_lang=sv&rp=2

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-12] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=397&langId=sk>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-28] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=374&langId=cs>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-09-28] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=cs>

EK-ESF, [online] 2015, [cit. 2015-07-26] Dostupné: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=cs>

ESF ČR, *Komparativní analýza proaktivních nástrojů v jednotlivých zemích*, [online] 2013, [cit. 2015-09-05] Dostupné: http://esfdb.esfcr.cz/modules/products/index.php?a=download&id_product=16977&file=1

ESF ČR [online] 2015, [cit. 2015-07-26] Dostupné: <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr>

ESF ČR, [online] 2013, [cit. 2015-10-20] Dostupné: <http://www.esfcr.cz/projekty/integrovaný-program-pro-uchazece-a-zajemce-o-zamestnání-do>

ESF ČR, [online] 2013, [cit. 2015-10-20] Dostupné: <http://www.esfcr.cz/projekty/podpora-vstupu-a-uplatnění-absolventů-v-oboru-dentální>

ESF ČR, [online] 2013, [cit. 2015-10-20] Dostupné: <http://www.esfcr.cz/projekty/pracovní-praxe-jako-odrazový-mustek>

ESF ČR, [online] 2013, [cit. 2015-10-20] Dostupné: <http://www.esfcr.cz/projekty/připravte-pozor-startujeme-kariéru>

ESF ČR, [online] 2013, [cit. 2015-10-20] Dostupné: <http://www.esfcr.cz/projekty/zvýšení-zamestnatelnosti-mladých-osob>

ESF ČR, [online] 2014, [cit. 2015-10-20] Dostupné: <http://www.esfcr.cz/projekty/one-osobnostni-rozvoj-znevychodnenych-deti-a-mladych-lidi-pro>

Eurostat

Eurostat, *Metodická příručka* [online] 2015, [cit. 2015-07-30] Dostupné: <http://ec.europa.eu/Eurostat/Ramon/statmanuals/files/ks-Bf-06-003-en.PDF>

Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29] Dostupné: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28] Dostupné: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-08-20] Dostupné: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-13-002>

Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-02-18] Dostupné: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/main-tables>

Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-05-02] Dostupné: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps00001&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>

Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-16] Dostupné: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_labour_force_survey_-_methodology

Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-27] Dostupné: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tgs00027>

Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-06-28] Dostupné: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>

Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-18] Dostupné: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec460&plugin=1>

Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-20] Dostupné: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/download.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teilm021>

Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-17] Dostupné: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/main-tables>

Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-10-08] Dostupné: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

PŘÍLOHY

Tabulka T 1 – Počet obyvatel členských států EU (osoby)

Tabulka T 2 – Podíl skupiny 15-24 let na obyvatelstvu členských států EU (%)

Tabulka T 3 – Míra nezaměstnanosti v členských státech EU ve skupině 15-24 let (%)

Tabulka T 4 – Míra nezaměstnanosti v členských státech EU (%)

Tabulka T 5 – Evidovaní účastníci opatření politiky zaměstnanosti v roce 2013 v kategoriích a podíl skupiny do 25 let (osoby)

Tabulka T 6 – Hrubý domácí produkt v zemích EU v tržních cenách (mil. EUR)

Tabulka T 7 – Míra růstu reálného HDP v zemích EU (mil. EUR)

Tabulka T 8 – Počet evidovaných účastníků PZ v Německu (osoby) a procentuální podíl skupiny do 25 let (%)

Tabulka T 9 – Počet evidovaných účastníků PZ ve Švédsku (osoby) a procentuální podíl skupiny do 25 let (%)

Tabulka T 10 – Počet evidovaných účastníků PZ na Slovensku (osoby) a procentuální podíl skupiny do 25 let (%)

Tabulka T 11 – Míra účasti věkové skupiny 15 – 24 let v procesu vzdělávání ve vybraných členských zemích EU v roce 2013 (%)

Tabulka T 12 – Předčasně ukončující vzdělávání a odbornou přípravu ve věkové skupině 18 – 24 let v členských zemích EU (%)

Tabulka T 13 – Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR v letech 2007 – 2014 dle věkových skupin a dosaženého vzdělání (%)

Tabulka T 14 – Počet evidovaných účastníků PZ v ČR (osoby) a procentuální podíl skupiny do 25 let (%)

Tabulka T 15 – Počet zaměstnanců největších zaměstnavatelů v Plzeňském kraji v letech 2013 a 2014 (osoby)

Tabulka T 16 – Procentuální podíl evidovaných účastníků opatření APZ ve věku do 25 let na celkovém počtu evidovaných účastníků opatření APZ ve vybraných zemích (%)

Graf G 1 – Vývoj míry nezaměstnanosti v členských státech EU ve skupině 15-24 let (%)

Graf G 2 – Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR v letech 2007 - 2014 podle vzdělání (%)

Tabulka T 1 – Počet obyvatel členských států EU (osoby)

GEO/TIME	2010	2011	2012	2013	2014
European Union (28 countries)	503 379 305	504 961 522	504 582 506	505 674 965	507 416 607
Austria	8 351 643	8 375 164	8 408 121	8 451 860	8 507 786
Belgium	10 839 905	11 000 638	11 094 850	11 161 642	11 203 992
Bulgaria	7 421 766	7 369 431	7 327 224	7 284 552	7 245 677
Croatia	4 302 847	4 289 857	4 275 984	4 262 140	4 246 700
Cyprus	819 140	839 751	862 011	865 878	858 000
Czech Republic	10 462 088	10 486 731	10 505 445	10 516 125	10 512 419
Denmark	5 534 738	5 560 628	5 580 516	5 602 628	5 627 235
Estonia	1 333 290	1 329 660	1 325 217	1 320 174	1 315 819
Finland	5 351 427	5 375 276	5 401 267	5 426 674	5 451 270
France	64 658 856	64 978 721	65 287 861	65 578 819	65 856 609
Germany	81 802 257	81 751 602	80 327 900	80 523 746	80 780 000
Greece	11 183 516	11 123 392	11 123 034	11 062 508	10 992 589
Hungary	10 014 324	9 985 722	9 931 925	9 908 798	9 879 000
Ireland	4 549 428	4 570 881	4 582 707	4 591 087	4 604 029
Italy	59 190 143	59 364 690	59 394 207	59 685 227	60 782 668
Latvia	2 120 504	2 074 605	2 044 813	2 023 825	2 001 468
Lithuania	3 141 976	3 052 588	3 003 641	2 971 905	2 943 472
Luxembourg	502 066	511 840	524 853	537 039	549 680
Malta	414 027	414 989	417 546	421 364	425 384
Netherlands	16 574 989	16 655 799	16 730 348	16 779 575	16 829 289
Poland	38 167 329	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659
Portugal	10 573 479	10 572 721	10 542 398	10 487 289	10 427 301
Romania	20 294 683	20 199 059	20 095 996	20 020 074	19 942 642
Slovakia	5 390 410	5 392 446	5 404 322	5 410 836	5 415 949
Slovenia	2 046 976	2 050 189	2 055 496	2 058 821	2 061 085
Spain	46 486 619	46 667 174	46 818 219	46 727 890	46 507 760
Sweden	9 340 682	9 415 570	9 482 855	9 555 893	9 644 864
United Kingdom	62 510 197	63 022 532	63 495 303	63 905 297	64 308 261

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.²³⁰

²³⁰ Eurostat, předběžný údaj k 1.1.2014, [online] 2015, [cit. 2015-06-27]:
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tgs00027>

Tabulka T 2 – Podíl skupiny 15-24 let na obyvatelstvu členských států EU (%)

geo\time	2009	2010	2011	2012	2013
EU (28 countries)	12,2	12	11,9	11,7	11,5
Austria	12,2	12,2	12,1	12,1	12,1
Belgium	12,1	12,1	12,1	12,1	12
Bulgaria	12,5	12,2	11,8	11,4	10,9
Croatia	12,2	12	11,8	11,8	11,7
Cyprus	16,2	16,1	16	15,5	15
Czech Republic	12,7	12,4	12	11,5	11,1
Denmark	12	12,2	12,5	12,7	12,8
Estonia	14	13,5	13	12,5	11,8
Finland	12,4	12,3	12,3	12,2	12,2
France	12,6	12,4	12,3	12,2	12,1
Germany	11,4	11,3	11,2	11	10,9
Greece	11,4	11,2	10,9	10,7	10,6
Hungary	12,6	12,5	12,3	12,2	12,1
Ireland	14,5	13,7	12,9	12,2	11,7
Italy	10,1	10	10	10	9,9
Latvia	14,9	14,1	13,4	12,7	12
Lithuania	14,9	14,6	14,2	13,9	13,5
Luxembourg	11,8	11,9	11,9	12,1	12,2
Malta	13,9	13,8	13,5	13,3	13,2
Netherlands	12,2	12,2	12,3	12,2	12,2
Poland	14,9	14,4	13,7	13,2	12,8
Portugal	11,2	11	10,9	10,8	10,7
Romania	13,3	13	12,6	12,1	11,8
Slovakia	14,9	14,5	14	13,5	13
Slovenia	12	11,6	11,2	10,9	10,5
Spain	10,9	10,6	10,3	10	9,9
Sweden	13,2	13,3	13,3	13,1	12,9
United Kingdom	13,1	13,1	13,1	13	12,9

Zdroj: Eurostat, 2015, vlastní zpracování.²³¹

²³¹ Eurostat, předběžný údaj k 1.1.2014, [online] 2015, [cit. 2015-06-27]:
<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00027>

Tabulka T 3 – Míra nezaměstnanosti v členských státech EU ve skupině 15-24 let (%)

geo\time	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	průměr(10 let)	pořadí
EU (28)	19	17,7	15,9	15,9	20,3	21,4	21,7	23,3	23,7	22,2	20,11	
Spain	19,6	17,9	18,1	24,5	37,7	41,5	46,2	52,9	55,5	53,2	36,71	28.
Greece	25,8	25	22,7	21,9	25,7	33	44,7	55,3	58,3	52,4	36,48	27.
Croatia	31,9	28,8	25,2	23,7	25,2	32,4	36,7	42,1	50	45,5	34,15	26.
Italy	24,1	21,8	20,4	21,2	25,3	27,9	29,2	35,3	40	42,7	28,79	24.
Cyprus	13,9	10	10,2	9	13,8	16,6	22,4	27,7	38,9	36,0	19,85	12.
Portugal	20,8	21,2	21,4	21,6	25,3	28,2	30,2	38	38,1	34,7	27,95	23.
Slovakia	30,4	27	20,6	19,3	27,6	33,9	33,7	34	33,7	29,7	28,99	25.
France	21	22	19,5	19	23,6	23,3	22,6	24,4	24,8	24,0	22,42	18.
Romania	19,1	20,2	19,3	17,6	20	22,1	23,9	22,6	23,7	24,0	21,25	16.
Poland	36,9	29,8	21,6	17,2	20,6	23,7	25,8	26,5	27,3	23,9	25,33	22.
Ireland	8,7	8,7	9,1	13,3	24	27,6	29,1	30,4	26,8	23,9	20,16	13.
Bulgaria	21	18,3	14,1	11,9	15,1	21,8	25	28,1	28,4	23,8	20,75	14.
Belgium	21,5	20,5	18,8	18	21,9	22,4	18,7	19,8	23,7	23,2	20,85	15.
Sweden	22,6	21,5	19,2	20,2	25	24,8	22,8	23,7	23,6	22,9	22,63	20.
Luxembourg	14,6	15,5	15,6	17,3	16,5	15,8	16,4	18	16,9	22,0	16,86	8.
Finland	20,1	18,7	16,5	16,5	21,5	21,4	20,1	19	19,9	20,5	19,42	11.
Hungary	19,4	19,1	18,1	19,5	26,4	26,4	26	28,2	26,6	20,4	23,01	21.
Slovenia	15,9	13,9	10,1	10,4	13,6	14,7	15,7	20,6	21,6	20,2	15,67	6.
Latvia	15,1	13,6	10,6	13,6	33,3	36,2	31	28,5	23,2	19,6	22,47	19.
Lithuania	15,8	10	8,4	13,3	29,6	35,7	32,6	26,7	21,9	19,3	21,33	17.
Un.Kingdom	12,8	13,9	14,3	15	19,1	19,9	21,3	21,2	20,7	16,9	17,51	9.
Czech Rep.	19,3	17,5	10,7	9,9	16,6	18,3	18,1	19,5	18,9	15,9	16,47	7.
Estonia	15,1	12,1	10,1	12	27,4	32,9	22,4	20,9	18,7	15,0	18,66	10.
Netherlands	11,8	10	9,4	8,6	10,2	11,1	10	11,7	13,2	12,7	10,87	3.
Denmark	8,6	7,7	7,5	8	11,8	13,9	14,2	14,1	13	12,6	11,14	4.
Malta	16,1	15,5	13,5	11,7	14,5	13,2	13,3	14,1	13	11,8	13,67	5.
Austria	11	9,8	9,4	8,5	10,7	9,5	8,9	9,4	9,7	10,3	9,72	1.
Germany	15,4	13,6	11,8	10,4	11,1	9,8	8,5	8	7,8	7,7	10,41	2.

Zdroj: Eurostat, 2015²³², vlastní zpracování.

²³² Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-18]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec460&plugin=1>

Tabulka T 4 – Míra nezaměstnanosti v členských státech EU (%)

geo/time	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
EU (28)	9	8,2	7,2	7	9	9,6	9,7	10,5	10,9	10,2
Greece	10	9	8,4	7,8	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5	26,5
Spain	9,2	8,5	8,2	11,3	17,9	19,9	21,4	24,8	26,1	24,5
Croatia	13	11,6	9,9	8,6	9,2	11,7	13,7	16	17,3	17,3
Cyprus	5,3	4,6	3,9	3,7	5,4	6,3	7,9	11,9	15,9	16,1
Portugal	8,8	8,9	9,1	8,8	10,7	12	12,9	15,8	16,4	14,1
Slovakia	16,4	13,5	11,2	9,6	12,1	14,5	13,7	14	14,2	13,2
Italy	7,7	6,8	6,1	6,7	7,7	8,4	8,4	10,7	12,1	12,7
Bulgaria	10,1	9	6,9	5,6	6,8	10,3	11,3	12,3	13	11,4
Ireland	4,4	4,5	4,7	6,4	12	13,9	14,7	14,7	13,1	11,3
Latvia	10	7	6,1	7,7	17,5	19,5	16,2	15	11,9	10,8
Lithuania	8,3	5,8	4,3	5,8	13,8	17,8	15,4	13,4	11,8	10,7
France	8,9	8,8	8	7,4	9,1	9,3	9,1	9,8	10,3	10,3
Slovenia	6,5	6	4,9	4,4	5,9	7,3	8,2	8,9	10,1	9,7
Poland	17,9	13,9	9,6	7,1	8,1	9,7	9,7	10,1	10,3	9
Finland	8,4	7,7	6,9	6,4	8,2	8,4	7,8	7,7	8,2	8,7
Belgium	8,5	8,3	7,5	7	7,9	8,3	7,2	7,6	8,4	8,5
Sweden	7,7	7,1	6,1	6,2	8,3	8,6	7,8	8	8	7,9
Hungary	7,2	7,5	7,4	7,8	10	11,2	11	11	10,2	7,7
Estonia	8	5,9	4,6	5,5	13,5	16,7	12,3	10	8,6	7,4
Netherlands	5,9	5	4,2	3,7	4,4	5	5	5,8	7,3	7,4
Romania	7,1	7,2	6,4	5,6	6,5	7	7,2	6,8	7,1	6,8
Denmark	4,8	3,9	3,8	3,4	6	7,5	7,6	7,5	7	6,6
Czech Rep.	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7	7	6,1
U.K.	4,8	5,4	5,3	5,6	7,6	7,8	8,1	7,9	7,6	6,1
Luxembourg	4,6	4,6	4,2	4,9	5,1	4,6	4,8	5,1	5,9	6
Malta	6,9	6,8	6,5	6	6,9	6,9	6,4	6,3	6,4	5,9
Austria	5,6	5,3	4,9	4,1	5,3	4,8	4,6	4,9	5,4	5,6
Germany	11,2	10,1	8,5	7,4	7,6	7	5,8	5,4	5,2	5

Zdroj: Eurostat, 2015²³³, vlastní zpracování.

²³³ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-28]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/download.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsdec450>

Tabulka T 5 – Evidovaní účastníci opatření politiky zaměstnanosti v roce 2013
v kategoriích a podíl skupiny do 25 let (osoby)

2013 Země / kategorie	věk: vše		věk: do 25 let		podíl skupiny do 25 let (%) kateg. 2 - 7	podíl skupiny do 25 let (%) kateg. 1 - 9
	2 - 7	1 - 9	2 - 7	1 - 9		
		celkem		celkem		
Austria	1 169 416	2 745 003	334 417	623 654	28,60	22,72
Belgium	717 892	3 346 997	130 601	503 231	18,19	15,04
Bulgaria	151 192	528 669	21 631	47 340	14,31	8,95
Croatia	:	:	:	:	x	x
Cyprus	:	:	:	:	x	x
Czech Republic	166 070	455 155	:	:	x	x
Denmark	:	:	:	:	x	x
Estonia	37 699	147 138	4 821	20 819	12,79	14,15
Finland	404 601	1 014 615	97 423	172 443	24,08	17,00
France	:	:	:	:	x	x
Germany*	2 587 480	8 715 800	814 305	1 664 859	31,47	19,10
Greece	:	:	:	:	x	x
Hungary	:	:	:	:	x	x
Ireland	198 030	1 135 847	36 931	188 059	18,65	16,56
Italy	1 846 843	7 287 691	531 429	1 001 926	28,77	13,75
Latvia	87 705	193 361	7 456	23 263	8,50	12,03
Lithuania	54 589	120 904	:	15 387	x	12,73
Luxembourg	:	:	:	:	x	x
Malta	:	:	:	:	x	x
Netherlands	609 480	1 735 020	26 720	54 570	4,38	3,15
Poland	:	:	:	:	x	x
Portugal	711 205	1 814 985	161 082	250 320	22,65	13,79
Romania	:	:	:	:	x	x
Slovakia	170 529	531 972	42 391	100 792	24,86	18,95
Slovenia	63 817	177 012	6 602	13 671	10,35	7,72
Spain	:	:	:	:	x	x
Sweden	680 234	2 001 208	109 202	475 687	16,05	23,77
United Kingdom	:	:	:	:	x	x

*Německo v rozsahu zemí před sjednocením v roce 1990

Zdroj: Eurostat²³⁴, 2015, vlastní zpracování.

²³⁴ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-07-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

Tabulka T 6 – Hrubý domácí produkt v zemích EU v tržních cenách (mil. EUR)

geotime	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
EU (28)	12986408	12245901	12789849	13173450	13420179	13520970	13 920 016
Germany	2561740	2460280	2580060	2703120	2754860	2820820	2 915 650
U.K.	1907212	1663573	1816615	1863941	2041491	2017194	2 222 912
France	1995850	1939017	1998481	2059284	2086929	2116565	2 132 449
Italy	1632933	1573655	1605694	1638857	1615131	1609462	1 616 254
Spain	1116207	1079034	1080913	1075147	1055158	1049181	1 058 469
Netherlands	639163	617540	631512	642929	645164	650857	662 770
Sweden	352317,1	309678,7	369076,6	404945,5	423340,7	436342,4	430 258
Poland	363691,8	314689,4	359816	377028,1	386143,3	396111,5	413 134
Belgium	355066	349703	365747	379915	388171	395242	402 027
Austria	291930,4	286188,4	294627,5	308630,3	317055,8	322878,3	329 296
Denmark	241087,3	230213,3	241516,9	246074,7	250786,4	252938,9	257 444
Finland	193711	181029	187100	196869	199793	202743	205 178
Ireland	186870,2	168114	164928,4	171042,3	172754,7	174791,3	185 412
Greece	242096,1	237431	226209,6	207751,9	194203,7	182438,3	179 081
Portugal	178872,6	175448,2	179929,8	176166,6	168398	169394,9	173 044
Czech Rep.	160961,5	148357,4	156369,7	163583,2	160706,6	156932,6	154 739
Romania	142396,3	120409,2	126746,4	133305,9	133806,1	144282,2	150 019
Hungary	107150,1	93371,7	97814,8	100350,9	98699,4	100536,5	103 217
Slovakia	65679	63798,9	67204	70159,8	72184,7	73593,2	75 215
Luxembourg	37647,4	36268,2	39525,5	42226,6	43561,3	46315,3	49 428
Croatia	48129,8	45090,7	45004,3	44708,6	43933,7	43561,5	43 085
Bulgaria	36450,2	36078,4	36764,3	40103,1	40926,7	41047,9	42 011
Slovenia	37951,2	36166,2	36219,6	36868,4	36006	36144	37 246
Lithuania	32696,3	26934,8	28001,3	31247,3	33314	34955,6	36 309
Latvia	24403,2	18816,1	18015,1	20197	22217	23265	24 060
Estonia	16511	14138,2	14709,1	16403,8	17636,7	18738,8	19 525
Cyprus	18768,8	18423,1	19062,9	19486,7	19411,1	18118,9	17 506
Malta	6128,7	6138,6	6599,5	6892,9	7203,1	7508,3	7 912

Zdroj: Eurostat²³⁵, 2015, vlastní zpracování.

²³⁵ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-08-26]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

Tabulka T 7 – Míra růstu reálného HDP v zemích EU (mil. EUR)

geo\time	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
EU (28)	0,5	-4,4	2,1	1,7	-0,5	0,1	1,3
Austria	1,5	-3,8	1,9	2,8	0,8	0,3	0,4
Belgium	1	-2,6	2,5	1,6	0,1	0,3	1,1
Bulgaria	5,8	-5	0,7	2	0,5	1,1	1,7
Croatia	2,1	-7,4	-1,7	-0,3	-2,2	-0,9	-0,4
Cyprus	3,6	-2	1,4	0,3	-2,4	-5,4	-2,3
Czech Rep.	2,7	-4,8	2,3	2	-0,9	-0,5	2
Denmark	-0,7	-5,1	1,6	1,2	-0,7	-0,5	1,1
Estonia	-5,3	-14,7	2,5	8,3	4,7	1,6	2,1
Finland	0,7	-8,3	3	2,6	-1,4	-1,1	-0,4
France	0,2	-2,9	2	2,1	0,2	0,7	0,2
Germany	1,1	-5,6	4,1	3,7	0,4	0,3	1,6
Greece	-0,4	-4,4	-5,4	-8,9	-6,6	-3,9	0,8
Hungary	0,9	-6,6	0,8	1,8	-1,5	1,5	3,6
Ireland	-2,6	-6,4	-0,3	2,8	-0,3	0,2	4,8
Italy	-1	-5,5	1,7	0,6	-2,8	-1,7	-0,4
Latvia	-3,2	-14,2	-2,9	5	4,8	4,2	2,4
Lithuania	2,6	-14,8	1,6	6,1	3,8	3,3	2,9
Luxembourg	-0,8	-5,4	5,7	2,6	-0,7	4,4	5,6
Malta	3,3	-2,5	3,5	2,1	2,5	2,3	3,5
Netherlands	1,7	-3,8	1,4	1,7	-1,1	-0,5	1
Poland	3,9	2,6	3,7	4,8	1,8	1,7	3,4
Portugal	0,2	-3	1,9	-1,8	-4	-1,6	0,9
Romania	8,5	-7,1	-0,8	1,1	0,6	3,4	2,8
Slovakia	5,4	-5,3	4,8	2,7	1,6	1,4	2,4
Slovenia	3,3	-7,8	1,2	0,6	-2,6	-1	2,6
Spain	1,1	-3,6	0	-0,6	-2,1	-1,2	1,4
Sweden	-0,6	-5,2	6	2,7	-0,3	1,3	2,3
U.K.	-0,3	-4,3	1,9	1,6	0,7	1,7	3

Zdroj: Eurostat²³⁶, 2015, vlastní zpracování.

²³⁶ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-08-26]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>

Tabulka T 8 – Počet evidovaných účastníků PZ v Německu (osoby) a procentuální podíl skupiny do 25 let (%)

Německo *		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
věk: vše (počet os.)	PPZ (1,8,9)	6 978 103	7 082 981	8 910 741	8 321 086	6 775 585	6 172 999	6 128 320
	APZ (2 - 7)	5 626 611	5 687 587	5 010 097	4 077 878	3 271 991	2 706 594	2 587 480
	celkem	12 604 714	12 770 568	13 920 838	12 398 964	10 047 576	8 879 593	8 715 800
do 25 let (počet os.)	PPZ (1,8,9)	1 268 490	1 194 936	1 330 539	1 327 383	1 038 639	907 924	850 554
	APZ (2 - 7)	1 731 907	1 701 530	1 535 455	1 257 688	1 086 718	884 389	814 305
	celkem	3 000 397	2 896 466	2 865 994	2 585 071	2 125 357	1 792 313	1 664 859
do 25 let (%)	%_PPZ	18,18	16,87	14,93	15,95	15,33	14,71	13,88
	%_APZ	30,78	29,92	30,65	30,84	33,21	32,68	31,47
%_PPZ / %_APZ – představují procentuální zastoupení skupiny do 25 let								
*Německo v rozsahu spolkových zemí do r. 1990								

Zdroj: Eurostat, 2015²³⁷, vlastní zpracování.

Tabulka T 9 – Počet evidovaných účastníků PZ ve Švédsku (osoby) a procentuální podíl skupiny do 25 let (%)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
věk: vše (počet os.)	PPZ (1,8,9)	1 079 821	986 017	1 331 587	1 437 593	1 253 921	1 299 977	1 320 974
	APZ (2 - 7)	368 780	319 536	391 956	544 123	539 508	599 727	680 234
	celkem	1 448 601	1 305 553	1 723 543	1 981 716	1 793 429	1 899 704	2 001 208
do 25 let (počet os.)	PPZ (1,8,9)	177 784	202 724	362 804	378 297	352 778	383 303	366 485
	APZ (2 - 7)	51 630	27 199	35 598	57 567	65 476	82 774	109 202
	celkem	229 414	229 923	398 402	435 864	418 254	466 077	475 687
do 25 let (%)	%_PPZ	16,46	20,56	27,25	26,31	28,13	29,49	27,74
	%_APZ	14,00	8,51	9,08	10,58	12,14	13,80	16,05
%_PPZ / %_APZ – představují procentuální zastoupení skupiny do 25 let								

Zdroj: Eurostat, 2015²³⁸, vlastní zpracování.

²³⁷ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

²³⁸ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Tabulka T 10 – Počet evidovaných účastníků PZ na Slovensku (osoby) a procentuální podíl skupiny do 25 let (%)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
věk: vše (počet os.)	PPZ (1,8,9)	665 460	634 860	656 820	381 348	332 155	449 652	361 443
	APZ (2 - 7)	403 675	341 319	226 782	277 277	203 077	181 281	170 529
	celkem	1 069 135	976 179	883 602	658 625	535 232	630 933	531 972
do 25 let (počet os.)	PPZ (1,8,9)	120 338	94 985	110 267	50 424	45 995	79 617	58 401
	APZ (2 - 7)	68 225	52 399	40 075	63 812	48 730	41 452	42 391
	celkem	188 563	147 384	150 342	114 236	94 725	121 069	100 792
do 25 let	%_PPZ	18,08	14,96	16,79	13,22	13,85	17,71	16,16
	%_APZ	16,90	15,35	17,67	23,01	24,00	22,87	24,86
%_PPZ / %_APZ – představují procentuální zastoupení skupiny do 25 let								

Zdroj: Eurostat, 2015²³⁹, vlastní zpracování.

Tabulka T 11 – Míra účasti věkové skupiny 15 – 24 let v procesu vzdělávání ve vybraných členských zemích EU v roce 2013 (%)

GEO/AGE	From 15 to 24 years
Slovenia	72,3
Denmark	72,1
Poland	71,8
Netherlands	69,5
Ireland	68,5
Finland	68,2
Germany*	66,1
Spain	65,6
Hungary	63,6
Czech Republic	63,2
Portugal	63,2
Sweden	62,0
Belgium	61,5
Croatia	60,3
France	60,1
Romania	58,9
Slovakia	57,5
Italy	56,3
Austria	55,9
Bulgaria	55,2
United Kingdom	55,1
Greece	50,4
average	62,6
*Německo v rozsahu spolkových zemí do r. 1990	

Zdroj: Eurostat, 2015²⁴⁰, vlastní zpracování.

²³⁹ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

²⁴⁰ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-09-09]: http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/educ_uoe_enra14

Tabulka T 12 – Předčasně ukončující vzdělávání a odbornou přípravu ve věkové skupině 18 – 24 let v členských zemích EU (%)

geo\time	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
EU (28)	14,9	14,6	14,2	13,9	13,4	12,6	11,9	11,1
Spain	30,8	31,7	30,9	28,2	26,3	24,7	23,6	21,9
Malta	30,2	27,2	25,7	23,8	22,7	21,1	20,5	20,4
Romania	17,3	15,9	16,6	19,3	18,1	17,8	17,3	18,1
Portugal	36,5	34,9	30,9	28,3	23,0	20,5	18,9	17,4
Italy	19,5	19,6	19,1	18,6	17,8	17,3	16,8	15,0
Bulgaria	14,9	14,8	14,7	13,9	11,8	12,5	12,5	12,9
U. K.	16,6	17,0	15,7	14,8	14,9	13,4	12,3	11,8
Estonia	14,4	14,0	13,5	11,0	10,6	10,3	9,7	11,4
Hungary	11,4	11,7	11,5	10,8	11,4	11,8	11,9	11,4
Belgium	12,1	12,0	11,1	11,9	12,3	12,0	11,0	9,8
Germany	12,5	11,8	11,1	11,9	11,6	10,5	9,8	9,5
Finland	9,1	9,8	9,9	10,3	9,8	8,9	9,3	9,5
Greece	14,3	14,4	14,2	13,5	12,9	11,3	10,1	9,0
Netherlands	11,7	11,4	10,9	10,0	9,1	8,8	9,2	8,6
France	12,6	11,5	12,2	12,5	11,9	11,5	9,7	8,5
Latvia	15,6	15,5	14,3	12,9	11,6	10,6	9,8	8,5
Denmark	12,9	12,5	11,3	11,0	9,6	9,1	8,0	7,7
Austria	10,8	10,2	8,8	8,3	8,5	7,8	7,5	7,0
Ireland	11,8	11,4	11,7	11,5	10,8	9,7	8,4	6,9
Cyprus	12,5	13,7	11,7	12,7	11,3	11,4	9,1	6,8
Slovakia	6,5	6,0	4,9	4,7	5,1	5,3	6,4	6,7
Sweden	8,0	7,9	7,0	6,5	6,6	7,5	7,1	6,7
Luxembourg	12,5	13,4	7,7	7,1	6,2	8,1	6,1	6,1
Lithuania	7,8	7,5	8,7	7,9	7,4	6,5	6,3	5,9
Czech Rep.	5,2	5,6	5,4	4,9	4,9	5,5	5,4	5,5
Poland	5,0	5,0	5,3	5,4	5,6	5,7	5,6	5,4
Slovenia	4,1	5,1	5,3	5,0	4,2	4,4	3,9	4,4
Croatia	4,5	4,4	5,2	5,2	5,0	5,1	4,5	2,7

Zdroj: Eurostat, 2015²⁴¹, vlastní zpracování.

²⁴¹ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-09-09]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tesem020>

Tabulka T 13 – Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR v letech 2007 – 2014 dle věkových skupin a dosaženého vzdělání (%)

ČR	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkem	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,0	6,1
Věk: 15 až 19 let	26,9	24,4	34,5	39,2	41,7	46,5	43,1	36,8
20 až 24 let	8,8	8,0	14,3	15,9	15,4	16,7	16,8	13,6
ZŠ vzdělání a bez vzdělání	20,1	19,0	24,1	25,0	24,3	28,5	25,6	22,1
Střední bez maturity	5,9	4,4	7,4	8,5	7,7	8,0	8,4	7,3
Střední s maturitou	3,3	2,8	4,7	5,3	5,0	4,9	5,3	4,8
Vysokoškolské	1,7	1,6	2,4	2,8	2,8	2,9	2,8	2,9
Muži	4,2	3,5	5,8	6,4	5,8	6,0	5,9	5,1
Věk: 15 až 19 let	25,2	21,8	33,4	38,6	39,9	48,3	40,1	35,8
20 až 24 let	8,7	8,3	14,5	15,8	15,7	16,7	16,7	12,8
ZŠ vzdělání a bez vzdělání	21,1	19,9	26,4	26,8	28,0	31,6	26,5	23,4
Střední bez maturity	4,3	3,3	6,3	7,0	6,3	6,4	6,6	5,8
Střední s maturitou	2,4	2,1	3,7	4,7	4,1	4,1	4,5	3,6
Vysokoškolské	1,6	1,5	2,5	2,6	2,4	2,4	2,2	2,4
Ženy	6,7	5,6	7,7	8,5	7,9	8,2	8,3	7,4
Věk: 15 až 19 let	29,7	28,2	36,1	40,2	44,6	43,6	47,6	38,5
20 až 24 let	8,9	7,6	14,1	16,1	15,1	16,7	17,0	14,9
ZŠ vzdělání a bez vzdělání	19,3	18,4	22,3	23,6	21,5	25,9	24,8	20,9
Střední bez maturity	8,9	6,7	9,6	11,4	10,5	10,9	11,7	10,1
Střední s maturitou	4,1	3,5	5,7	5,9	5,9	5,8	6,1	5,9
Vysokoškolské	1,7	1,8	2,3	3,0	3,2	3,4	3,4	3,4

Zdroj: ČSÚ, 2015²⁴², vlastní zpracování.

Tabulka T 14 – Počet evidovaných účastníků PZ v ČR (osoby) a procentuální podíl skupiny do 25 let (%)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
věk: vše (počet os.)	PPZ (1,8,9)	418 314	431 258	689 894	588 244	424 538	312 147	289 085
	APZ (2 - 7)	163 470	136 245	189 752	364 254	184 580	128 884	166 070
	celkem	581 784	567 503	879 646	952 498	609 118	441 031	455 155
do 25 let (počet os.)	PPZ (1,8,9)	21	25	1	3	1	2	0
	APZ (2 - 7)	26 785	16 004	9 087	13 194	8 002	2 664	4 998
	celkem	26 806	16 029	9 088	13 197	8 003	2 666	4 998
do 25 let	%_PPZ	0,0050	0,0058	0,0001	0,0005	0,0002	0,0006	0,0000
	%_APZ	16,3853	11,7465	4,7889	3,6222	4,3352	2,0670	3,0096
%_PPZ / %_APZ – představují procentuální zastoupení skupiny do 25 let								

Pozn.: Počty účastníků PPZ do 25 let jsou zcela jistě chybné a počty účastníků APZ do 25 let pravděpodobně nejsou úplné – ve statistice za ČR údaje o některých nástrojích APZ chybějí

Zdroj: Eurostat, 2015²⁴³, vlastní zpracování.

²⁴² ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-09-24]: <https://www.czso.cz/csu/czso/403r-k-mira-nezamestnanosti-dle-vekovych-skupin-a-vzdelani-omph5fu48b>

Tabulka T 15 – Počet zaměstnanců největších zaměstnavatelů v Plzeňském kraji v letech 2013 a 2014 (osoby)

	Zaměstnavatel	2013	2014	Saldo*
1	Fakultní nemocnice Plzeň	4 383	4 993	610
2	MD ELEKTRONIK spol. s r.o.	2 386	2 506	120
3	BORGERS CS spol. s r.o.	2 246	2 269	23
4	Západočeská univerzita v Plzni	2 196	2 223	27
5	Plzeňský Prazdroj a.s.	1 965	1 960	-5
6	IDEAL Automitive Bor s.r.o.	1 460	1 793	333
7	Doosan Škoda Power s.r.o.	1 361	1 333	-28
8	Škoda Transportation a.s.	1 286	1 160	-126
9	Panasonic AVC Networks Czech s.r.o.	1 100	1 116	16
10	Psychiatrická nemocnice v Dobřanech	1 084	1 102	18
11	BRUSH SEM s.r.o.	940	913	-27
12	Plzeňské městské dopravní podniky, a.s.	861	840	-21
13	Rodenstock ČR s.r.o.	814	820	6
14	Daikin Industries Czech Republic s.r.o.	796	793	-3
15	Škoda JS a.s.	1 040	790	-250
16	KS-Europe, s.r.o.	769	758	-11
17	KERMI s.r.o.	750	738	-12
18	International Automotive Components Group s.r.o.	714	700	-14
19	Klatovská nemocnice a.s.	748	691	-57
20	Gerresheimer Horšovský Týn s.r.o.	596	647	51
21	Murr CZ, s.r.o.	654	646	-8
22	DUVENBECK LOGISTIK s.r.o.	590	639	49
23	Drůbežářský závod Klatovy a.s.	503	545	42
24	EISSMANN Automotive Česká republika s.r.o.	510	534	24
25	DIOSS Nýřany, a.s.	486	500	14
26	NOVEM Car Interior Design, k.s.	454	450	-4
27	TROST AUTO SERVICE TECHNIK spol. s r.o.	320	426	106
28	GRAMMER CZ s.r.o.	466	425	-41
29	Carrier Refrigeration Operation Czech Republic s.r.o.	312	419	107
30	EvoBus Česká republika s.r.o.	354	408	54
31	Západočeské konzumní družstvo Sušice	541	390	-151
32	Domažlická nemocnice a.s.	339	346	7
	Celkem	33 024	33 873	849
*Pozn.: sloupec Saldo vyjadřuje meziroční rozdíl počtu zaměstnanců				

Zdroj: MPSV, 2015²⁴⁴, vlastní zpracování.

²⁴³ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-08-29]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>; <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

²⁴⁴ MPSV, [online] 2015, [cit. 2015-10-17]: http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/realizace_apz

Tabulka T 16 – Procentuální podíl evidovaných účastníků opatření APZ ve věku do 25 let na celkovém počtu evidovaných účastníků opatření APZ ve vybraných zemích (%)

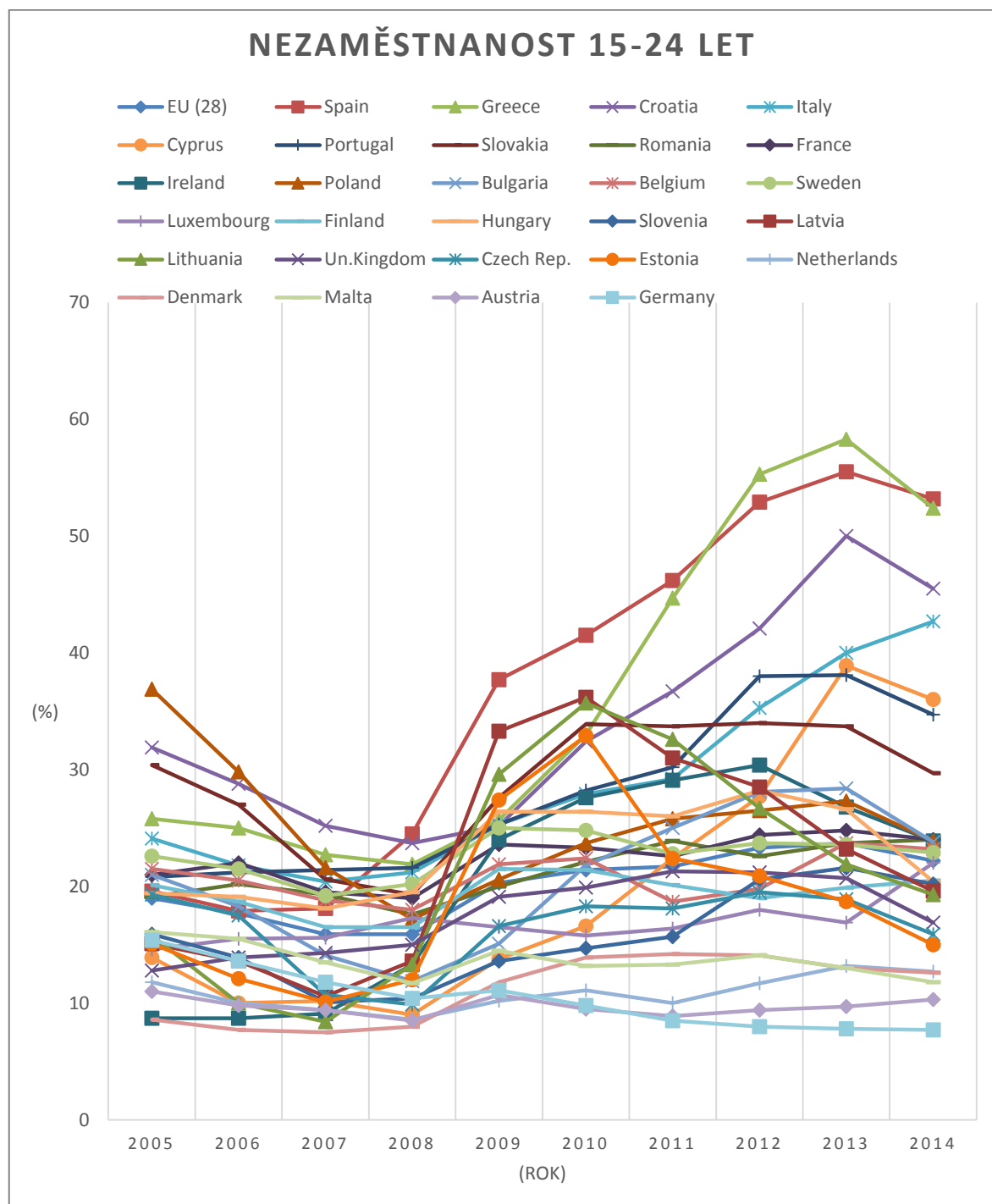
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ČR*	16,39 %	11,75 %	4,79 %	3,62 %	4,34 %	2,07 %	3,01 %
Germany (1990)	30,78 %	29,92 %	30,65 %	30,84 %	33,21 %	32,68 %	31,47 %
Sweden	14,00 %	8,51 %	9,08 %	10,58 %	12,14 %	13,80 %	16,05 %
Slovakia	16,90 %	15,35 %	17,67 %	23,01 %	24,00 %	22,87 %	24,86 %
* Pozn.: vypočteno pravděpodobně z neúplného počtu účastníků APZ do 25 let, ve statistice Eurostatu údaje o některých nástrojích APZ v ČR dle věku chybějí							

Zdroj: Eurostat²⁴⁵, 2015, vlastní zpracování.

²⁴⁵ Eurostat [online] 2015, [cit. 2015-10-28]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

Grafy

Graf G 1 – Vývoj míry nezaměstnanosti v členských státech EU ve skupině 15-24 let (%)

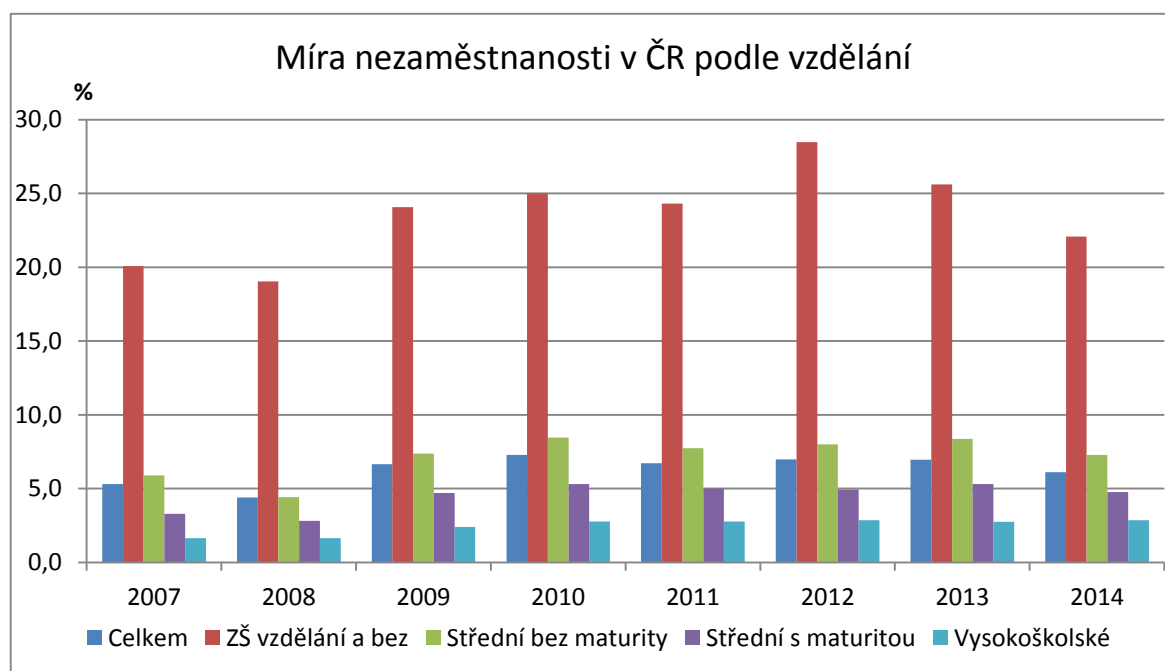

Zdroj: Eurostat, 2015²⁴⁶, vlastní zpracování.

²⁴⁶ Eurostat, [online] 2015, [cit. 2015-07-19]:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec460&plugin=1>

Graf G 2 – Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR v letech 2007 - 2014 podle vzdělání (%)

Zdroj: ČSÚ, 2015²⁴⁷, vlastní zpracování.

²⁴⁷ ČSÚ, [online] 2015, [cit. 2015-09-24]: <https://www.czso.cz/csu/czso/403r-k-mira-nezamestnanosti-dle-vekovych-skupin-a-vzdelani-omph5fu48b>